

KNIHOVNA KATECHETSKÁ.

**Sbírka praktických spisů, kterou s povolením nejdůst. kníž. arcib.
konsistoře Pražské ze dne 13. května 1887 č. 2603 a za přis-
pění některých bratří duchovních**

vydává

J. JEŽEK.

- Serie I. č.
1. Praktická rukověť pro katechety.
 2. Výklad biblické dějepavy St. a N. Z.
 3. Výklad katechismu.
 4. Biblický zeměpis.
 5. Výklad evangelních perikop.
 6. Výklad evangelních parabol. (Řeči.)
 7. Výbor katechesí sv. Cyrilla Jerusalemského.
 8. Překlad sv. Augustina „De catechizandis rudibus“
a Gersona „De parvulis trahendis ad Christum.“
 9. Příprava k sv. birmování.
 10. Z dějin českého katechismu.

Ročně vyjdou 2, 3—4 spisy.

V PRAZE.

Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví (G. Franc).

1889.

VÝKLAD BIBLICKÉ DĚJEPRAVY.

Díl II. Nový zákon.

Sestavil

KAREL TIPPMANN,

katecheta při c. k. ústavu ku vzdělání učitelek v Praze.

**S povolením kníž. arcib. konsistoře Pražské ze dne 1. června 1888
číslo 2983.**

KNIHOVNY KATECHETSKÉ

číslo 2., díl II.

V PRAZE.

Nákladem Cyrillo-Methodějského knihkupectví (G. Franci).

1889.

1. Zvěstování Janova narození.

(Luk. 1, 5—23.)

Herodes panoval jakožto král nad zemí židovskou od r. 40. před Kr. až do 3. po Kr. Tehdáž dělila se země židovská na tyto kraje: 1. Judsko na jihu, 2. Samařsko severně Judska, 3. Galilea severně Samařska a 4. východně Jordánu Perea.

Kněz Zachariáš žil v městečku v horách judských, jak mnozí se domnívali, v Hebroně; ale spíše bydlel západně Jerusalema asi dvě hodiny cesty, kde se až dosud místu jednomu říká „u sv. Jana v horách“. Ačkoli Zachariáš a Alžběta žili prostřed hříšného lidu, nebyli svedeni zlým příkladem ke hříchu; byli spravedliví před Bohem a nikoli pouze před lidmi jako pokrytečtí fariseové; chodili ve všech přikázáních Páně a nikoli jako mnozí, kteří neplnili oněch přikázání, jež jim ukládala povinnosti nesnadné a nepříjemné. Neměli dítek a to je rmoutilo, jednak že byli ve stáří svém tak opuštěni, bez pomoci, — a potom že bylo považováno za znamení Boží nemilosti to, když manželé neměli dětí. Modlivali se vroucně o syna, aby měli v něm podporu a radost svého stáří a zároveň důkaz, že nejsou v nemilosti Boží.

Na Zachariáše zase přišel pořádek. Kněží byli rozděleni ve 24 třídy a každá konávala po celý týden veškeré služby Boží v chrámě Jerusa-

lémském. Zachariáš náležel do 8. třídy (Abiasovy) a když na tuto třídu došla řada služby chrámové, spěchal do Jerusaléma. Losem rozdělovaly se kněžím jednotlivé služby a tak byl Zachariáš určen k tomu, před zápalným oltářem kadidlo zanečovat. Služba ta byla považována za vyšší, než obětovati oběť krvavou, vyměňovati chleby a víno a zapalovati světla na svícnu sedmiramenném. Ukázal se jemu anděl; andělé jsou sice pouzí duchové, neviditelní; ale všemohoucí Bůh propůjčil jim často viditelnou podobu, když skrze ně lidem něco zjevoval. Modlitba tvá vyslyšána jest; Zachariáš se modlil jistě i ve chrámě za to, za co se jindy tak vroucně modlíval, aby jej Bůh ještě synem obdařil. Bůh odměnil jej takto za jeho ctnostný život a vytrvalou modlitbu. Jan = zbožný (pius), také se vykládá = „Jahve (Bůh) se smiloval.“ Vína a nápoje opojného nebude píti, slovy těmi naznačuje se přede vším, že Jan bude „Nasirejským“ (bude přísně živ, sebe zapíratí a tak dávati svým rozmařilým krajanům příklad kajicnosti). Pro své ctnosti bude velikým před Pánem, byť třeba lidé jím pohrdali. Půjde v duchu a moci Eliášově; bude prorokem jako Eliáš a bude jako on bez bázně vytykati nepravosti a hříchy i nejmnocnějším. Již před narozením svým bude naplněn Duchem svatým, t. j. bude Boží milostí očištěn od prvotného hříchu. Mnohé obrátí ku Pánu, Bohu jejich; anděl zvěstuje, že Pán, t. j. Spasitel, bude Bohem. Připraví jemu lid dokonalý, pohne mnohé svými slovy a svým příkladem k polepšení života a tak učiní je schopnými, aby se stali učeníky Páně.

Po čem poznám, že se tak stane? Zachariáš byl tak překvapen zprávou andělovou, že nemohl ani uvěřiti, kterak se mu na sklonku života splní

jeho přání mnoholeté, že bude mít nejen syna, ale také že tento jeho syn bude prorokem, kterýž bude lid připravovati na samého Spasitele. Jsem Gabriel, kterýž stojím před Bohem, jsem mezi nejvyššími anděly. Budeš němý; Zachariáš oněměl: 1. za trest proto, že nevěřil andělu, 2. aby mu byla takto dána jistota, že poselství ono skutečně od všemohoucího Boha vychází a se splní, 3. aby nemohl ve své radosti hned vyzraditi lidu to, co mělo mu zůstat ještě tajemstvím.

Lid divil se tomu, že kněz zdržoval se nad obyčej při oběti; „když pak vyšel, nemohl obyčejného požehnání nad lidem říkati; nemohl se nad lidem hlasitě modliti, jak se kněží po dokonané oběti modlívali. Ze znamení vyrozuměli, že měl v chrámě vidění nějaké; jeho oči zářily radostí, jeho tvář se rděla vnitřním blahem a jeho ruce se chvěly, když je vztahoval ku požehnání nad lidem. Namáhal se sice promluvit, ale zůstal němý.

Poučení. Věř pevně v Boha, nepochybuj nikdy o jeho všemohoucnosti a dobrotě, modlívej se vroucně a vytrvale k němu i tehdy, když by zdánlivě tvých modliteb neslyšel. Vytrváš-li v modlitbě, dosáhneš od Boha na konec vyššího daru, než za jaký jsi prosíval.

Kdo jsou andělé? „Anděle Boží.“ Co jest modlitba? Jak máme se modlívati?

2. Zvěstování narození Ježíšova.

(Luk. 1, 26—38.)

Anděl Gabriel zvěstoval před 1000 let Danielovi, kdy přijde Spasitel světa, a nyní zvěstuje Marii, že již přišla doba jeho příchodu. Maria =

Mariam, nebo Mirijam; tak slula i sestra Mojžíšova. Jako tato ošetřovala a chránila Mojžíše, budoucího zákonodárce lidu israelského, tak bděla i Maria nad dítětem Ježíšem, který se stal nejvyšším zákonodár-
cem lidstva. Maria = „hvězda mořská“, která vede lidstvo k šťastnému přístavu po rozbouřeném moři světovém. Maria = „myrha (hořkost) mořská“, neboť zakusila hořkostí nevýslovně utrpením svého Syna. Maria = „paní“, neboť stala se královnou svatých a andělů. Nazaret městečko v úrodné krajině Galilejské na svahu příkré hory asi 7 hodin od hory Tábor. Jako Maria byl i Josef z královského rodu Davidova; tomu byla Maria z vůle Boží zasnou-
bena, aby takto u něho ochrany nalezala. „Zdrávas Maria“ pozdravuje anděl Marii jako svou i ostatních andělů paní a velitelku. „Milosti plná,“ ty jsi v milosti posvěcující, ty jsi nebyla nikdy prázdna milosti, byla jsi i bez prvotného hří-
chu. Pán s tebou, pro svou neporušenou sva-
tosť jsi zvlášť duchovně s Bohem spojena, jako s ním žádný člověk spojen nebyl. Požehnaná jsi mezi ženami; jsi svatostí i důstojenstvím povýšena nade všechny ženy, neboť jsi vyvolena za onu ženu, která potře hlavu ďábla, jenž první ženu svedl ke hříchu a tak veškerému lidstvu největší škodu spůsobil.

Ulekla se v pokoře své náhlého povýšení svého a přemýšlela, zdali ono zjevení jest opravdu od Boha a není-li pokušením podobným, jakým Eva dala se omámiti. Nalezla jsi milost u Boha, že dočkaš se toho, za jehož příchod jsi tak vroucně se modlívala, že zůstaneš pannou a spolu staneš se matkou Spasitelovou. Ježíš = Spasitel. Dá jemu Bůh trůn Davida, otce jeho; poně-
vadž Maria byla z rodu Davidova, byl i její Syn jako člověk potomkem Davidovým. Království

jeho nebude konce, království Davidovo se skončilo, říše toho světa hynou, ale jeho panování, jeho říše bude trvati na věky. Kterak se to stane? Maria nepochybuje sice o pravdě slov andělových, jako Zachariáš; ale prosí nebeského posla, kterak se to stane, poněvadž slíbila na vždy pannou zůstat. Anděl vyhovuje její prosbě: „Duch sv. sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tě; při prvním stvoření vznášel se Duch Boží nad vodami a při druhém stvoření, při zázračném obnovení světa jest opět Duch svatý svou mocí a láskou přítomen, ale tu přichází jako milý vánek, který zastíňuje Marii i lidstvo, lidstvu úlevu a blaho přináší. Syn Boží, Syn Nejvyššího nazván Ježíš přímo od anděla a tak dosvědčeno jeho božské důstojenství. Aby Maria spíše uvěřila, že splní se na ní přípověď jí andělem ohlášená, dí anděl: i Alžběta dostane v starosti své syna. „Aj, já děvka Páně, staniž mi se podle slova tvého; nechť učiní se mnou Bůh jak chce, já podrobuji se ve všem jeho vůli i když na mne to nejtěžší vloží. Maria toužila, žíti v samotě tichosti, i poznala, že nesplní se tato její touha, když stane se matkou Spasitelovou; ale radostně obětovala Bohu přání svého srdce.

Maria byla dcera (bezpochyby jediná) zbožného Joachyma a Anny z rodu Davidova. Dle starobylého podání byla jako tříleté dítě uvedena do chrámu mezi zbožné panny a tam strávila dětská léta svá, tam učila se čísti v písmě svatém, rozuměti jemu, modliti se a rozličným pracím pro chrám. Později opustila chrám a žila tiše v Nazaretě; na ní splnilo se proroctví Isaiášovo (7, 14.). „Aj, Panna počne a porodí Syna a nazve jméno jeho Emanuel“ (t. j. Bůh s námi, — její Syn bude člověk i Bůh v jedné osobě a bude s lidmi, mezi lidmi žíti).

Na Pánu Ježíši splnilo se proroctví Davidovi

dané: „Vzbudím tobě potomka a upevním trůn království jeho na věky. Já budu jemu za Otce a On mi bude za Syna“ (II. Král. 7, 11—16.).

Z v ě s t o v á n í P. M a r i e 25. března.

„Pozdravení andělské“ = „Anděl Páně zvěstoval Panně Marii.“

P o u č e n í. Modlívej se třikráte každý den zbožně „Pozdravení andělské.“ Cti Marii, k níž sám anděl úctu projevil, že nejen k ní se budeš modlívati, ale také následovati její ctností, zvláště její pracovitosti, tichosti, zbožnosti, pokory, odevzdanosti do vůle Boží.

Kolik jest božských osob? Kdo jest Ježíš Kristus? 2. článek víry: „V Ježíše Krista Syna jeho jediného, Pána našeho“ — čemu učí? Kdo jest Maria? Čí jest matkou? Čeho byla Maria zbavena pro svou důstojnost mateřskou? Který svátek připomíná nám její neporušenost? (Neposkvrněného početí, 8. prosince.) Světíme také svátek narození Panny Marie (8. září). Tajemství růžence radostného 1. „Kterého jsi, Panno, z Ducha svatého počala.“

3. Navštívení Marie Panny.

(Luk. 1, 39—56.)

Maria odešla chvátajíc na hory k tetě Alžbětě. Cesta Panny Marie do hor judských trvala asi 4 nebo 5 dní. Putovala buď sama anebo se přidala k poutníkům do Jerusalema se beroucím. Cesta ta byla dosti obtížna, protože se nedávno teprv ukončila doba dešťů a tu byly cesty ještě neschůdné. Maria chvátajíc šla k Alžbětě, neboť 1. sám anděl

se jí zmínil o ní a tím ji takřka k její návštěvě vybídl; 2. Maria věděla, jak trápívala se Alžběta, že neměla dítek a jak nyní se jistě raduje, že ještě bude matkou a proto jí chtěla projevit své blahopřání a povědět jí, jak raduje se sama z jejího blaha, právě tak jako před tím cítila s ní soustrastně její zármutek; 3. Maria chtěla také své tetě prospěti v jejím domě svou službou; 4. chtěla jí zjeviti, jaké štěstí a jaká milost i jí Bohem byla udělena a potěšiti ji zprávou, že brzy již zavítá na svět Spasitel. Pozdravila ji, z úcty k jejímu stáří obyčejným pozdravem: „Pokoj s tebou.“ Alžběta naplněna Duchem svatým, osvícena Boží milostí, zvolala hlasem velikým, v radostném opojení. Pozdravila Marii podobně jako anděl Gabriel; anděl ji pozdravil jako ve jménu církve oslavené (vítězné) a Alžběta ve jménu církve bojující. Požehnaná ty mezi ženami, tebou vrací se hříchem ztracené požehnání Boží všemu lidstvu; požehnaný plod života tvého, nejen ty budiž velebena, ale i tvůj Syn. Odkud mi ta veliká milost, že matka Pána mého přišla ke mně? Já sama měla k tobě spěchatí a tebe pozdraviti uctivě jako matku svého Spasitele. *Bla h o s l a v e n a j s i , ž e ' s u v ě ř i l a , ž e j s i n e p o c h y b o v a l a o p r a v d ě s l o v a B o ž í h o a n i n a o k a m ž i k ; z a t o b u d e š o d m ě n ě n a , ž e v y k o n á n o b u d e , c o t o b ě o d P á n a p o v ě d í n o .*

Maria poznala, že byla Alžběta poučena od Ducha svatého o tom, že jest vyvolena za matku Spasitelovu a proto děkovala Bohu za všechny milosti chvalozpěvem.

V e l e b í d u š e m á H o s p o d i n a . V š e c k a č e s t a c h v á l a b u d i ž j e d i n ě B o h u v z d á v á n a , z ř í d l u v š í m i l o s t i a v š e h o b l a h a . S h l é d l n a p o n í ž e n í d ě v k y s v ě , n e p o h r d l m n o u p r o n í z k o s t a c h u d o b u m o u a v y v o l i l m n e k t o m u , n a c o b y h r d o u b y l a

i nejvznešenější královna. A v duchu prorockém zvolala: Od této chvíle blahoslavenou mne nazývají budou všickni národové; všickni, kdo poznají Ježíše Krista a jeho budou velebiti, budou velebiti i jeho matku; nebo kdo ctí a miluje Syna, ctí a miluje také jeho matku. Opravdu jest Maria po Bohu po veškerém světě křesťanském nejvyšš velebena. Bůh jest nejvyšš m i l o s r d n ý; p y š n ý c h ponižuje, jako ponížil pyšné anděly, jako pyšného Saula s trůnu sesadil; ale pokornou Marii povýšil na nejvyšší trůn, jako byl již před tím pastevce Davida na královský trůn usadil. Lačným dává statky a bohaté pouští prázdné; chudé činí bohatými a bohaté chudými. V Kristu nyní nasytí svou milostí ty, kdo po pravém spasení touží; kdo však domnívají se, že spasení a pravdy nepotřebují, nedosáhnou Boží milosti. Israelem, potomky Abrahamovými jsou všickni, kdo v Boha upřímně věří, těch ujímá se Hospodin, jak byl již Abrahamovi slíbil.

Maria zůstala u Alžběty asi tři měsíce, snad až do té doby, když se jí narodil syn, a potom vrátila se opět do Nazaréta.

Maria jest vzorem upřímného a účinného přátelství, lásky k bližnímu, která rychle pomáhá jiným a nikoliv zdlouhavě a neochotně. Její p o k o r a; ačkoli uctěna andělem a za matku Boží vyvolena, přec spěchá k Alžbětě a odmítá od sebe všecku čest a chválu a jenom ji všecku na Boha vztahuje.

„Velebí duše má Hospodina“ („Magnificat“) opakuje církev každodenně ve svých „hodinkách“ při nešporách.

Alžbětě byla prokázána veliká čest, že ji Maria, matka Boží navštívila; ale nám se děje ještě větší čest nezasloužená, když nás navštěvuje sám Syn Boží, když velebnou svátostí do srdce našeho vchází.

Svátek Navštívení Panny Marie o 1. neděli v měsíci červenci.

P o u č e n í. Cti a miluj Marii, matku Boží; modlívej se k ní: svatý růženec, litanie loretánské; navštěvuj rád slavnosti i chrámy Mariánské, zvláště se účastňuj zbožně slavnosti májové. Každodenně se také modlívej: „Zdrávas Královno,“ „Pod ochranu tvou se utíkáme.“

„Kolikrá jest modlitba dle úmyslu, který při ní máme?“ Z kolika částí skládá se „Pozdravení andělské?“ Láska k bližnímu — proč máme bližního milovati a jak? Tajemství radostného r ů ž e n e c e 2. : „S kterým jsi Alžbětu navštívila.“

4. Narození Janovo.

(Luk. 1, 57—87.)

Příbuzní a sousedé shromáždili se osmý den po narození Janově, když měl býti obřezán a jménem nazván. R a d o v a l i s e jako praví přátelé nad blahem Alžběty a Zachariáše. Při obřadu obřezání bývalo alespoň deset svědků, z nichž jeden byl takřka kmotrem dítěte a na modlitby nad ním konané odpovídal. Bývalo u Židů obyčejem, že s e n a z ý v a l s y n á č e k p o d l e j m é n a o t c e a nebo někoho z blízkých příbuzných. Alžběta se dověděla, že s l o u t i b u d e J a n o d Zachariáše, který jí to napsal a zajisté jí to zjevil také Duch svatý. Jan nejmenoval se nikdo z příbuzenstva a proto divili se všickni, jakou to novotu zavádějí Zachariáš a Alžběta. Domnívali se, že snad Alžběta sama chce jméno Jan; ale Zachariáš dal na jevo, že i on se svou manželkou v tom souhlasí. A jak napsal: Jan jest jméno

jeho, hned rozvázá jest jazyk jeho; přestál svůj trest, slib v chrámě mu daný se již splnil a nyní již směl každému vyprávěti o tajemném svém vidění v chrámě. Všickni se divili 1. nad neobyčejným jménem dítěte, 2. nad tím, že Zachariáš náhle byl němoty zbaven, jakmile ono jméno prohlásil. „Ruka Páně byla s dítětem, t. j. všemohoucnost Boží se zjevila tím, že 1. Bůh je dal jeho rodičům ještě u vysokém jejich věku, a že 2. při jeho obřezání zázračně jeho otce od němoty uzdravil. Tušili všickni, že dítě to jistě k něčemu velikému bude povoláno, a proto tázali se: „Kým medle dítě toto bude?“

Srdce Zachariášovo oplývalo radostí a díky nejen za to, co jemu Bůh učinil, ale také za to, co bude vykonáno od Boha skrze jeho syna. Pln jsa Ducha svatého, prorokoval.

Bůh navštívil lid svůj a připravil vykoupění jemu, t. j. již nadešla doba vykoupění světa proroky předvídaná. Chce nás vysvoboditi z moci nepřátel, t. j. od vlády ďáblovy, od hříchu. Abychom beze strachu sloužili jemu t. j. sloužíce jemu, nemusili se báti, že cíle svého nedosáhneme. Bohu slouží, kdo ve svatosti a spravedlnosti žije po všecky dny života svého. Svatě a spravedlivě máme žíti vždycky a všude, a nikoli jenom někdy a někde. Ty, dítě, prorokem Nejvyššího slouti budeš, jako dřívější proroci, budeš i ty o Spasiteli lidu zvěstovati, že jest Nejvyšší, t. j. Bůh. Budeš jeho předchůdcem, půjdeš před tvář Páně; vést lidu k poznání spasení, budeš poučovati lid tak, aby mohl poznati, kdo jest skutečně Spasitelem; na odpuštění hříchů a kdo má opravdu moc hříchy odpouštěti; ty poučíš lid, že jediný Spasitel vyvede lid ze tmy bludu a povede je svým zákonem, pří-

kladem i svou milostí na cestu pravou, která jediná vede k pokoji.

Pacholík prospíval mile na těle i na duchu a již za mladosti své vyvolil sobě poušť za stálé obydlí, jistě nedaleko svého rodiště; tam byl veden od Ducha svatého, aby o samotě mohl tím lépe přijímati všeliká vnuknutí jeho ve svou duši.

Narození sv. Jana 24. června; protože byl „již před narozením naplněn Duchem svatým,“ t. j. očistěn od hříchu, proto slaví církve u sv. Jana den jeho narození.

Chvalozpěv Zachariášův modlí se církve každodenně v hodinkách při „chvalách“ („Požehnaný“ — „Benedictus“).

Jan ve své mladosti jest zvláště příkladem mládeže, která se má v tichosti a vážně připravovati k svému budoucímu povolání a všeho se varovati, co by mysl její od něho odvracelo.

Poučení. Mládeži buď i ty radostí a ctí rodičům a přičiňuj se, věrně sloužiti Bohu, dávej svatostí a spravedlností příklad jiným a takto i Boha oslavuj.

Povinností dítek k rodičům, a rodičů k dítkám. Jak máš užívati svého mládí? Koho a čeho se máš varovati? Pokušení, příležitost. Prostředky k zachování ctnosti.

5. Narození Páně.

(Luk. 2, 1—25.)

Anděl zjevil Josefovi, že Maria bude matkou Syna Božího a pravil: Vezmi Marii k sobě jakožto zasnoubenou sobě po zákoně manželku a měj o ni péči.

A u g u s t u s císař římský, jemuž židovský král byl poddán, dal třikráte sčítati své poddané ve všech zemích své rozsáhlé říše, aby dle součtu obyvatelů také byly jim předeepsány daně. Sčítání, o kterém tuto se jedná, bylo druhé z oněch tří. U Židů dalo se to sčítání dle pokolení a rodin. Protože rodokmeny a soupisy rodin uschovávaly se v tom městě, kde někdy praotec těch rodin přebýval, proto musili Josef a Maria putovati do Betléma, kdež byly uloženy rodinné knihy rodu Davidova, jehož potomky oba byli. Betlém, rodné město Davidovo, praotce Spasitelova, jest asi 1½ hodiny jižně Jerusalema v krajině úrodné (= dům chleba a proto slove Efrata = úrodnost); jest na táhlé hoře od západu k východu se prostírající a jest vystaveno na několika terasách, které nad sebou vystupují do výše. Pohled na ně jest velmi utěšený. Nyní má asi 5500 obyvatelů, z nichž většina jest náboženství křesťanského; katolíků jest tam asi 3000. V každém jiném městě palestýnském jest většina Turků (mohamedánů). Ženy betlémské vyznamenávají se svou tělesnou krásou a mravní bezúhonností. Město samo jest u porovnání k jiným městům na východě velmi čistotné. Z Nazareta do Betléma trvá cesta asi 30 hodin, tak že Maria a Josef putovali tam za nepohody zimní alespoň 4 dni (doba dešťů zimních). Nenalezli v městě přístřeší; potomci Davidovi nebyli nikde ponecháni přes noc, protože byli chudi a všude dávali před nimi přednost příchozím bohatším. Pravdivě napsal sv. Jan (1, 11.): „Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali.“ Šli tedy do jednoho chléva za město, t. j. do jeskyně skalní u Betléma, jakýchž v okolí města ve vápencových skalách mnoho se nalezá; v jeskyních takových mívali pastýři za nepohody svá stáda. A proto také byly jesličky pro píci v oné jeskyni. Tu přišel na svět Ježíš

K r i s t u s; o půlnoci narodil se dle starobylého po-
dání 25. prosince v době, za které i v okolí
Betlémském bývá velmi drsné počasí. P a n e n s k á
m a t k a M a r i a o b v i n u l a ho plénkami a
p o l o ž i l a ho v j e s l e; tak nuzně byl chráněn
Syn Nejvyššího před mrazivou zimou; na tvrdé dřevo
byl položen, když na svět přišel a tvrdé dřevo (kříž)
bylo jeho lůžkem, když umíral. R a d u j í c se r a -
d o s t í nejčistší; Maria udusila v sobě bolest
nad chudobou svou i svého dítěte, a radovala se, že
již přišla doba spásy pro lidstvo.

N a d B e t l é m s k o u j e s k y n í, kde se Spa-
sitel narodil, dala sv. Helena se synem svým císařem
Konstantinem vystavěti nádherný chrám „Panny
Marie a jesliček“ a při něm tři kláštery. Chrám ten
pětilodní stojí dosud. S chrámu lze sestoupiti po
dvojích kamenných schodech do j e s k y n ě n a r o -
z e n í P á n ě; stěny i podlaha její jsou vyloženy
drahocenným mramorem; místo, kde narodil se Pán
Ježíš, jest ve východní části jeskyně, která tu tvoří
polokruhový výklenek, jehož podlaha jest vyložena
bílým mramorem a jaspisem a uprostřed ní stkví se
stříbrná hvězda s nápisem: „Hic de Virgine Maria
Jesus Christus natus est.“ Před místem tím hoří
světlo neustále ve 32 lampách. Při chrámě Betlem-
ském jest mimo katolický klášter františkánský na
severu jeho, ještě klášter nesjednocených Řeků a Ar-
ménů. Vinou Řeků, kteří se chrámu toho zmocnili,
jest nyní památná ta svatyně velice sešlá.

Pýchou zavinili lidé své neštěstí; pokorou Bo-
žího Syna byli od viny i trestu za tu vinu vy-
koupeni.

S v á t e k n a r o z e n í P á n ě jest 25. prosince;
v ten den slouží kněz, mimo jiné příčiny, též z ra-

dosti nad blaženou tou událostí tři mše svaté (andělskou, pastýřskou, velkou).

Vánoční, štědrovečerní strom o svatvečer u vánočním jest obrazem Ježíše Krista: Kristus jest stromem života, když jsme pozbyli stromu života v ráji; On jest povždy se zelenajícím stromem, na něm nám vždycky ovoce milosti Boží a pravého poznání roste a dozrává. Svíce na něm znamenají světlo pravé víry, které nám Kristus rozžal. Ovoce a lahůdky na něm znamenají veškeré jeho dary, kterými nás oblažuje. Dárky pak, kterými se o štědrém dni křesťané na vzájem obdařují, naznačují štědrost nebeského Otce, který pro spásu naši nám jediného Syna svého poslal na svět.

Kristem začíná pro lidstvo zcela nová doba, a proto jest rok narození Páně prvním rokem nového letopočtu, který u křesťanů a dle nich u všech vzdělaných národů jest všeobecně zaveden.

Poučení. Uznávej vděčně neskonalou lásku Boha Otce k lidem, který „tak miloval svět, že svého jediného Syna na svět poslal;“ a miluj nejvřelejší láskou Krista Ježíše, který pro tebe se vtělil, v chudobě největší se narodil a již od nejútlejšího svého dětství tolik trpěl.

Bůh jest věrný. Kdy bylo dáno lidem první zaslíbení Vykupitele světa? (v ráji). Komu opakoval Bůh ono zaslíbení? Která proroctví splnila se, když Pán Ježíš se narodil? (Že narodí se, až bude berla odňata od Judy (I. Mojž. 49, 10.), z Panny, z rodu Davidova (Is. 7, 14.), v Betlémě (Mich. 5, 2.).

2. čl. víry. 3. čl. víry. Pán Ježíš jest Bůh a člověk v kolikeré osobě? Jako Bůh koho má za otce? jako člověk koho měl za matku? Kým byl jenom sv. Josef? Úcta k Panně Marii.

„A slovo tělem učiněno jest a přebývalo mezi námi.“

Třikráte denně se modlíváš „Anděl Páně“ a tu sobě připomínej vždycky vděčně vtělení Syna Božího.

Tajemství r ů ž e n c e radostného 3 : „Kterého jsi, Panno, v Betlémě porodila.“

6. Pastýřové u jeslí.

(Luk. 2, 15—20.)

Nedaleko Betléma asi 20 minut na východ jest „údolí pastýřů,“ údolí velice úrodné s pastvinami, poli a háji fíkovými a olivovými; tam ukázal se anděl Páně pastýřům. Tam sbírala Rut klasy na poli Boozově, tam pásával Dávid stáda svého otce a tam ponocovali i chudí pastýři u svých stád, pasoucích se na nivách za studené, ale jasné noci. Dosud jest tam vesnička, nazvaná „vesnička pastýřů.“ Pastýři báli se velmi, když uzřeli náhle jasnost nebeskou, jakýs odlesk velebnosti Boží. Pastýři byli nejprvé povoláni ke Spasiteli, neboť i on jest „Pastýřem dobrým,“ který miluje ovce své, hledá každou ztracenou ovečku a všechny chce uvést do jediného ovčince. Jako se rmoutili andělé, když opouštěli lidé ráj, tak radovalo se s andělem oním množství duchů nebeských, když nyní se lidem ráj zase otvíral, t. j. ztracené blaho a milost Boží opět jim měla býti vrácena. Sláva na výsostech Bohu: neboť nyní budou lidé opět Boha poznávati a jemu pravou čest a slávu vzdávati. A pokoj lidem dobré vůle; lidé, kteří budou míti vůli dobrou, upřímnou snahu, poznati pravdu Boží a svatý jeho zákon, budou zbaveni bludu a hříchu a tím dosáhnou

pravého pokoje. Chvalozpěv ten zároveň oznamuje smíření nebes se zemí, Boha s lidmi. Kristus Pán jest nazván Ježíš od andělů = Bůh a pomazaný Páně, t. j. nejvyšší kněz, král (pastýř) a učitel (prorok), kteří v starém zákoně bývali posvátným olejem mazáni (jako Aron, David, Samuel).

Pastýři byli v radostném úžase; bázeň a zděšení změnilo se v radostné nadšení; odešli chvátajíce, tak že nechali svých stád bez dohledu a uviděli v chlévě, co jim bylo andělem zvěstováno. Uvěřili, že nemluvnátko plenkami obvinuté a položené v jeslech jest syn Davidův, zaslíbený Spasitel, neuráželi se nic jeho chudobou; a proto patřili na ně se svatou uctivostí a radovali se z něho srdečně. Radovali se, že je viděli a že již se splnila touha národa židovského; zajisté že v Betlémě a jeho okolí byla tato touha po Spasiteli zvláště živá a tu nejvíce u chudých a utiskovaných. Poklonivše se jemu, vzdavše mu božskou poctu, zapěvše u jeho jeslí píseň k jeho oslavě, jaké již pastýř David zpíval ke chvále Boží při stádě svém a snad obětovavše mu ještě nějaký dárek, navrátili se ke stádům svým, velebíce a chválíce Boha ze všeho toho, co byli slyšeli a viděli; nemohli zapomenouti rozkošného chvalopění andělského, stále měli před očima i v chudobě tak spanilé ono nemluvnátko a jeho matku i pěstouna. Dlouho si vyprávěli o jesličkách a božském dítěti, vyprávěli to zajisté i svým přátelům a známým a ti přicházeli jistě také do chléva, poklonit se dítěti a přinést mu darů. Tak alespoň od starodávna zařizují se „jesličky,“ že se všech stran spěchají k nemluvnátku Ježíši dospělí i děti s rozmanitými dárky.

Jesličky Páně zachovaly se dosud; jsou z pěti stářím zčernalých prkének, která sv. Helena dala

obložiti stříbrnými deskami. Když se zmocnili Mohamedáné svaté země, byly odnešeny (642) do Říma a tam se uschovávají jako drahocenný ostatek v chrámě Panny Marie větší (S. Maria maggiore); o svaté noci nosívají se v slavném průvodu se soškou Jesulátka na slámě v nich položeném.

A když se naplnilo osm dní bylo dítě obřezáno; tomu obřadu podrobil se Pán Ježíš: 1. na důkaz, že jest opravdu potomkem Abrahamovým, členem národa israelského, u něhož obřad ten byl zákonem předepsán, 2. aby tu již poprvé prolil svou drahou krev, kterou za hříchy světa na kříži prolíti chtěl, 3. aby dal všem příklad pokory a poslušnosti zákonu, 4. aby nepohoršil Židů, 5. aby tím ukázal, že měl skutečné tělo a nikoli pouze zdánlivé, jak někteří bludaři se domnívali. Při tom obdrželo jméno Ježíš; Ježíš znamená jeho důstojnost a jeho povolání. Ježíš = Spasitel. Jméno to jest jménem nejsladším; kdybychom neznali toho jména, nebylo pro nás odpuštění, milosti, naděje, spasení. Bez toho jména bylo by všude pusto, smutno, k zoufání; se jménem tím jest nám všude blaze, milo, radostno. Jméno to jest nejsvětějším jménem: „Ve jménu Ježíše Krista má klekati každé koleno nebeských, zemských i pekelných“ (Filip. 2, 10.); jako je andělé velebili, tak je velebí i lidé; i zavrženci je oslavují tím, že se jména toho hrozí.

Říkajíce jméno Ježíš, skláníme hlavu. Pozdravení: „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ Litanie o nejsvětějším jménu Ježíš.

Nový rok, — Obřezání Páně (1. ledna).

Svátek nejsvětějšího jména Ježíš na 2. neděli po zjevení Páně.

N a u č e n i. Vzývej jméno Ježíš, všecko ve jménu tom počínej, čiň, ve jménu tom se modlívej. V chu-

době buď spokojeným, zpomínaje si na chudobu Páně. Ohotně poslouchej Božího hlasu (svědomí, Božího zákona, lidí šlechetných). I ty přinášej dary k jesličkám Páně; klekávej zbožně před jeho oltářem, kde ve svatostánku také v podobě pokorné odpočívá a obětuj mu víru, naději a lásku.

Která jména se dávají Pánu Ježíši? 2. a 3. článek víry? — I tobě bylo dáno některé jméno při při křtu svatém — a proč?

7. Obětování Pána Ježíše v chrámě.

(Luk. 2, 22—28.)

Když bylo Ježíškovi čtyřicet dní, nesli jej podle zákona do chrámu, aby ho obětovali Pánu. Dle zákona Mojžíšova byla matka, porodivši pacholíka, po 40 dní za nečistou považována a nesměla do chrámu až 40. den, aby tam obětí se očistila a prvorozené dítě své Bohu obětovala. Maria nejčistší, podrobuje se ve své veliké pokoře tomuto předpisu. Aby dali předepsanou oběť chudých, totiž dvě holoubátka. Bohaté matky obětovaly beránka a holoubátko; chudá Maria obětovala oběť chudých: dvě holoubátka, jedno jako oběť smírnou a druhé jako oběť zápalnou (chvály), a pět seklů jako výkupné za prvorozence svého.

Chrámy jerusalemský. Sbořený chrám Šalomounův byl znova vystavěn Zorobabelem a nádhery milovným Herodesem přestavěn a ozdoben; práce tyto počaly asi v 16. roce př. Kr. a při obětování Páně byly téměř již dokonány. Velkolepými podezdívkami byl vrchol hory chrámové (Moria) zvětšen,

tak že jeho prostora měla 300 m. šíře a 500 m. délky. Celá ta prostora byla obehnaná vysokou zdí, podél níž uvnitř bylo dvojnásobné podloubí, jehož ploché střechy byly z cedrového dříví a spočívaly na bílých mramorových sloupech. Podloubí ta byla 22 1/2 m. vysoká. Na jižní straně nebyla pouze dvě podloubí, ale tři, z nichž prostřední bylo nejvyšší, 45 m., tak že se vypínalo vysoko nad obě ostatní podloubí té strany. Všecka ta podloubí byla v před-síni pohanů, neboť sem směli i pohané přicházeti. Tu učival i Kristus, tu bývali rozliční kupci a jenom sem směli nečistí mezi Židy. V této ohromné před-síni byla také synagoga a celly (komnatky) pro kněze. Do této předsíně bylo od strany západní (od Sionu) několik bran. Skutečný chrám s před-síněmi pro Židy a kněze byl v této ohromné předsíni pohanů, ale nikoliv u prostřed, nýbrž v její severo-západní části. Po 20 stupních vystupovalo se do této části obehnané hradbou, uvnitř 11 m. vysokou, 9 branami, z nichž čtyři byly na straně severní, čtyři na jižní a jedna na východní. Východní brána byla nejvyšší a největší (22 1/2 m. vysoká a 18 m. široká), křídla její byla kovová a leskla se od zlata a stříbra a tak těžká, že bylo třeba 20 silných mužů, když se ta brána ráno otvírala a večer zavírala. U té brány očišťovali se uzdravení málomocní a matky (po svém porodu). Touto východní branou („zlatou branou“) vcházelo se nejprvé do předsíně žen, která byla na západě zdi oddělena od předsíně mužů; a tak byla celá předsíň pro Židy na dvě polovice rozdělena. Předsíň žen měla na straně jižní, východní a severní podloubí a nad nimi byly pavlány (galerie) pro ženy; v samé pak předsíni bývali mužové; v předsíni té bylo 13 schránek pro almužny (almužny fariseů a dva halěrky chudé vdovy). Ve zdi, kterou předsíň žen na západě byla zakončena, byla

brána a k té postupovalo se po 15 stupních do předsíně mužů, takto tedy povýšené nejen nad předsíní pohanů, ale také na předsíní žen. Východní část této předsíně byla toliko mužům přístupna; ženy tam nesměly. Tato předsíní byla přepažena kamenným zábradlím od jihu k severu se táhnoucím na dvě nestejně části; východní část, úzký to jenom pruh, byla vlastní předsíní mužů; západní pak mnohem delší, byla předsíní kněží a levitů s ohromným oltářem z neotesaného kamene pro zápalné krvavé oběti a kovovým mýdlem (umývadlem). Z předsíně kněží vystupovalo se po 12 stupních k bráně samého chrámu.

Nejprve vcházelo se do zvláštní síně k chrámu přistavěné při jeho východní straně, tak vysoké jako chrám, ale po obou jeho stranách na jih a sever dále do předsíně kněžské vnikajících. (Tato síně byla 45 m. široká, kdežto šířka chrámu byla 27 m.; ta síně i chrám měly 45 m. výšky; chrám byl 45 m. vysoký i dlouhý a jak praveno, 27 m. široký. *) Chrám i se síní byl z krásně tesaných balvanů bílého mramoru, uvnitř i zvenčí bohatě zlatem potažených. Dvě třetiny chrámu byly na svatyni a jedna třetina na svatyni svatých. Ve svatyni byl zlatý stůl pro obětní chleby a víno, zlatý oltář pro oběť kadidlovou a zlatý, sedmiramenný svícen. Velesvatyně byla prázdná. Chrám měl nízkou sedlovou střechu pobitou zlatými deskami. V sluneční záři leskl se chrám, vypínající se vysoko nad předsíněmi, vždy výše vystupujícími, jako nádherný drahokam. Cizinci zůstávali obdivem nad jeho krásou jako ustrnulí, když jej po prvé spatřili.

Maria odevzdala dvě holoubátka knězi u zlaté brány, vedoucí z předsíně pohanů do před-

*) Chrám s onou síní podobá se T, jehož svrchní část jest k východu.

síně žen. Kněz prošel s nimi předsíní žen, vystoupil do předsíně mužů a z té do předsíně kněží a tam pokropil krví jednoho holoubátka stěny oltáře (oběť smírná) a druhé spálil v ohni na oltáři (oběť chvály). Maria zůstala mezi tím u oné brány. Kněz vrátil se potom k ní; Maria odevzdala mu své dítě a dala mu 5 seklů peněz (asi 6, nebo 7 zl.) jako výkupné za prvorozence svého, který jako i prvotiny plodin všelikých Bohu a jeho službě náležel a oním výkupným té služby byl zbaven; na to jí vložil kněz dítě zase do její náruče. Oním výkupným byl Kristus jako vyplacen, že nemusil již více býti obětí Bohu; a potom se obětoval dobrovolně sám svému Otci; oněch 5 seklů upomíná na patero jeho ran.

V předsíni chrámové bylo sice mnoho lidí, ale ti ani netušili, kdo jest Maria a její dítě, které bylo obětováno právě tak, jako jiné děti. — V Jerusalemě žil spravedlivý a bohabojný Simeon, který plnil od mladosti zákon Boží a neúčastňoval se obětí a modliteb jenom ze zvyku, jako přemnozí v Israeli, nýbrž z upřímné a skutečné zbožnosti. S toužebností očekával Spasitele, t. j. jako osvoboditele od duchovní poroby, od hříchu, bludu, jako obnovitele pravého náboženství, jako smírce s Bohem; a nikoli jako nějakého pozemského Mesiáše, obnovitele říše židovské, vítěze nad Římany, kterak si Židé po většině Spasitele představovali. A proto Duch svatý zjevil jemu, že neumře, dokud by neuzřel Pomazaného Páně. Simeon spatřoval, jak lid stále nábožensky a mravně klesá a proto modlíval se, aby Spasitel již brzy přišel; k nevýslovné radosti jeho mu bylo zjeveno, že přijde již brzy, že „Pomazaný Páně“ — Kristus narodí se, dříve ještě než kmet Simeon umře. A když Maria přišla s Ježíšem do chrámu, tu puzen od Ducha svatého, přišel také Simeon do chrámu. Poznal

v něm hned zaslíbeného Vykupitele; chudoba jeho nepomátla ho nikterak; mnoho očí hledělo na dítě, ale jenom oči Simeonovy poznaly v něm Vykupitele. Vzal božské dítě na lokty své a chválil Boha, radoval se, že mohl v náruči své pochovati toho, který přišel vykoupit jeho i všech lidí. Rád chce umřít, když dočkal se již splnění své nejrůznější touhy; raduje se nejen k vůli sobě, ale i k vůli všem lidem; jest příkladem skutečné lásky k bližnímu.

Simeon velebí Boha pro čtyři statky, které Spasitelem byly světu dány: pokoj, spasení, světlo, slávu. V pokoji propouštíš služebníka svého; dočkal jsem se počátku míru a pokoje, který mezi lidmi bude panovati, že všickni budou mezi sebou bratry a sestrami; viděly oči mé spasení tvé, spatřil jsem toho, skrze něhož budou moci všickni (všem lidem) dosáhnouti věčného spasení v nebeském království; světlo k osvícení pohanů, kterým ze tmy bludů budou vyvedeni a pravé víře vyučeni; k slávě lidu israelského, oslaven bude lid israelský, že mezi ním se narodil a žil; ale tím bude oslaveno také veškeré pokolení lidské, že k němu se snížil a člověkem se stal.

Pak říkal Marii a Josefovi svatá blahopřání; velebil Marii, že stala se matkou Vykupitelovou a Josefa, že byl za jeho pěstouna vyvolen. Položen jest tento ku pádu a ku povstání mnohým v Israeli, t. j. mnozí budou jej pronásledovati, neuvěří v něho a zavíní tak svůj pád; ale mnozí uvěří v něho a ti budou povýšeni k věčné spáse (fariseové, většina Židů — Nikodém, apoštolé, svaté ženy a t. d.); a za znamení, je muž bude odpíráno, na něho pohne se se všech stran zášť a zloba ode všech nepřátel pravdy a ctnosti. A tvou vlastní duši pronikne

meč: ty budeš pro Syna svého míti mnoho radostí, ale také mnoho bolestí a zármutku budeš zakoušeti, když uvidíš, jak jeho četní nepřátelé jej budou pronásledovati.

Byla také v Jerusalemě prorokyně, jménem Anna, dcera Phanuelova, t. j. žena Bohem osvícená, prorockým duchem nadchnutá, znající se dobře v písmě svatém a zvláště ve svatých proročích, ke které všecken lid s uctivostí pohlížel. Nevycházela nikdy z chrámu, téměř neustále bývala ve chrámě, a to nejen ve svém stáří, ale již i za mladých let; posty a modlitbami sloužila Bohu, žila v přísné kajicnosti, oddávala se rozjímání a modlitbě. I ona byla právě v chrámě, i ona poznala Spasitele a velebila Pána, uznávala dítě za svého Pána a Boha. Anna byla ve veliké vážnosti u lidu a proto uvěřili jí, kdo uslyšeli, když vypravovala s radostí jiným nábožným, kteříž očekávali Vykupitele, že jej viděla. Jenom nábožní lidé uvěřili, že to chudé dítě jest Messiašem.

Svátek obětování Páně, očišťování Panny Marie (Hromnic 2. února); svíce posvěcené znamenají Krista, jenž jest světlo světa a v kterého doufati můžeme i v největším nebezpečí (při hromobití se rozsvěcují = „hromnice“) i v hodinu smrti (při umírání se rozsvěcují).

Svátek sedmibolestné Panny Marie v pátek před květnou nedělí. Sedm bolestí Panny Marie: 1. při předpovědi Simeonově, 2. při útěku do Egypta, 3. při ztrátě 12letého Ježíše v chrámě, 4. při pohledu na něho, když kříž nesl, 5. když na kříž byl přibíjen, 6. když umřel, 7. když byl pochován.

Poučení. Jako Maria poslouchej zákona Božího ve všech věcech. I ty jsi byl obětován Bohu při

křtu svatém; i ty hledej: pokoj (vnitřní sám se sebou i s lidmi), spasení (a proto varuj se hříchu, milostí si dobývej), světlo (v učení Kristově, v hlásání slova Božího, ve četbě zbožných knih) a najdeš i ty jednou jistě slávu. A potom jako Simeon nebudeš se musiti ani ty smrti báti, ale budeš se moci na ni těšiti.

Každodenně děkuj Bohu za to, že i tebe uvedl Duch svatý do chrámu k Ježíšovi, t. j. že jsi křesťanem katolickým.

Obětování křtěnce při úvodě. Křestní slib — kdy se má obnovovati? I ty se modlívej a postívej. Poslouchej každého vnuknutí Božího. Měj stáří v uctivosti. Jak se máš chovati v chrámě? zvláště při mši sv. a při kázání?

Tajemství radostného r ů ž e n c e 4. : „Kteréhož jsi, Panno, v chrámě obětovala.“

8. Příchod mudrců od východu.

(Mat. 2, 1—12.)

Přijeli mudrci z východních krajin; „magové“, knížata a zároveň kněží, kteří se obírali také pozorováním a zpytováním hvězd, jak to v Persii a Chaldei bylo u mudrců a kněží v obyčeji. Že byli knížaty, pohlaváry menších bezpochyby jenom kmenů, nazývají se také „králové“. Odkud přišli, naznačeno tu jenom slovy: od východu (buď z Chaldeje nebo Persie, a nebo z Arabie). Jako Melchisedech byl kněz a král, tak zajisté i oni měli dvojí to důstojenství, byli duchovními i světskými vůdci svého lidu. Starobylé podání mluví o třech králích a nazývá je jmény: Kaspar, Melichar, Baltasar. Byliť takto jako zástupcové tří hlavních národů: Semitů, Chamitů a

Jafetitů. Byli pohany, ale horlivostí, s kterou Spasitele hledali, zahanbili Židy. Do Jerusalema přijeli; tehdaž bylo se písmo svaté, zvláště v řeckém překladu (Septuaginta) rozšířilo velice a bezpochyby bylo částečně i těmto mužům známo; Židé byli od zajetí babylonského rozptýleni na východě v Babylonii, Assyrii, Medii a Persii a mnozí tam zůstali, i když se směli vrátiti zpět do své vlasti a od těch mohli mudrci dozvědět se, že se v národě vyvoleném, v zemi židovské očekává Spasitel; a proto chvátali do hlavního města země židovské, do Židům svatého Jerusalema. Viděli jsme hvězdu jeho na východě; znali jistě proroctví Balaamovo (4. Mojž. 24, 17.): „Hvězda vzejde z Jakoba, berla povstane z Israele.“ Hvězda ta nebyla jistě obyčejnou hvězdou, ale mimořádným zjevem na nebi, hvězdě podobným, který neobyčejně pozornost mudrců hvězdy znajících k sobě obracel a v nich zbudil to přesvědčení, že jisté to znamení od Boha zvěstující jim příchod Spasitelův na svět; proto nazývají tu hvězdu: hvězdu jeho; a táží se: kde se narodil král židovský? kde jest ten pravý král? nebo král Herodes byl pouhým vetřelcem ke trůnu královskému. Kde jest ten král, který ze země židovské vyjde a založí království pokoje a míru pro všechny země, národy a časy? Přijeli jsme klanět se jemu, tím dokazují, že nehledali pouhého člověka, pozemského krále, ale že věřili v jeho božské důstojenství. U slyšev to Herodes, ulekl se, domnívaje se, že ten nový král jej svrhne s trůnu, na který byl bezprávně dosazen; neboť čím méně měl k němu práva, tím více se o něj strachoval; — a všechen Jerusalem s ním, nejen jeho stoupenci, ale i protivníci se ulekli, že v boji, který o trůn nastane, bude hrozné krve prolévání, neboť znali Herodesa jako ukrutného tyrana. Také se ulekli toho, že na-

rodil se Messiáš a cizinci o tom vědí a jim to známo není; nevěděli, co to znamená, že skryl Bůh před nimi to, co jich se nejvíce týkalo a cizincům to zjevil. **S h r o m á ž d i v k n í ž a t a k n ě ž s k á**, t. j. nejvyššího kněze (kterým byl tehdáž Simon, tchán Herodesův) a bývalé nejvyšší kněze, kteří protizákonně byli úřadu svého zbaveni a představené 24 tříd kněžských, a učitele lidu, zákonníky, učené bohoslovce a znatele písma svatého. **K d e b y s e K r i s t u s n a r o d i t i m ě l**, ten který by jako pravý „Pomazaný Páně“ byl králem, knězem i prorokem. **O n i o d p o v ě d ě l i b e z o t á l e n í: v B e t l é m ě**, neboť znali proroctví Micheášovo (5, 2.).

Mezi judskými městy byl Bětlém jedním z nejmenších, daleko za Jerusalemem, ale tím, že Kristus se tam narodil předčí nad všechna knížecí (hlavní) města i nad Jerusalemem. **V é v o d a**, panovník, vůdce, nejvyšší pastýř, kterýž by spravoval lid můj israelský, nikoli zákony k pozemskému jenom blahu a pořádku směřujícími, ale zákony k blahu věčnému a řádu mravnému vedoucími. Také tím naznačeno, že Spasitel nejprve Israelitům měl zvěstovati nový zákon svůj. Jehož východ jest od věčnosti, není to pouhý pozemský král, jakého se Herodes bál, ale jest to věčný král, Bůh. **T a j n ě** povolal Herodes k sobě mudrce, aby nedozvěděl se lid, o čem s mudrci jedná a snad nezachránil toho, jehož Herodes usmrtiti si byl umínil. **V y p t á v a l** se na čas, kdy se jim hvězda ukázala; když se jim ukázala v jejich domově, jistě se narodil nový onen král a dle toho mohl poznati, v kterém asi nyní již jest věku. Aby je oklamal a pohnul k tomu, by mu pověděli všechno, až dítě to najdou, kde a v jakých poměrech je našli, pravil jim úskočně, že má týž úmysl jako oni, že raduje se z jeho narození; poznal z jejich řečí, s jakou úctou

k němu lnuli, v něho jako Boha věřili a předstíral sám také úctu k němu i víru v něho: ať i já přijda, pokloním se jemu.

Aj, hvězda předcházela je zase; před Jerusalémem zmizela a za Jerusalémem se jim objevila. Stála nad místem, kdež bylo dítě Ježíš; z Betléma odešli již cizinci z různých měst židovských, nyní tam bylo místa dosti a tu našla svatá rodina útulku někde v samém městě. Pa d š e, klaněli se jemu; osvíceni Duchem svatým poznali v chudém děťátku Syna Božího. Obětovali jemu dary; na východě neodvážil se nikdo nikdy blížiti se ke králi bez daru; obětovali ty dary, t. j. s radostí a úctou mu je podávali a nikoli z pouhého zvyku a jako neradi. Zlato, tím jej uctili jako svého krále a pána; kadidlo, tím projevili víru svou, že jest Bohem (jemuž se kadidlo obětuje) a nejvyšším knězem, a myrhu (vonnou pryskyřici), že jest Vykupitelem, který za hříchy lidské umře a myrhou bude pomazán. Dostali napomenutí, aby se nevraceli k Herodesovi; sami asi tušili z úzkostlivého chování a strojené horlivosti Herodesovy, že něco zlého zamýšlí s dítětem, neboť byli jistě výbornými znateli lidí a nedali se tak snadno přetvářkou klamati; a proto tím ochotněji uposlechli rozkazu Božího velebíce Boha, že byli ještě v čas varování; také velebili Boha, že našli toho, k němuž byli tak dalekou cestu vážili. Navrátili se jinou cestou do vlasti, nejeli přes Jerusalém, ale cestou k jihu mimo Jerusalém.

Mudrcové od východu jsou nám vzorem pevné víry v Krista, která neochábla ani dalekou cestou, ani tím, když jim hvězda-průvodkyně zmizela (jako i nám někdy uhasíná hvězda našeho poznání, něco

se nám zdá býti proti rozumu, — pochybnosti), ani chudobou dítěte (tak bohatí a učení nehlásí se ke Kristu častokráte, jako Herodes a učenci židovští kdežto chudí a sprostí ochotněji věřívají v něho). Kněží židovští čekali ve své pýše, až přijde Kristus sám k nim, ale k němu nešli, ačkoli se dozvěděli, že byla již „viděna hvězda jeho“ (lhostejnost ke spasení své duše, k víře, k Bohu).

Svátek sv. tří králů, Zjevení Páně (6. ledna). Dle starobylého podání byli svatí mudrcové ve víře vyučeni od sv. apoštola Tomáše. Jejich těla byla (od sv. Heleny) přenešena do Cařihradu, odtud do Milána, a když císař Bedřich Rudobradý Milánu dobyl, byla převežena do Kolína nad Rýnem.

Poučení. Působ věrně s milostí Boží, jako mudrcové s ní věrně působili. Nikdy jí neodpírej (jako Herodes a Židé). Poslouchej věrně napomenutí Božích. Obětuj i ty Kristu Spasiteli: zlato své oddanosti a lásky, kadidlo své zbožnosti a víry, myrhu své trpělivosti a naděje i při největších utrpeních.

Na svátek Zjevení Páně které trojí zjevení Páně si připomínáme? Co znamená K. † M. † B.? Co světí se ve svatvečer toho svátku? a proč?

9. Útěk do Egypta a návrat do Nazareta.

(Mat. 2, 13—23; Luk. 2, 40.)

Herodes netrpělivě očekával návrat mudrcův; nevraceliť se příliš dlouho z blízkého Betléma. Jistě se dal ptáti, zdali ještě v Betlémě dlí, ale vida, dozvěděv se, že nadarmo čeká, rozhněval se náramně, že se mu nezdařila jeho

lest, že poznali asi mudrcové jeho přetvářku, když sliboval, že i on se chce klanět novorozenému králi židovskému; a potom se bál, že snad mudrcové varovali rodinu tohoto krále před jeho úklady a že tento bude moci býti před ním zachráněn. Vydal rozkaz, aby byla zavražděna v Betlémě a ve vůkolí všecka pacholata kteráž by byla v stáří do dvou let. Ukruťník ten měl na svědomí již mnohou vraždu, vždyť dal z pouhého podezření zavraždit i manželku svou a své dva syny. Dle zprávy mudrců domníval se, že dítěti jest asi rok; aby však tím jistěji se ho zbavil, dal ve své ukrutnosti zavraždit všecka pacholata až do dvou let, a to nejen v Betlémě, ale také v osamělých dvorcích a chatrčích kolem Betléma. Kojil se nadějí, že mezi nimi bude také Ježíš; ale obával se při tom zároveň, že snad Ježíš přispěním mudrců jest zachráněn, proti nimž hněvem velikým zanevřel.

Ale úklady dítěti činěné byly Bohem zmařeny. Anděl Páně řekl Josefovi ve snách: Uteč do Egypta. Egypt byl provincií římskou a ode dávna byli tam již Židé, tvoříce zvláštní osady a používající tam náboženské i národní svobody. Tam byla svatá rodina mezi svými, ale zároveň daleko od Herodesa, kamž jeho moc nesahala. Nedaleko města On (Heliopolis = město sluneční) jest město Matarea (město vody), kde dle starobylého podání svatá rodina v tichosti žila. Nedaleko odtud jest starobylý fík, pod nímž prý Maria odpočívala a bohatý pramen, který prý na její přimluvu ze země se vyprýštil. Také se ukazuje v jednom z předměstí Kahirských „příbytek sv. rodiny“; jest to podzemní kaple, nad níž jest vystavěn velkolepý chrám. Chrám ten patří Koptům (rozkolníkům); v oné kapli smí s jejich dovolením františkáni sloužiti mši svatou.

Cesta z Betléma do Egypta trvala svaté rodině

jistě asi 40 hodin; byla velmi obtížna a nebezpečna, nebo bylo jim putovati písčitou pouští, na které se jim nedostávalo ani vody, ani přístřeší, ale mnohá nebezpečí jim hrozila od dravé zvěře a loupeživých rot. Josef a Maria snášeli trpělivě z lásky k Spasiteli všechny útrapy a hrůzy cesty daleké. Věděli sice, že jest Ježíš Syn Boží a že by jej Bůh, Otec jeho, mohl zachrániti i jinak, i kdyby se na nebezpečnou cestu do Egypta nevydali, ale v poslušnosti své neomezené učinili bez rozpaků a bez reptání, jak jim bylo přikázáno: „Josef rychle vstal, vzal dítě i matku a odešel do Egypta.“

Vrahové brali pacholátka z náručí mateřských a umrcovali je. Ježíš byl již za hranicemi židovské země, když se objevili biřicové Herodesovi v Betlémě. Pobitých nemluvňátek bylo asi 50 až 70, soudě dle počtu obyvatelů v Betlémě a okolí (asi 5000); ale tento skutek Herodesův roznesl se brzy daleko široko, tak že i císař Augustus v Římě se o něm dozvěděl a s ošklivostí jej zavrhl. Tu splnilo se, když bylo pláče a kvílení hrozného a matky plačící synů svých nedali se potěšiti, prorocství Jeremiášovo (31, 15.): „Hlas, nařikání a pláče slyšán jest na výsosti. Ráchel pláče synů svých a nechce se potěšiti nad nimi, proto že jich není.“ Ráchel, pramáti oněch nešťastných matek, oplakává svých synů — pravňukův.

Několik let po onom krveprolití navštíven jest Herodes šerednou nemocí; asi po dvou létech na to, roznemohl se ukrutník: údy jeho otékaly, maso hnilo na něm, červi prolézali jeho tělem, jeho stísněný dech byl smrdutým, v útrokách cítil jako žhavý oheň, při tom jej děsily rozličné přízraky, mnozí jím zavraždění lidé jeví se před jeho očima; bolestmi řval, až se to nádherným palácem rozlehalo. Jeho služebníci pro zápach a hrozné

podívání na krále, člověku nepodobného, nemohli ani u něho vydržeti. V zoufalství a bolestech chtěl se sám probodnouti, ale nuž byl mu ještě v čas z rukou vyrván. Ukruťník zemřel po hrozných bolestech, stíhán i po smrti kletbou veškerého národa. To byl trest Boží. — Herodes umřel a Ježíš zůstal živ; a tak zemřeli mnozí, kdo jeho církve zničití usilovali, a ona žije a bude žítí stále. Navrať se do vlasti své; ale svatý Josef, andělem poučen, nevrátil se do Betléma, města Davidova, kam by byl jistě s potomkem Davidovým odešel; neboť město to patřilo k údělu nejstaršího syna Herodesova, ukruťného Archelaua, který jako král nad Judskem a Samařskem panoval; ale navrátil se do Nazaréta, města galilejského, které patřilo k údělu mírnějšího a spravedlivějšího Herodesa Antipy (tetrarchy nad Galileí a Pereou.)

Tam rostl Ježíš v tichosti a skrytosti; léta jeho dětství plynula mu v modlitbách a práci; lidé nevšímalí si chudého dítěte, ačkoli již tehdy ukazoval nebeskou moudrost, t. j. jeho božská moudrost jevila se vždy víc a více světu a milost Boží byla v něm, což lidé sami stále zřejměji poznávali.

S v. J o s e f, jako pěstoun, ochránce, živitel a také i vůdce a učitel Páně jest patronem církve Páně; poněvadž svatě zemřel v přítomnosti Marie a Ježíše, jest také patronem šťastné smrti. Pro jeho zvláštní povýšení od Boha pro jeho ctnosti (pevnou a živou víru, poslušnost, čistotu, zbožnost, trpělivost, pokoru, pracovitost) ctí se jeho památka (19. března) po celé církvi. — V neznámém městečku Nazarétě žil Pán Ježíš, aby se splnilo proctví, že bude slouti „Nazaretský.“ — V Egyptě

byl, aby se splnilo proroctví (Ozeáš 11, 1.): „Z Egypta povolal jsem Syna svého.“

Poučení: Odevzdávej se vždy do vůle Boží a pod ochranu jeho andělů. Nereptej v protivenstvích, v těžké práci, v hrozivém nebezpečí proti Bohu a jeho radám. Když bude život tvůj jako namáhavou poutí krajem neutěšeným: pomni svaté rodiny, útlé matky, slabounkého dítěte, jak putují v žáru slunečním po vypráhlé poušti, za sebou vrahy, kolem sebe lupiče a divou zvěř, pod sebou písek, který každým okamžikem, větrem hnán, v husté mraky se zvedá, a před sebou cizí, neznámou zemi.

Hněv — které hříchy slují hlavními? Vražda — hříchy do nebe volající. — Prozřetelnost božská. Anděl strážný. — Kterého hříchu dopustil se také Herodes, rozkázav zabítí pacholátka? Hříchy cizí. — Bůh vševědoucí — spravedlivý. — Kdy jest svátek mláďátek? Kterým křtem byla ona pokřtěna?

10. Dvanáctiletý Ježíš v chrámě.

(Luk. 2, 41—52.)

Maria a Josef chodívali každého roku do Jerusalema na slavnost velkonoční; mužům přikazoval zákon, aby každoročně putovali k svatému stánku o velikonocích, letnicích a slavnosti stánků, tedy od časů Davidových do Jerusalema. Ženám nepřikazoval toho zákon, ale nábožné ženy a tedy mezi nimi i nejnábožnější, Maria, putovaly dobrovolně s muži na svaté místo. Pacholík židovský byl zavázán plniti veškerý zákon židovský (postiti se, účastniti se obětí, umývání, poutí a t. d.),

jakmile dokonal 12. rok svého věku. A proto, když byl Ježíš ve dvanácti letech, vzali ho s sebou, neboť Ježíš podroboval se pokorně a poslušně zákonu, jako každý Israelita. S radostí vydal se na cestu, trpělivě snášel obtíže daleké cesty, ano radoval se, že mohl z lásky k Otci svému a pro příklad lidem, trpěti. Větší byla radost jeho, když uzřel svaté město a ponejprv vstoupil do krásného chrámu; když obyčejní Israelité se radovali při pohledu na hrdý Jerusalema a vstupující ve velebné síně chrámové: tím větší byla radost božského pacholíka, když viděl ta místa, která byla památníky tolikerých milostí Božích lidu prokázaných, když viděl, co všecko byl Bůh na těch místech od časů Abrahamových lidem učinil. Ponejprv; — zdá se však, že pacholíček Ježíš již dříve v Jerusalemě býval, neboť 1. sotva by byli rodiče jeho svěřili jej cizím lidem, když do Jerusalema putovali, 2. sotva by byl sám on doma zůstal a byl by jich uprosil, aby jej s sebou tam vzali, 3. a to tím spíše, ani i jiní pacholíci i před dvanáctým rokem do chrámu chodívali, jakmile sesílili tak, že mohli vykonati tuto cestu. Sv. evangelista (Lukáš) nedí, že tam byl tehdáž po nejprv, ale toliko vypravuje, že se tam tehdáž rodičům ztratil. Když se dokonala slavnost, vraceli se, buď po 8 dnech (dokonané oktávě) a nebo po druhém svátku, již třetí den. Poutníci vraceli se v karavanách, nebo procesích. Mládeneček Ježíš zůstal však v Jerusalemě, aniž o tom rodiče jeho věděli. Poutníků bývalo na tisíce, a tu vracívali se muži pospolu, ženy šly také spolu, potom panny a jinoši, každý sbor byl od ostatních odloučen. Domnívali se, že by byl v zástupě jinochů. Od rána do večera putovali; galilejští poutníci nocovali ponejprv obyčejně u Sichema asi 12 hodin od Jerusalema; starobylé

podání jmenuje tu však místo asi jenom 4 hodiny od města vzdálené (El Birah); a tam se vyhledávali příbuzní a známí a tam se také sešli Josef a Maria, ale kterak se ulekli, nenalezše ho; báli se, aby snad nebyl někam odveden a nebo zabit a tak nebylo zmařeno dílo, k němuž byl povolán. Považme bolest pěstouna tak bedlivého a matky tak dokonalé, když neměli s sebou dítěte. V úzkosti se vrátili do Jerusalema ještě v noci, nedopřáli sobě ani odpočinku a hledali ho, již cestou se poptávali po něm poutníků, kteří za ostatními se byli opozdili. Zajisté že přemnozí znali onoho mládenečka, který se tak velice od jiných lišil svým chováním, svou řečí, svými ctnostmi. Potom ho hledali v městě mezi krajany a známými a tak uplynul v úzkosti druhý den, jistě že i druhé noci po něm pátrali; až po třech dnech našli ho v chrámě, t. j. třetího dne vešli do předsíně (pohanů) chrámové, bezpochyby do jednoho z podloubí; an sedí mezi učiteli, mezi zákonníky, kteří vykládali zákon svým žákům i cizím; poslouchaje a otazuje se jich a odpovídaje jim, nebo bývalo v obyčeji, že posluchači namítali lecos proti výkladu učitelů, ti pak svůj výklad buď hájili anebo opravovali, že se jich otazovali, když něčemu neporozuměli a sami vyprávěli, jak by nějaké místo písma svatého sami vykládali. Ježíš na počátku jenom poslouchal skromně a tiše a teprv po tom, když si učitelé všimli pozorného mládenečka, jimi vybídnut, tázal se jich skromně a zdvořile a taktéž jim odpovídal. Všickni divili se rozumnosti, i posluchači i domýšliví učenci židovští; mnozí asi tušili, že tento dvanáctiletý hoch jest od Boha k něčemu velikému povolán, nebo jevil rozumnost takovou, jaké u lidí v tom věku nikdy nebývá. Maria a Josef vešli právě do chrámu, a zajisté divili se i oni, že vidí jej mezi učiteli a že

patří všickni na něho s takovým úžasem. Zaradovali se, tím větší byla jejich radost, čím větší úzkost a zármutek vytrpěli. Synu, proč jsi nám tak učinil? — S bolestí hledali jsme tebe. Slova ta nebyla výčitkou; Maria a Josef nevěděli jenom, proč ten nejposlušnější syn tentokráte vykonal něco, co jim bylo skryto. Maria táže se spíše po příčině, proč s nimi nešel; a potom projevuje nejvroucnější svou i Josefovou lásku k němu, líčíc velikou bolest, kterou měli, když se jim ztratil. A snad chtěla i Maria zakrýti před Židy onou otázkou to, že její syn jest více, nežli obyčejný člověk. Proč jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já v tom, co jest Otce mého, musím býti? Slovy těmi konejší Ježíš jenom úzkost jejich; nemusili jste míti o mne starosti, neboť víte, že vždy a ve všem jednám dle vůle svého Otce, že plním vždy jeho záměry, a že tam, kde jsem, jsem z jeho vůle. — Maria a Josef však neporozuměli úplně slovům svého Syna, tak jako vůbec rozum lidský nedovede chápati mnohých věcí, které Bůh koná. — Ó jak rád dlel Ježíš mezi učenými muži, na místě svatém, — ale ochotně vykonal z lásky k rodičům tu oběť, že navrátil se do Nazaréta, kde neočekávaly ho rozmluvy s učenými a zbožnými muži o božských pravdách. Byl jim poddán; i na dále jich byl poslušen, ačkoli byl v chrámě spůsobil podivení svou moudrostí u nejmoudřejších v Israeli, ačkoli byl své Matce přímo pověděl, že jest Syn Boží, nazýváje Boha svým Otcem. Tam dosvědčil poprvé svými vlastními ústy že jest Syn Boží; a poslušností svou k rodičům hlásal, že také jest a zůstává člověkem. Vidíme tu Ježíše jako Boha-člověka. Prospíval věkem, vyvíjel se tělesně, stával se schopnějším k rozmanitým pracím, jak je domácnost svaté rodiny a zvláště zaměstnání jeho pěstouna žádalo; čím méně

mohl pracovati svatý Josef, tím více jej zastupoval a nahražoval Ježíš při namahavém díle; — tak i moudrostí, i duševní jeho mohutnosti zdokonalovaly se utěšeně; — a milostí u Boha, ta milost, v které byl stále v nejvyšší míře, jevila se i zevně na něm pořád více, že mohli, kdo chtěli, poznávati, že jest zvláštním vyvolencem, miláčkem Božím; a u lidí zbuzoval všemi svými vlastnostmi, svými skutky i řečmi obdiv a úctu a byl od nich milován.

Až do 30. roku věku svého žil Ježíš v tichosti a skrytosti, v tuhé práci, poslušen rodičů, vzor pokory, skromnosti, tichosti, zbožnosti, poslušenství, pracovitosti. Pracuje tělesně sám, povznesl a poctil práci, která bývala často v nevážnosti a bývala ponechávána otrokům; žije po tolik let dobrovolně v chudobě, dodal i chudobě zvláštního důstojenství; byl poslušen rodičů, aby 1. dal dětem a všem podřízeným příklad a 2. aby svou poslušností dostiučinil za neposlušnost lidskou.

Maria a Josef vzor pravé rodiny, v níž přebývá zbožnost, mír a svornost, v níž všecky údy jeden duch ovládá, v níž pracovitost a spokojenost i s trpkým osudem: v níž slovem i příkladem se dbá o zdárné vychování dítěte. — Ježíš velebným vzorem dítěte — i v dětství i v létech dospělejších.

Poučení. Rodiče vychovávejte dítky své řádně; vedte je k Bohu, k modlitbě, k ctnosti; to jest pro ně největším bohatstvím. Dítky, ctěte a milujte rodičů svých, pomáhejte jim ochotně. Všickni konejte zvlášť náboženské své povinnosti svědomitě a horlivě. — Poslouchejte představených církevních i světských. — Zdokonalujte se stále ve všem dobrém: ve vědění, v znalosti a dovednosti věcí užitečných, v práci, a zvlášť v ctnosti.

Kterak zní 4. přikázání Boží? Povinnosti dítek k rodičům? k církevní i světské vrchnosti? Kterak se svěťí neděle a svátky? Církevní přikázání 1. a 2. — Práce — zahálka. Hlavní ctnosti — hříchy.

Tajemství radostného růžence 5.: „Jehož jsi, Panno, v chrámě našla.“

Příprava a veřejné vystoupení Ježíšovo.

11. Jan předchůdce Páně.

(Luk. 3, 1—17. Mt. 3, 1—12. Mar. 1, 2—8. Jan 1, 26—27.)

Dle zákona směl u Židů někdo vystoupiti veřejně jako učitel lidu a vykladatel Božího zákona teprv po 30. roku věku svého. Pán Ježíš podrobil se i tomuto zákonu. Ale již přibližovala se doba, již brzy (asi za 6 měsíců) měl P. Ježíš veřejně vystoupiti. Proto stalo se slovo Páně k Janovi na poušti; až dosud žil Jan v tiché samotě na poušti, a tu mu přikázal Bůh, aby veřejně hlásal lidu, že se mu již brzy zjeví Spasitel a tak jemu cestu připravoval, jakožto předchůdce Spasitelův. Od časů proroka Malachiáše (po více než 400 let) nebylo v Izraeli proroka, až vystoupil nejposlednější a největší prorok israel-ský: Jan, v krajině jordan-ské, t. j. v pustém kraji na obou březích Jordánu při jeho ústí do mrtvého moře (něco přes 4 míle od Jerusalema). Roucho ze srsti velbloudí, utkané ze srsti velbloudí, nejhrubší to látka, které se užívalo obyčejně jen k pokrývkám a na stany; jen nejprísnější kajcníci odívali se v takové roucho, přepásané kože-

ným pasem. Pokrm jeho byly kobylinky; kobylinky (mnohem větší než u nás) sušivali a nebo pekávali sobě nejchudší lidé a jídali je; také je roz-mýlali na mouku, z níž pekli sobě pečivo; a lesní med, med, který vytékal včelám z dutých stromů a nebo skalních štěrbin a nebo sladká šťáva, která se prýstila z některých stromů a křovin. Živil se tím, čím jenom nejchudší za vděk bráti musili. Volal ve-likým hlasem, t. j. vystupoval jako kazatel tak, že nebylo možno, jeho si nevšímati. Čiňte pokání, litujte hříchů svých a polepšete se. Přiblí-žilo se království nebeské; blíží se již ta doba, ve které Messiaš založí své království na zemi. Křtil ty, kteříž dobré vůle byli; ty, kteří uposlechli jeho, přislíbili se polepšiti a patrně mu ukázali, že litují svých hříchů, křtil vodou posvátného Jordánu; tím povzbuzoval je, aby kajicností pravou omyli duší svých tak, jako voda jejich tváří omývala; a mimo to byl jeho křest přípravou a předobrazem křtu Páně. Přicházeli lidé všech stavů, nebo všude byla mocna touha po Messiaši, ve všech stavech cítili, že nynější mravný, náboženský i spo-lečenský život mezi Židy nutně a brzy potřebuje opravy a proto spěchali k Janovi, u kterého se žá-doucí nápravy smutných poměrů nadáli. Vyznáva-jíce hříchů své; tím že veřejně se vyznávali ze svých hříchů, osvědčovali nejzřejměji svou oprav-dovou kajicnost; již i při obětech smírných žádávalo se od těch, kdo ty oběti konali, aby ze svých hříchů před kněžími se vyznávali.

Fariseové („oddělení“, „čistí“). mocná to strana nábožensko-politická v národě židovském (vy-vinuvší se znenáhla mezi 4. a 2. stoletím př. Kr.) a požívající veliké moci a vlivu i ve věcech světských i náboženských; horlité pro zákon Boží, který však si libovolně vykládali dle svého zdání, velice dbající

o to, aby jejich výkladem se všickni spravovali; k zákonu přidávali stále více svých předpisů, které jenom k zevnějším obřadům přihlíželi, a tak rozmnožovali neustále zevnější obřadoslužbu a to na úkor vniterní a skutečné pobožnosti. A tak stávalo se, že se spokojovali u sebe i u jiných jenom zevnějšími projevy pobožnosti bez pobožnosti vniterní, že byli většinou pokrytci. Horlili také pro samostatnost a svobodu své vlasti, proti vládě římské, proti všemu cizáctví ve svém národě a proto byli považováni za židovské vlastence. Messiáše očekávali jako vysvoboditele národa svého od cizího poddanství. K nim náleželi většinou kněží, zákonníci a vzdělaní Židé. S a d u c e o v é (dle zakladatele svého Sadoka), přijímali z písma svatého jenom knihy Mojžíšovy; věřili sice v Boha, ale upírali, že by Bůh zvláštní péčí o svět se staral (prozřetelnost), jsoucnost andělů, duše, soud po smrti. K lidu svému neměli žádné lásky, ale tím více lnuli k Římanům a Herodesovi (Herodiané) a Římané užívali jich, by skrze ně vládli nad Židy. U lidu byli považováni za odrodilce a odpadlíky. Jejich snahou jedinou bylo užívatí co nejvíce hmotného blahobytu (materialisté). Obě strany byly proti sobě ve velikém nepřátelství. P l e m e n o j e š t ě r ě í, úlisníci, kteří nepřicházíte sem v úmyslu dobrém, abyste u mne pravdu a poučení hledali, ale spíše proto, abyste chytře vypátrali, zdali neučím něčemu, co se vašim domněnkám protiví; jako ještěrka se mrštně vymkne z ruky a zaběhne v úkryt, tak i vy utíkáte n a s t á v a j í c í m u s o u d u: nebo Messiáš vystoupí brzy a odsoudí i pokrytectví, zevnější pobožnost a nezřízené vlastenectví fariseův i nevěru, nemravnost a národní lhostejnost saduceův; soudu jeho neujdete, leč budete-li činiti h o d n é o v o c e p o k á n í: t. j. upřímná lítost, skutečné polepšení života, pravá zbožnost, láska k Bohu, k vlasti,

péče nejen o tělesný blahobyt, ale také o blaho duchovní. Neříkejte; Otce máme Abrahama, nedomnívejte se, že i bez kajcnosti naleznete milosti u Boha jenom pro to, že jste potomky Abrahamovými, že patříte k národu vyvolenému. Sice zavrhne vás Bůh a vzbudí dítky Abrahamovi z tohoto kamene, vyvolí Abrahamovi duchovní dítky z těch, jimiž vy, pouze tělesní synové Abrahamovi, pohrdáte jako tímto kamením; obdaří milostí svon pohany, kterým vy upíráte všeho práva na skutečný, vyšší život. Sekera již jest přiložena ke kořenu stromů. Každý strom, jenž nese ovoce dobrého, vyřadí a na oheň uvržen bude; neučiníte-li pokání, nepokoříte-li svých hrdých myslí před pravdou, jste jako plané stromy, jichž nebude trpěti Spasitel ve své štěpnici (ve své duchovní říši) a kterých vyhubí, kterých odsoudí k ohni věčnému.

Lid, byli ti, kdo upřímně u Jana poučení a rady hledali. Jeho mocná slova, jeho ctnostný život, jeho bezúhonné mravy působily na lid tak mocně, že se domnívali, že jest on sám Kristus. Jan však, znamená to, v pokoře své řekl: Nejsm Kristus, nejsem Messiasem; ten přijde sice pomně, ale mocnější jest, nežli já, i v řeči i v zázračných skutcích i v ctnosti i svatosti; tak jest nade mne velice povýšen, že nejsem hoděn rozvázati řeménka u obuvi jeho; býti nejposlednějším jeho sluhou, jeho otrokem, bylo by pro mne velikou, nezaslouženou ctí. Sandalíe, jež se v Palestýně nosívaly, byly podešev kožené nebo dřevěná, jež byla z obou stran přes nárt řeménky připevněna k noze. Křtím toliko vodou; můj křest nepůsobí v duši ničeho, tak jako voda nemůže do duše vnikati; On vás křtíti bude Duchem svatým, jeho křest vám udělí milost Ducha svatého

a o h n ě m, jako oheň očisťuje kovy od rozličných příměsků, tak očistí On duše vaše svým křtem od hříchu. On má vějičku v ruce a vyčistí humno své. Humno u Židů bylo obyčejně na poli, místo tvrdě upěchované a nebo urovnaná skála, kdež se obilí mlátivalo, že se na ně, když tam bylo rozestřeno, vehnal dobytek, aby zrní vyšlapal z klasů; zrní se čistilo, že se nabíralo na vějičku (dřevěnou lopatu) a házelo se proti větru; těžké zrní lítalo dále, kdežtò pléva padala k zemi hned u dělníka; s h r o m á ž d í p š e n i c i d o o b i l n i c e s v é, Spasitel uvede spravedlivé do nebe, plévy bude pálení ohněm neuhasitelným, hříšníky, kteří před Bohem nic neplatí, byť na světě sebe výše stáli, odsoudí k věčným trestům.

Jan napomínal všechny stavy; zvlášť také mluvil k c e l n ý m, aby se v úřadě svém nedopouštěli žádných podvodů a nežádali na daních a clech nic více od lidu, než bylo spravedливо a zákonito. V o j í n ů napomínal, aby neutiskovali a netrýznili nikoho a spokojovali se se svou mzdou.

Jan jest příkladem 1. zbožnosti, 2. horlivosti v službě Boží, 3. ducha kajícího, sebezapírání, 4. pokory („nejsem Kristus“, — „nejsem hoden“ . .), 5. poslušnosti k Bohu, 6. statečnosti a zmužilosti (i mocným a vznešeným ohlašuje nepřijemnou pravdu), 7. pravdomluvnosti a upřímnosti. — Za doby přepychu, nestřídmosti, rozkoší milovnosti žije v dobrovolné chudobě, v střídmosti největší, v tiché odloučenosti od světa.

Sv. Jan se zdržoval u Jordánu tam, kudy Israelité za Josue přešli Jordán a kde i Eliáš přes Jordán se ubíral u Bethanie za Jordánem („dům lodí“, Jan 1, 28.), jinak také u Bethabary („dům přechodu“) asi 1½ hodiny od Jericha na východ.

Poučení. Následuj ctností Janových i jeho slov: čiň hodné ovoce pokání, t. j. zbuzuj lítost nad hříchy, dobrý úmysl, zpovídej se upřímně a čiň za hříchy své dosti tím, že opravdu se polepšíš. — Od služby Boží, od konání své povinnosti nedej se odvrátiti ničím.

Co jest křest? Křestní slib. — Co jest svátost pokání? Lítost, zpověď, dostiučinění. — Místo věčné odměny a místo věčného trestu. Dítě zdobí: poslušnost, nábožnost, pracovitost, pokora a skromnost v oděvu, střídmost (hříchem nestřídmost a mlsnota), pravdomluvnost a upřímnost (hříchem lež, přetvářka, pokrytectví).

Na sv. Janu, předchůdci Páně, splnilo se proctví: „Hlas volajícího na poušti: Přípravujte cestu Páně, přímé čiňte stezky jeho“ (Is. 40, 3.). „Já posílám anděla a připraví cestu před tváří tvou a hned přijde do chrámu panovník, jehož vy hledáte“ (Malach. 3. 1)

12. Pokřtění a pokušení Ježíšovo.

(Mat. 3, 13—; 4, 11. Mar. 1, 9—13. Luk. 3, 21—23.; 4, 1—13., Jan 1, 32—34.)

Ježíš podroboval se pokorně všem předpisům starého zákona a tak podrobil se i křtu Janovu, který byl také jeho Otcem rozkázán. Chtěl býti veřejně pokřtěn, aby takto ukázal, že těm, kdo chtějí státi se jeho učeníky a vstoupiti do jeho duchovní říše, nejprvé a nejvíce jest potřebí kajicnosti. Jan nesetkal se nikdy před tím s Ježíšem, ale jako prorok, který byl poslán, aby na něho lid připravoval, byl osvícen, že jej ihned poznal a proto se vzpí-

ral pokřtíti jej: Já měl bych od tebe pokřtěn býti; já jsem pouhým člověkem a ty jsi více než člověk; já křtím pouze hříšníky a ty jsi nejsvětější, proto bych měl já od tebe býti pokřtěn a před tebou se vyznávati ze svých hříchů. A Ty jdeš ke mně? Já měl pokorně spěchati k Tobě; a jak si to vylo-žím, že Ty ke mně přicházíš: Pán k nehodnému svému sluhovi? Nechej jen tak státi se, nebo sluší nám naplniti všeliké nařízení Boží; jsemť Messiášem, poslaným Israelitům; ale právě proto jest mi plniti všecko, co Bůh pravým Israeli- tům rozkazuje a ukázati jim, čím se připraví k mému novému zákonu, že kajicnost, pokora a poslušensství jim otvírá bránu do mé nové říše. Chtěl také Ježíš veřejně a slavně býti jako posvěcen křtem Janovým k svému úřadu. Tedy dopustil jemu Jan, ne- bránil jemu vstoupiti do Jordánu. Otevřelo se nebe, na obloze ukázala se záře a velebnost taková, jaká nebývá ve světě nikdy vidána. Duch svatý sstoupil na něj v tělesné způsobě jako holubice, přijal podobu nevinnosti a dobro- tivosti i pokoje, kteréž na Spasiteli se vždy jevily. Hlas s nebe, hlas nebeského Otce, prohlásil o Je- žíši: T e n t o ť j e s t s y n m ů j m í l ý; jako anděl zjevil již Marii a Josefovi, že jest Ježíš pravý Syn Boží, tak zjevil to nyní Bůh Otec sám Janovi i všem u Jordánu shromážděným.

Tu po prvé zjevili se lidem tři božské o s o b y.

Pán J e ž í š c h t ě l b ý t i p o k ř t ě n: 1. nepo- třeboval sice křtu, poněvadž byl bez hříchu; ale při- šel, aby nás od hříchu vykoupil a proto již se pod- robil i křtu Janovu, jako by tím na jevo dával, že bere hříchy naše na sebe a za ně chce trpěti; 2. dal nám tím příklad pokory a poslušensství, 3. posvětil tím, že do vody vstoupil a do ní se pohříziti dal,

vodu k svátosti svatého křtu, tak že vodou býváme očistěni od všelikého hříchu. — Právě při křtu Páně zjevuje se nejsvětější Trojice, nebo Pán Ježíš velel později, aby křest byl udělován ve jménu nejsvětější Trojice. N e b e s e o t v í r á, na znamení, že brzy již bude možno duším lidským dostat se do nebe dosud pro ně zavřeného. Svatým křtem otvírá se i nám nebe, když jsme byli očistěni od hříchu; Duch sv. sestupuje i na nás, uděluje nám milost posvěcující; i my býváme tam přijati za Boží syny. Zázračnou onou událostí při křtu Páně naznačeno tedy, c o b u d e k ř e s t K r i s t ů v v n á s p ů s o b i t i.

V starém zákoně bývali mazáni svatým olejem kněží, králové a proroci, (když byl David od Samuela pomazán sestoupil na něj Duch Páně,) aby dosáhli tak potřebných milostí pro své povolání. Ježíš Kristus přijímá Ducha svatého, stává se „Pomazaným Páně“ bez onoho pomazání a tak jest prohlášen za nejvyššího kněze, krále a proroka.

Při křtu Páně zjevila se nejprvé lidem nejsvětější Trojice zcela zřejmě; v starém zákoně byla pouze pravda ta naznačena („Učiňme člověka k obrazu a podobenství svému.“ 1. Mojž. 1, 26. „Já jemu budu za Otce a on mi bude za syna“ II. Král. 7, 14.). V novém zákoně zjevuje tajemství nejsv. Trojice anděl Gabriel Panně Marii. („Duch svatý sestoupí v tě a moc Nejvyššího zastíní tebe a a — z tebe — narodí se Syn Boží.)

Hned po křtu odešel Ježíš z puzení Ducha svatého na poušť; dal nám tak příklad, že máme i my nechávati se vésti Duchem svatým v životě svém; poušť: odešel na pustou horu, rozrytou příkrými stržemi a příšernými skalinami, severozápadně Jericha, kteráž se až dosud nazývá Quarantania (t. j. hora 40ti dní). Tu strávil o samotě čtyřiceti dnů a nocí, samota vede

zvláště k Bohu, uvádí v duši pokoj, probouzí v ní vážné myšlenky a proto se hodí za přípravu k důležité práci; — postě se a modle se, jako Eliáš postem a modlitbou i rozjímáním se připravuje k prorocké své činnosti, tak připravuje se také prorok nejvyšší. Postem a modlitbou připravoval se také k pokušení, které mu nastávalo, aby i nám dal příklad, bychom se postem (sebe záporem) a modlitbou posilovali proti všelikému pokušení, jak později sám pravil: „Bděte (nad smyslností svou a tedy ji krotte sebe přemáháním) a modlete se, byste nevešli v pokušení.“

P o t o m z l a č n ě l; přebýváje po 40 dní v divokých skalách, klekáváje na tvrdém kameni a odpočíváje taktéž na tvrdém vlhkém kameni a nemáje za společnost nikoho, než plachou zvěř a neslycháje ničeho, než jeho řevu, krárotu dravého ptactva a úpění vichřice, zlačněl; neboť nepožil po celou tu dobu ani pokrmu, ani nápoje; byl božskou silou posílen, že při postu takovém na živě zůstal. I p ř i s t o u p i l k n ě m u ď á b e l; aby zakryl před ním, kdo jest, přijal podobu lidskou. Dábel slyšel sice hlas s nebe o Ježíši řkoucí: „Tento jest Syn můj milý“, ale nebyl nikterak zasvěcen v tajemství o vtělení druhé božské osoby, nevěděl v kterém smyslu jest tento Ježíš synem Božím. Chtěl zmařiti vůbec to, k čemu byl Ježíš na svět poslán; a proto přistoupil, aby ho pokoušel, aby jej sváděl k tomu, co se protivilo vůli božské. Jsi-li Syn Boží, je-li s tebou opravdu Bůh jako se svým synem, tedy můžeš jenom rozkázati a vše se stane, co budeš chtíti; řciž, ať kamení toto chlebové jsou; znamenatť dábel, jak jest Ježíš postem velice zeslaben a proto rozněcoval v něm touhu po pokrmu; chtěl, aby Ježíš užil své božské, zázračné moci ku prospěchu svého těla a tak aby dal přednost tomu, co jest lidské, před tím, co jest

božské. Psánoť jest (5. Mojž. 8, 3.): Ne samým chlebem živ jest člověk; obyčejně udržuje člověk svůj život chlebem, ale Bůh může jej i bez chleba zázračně při životě zachovati a nebo mu dávatí pokrm způsobem zázračným (jako Židům na poušti mannu), to naznačuje Pán slovy: ale každým slovem, kteréž vychází z úst Božích (všemohoucím rozkazem Božím všecko se může státi, tedy jím i pokrm lačnému může býti připraven). Mimo to nemá člověk býti pamětliv jenom tělesného života svého, ale má pečovati i o duchovní život svůj, a duši jest pokrmem slovo Boží, pravda Bohem zjevená.

Satan vedl jej do Jerusalema na vrch chrámu. Cestu tuto nevykonal obyčejným způsobem, ale jistě rychle a neobyčejně uvedl Ježíše do Jerusalema a stanul s ním na vrchu chrámu; t. j. nad jižním podloubím, které obklopovalo předsíní pohanů a to bezpochyby na konci jihovýchodním, odkud bylo viděti v závratnou hlubinu na dno strmého údolí Cedronského. Pán Ježíš se při prvním pokušení odvolává na písmo sv., a proto nyní odůvodňuje ďábel pokušení své výrokem písma (žalm 90, 11.), aby jej tím spíše pohnul, by ho uposlechl. Vybízí Ježíše, aby osvědčil, že jest vyšší mocí obdařen, miláčkem Božím a pod ochranou andělů, vrhne-li se v závratnou hlubinu; uposlechne-li ďábla, ať připraví se o život a nebo ať snad dostane se živ do propasti, v obojím případě zmaří své božské poslání, stane se nespůsobilým k vykoupení lidstva. Ale Pán poráží ďábla opět písmem (5. Mojž. 6, 16.): Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého, t. j. nebudeš se svévolně, zbytečně vydávati v nebezpečí života a při tom očekávati zázračné pomoci Boží.

Na vysokou horu; dle podání byla to nejvyšší hora v Judsku (později „horou pokušení“ na-

zvaná), odkud bylo skutečně viděti daleko až za hranice judské, zvlášť na jih i na východ. Dábel nabízí Spasiteli bohatství a rozkoše pozemské a chce za to, by zradil Boha, víru i naději i lásku k Bohu a místo Bohu, klaněl se ďáblu. O d e j d i, s a t a n e, zvolal Pán Ježíš v hněvu spravedlivém; projevil, že zná dobře, kdo jest pokušitel jeho, byť tento sebe více se namahal, lstivě to před ním ukryti. Aby mu ukázal, že jest mocnější, než-li on, poroučí mu, jako jeho pán; a opět odvolává se na písmo svaté (5. Mojž. 6, 13.): P á n u B o h u s v é m u s e k l a n ě t i a j e m u s l o u ž i t i b u d e š. I dábel plní to proti vůli své tím, že se Boha strachuje, před jeho hněvem prchá. O p u s t i l h o ď á b e l; bylť prozrazen, kým jest; ze slov Páně pojala ho veliká hrůza, nyní věděl, v kterém smyslu jest Ježíš Syn Boží, že není tvorem, kterého by byl Bůh jenom názvem svého Syna vyznamenal, ale že jest pravý Bůh. A proto p ř i s t o u p i l i a n d ě l é n e b e š t í a s l o u ž i l i j e m u, sbory andělské klaněli se Ježíši jako svému Bohu a sloužili jemu i jako člověku, občerstvujíce jej pokrmem.

P ů s t P á n ě jest 1. dostiučiněním za žádostivost po krmí zapovězené u prvních rodičů, jest 2. protivou této žádostivosti jejich, jest 3. jako ohlasem čtyřicetiletého postu Israelitů na poušti, (když bylo jim spokojovati se krmí neustále jednostejnou a v tak mnohém se zapíratí) a 4. církve následuje toho postu ve svém „čtyřicetidenním postě“.

P o k u š e n í P á n ě. Jako u prvních lidí, dokud byli svatými, pokušení zvenčí (od ďábla) přišlo a nikoli z jejich nitra: tak i u Nejsvětějšího pokušení přichází zvenčí. Kristus měl sice dvojí vůli, lidskou a božskou; ale lidská jeho vůle byla úplně a zcela souhlasnou s vůlí jeho božskou, tak že ani z ní nemohla vzniknouti v něm nějaká náklonnost ke zlému.

Proč byl Pán Ježíš pokoušen:

1. Jako první Adam byl pokoušen, ale pokušení podlehl: tak byl pokoušen i druhý Adam, Kristus, ale zvítězil. První Adam byl pokoušen v ráji, kde měl hojnost všeho blaha; druhý Adam na poušti, kde jest v největším nedostatku. První Adam ztrácí v ráji ráj pro všechny; druhý dobývá na poušti, jež protivou jest ráje, ráj pro všechny.

2. Kristus přišel na svět, aby bojoval proti ďáblu a hříchu a lidstvo od nich vysvobodil. A proto začíná své veřejné působení vítězným bojem proti nepříteli lidstva a neštěstí jeho, ďáblu i hříchu.

3. Pýchou hřešili lidé a tím zavinili své i svých potomků neštěstí; a proto se pokořuje Ježíš, snášeje onu potupu, která mu byla učiněna tím, že jej ďábel pokoušel.

4. Lidé hřešili v ráji, že neposlechli Boha, ale poslechli ďábla. Kristus neposlouchá ďábla, ale poslouchá Boha.

5. Kristus dal nám příklad, jak si máme vésti v pokušení, že mu máme statečně, všemi silami odpíratí.

6. Také nám chtěl poskytnouti útěchy, že nejsme Bohu nemilými, když nás pokušení v životě stihají. Nebo jest-li ani Nejsvětější nebyl bez pokušení, jak bychom mohli my býti bez něho? Budeme-li jenom statečně bojovati proti němu, jistě pomůže nám ten, který sám pokušení přestál.

K čemu byl Kristus pokoušen:

1. Ďábel rozněcoval v něm žádostivost těla, touhu po tom, co tělesnému chtíči lichotí, smyslné požitky přináší; 2. pýchu života, aby se vydával hrdě, spupně v nebezpečí a vyzýval rouhavě Boha ku pomoci a jej téměř nutil, aby On sám i skrze své anděly na jeho rozkaz mu spěchal k službám, jako sluha svému pánu; 3. žádostivost očí, žádost po

tom, co očím se líbí, nádhera, bohatství, sláva. — To trojí roznítil ďábel i v prvních lidech. („Proč přikázal Bůh, abyste nejedli?“ — „Budete jako bohové.“ — „Otevrou se oči vaše“). Lékem proti tomuto trojímu jest: půst, modlitba, almužna.

Až dosud jest v člověku žádostivost těla, pýcha života i žádostivost očí a mimo to bývá člověk nejen sám ze sebe, ze svého nitra ke hříchu sváděn, ale i z venčí, od lidí i od ďábla.

Ďábel jevil se jako lhář i při pokušení prvních lidí, i při pokušení Páně; předstíral prospěch toho, jež pokoušel, ale měl v úmyslu, zničití jej.

Poučení. I ty dlívej rád v samotě; odcházej z hluku a reje světského, rozjímej o Bohu; modlívej se vroucně, postívej se a dávej almužnu (tělesnou i duchovní) a tím bojuj proti trojímu pokušení, jež k tobě se často blížívá. Modlitbou přemahej pýchu svou a uč se, že sám ze sebe nic nejsi a nemůžeš, ale že všecko jsi a můžeš jenom z Boha; sobě nepřičítej zásluh, ale všecku chválu vztahuj na Boha. Postem přemahej svou smyslnost. Almužnou přemahej svou touhu po světských statcích, svou lakotů. A jistě zvítězíš i ty, odpudíš ze sebe a od sebe satana (myšlenky, žádosti zlé; — příklad a svůdná slova lidská; — i nástrahy samého ďábla); andělé přijdou i k tobě a občerství tě, potěší tě, když jsi nad pokušením zvítězil.

Co jest pokušení? Odkud pochází pokušení? Co jest nám činiti v pokušení? Proč dopouští Bůh na nás pokušení?

Nejpřednější dobří skutkové: Modlitba, půst, almužna.

V kterém přikázání církevním velí se nám, abychom se postili? (III.)

13. První učenníci Ježíšovi.

(Jan 1, 37—51.)

Když rozneslo se mezi lidem, co podivného událo se při křtu Ježíšově, přicházeli k Janovi ještě větší zástupové, nežli před tím. A k těmto zástupům volal Jan: Hle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa, tenť jest, na němž splní se proctví Isaiáše (53): „Obětován jest proto, že sám chtěl, — jako ovce k zabití veden bude a jako beránek před tím, který ho stráže, oněmí.“ Poučuje lid, že hlavním úkolem Ježíše Krista jest, aby se dal v oběť smírnou za hříchy lidské a touto dobrovolnou obětí svou, svou smrtí, lidstvo od hříchu i trestů vykoupil. Že jest Ježíš pravý Messiáš (Messiáš — hebrejské = Kristus), to dosvědčil Jan již dříve před farisey a saducey a před lidem (čl. 10.) a na to dřívější svědectví své se odvolává i nyní, an dí: Tenť jest, o němž jsem pravil: Po mně přichází muž, kterýž přede mnou učiněn jest; jako člověk jest sice mladší (o 6 měsíců), ale přec byl přede mnou; nebo prvnější byl, nežli já, jest věčný, jest Bůh.

ⁿ Jan stál u Jordánu s dvěma učenníky svými. Některým Israelitům zalíbila se slova Janova, jeho život, jeho ctnosti tak, že zůstávali stále u něho a byli jeho učelivými žáky. Tak mívali i jiní proroci starozákonní své učenníky a žáky (Eliáš-Eli-seus). Žili na poušti tak přísně, v modlitbách, rozjímáních a v postech, jako Jan. Jan připravoval zvlášť učenníky své na Spasitele a proto opakoval dnes před nimi s větším ještě důrazem to, co byl pověděl včerejšího dne před lidem: Hle, Beránek Boží. Učenníci uvěřili tomuto svědectví, neboť opustili ihned svého mistra a šli za Ježíšem. Z uctivosti báli

se, jeho osloviti a prositi jej, by je přijal za učenníky své; považovali se také za nehodné této cti. A proto se jenom táží: Mistře, kde bydlíš? Mistr („rabbi“) čestný název veřejného, uznaného učitele lidu. Zdaž dovolíš nám, abychom později směli k tobě někdy přijíti? Jak se zaradovali, když jich Pán od sebe nezapudil, ale laskavě pravil: Pojdte — hned — a vizte. Šli — a zůstali u něho ten den; bylo to asi o 4. hodině odpolední (Jn. 1, 39 — o desáté; dle římsk. hodin byla první hodina o 6 hodině ranní). Ondřej syn Jonášův, rybář z Bethsaidy a Jan syn Zebedea rybáře. Za těch několik hodin, které strávili ve společnosti Ježíšově, poznali, že jest Ježíš opravdu zaslíbený Messiáš a proto pospíšil Ondřej k bratru Simonovi, kterýž toužebně hledal Vykupitele a s radostí řekl jemu: Nalezli jsme Vykupitele; tento šel se sám přesvědčit o pravdě slov Ondřejových. Ježíš poučil ihned Šimona o tom, že jest vševědoucí, že zná toho, jehož před tím nikdy neviděl: Ty jsi Šimon, syn Jonášův. A hned pověděl zároveň, že stane se tento Šimon základem jeho církve, že bude prvním z jeho učenníků, an řekl: O d t é t o c h v í l e b u d e š s l o u t i P e t r (skála). Pán Ježíš povolal první své učenníky z učenníků Janových, aby tím poctil předchůdce svého Jana a dal mu svou spokojenost na jevo, že dobře připravoval lid k jeho příští.

Filip byl taktéž rybář z Bethsaidy při jezeře Galilejském; byl i on stoupencem Janovým a toužil rovnou měrou po Spasiteli, jako jeho krajané Ondřej, Šimon a Jan. S tím setkal se Ježíš na své cestě z Bethanie do Galilee a znaje jeho smýšlení a tužby, přijal i jej za učenníka svého: P o j d z a m n o u ! Filip přál si, aby i jeho rovně smýšlející přítel Nathanael = Theodor, Boží dar, (syn Tholomeův = Bartholoměj) dosáhl toho štěstí, jehož se dostalo

jemu a proto chvátal k němu napřed do Galilee a našel jej, věda kde jej hledati má, pod fíkem (snad ve vinici odpočívajícího tam po práci), a řekl jemu: Nalezli jsme (Šimon, Ondřej, Jan a já) toho, o kterémž Mojžíš a proroci psali, t. j. Messiaše proroky předpovídaného, a ten jest Ježíš z Nazaréta. Vidí však, že přítel jeho mu jaksi nevěří, uráží se tím, že by z Nazaréta, z místa pověsti nechvalné, pocházel Messiaš. A proto vybízí jej Filip: Pojď a viz. Přesvědč se sám o tom, že pravdu mluvím. Nathanael toužil po Vykupiteli a proto šel, a v jeho duši zápasily víra s nevěrou. Vídaje jej Ježíš, zvolal: Pravý Israelita, který upřímně dbá zákona a svědomitě jej plní, a nikoli jenom na oko, pro pozemský prospěch, jako fariseové; v němžto lsti není, schytralé přetvářky. Nathanael byl překvapen a mile potěšen chvalou Ježíšovou, ale zvolal: Odkud mne znáš, vždyť jsi nikdy nebyl u mne, nikdy jsi nepozoroval mého života, mých skutků; a jak znáš i smýšlení, vnitřní přesvědčení mé? Ježíš pak dokazuje mu, že ho není nic tajno, že jest vševědoucí, když žasnoucímu nad tím Nathanaelovi oznamuje, kde jej Filip našel: pod fíkem viděl jsem tebe; ač daleko od tebe, byl jsem přec u tebe. Tu poznal Nathanael, že Ježíš jest vševědoucí, všudebytný a proto zvolal ůctivě: Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král israelský, král v pravém duchovním smyslu, který založí říši duchovní. Nathanael, „pravý Israelita“ nepředstavoval si Spasitele jenom jako pozemského krále. Nathanael divil se tomu, že Ježíš všecko zná; ale Pán předpovídá mu, že bude svědkem ještě podivnějších zázraků: větší věci uzříš! Uzříte nebe otevřené, budete svědky toho, jak nebeská pravda, nebeské milosti budou štědře lidem udílány skrze mne; a tak nebe se svými dary dosud lidem zavřené,

bude otevřeno; anděly Boží vzestupující a sestupující na Syna člověka, jak andělé mi budou ochotně a uctivě sloužiti. Značí to také smíření nebe se zemí. — Nathanael nazývá Ježíše Synem Božím; Ježíš ten název přijímá; ale zároveň se nazývá Synem člověka, člověkem; osvědčuje, že jest Bůh — člověk.

Pán Ježíš povolal sice již apoštoly; ale tito nezůstávali u něho neustále, nýbrž vraceli se dosud k svému dřívějšímu zaměstnání, přicházejíce čas od času jenom k svému Mistru. Šimon Petr byl hned při prvním svém povolání učiněn hlavou apoštolů a veškeré církve na apoštolech založené.

S v ě d e c t v í J a n o v o o J e ž í š i.

1. Ježíš jest „Beránek Boží,“ jest smírnou obětí za hříchy lidské; krvavé oběti starozákonní a zvláště beránek velikonoční byly jeho předobrazy. A proto také ruší se jím všechny tyto oběti st. z.

2. „Snímá hříchy světa,“ jest nejen Vykupitelem Israelitů, ale veškerého lidstva.

3. Ježíš jest věčný, — tedy Bůh.

4. Ježíš jest „Syn Boží.“

Pán Ježíš dokazuje sám o sobě, že jest Bůh; neboť znaje i to, co v dálce a v nitru se děje, jest vševědoucí; nechává Nathanaele ve víře, že jest Syn Boží, a stvrzuje to i tím, že předpovídá, jak mnohé zázraky potvrdí pravdu výroku Nathanaelova.

Jan jest příkladem horlivosti a svědomitosti v povolání, pokory a nezištnosti; ustupuje radostně před slavnějším prorokem, ano zříká se z úcty a lásky k němu i milených učenníků svých.

Učenníci jsou vzorem horlivosti pro spásu duchovní, lásky k pravdě. Netouží po spasení a pravdě

sobecky jenom pro sebe, ale snaží se i přátele své a jiné získati pravdě a spasení.

P o u č e n í. Následuj ctností Janových; a hledej tak horlivě, poznati náboženství křesťanské, jako učenníci Páně, a pečuj tak horlivě o spasení duše své, jako oni. Avšak i jiných voď ke Kristu, uč je Krista znáti a milovati; i jiných rozněcuj slovem a příkladem, aby přede vším a nejvíce starali se o spásu svých duší. („Co prospěje člověku, kdyby . . .“) Děkuj Bohu za to, že i ty jsi učenníkem Kristovým, údem jeho církve.

Kolik měl P. J. apoštolů? Jména jejich: Š i m o n Petr a bratr jeho O n d ř e j (synové Jonášovi z Bethsaidy; Šimon měl však dům v Kafarnaum, kdež býval často Pán Ježíš hostem), J a k o b starší a bratr jeho J a n (synové Zebedeovi, „synové blesku“), F i l i p a B a r t o l o m ě j, M a t o u š (dříve Lévi, celný v Kafarnaum) a T o m á š, J a k o b mladší a bratr jeho J ú d a T h a d e j s k ý (synové Alfeovi, jinak také Kleofášovi a Marie, blízké příbuzné panny Marie, proto „bratří Páně“), Š i m o n horlitel a J i d á š I s k a r i o t s k ý.

Kolik měl Pán Ježíš učenníků?

Kdo jsou nástupcové sv. apoštolů? Kdo nástupcem sv. Petra?

Co jest víra? Jaká má býti víra? Jakou víru měl sv. Jan? Nathanael? Protivy pravé víry.

Zbuzování víry.

„Agnus Dei“ („Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi, — daruj nám pokoj,“) při mši svaté před přijímáním; při litaniích. Při těch slovech bijeme se v prsa a tím projevujeme kajicnost, pokoru a upřímnou víru svou.

14. Ježíšův první zázrak v Káně.

(Jan 2, 1—12.)

Kána, město galilejské, asi 4 hodiny na sever od Nazaréta vzdálené. (Kána = město rákosí, protože byly nedaleko bažiny, hustě rákosím obrostlé.) Pán Ježíš nezastavil se ani v Nazaretě, protože věděl, že byla tam (v Káně) matka jeho. Bylať zajisté příbuznou snoubenců. A proto také Ježíš pozván jest na svatbu a z úcty a lásky k němu i učennici jeho (oněch 5 již povolaných). Nedostávalo se vína; byloť hostů více, nežli se prvotně očekávalo; snoubenci byli chudi, tak že nepřipravili si mnoho vína. Rádi byli by pohostili hosty své co nejlépe a proto se rmoutili, vidouce, že již víno dochází, sotva že svatební hostina byla počala. Zpozorovavši to matka Ježíšova, vidouc zármutek a nesnáze jejich, soucitem upřímným jata, že takto se kalí jejich radost, řekla k němu: Nemají vína; matka Páně jest sice přesvědčena, že její Syn zná nesnáze svých hostitelů; ale tímto připomenutím vznáší k němu svou prosbu: Pomoz, ty pomoci můžeš. „Ještě nepřišla hodina má“; učiním, za co prosíš, ale počkám ještě, až se nedostatek vína při hostině skutečně i jiným objeví; (— také to vykládají: Má hodina, abych veřejně a slavně se osvědčil zázraky jako Messiáš, ještě nyní není; až později a to v Jerusalemě chci se zjevit jako všemohoucí Bůh). Ale Maria srozuměla, že pomoci chce, že chce ještě jenom chvíli nechat snoubence v nejistotě a bázni. Jeho Matka srozuměla jeho slovům i posuňkům ihned dokonale, věděla, že jenom příhodné doby čeká. Vyšla tedy do předsíně k služebníkům, aby je připravila k službám svého Syna, až uzná dobu za pří-

hodnou, by jednal a řekla: Cožkoli vám řekne, učiňte, i kdybyste nemohli pochopiti, proč a k čemu vám to poroučí.

Šest kamenných štoudvík umývání před jídlem a po jídle, jak to obyčejem bylo. Hosté již se byli umyli a tu byli štoudve vyčistěny a vyprázdněny. Každá — dvě až tři míry (27 až 40 litrů), tím naznačuje evangelista, že Pán dal jim více, než skutečně potřebovali, že jim ještě zbylo (jako po nasycení lidu 5 chleby a 2 rybami). Nalévejte do pohárů, do koflíků, a neste vrchnímu správci svatby; nejvyššímu služebníku při hostině, který pokrmy i nápoj mezi hosty rozdělával a také okoušel víno, aby určil, jak mnoho třeba k němu přilíti vody; obyčejně zastával tu službu někdo z příbuzenstva svatebčanů a nebo důvěrník a přítel ženichův. Byl důvěrníkem ženichovým a proto se divil, že mu ženich o tomto zvlášť dobrém víně nepověděl, když si jej byl zvolil za pořadatele, správce svatební hostiny. Povolal ženicha a divil se, proč mu zatajil, že má ještě v zásobě víno tak dobré a proč proti obecnému zvyku, nedal toto víno napřed nositi na stůl a špatnější, které již hosté vypili, až později, když se dosti napili.

Tu divil se jistě i ženich tomu, co slyšel od správce svatby; ihned zavoláni ti, kteří byli víno přinesli a tu bylo vyjeveno, že host Ježíš vodu ve víno proměnil.

Počátek divů, první zázrak. Zjevil tím Božskou slávu svou, božskou moc, jež hodna jest nejvyšší slávy. Uvěřili v něj učenníci jeho; věřili sice již v něho, ale tím zázrakem se utvrdili ještě více ve víře své v něho, že jest Syn Boží, Všemohoucí.

Proč konal Pán Ježíš zázraky?

1. aby jimi dokázal patrně své božské poslání, své božské důstojenství;

2. aby jimi osvědčoval svou lásku k lidem a jim v jejich potřebách pomáhal (Ježíš pravý přítel lidí);

3. aby jimi povzbuzoval jiné k tomu, k čemu je i slovy napomínal, by ochotně a rychle svým bližním v jejich potřebách pomáhali.

Pán Ježíš vykonal první zázrak na přímělu v u Panny Marie; Maria jest dosud nejmocnější přímělvkyně naše ve všech našich duchovních i tělesných potřebách; ráda a ochotně se za nás přímělvává, jenom když i my, „cokoli nám Ježíš řekne“, činíme.

Pán Ježíš vykonal první svůj zázrak při svatbě; tím poctil, posvětil manželství, které bylo již v ráji ustanoveno a které později za svátost povýšil. Byl přítomen při zábavě, při hostině, a tím ukázal, že počestná, nevinná radost jest dovolena, že dovoleno jest „radovati se s radujícími se“ (v pravý čas, když to není na úkor nějaké povinnosti, pravou měrou, pravým způsobem, bez pohoršení jiným.)

O sv. Josefu nečiní se tu, ani později zmínky. Zemřelť zajisté, dříve nežli Pán Ježíš veřejně vystoupil, v náručí jeho a Panny Marie. Církev oslavuje a ctí jeho blaženou smrt v přítomnosti Nejsvětějšího a nejvyš blahoslavené, že jej vyzývá za přímělvu jako patrona šťastné smrti.

Poučení. Ať v kterékoli společnosti se nalézáš, jakoukoli zábavou se obveseluješ, měj vždycky za hosta Ježíše Krista, Pannu Marii, svaté apoštoly; t. j. všeho se pilně varuj, co by oni zavrhovali, pro co bys se jich styděl a bál. Nevinné radosti přej i ty jiným a nekať jim jí nepřívětivou mrzutostí a nevlídností.

V bídě, nedostatku pomáhej i ty rád svým bratřím; a nemoha jim pomoci sám, přimlouvej se za ně u jiných, hled' v jiných srdcích zbuditi milosrdenství k nešťastným.

Maria jest matkou naší; „Oroduj za nás, svatá Boží Rodičko.“ Litanie lauretanská. Zázraky Pána Ježíše dokazují, že jest jaký? Kolikeré zázraky Páně rozeznáváme? (na přírodě, na lidech nemocných, mrtvých, posedlých.) Které radovánky, vyražení jsou dovoleny? Kterých vyražení má se zvláště mládež varovati? Mládež v hospodách, při tanci, v divadle.

První slavnost velikonoční.

15. Vyčištění chrámu a rozmluva s Nikodémem.

(Jan 2, 13 —; 3, 1 —.)

Z Kány odešel Pán Ježíš s matkou svou a učeníky do K a f a r n a u m a a odtud do J e r u s a l é m a, aby se i tam veřejně prohlásil za Messiáše; vstoupil do chrámu, t. j. do předsíně pohanů a tam našel lid prodávající voly, ovce a holuby k obětem; mimo to prodávali tu mouku, med, sůl, víno; všecko, čeho bylo třeba k obětem. Předsíň byla tím velice znečištěna a hluk i křik překážel v modlitbě nejen těm, kdo sem přicházeli, ale i v předsíni žen, mužů a kněží a pronikal až ke kněžím ve svatyni. Penězoměnči vyměňovali lidu za peníze řecké a římské (běžné) peníze židovské, kterými se zapravovala daň chrámová i jiné obětní dávky.

V s v a t ě m r o z h o r l e n í, v s p r a v e d l i v ě m h n ě v u, že zneužito svatého místa za tržiště, že znesvěceno křikem a vádou, ziskuchtivostí a podvodem a že se tak odtud vyhánějí lidé opravdu zbožní, u d ě l a l z p r o v á z k ů j a k o b i ě, neboť věděl, že by se pouhých slov, přísné domluvy neulekli. Chtěl také, aby všickni z toho poznali, jak jest trestuhodným, ohavným činem zlehčovati svatého místa pro svůj zisk. V y h n a l k u p c e i z v í r a t a; neboť nedaleko chrámu bylo pro ně místa dosti a tam mohli jich snadno naleznouti, kdo jich potřebovali; z p ř e v r a c e l s t o l y p e n ě z o m ě n c ů, kteří lichvářsky podváděli zvláště chudé a nezkušené Israelity, nechávající si veliký zisk za nepatrnou službu, když jim vyměňovali peníze. Mírněji jednal s těmi, k t e ř í ž h o l u b y p r o d á v a l i, protože to byli chudí a byli více stranou a nerušili tak pohoršlivě ticha a klidu v chrámě; těm pravil jenom: O d n e s t e t o o d s u d, odejděte s posadami na holuby před chrám a tam prodávejte holuby a n e č i ň t e d o m u O t c e m ě h o d o m e m k u p e c k ý m. Učenníci jeho vidouce jeho svatou horlivost pro čest domu Božího, utvrdili se ve své víře, že jest Messiasem, neboť zpomněli si co Žalmista (68, 10.) o Messiasovi pověděl: „H o r l i v o s ť d o m u t v ě h o s t r á v i l a m n e,“ t. j. že hotov jest pro čest Boží i život dáti.

Mnozí Židé horšili se nad tím, že Ježíš tak přísně zakazoval, co bylo se stalo již ode dávna obyčejem. Kněží to trpěli; a což jest on někým více, nežli kněží? Horšili se také asi proto, že sami dostávali nějakou odměnu za hříšnou shovívavost svou s oním zlořádem; a nyní Ježíšem byli o ni připraveni. Proto žádali, aby z á z r a k e m s e v y k á z a l, že má m o c t o č i n i t i, aby zázrakem dokázal, že jest od Boha poslán, provádět nějakých změn v obyčejích chrámových. Pán Ježíš věděl, že by ani zá-

zrakem jejich nevěry nepřemohl a proto odvolal se na budoucí zázrak svého z mrtvých vstání: Zrušte chrám tento —, vystupuji tou mocí, kterou někdy zrušený chrám ve třech dnech zase vzdělám, t. j. mocí božskou. Čtyřicet a šest let staven jest chrám tento; Pánu Ježíši bylo 30 let a již 16 let před jeho narozením počal Herodes přestavovati chrám.

Do chrámu přicházelo pořád více lidí; mezi nimi byli mnozí, kteří upřímně pravdu Boží hledali a před nimi učinil rozličné divy, uzdravil mnoho neduživců a mnozí uvěřili v něj, že má moc božskou, že jest Messiaš.

Mezi těmi byl Nikodém, muž bohatý, učený a vznešený, člen vysoké rady, nejvyššího to soudce židovského, v němž bylo 71 členů, a to kněží, zákonníci a starší lidu („Synedrium“). Slyšel Ježíše, viděl jeho divy, uvěřil a proto žádal toužebně, státi se učenníkem Ježíšovým, aby mohl dokonale pravdu poznati. Přišel v noci k Ježíšovi, aby ho neviděli ostatní členové vysoké rady a jiní Židé, kteří oněmi byli proti Ježíšovi poštvaní. Učený muž ten projevuje, jak si váží Ježíše, jak jej vysoko nad sebe cení, když jej oslovuje jako žák svého učitele: Mistře, víme, že jsi učitel, kterýž od Boha přišel, že jsi prorok Bohem poslaný; Bůh jest s tebou a proto činíš takové divy. Nikodém nepoznal a nevěřil ještě, že jest Ježíš Bůh, ale považoval jej pouze za Božího poslanca. Víme, pravil Nikodém a tak dal na jevo, že přichází k Ježíši jménem mnohých jiných rovně smýšlejících, kteří patří k tomu stavu jako on. Nikodém a jeho přátelé čekali, že brzy již bude založeno království Boží proroky předpověděné; ale domnívali se, že to bude království pozemské, do něhož budou povoláni ti, kdož pocházejí od Abrahama a v němž Židé budou

panovati nad všemi ostatními národy. Ale Pán Ježíš jej poučuje, že toto království Boží jest královstvím pouze duchovním a že stane se jeho členem jenom ten, kdo narodí se z vody a z Ducha svatého, kdo bude jako přetvořen ve stvoření nové milostí Ducha svatého ve křtu svatém.

Aby Nikodéma ještě více poučil o tom, že Mesiáš, zakladatel nového království, nebude pozemským, mocným králem, ale že utrpením a smrtí svět vykoupí, pravil mu, že had na poušti jest předobrazem jeho a takť musí býti povýšen Syn člověka, na kříži bude pněti a umře, aby tak, jako onen had zachránil před smrtí ty, kdo byli uštknuti jedovatými hady, zachránil i On svým povýšením na kříži ty, jimž nejškodlivější had, ďábel, záhubu připravuje: aby měli život věčný. Ježíš nazývá se „Synem člověka“, pravým, skutečným člověkem, synem té ženy, která „potře hlavu hadovu“. Neposlal Bůh Syna svého na svět, aby soudil svět; fariseové a mnozí ze Židů nemají o Synu Božím, o Spasiteli, pravé představy, neboť domnívají se, že bude nad světem konati přísný soud, že bude mstíti se neúprosně na nepřátelích svých (dle jejich přesvědčení: na nepřátelích národa židovského), ale aby byl spasen svět skrze něho, aby všickni na světě, Židé i pohané, mohli dosáhnouti milosti Boží a věčného spasení. Nepřijde v hněvu a v hrůze, ale v lásce a milosrdenství.

V novém zákoně, který příchodem Spasitelovým počíná, panuje láska: Tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného poslal, Syn člověka jest také jednorozeným, jediným, skutečným, od věčnosti, od Otce splozeným Synem Božím, — aby žádný, kdo v něho věří, nezahynul, ale měl život věčný; k životu věčnému vede však víra jenom obecná, pevná, živá a stálá.

Kdo věří v něho takovou věrou, nebude souzen, nemusí se soudu Božího strachovati, může s důvěrností jej očekávati. Kdo nevěří, již jest odsouzen, ten nyní již sám sebe odsoudil, ten jest svou nevěrou již na světě odloučen od Boha a tedy také od blaženosti věčné. Boží soud v budoucnosti jest jenom prohlášením toho, čím byl a býti chtěl hříšník — nevěrec, jenž nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího, upírá jemu jméno a tedy také podstatu Syna Božího.

Pán Ježíš vystupuje v Jerusalemě veřejně jako Syn Boží:

1. hájí svatost domu Božího a nazývá ten dům domem svého Otce, sebe tedy Božím Synem;

2. dokazuje to svými zázraky a odvolává se na budoucí zázrak svého z mrtvých vstání, jako na zvlášť zřejmý důkaz svého božství a svého božského synovství; ví, co se stane, jest vševědoucí;

3. výslovně se nazývá „jednorozeným Synem Božím“ před Nikodémem.

Učí také, že jeden jest Bůh, ale ve třech osobách; výslovně jmenuje Otce, který jej, svého Syna posílá a Ducha svatého, zázračného obnovitele hříchem zkaženého člověka.

Sebe nazývá „Synem Božím“ = má božskou přirozenost, — „Synem člověka“ = má lidskou přirozenost, ale božská i lidská přirozenost jsou nerozlučně spojeny v jedné osobě a to osobě božské.

Své utrpení předpovídá dvakráte: 1. v chrámě („Zrušte chrám tento“), 2. Nikodémovi („jako Mojžíš povýšil hada“).

P. Ježíš učí: 1. jak potřebný jest křest k životu věčnému, 2. jak nutná jest víra v jeho božství, 3. že jeho poslání záleží v tom, aby všechny vykoupil od hříchu a věčné smrti a je spasil (milosti a života věčného jim vydobyl).

P o u č e n í. Přicházej do chrámu v úmyslu zbožném a prodlévej tam uctivě a nábožně; chrám křesťanský, v jehož oltáři přebývá sám Syn Boží v nejsvětější svátosti, jest místem neskonale světějším, než byl chrám Jerusalémský, pro jehož neporušenost Spasitel tak horlil. Nikodém ti buď příkladem, jak máš horlivě hledati Krista vždy a všude; ale neboj se nikdy, vyznávati jeho víru, jak se Nikodém na počátku ještě bál. I kdybys posměch a škodu trpěl pro víru svou, nezrad' jí nikdy. Svět bude tě snad proto souditi, ale Kristus odmění tě za to tím hojněji věčným životem. Buď také pamětliv, že jsi „se narodil znovu z vody a z Ducha svatého,“ zachovávej pilně milosti křestní, obnovuj často křestní svůj slib, prokazuj se pravým údem království Božího, církve svaté, neumírej nikdy hříchem.

Úprava našeho (křesťanského) chrámu. Proč se kropíváme, když do chrámu vstupujeme, vodou svěcenou? Jak máme býti při mši svaté? a v které dni? Jiné pobožnosti v chrámu Páně. — Co jest křest? Proč nemůže nepokřtěný do království Božího? Prvotný hřích. Křestní slib? — Které příkázání Boží nám velí, abychom věřili. Vlastnosti pravé víry. —

16. Ježíš u studnice Jakobovy.

(Jan 4., Mat. 4, 12—. Mar. 1, 14—. Luk. 4, 14—9.)

Když byl Ježíš v Jerusalémě se prohlásil za Messiáše, chodil po Judsku, hlásaje, že se přiblížilo království Boží, že již nyní bude od něho založena nová duchovní říše a do té volal nejprvé členy národa vyvoleného. Učenníci

je ho křtili, křtili podobně, jako Jan, pouze vodou; jejich křest byl pouze vybídnutím k pokání a přípravou k svátostnému křtu Páně. Pán Ježíš sám nekřtil, neboť dosud neustanovil svého (svátostného) křtu. Počet jeho učenníků se množil neustále. Z Judska pak ubíral se do Galilee a zvláště do Nazaréta, kdež byl většinu svého života prožil. Bylo mu jíti skrze Samářsko (krajina, kdež jindy přebývalo pokolení Efraimovo a Manassesovo). Když bylo deset kmenů israelského království odvedeno do assyrského zajetí a do opuštěné země byli posláni assyrští osadníci, aby zemi zalidnili: tu smísili se Israelité, kteří i po zajetí tu pozůstali, s cizími přistěhovalci jako v nový národ, který po městě Samaria-Samaritány se nazýval. U Samaritánů byl sloučen živel israelský s živlem assyrským; to jevílo se v jejich řeči, mravech i náboženství. Dříve převládalo pohanství v jejich náboženství, ale později vrátili se k víře v Hospodina. Po návratu dvou pokolení (Judy a Benjamína) ze zajetí Babylonského, když sobě Židé stavěli chrám, chtěli Samaritáné stavěti tento chrám zároveň s nimi, ale Židé toho nedovolili, aby snad jimi nebyla porušena jejich víra a bohoslužba. Od té doby bylo veliké nepřátelství mezi Samaritány a Židy a nepřátelství to zmahalo se čím dál, tím více. Za časů Alexandra Velikého vystavěli si Samaritáné (ve 4. st. př. Kr.) chrám na hoře Garizim, a tento chrám byl jim národní svatyní (jako Židům chrám Jerusalemský). Prvním veleknězem byl Manasses, syn nejvyššího kněze židovského, který musil opustiti Judsko, že byl za manželku pojal Samaritánku. Chrám ten zbořil Jan Hyrkanus (z rodiny Makabejských) asi 130 př. Kr. Hora ta zůstala však Samaritánům i na dále horou svatou, hora jejich bohoslužby; a nenávisť jejich k Židům byla tím náruživější. Přišel k městu Sichem (tehdy již Sichar přezvanému) v krásném

a úrodném údolí mezi dvěma horami; na severu byla hora Hebal, skalnatá, příkrá, beze všeho rostlinstva a na jihu posvátná hora Garizim, jejíž svahy byly pokryty štěpnicemi a vinicemi a na jejímž vrcholu byly zříceniny chrámu samaritského (výška asi 260 m. nad údolím). V židovské válce bylo později město to přezváno ke cti Flavia Vespasiana: Flavia Neapolis a proto jmenuje se dosud Nablus. (Tam narodil se slavný obhájce víry křesťanské sv. Justin mučenník † 167). Nyní má to město asi 8·000 až 10·000 obyvatelů, mezi nimiž není ani 100 katolíků, asi ke 200 jest Samaritánů, kteří ve své starobylé synagoze na úpatí hory Garizim chovají pergamenový rukopis patera knih Mojžíšových v hebrejské řeči (asi z roku 330. př. Kr.) — V údolí Sichemském usídlil se Abrahám, když přišel z Chaldee do této země a obdržel tu své třetí zaslíbení od Boha a vystavěl tam oltář Hospodinu. Jakob, navrátiv se z Mesopotamie (od strýce Labana), koupil tu pole za 100 skopců a zřídil tu studnici: s t u d n i c e J a k o b o v a. Sem byl také poslán Josef od otce, podívat se po bratřích a tu byly také později jeho kosti do země uloženy. Studnice ta, v níž prýštil se živý pramen, byla vyzděna a ohražena kamenným zábradlím a bývala obyčejně přikryta příkrovem na zámek uzavřeným. J e ž í š u n a v e n; bylo právě asi 6 hodin (dle našeho poledne), panoval největší znoj; p o s a d i l s e u s t u d n i c e, sedl sobě na zídku kolem studny.

Pán Ježíš řekl Samaritánce: D e j m i p í t i; byl jako člověk skutečně žízniv; ale ještě více než žízní tělesnou žíznil žízní duchovní, touhou po spasení všech. A proto také zapředl rozmluvu se Samaritánkou. K t e r a k t y, j s a Ž i d, ž á d á š o d e m n e p í t i? Víš, jaké jest nepřátelství mezi Židy a Samaritány, že sobě na vzájem žádných služeb neprokazují; víš, že bych si uškodila před svými krajany, kdybych ti

jenom trochu vody podala. Pán Ježíš poučuje Samaritánku, že není obyčejným Židem, že není podroben národním předsudkům židovským, že není u něho záští proti Samaritánům: kdybys znala, kdo jsem, ty bys prosila o vodu živou. Živou vodou rozuměla žena vodu pramenitou, která občerstvuje žíznivého; i divila se, kde by cizinec ten té vody vzal, nemoha jí čerpati z hluboké studnice, nemaje k tomu ani nádoby, ani provazu, po které by nádobu do studnice spustil; a nadto byla studnice ta zavřena. Zdali větší jsi, než otec náš Jakob? Samaritané jmenovali Jakoba svým praotcem; a Židé vinili je, že si jej osobují neprávem. Jakob musil tuto studnici namahavě hloubiti; a což jsi ty mocnější, nežli bohumilý Jakob a můžeš snad bez hloubení, bez práce vyvolati pramen živý s povrchu země? Ale Ježíš poučuje ženu, že nemluví o vodě pro smrtelné tělo, ale o té, která bude studánkou teboucí do života věčného; o zázračném nápoji, který nesmrtelnou duši bude síliti k životu, blahu věčnému. Žena neporozuměla sice slovům Páně; ale přece pravila: Pane, dej mi vody té; žádala sobě vody, která žízeň tělesnou na vždy ukájí, aby nemusila konati daleké cesty ze Sichemu k studnici; ale tím již projevila, jak věří, že Ježíš jakousi vyšší mocí jest obdařen, že jest opravdu více, nežli Jakob.

Aby ji Ježíš v té víře ještě více potvrdil, ukázal jí, že jest vševědoucí, pověděl jí tajné hříchy života jejího, i to, o čem ani její přátelé a známí nevěděli. Plna studu a lítosti; kajicně se pokořila před tím, který ji z její poklesků a hříchů káral a zvolala: Jsi prorok. Samaritané neuznávali mimo Mojžíše žádného z pozdějších židovských proroků a čekali jenom jednoho ještě proroka, Mojžíšem předpověděného. A tu tuší Samaritánka, že tímto prorokem — Messiašem jest asi Ježíš.

A proto chce býti od něho poučena o tom, v čem byl spor mezi Židy a Samaritány, které místo jest místem pravé bohoslužby, zdaž na této hoře (Garizim) anebo v Jerusalemě? Očekává, že jistě rozřeší tuto záhadnou a těžkou otázku, pro kterou mezi Samaritány a Židy bylo tolik rozepří a bojů. A ni na této hoře, ani v Jerusalemě; pravá bohoslužba nebude omezena jenom na některé místo; nebo k ní jsou všickni lidé všech zemí zavázáni a jak by jim bylo možno ji vykonávati na některém jenom místě v jediné zemi? Přichází hodina, nyníť jest, kdežto praví ctitelé klaněti se budou Otci v duchu a v pravdě, nejen na jediném místě, ale všude; v duchu, nejen zevní obětí, modlitbou ústní („lid ten ctí mne toliko ústy“), ale modlitbou ze srdce, z ducha zbožného vycházející, modlitbou víry, naděje a lásky, která i beze slov a zevních obřadů bude ducha k Bohu povznášeti a s ním spojovati; v pravdě, která bude pravdivě hlásati skutečné city srdce, tak že bude to, co se bude ústy, posuňky, postavou u lidí jeviti, skutečnou pravdou. Nebo Bůh jest Duch, vše pronikající, na žádné místo omezený, a ti, kteříž se mu klanějí v duchu (a nejen ústy, tělem = zevně) a v pravdě (a nikoli tak, že ústa jej chválí a srdce, duch toho necítí) klaněti se mu mají. Pán Ježíš zavrhoval pouhou zevnější modlitbu a obřadoslužbu bez vnitřního posvěcení a bez vniterné pravdy u Samaritánů i u Židů. Samaritánka vyrozumívala, že této vznešenější a čistější bohoslužbě vyučí lid Messiáš; ale nevěděla dosud, zdali tímto Messiášem není již Ježíš. Nechtěla a neodvážila se však přímo se ho tázati a proto pravila: Víím, že Messiáš přijde a ten, když přijde, oznámí nám všecko, ten vysvětlí nám i to, co ty jsi pověděl a čehož ještě dokonale chá-

pati nedovedu. Samaritané nazývali tohoto očekávaného Messiáše: „Ha-Tahek = ten, který uvede zpět, obrátí lid, t. j. k milosti a pravdě. Já jsem to. Samaritánku, upřímně hříchu želící a pravdu hledající, odměňuje Ježíš, že se jí přímo za Messiáše prohlašuje, po němž ona tak vroucně touží.

Úžas a radost ženy nad radostnou touto novinou byl tak veliký, že zapomněla své žízně i toho, proč sem přišla; ale nechtěla této radosti a štěstí svého užívati jenom sama, i běžela do města. Při tom však nespolehala se na svůj jenom rozum; žádala si, aby i jiní pozorovali Ježíše, rozmlouvali s ním a potvrdili taktéž i to, co ona byla poznala: Posuďte sami, není-li on Kristus — ten, jehož i my jako smírce s Bohem, dárce pravdy a učitele zákona čekáme?

V tom přišli učenníci s pokrmu, řkouce: Mistře jez; s něžnou láskou pečují o tělesné potřeby svého Mistra, který tak horlivě jejich duše krmil svou pravdou nebeskou; sami hladovi, neokusili před ním lákavé krmě. Avšak Pán Ježíš nedbal tělesného hladu; pro vyšší záměry opouštěl věci nižších; nyní lačněl po tom, aby Sichemské pro pravdu získal a tak plnil své božské poslání, tak činil vůli toho, kterýž jej poslal. Vždyť zapomíná i obyčejný člověk v horlivém konání vyšších povinností na potřeby tělesné; když duch horlivě pracuje, neodvažuje se ani tělo hlásiti se ke svým právům a nedostávajíc pokrmu, bývá duchem jako síleno.

Přišli z města a prosili ho, aby tam zůstal. Žena vyprávěla o něm s takovým nadšením a přesvědčením v jeho messianskou důstojnost, že byli sami již tím zpola usvědčeni, že není obyčejným člověkem; prosili, aby u nich zůstal, by se důkladně přesvědčili, zdali se o něm žena neklamala; a je-li Messiášem, by byli od něho ve pravdě poučeni. Dva

dni pobyl u nich, poučuje jich; vševědoucí Pán poznal jejich upřímnou touhu po pravdě a proto u nich zůstal. Mnozí, kdo před tím nedůvěřovali ženě, domnívajíce se, že není vše pravdou, co o něm tak ohnivě vyprávěla, uvěřili, že tento jest v pravdě Spasitel světa; pravili: víme to nyní, nebo viděli jsme jeho zázračné skutky, jeho moudrá slova jsme slyšeli, poznali jsme jeho lásku, kterou nám tak tklivě osvědčoval, ačkoli ze Židů vyšel a my jsme jejich úhlavní, odvěcí nepřátelé. Ten, kdo takovou lásku má, nemůže býti nikdo jiný, než Spasitel světa, než ten, který láskou svou od hříchu, od zloby svět vysvobodí a lásky Boží mu dobude.

Pán Ježíš dokazuje o sobě:

1. že jest vševědoucí (tedy Bůh), 2. Syn Boží (Boha nazývá svým Otcem), 3. obnovitelem pravé modlitby a bohoslužby, 4. Messiasem — Kristem (zaslíbeným proroky).

Poznáváme s jakou horlivostí Pán Ježíš pracoval pro spásu duší lidských; jak mu každá duše, ať číkoli, byla milou a drahou a nečinil mezi lidmi rozdílu.

Samaritánka jest nám dokladem toho, jak i nám Bůh svou milost dává, ale jak máme s milostí tou spolupůsobiti, aby nám skutečně k našemu blahu prospívala. Pán Ježíš osvítil její rozum, pohnul její vůli ke ctnosti (milost napomahající).

Řeč Pána Ježíše „o studánce, tekoucí do života věčného“, o bohoslužbě „v duchu a pravdě“ jest zaslíbením velebné svátosti oltářní, která duši k životu věčnému sílí a která jest v nejsvětější oběti pravou a vznešenou bohoslužbou v duchu a v pravdě a na níž se splnila slova proroka Malachiáše (1, 10—11): „Darů nepřijmu z rukou vašich (— ani na této hoře, ani v Jerusalemě; vaše oběti i oběti Židů přestanou —). Nebo od východu slunce až na západ veliké jest

jméno mé mezi národy; a na každém místě obětována bývá (bude) jménu mému oběť čistá“ (to jest nekrvavá).

P o u č e n í. Nepoddávej se žádné národní zášti; všem, ať jakéhokoli jsou náboženství, jakéhokoli národa, čiň dobře dle možnosti. Pij horlivě „ze studánky tekoucí do života věčného“, často a hodně přijímej nejsvětější svátost“ a modlívej se doma i ve chrámě, zvláště při mši svaté, v duchu a v pravdě. A pamatuj, že všude se modliti můžeš a máš, při práci i odpočinku, v soukromí a veřejně.

Jak zní přikázání lásky? Kdo náš bližní? proč a kterak jej máme milovati? Proč má křesťan i nepřátely své milovati? (1 čl. víry — o lásce). — Milost Boží napomahající. — Co jest křesťanská horlivost? ke kterým ctnostem náleží? Její protiva = lenost? „Poznej sebe sám“, zpytuj své svědomí. Kdy máme své svědomí zpytovati? Jak máme přijímati to, když někdo nám naše chyby vytýká? Skutky tělesného i duchovního milosrdenství.

17. Kázání Ježíšovo v Nazaretě.

(Jan 4, 44. Mat. 13, 54—58. Mar. 6, 1—6. Luk. 4, 16—30).

Čiňte pokání, opouštějte svých hříchů, neboť se přiblížilo království Boží, abyste se stali hodnými toho, byste mohli býti přijati do království Božího, za údy mé církve. Vrátil se do Nazaret, chtěl zajisté zjeviti svou pravdu těm a účastnými učiniti svých milostí ty, mezi nimiž byl vyrostl. Škola (synagoga), modlitebna, kdež se shromažďovali Židé k modlitbám a kde zákona učitelé čítali a vykládali lidu písmo sv. Nejprve se čítalo

něco z knih Mojžíšových (knihy zákona = Thora) a potom z některé knihy prorocké. Z uctivosti k písmu svatému stál při tom ten, kdo z něho četl.

I vstal také Ježíš, na znamení, že čísti chce. Protože měl již slavnou pověst jako moudrý učitel lidu, podal mu sluha ochotně knihu; byla to kniha Isaiáše proroka. Rozvinu v knihu; pergamenové listy byly připevněny k hůlce a kolem této svinuty (závitek). Zúmyslně vybral si Pán ono místo z proroka Isaiáše (61, 1—2), v kterém se líčí prorocky vykupitelská činnost Messiášova.

Duch Páně nademnou, se mnou, ve mně; naplněn jsem jeho dary. Bůh pomazal mne, učinil mne svým poslancem: učitelem, knězem a králem lidu; poslal mne kázat evangelium chudým, všem zvěstovat radostnou zvěst o pravdě, která tak dlouho byla lidu neznámou, o vysvobození z bludu a hříchu; a zvláště chudým, opuštěným, kterých svět v hrdosti své zanedbával, kterých si domýšliví jeho mudrci nevšímali; uzdravovat zkroušených srdcem, hříšníkům kajícím přinášet uzdravení, t. j. odpuštění jejich hříchů; zvěstovat jatým propuštění, těm, kdo byli ve vazbě hříchu přinést pravou svobodu, která záleží v tom, když budou hříchů sproštěni; ale také v otroctví pod ukrutnou vládou sténajícím udělit osobní svobody; slepým vidění, duchovně slepým otvírat duchovní zrak, aby viděli, poznávali Boha, jeho vůli; a zvěstovat dne odplaty, hlásat všem, že Bůh jest spravedlivý a že všechny očekává jeho soud, jak s jeho milostí působili.

Posadil se; učitelé přednášeli svůj vlastní výklad slova Božího sedíce. Oči všech byly naň obráceny; neboť všem bylo známo, že čtené místo bylo messianské a proto očekávali, plni dychtivosti, kterak to důležité místo vyloží a nepoví-li, kdy již a na kom se splní. Všickni žasnuli, když pravil: Dnes

(a nikoli teprv v budoucnosti) se naplnilo písmo to před vámi, na tom, kterýž před vámi stojí (a nikoli na někom jiném). Já jsem Messiáš Isaiášem předpověděný.

Všickni divili se libým slovům, mile, příjemně, dojemně pronešeným, která tolik útechy vlévala v jejich srdce; kteráž nyní vycházela z úst jeho, Pán Ježíš vykládal delší, přesvědčivou řečí své messianské důstojnosti, nikdo nerušil jeho výkladu a všickni ho poslouchali s pozorností největší. Když domluvil, mlčeli dlouho: nebo jeho řeč dotknula se všech velice. Ale potom potřásali hlavami a neuvěřili. Má sice velkou moudrost, jest moudřejší nežli nejproslulejší učitelé naši, kterých jsme kdykoli slyšeli; a moc divy činiti, ale víme, jak nízkého jest původu, jak v chudobě největší a v namahavé práci žil od dětinství, jak nenavštěvoval škol a s mudrci se nescházel, neboť zdalíž není syn tesařův? Domnívaliť se, že sv. pěstoun jeho byl jeho otcem. Rozum jejich je vybízel, aby Ježíše za Krista uznali pro jeho moudrost, svatost a zázraky; ale jejich pyšné srdce se odvracelo od něho, protože žil v nízkosti a chudobě. Také se tím uráželi, že nečinil svých divů a nehlásal svého učení nejprve u nich, ale dříve nežli v Nazaretě, jinde veřejně vystoupil. Žádný prorok není vzácen ve vlasti své; lidé obyčejně nejméně si váží a nejméně poslouchají toho, kdo mezi nimi vyrostl a žil; a chce-li takový působiti v úřadě prorockém, v nějakém úřadě důležitém, vznešenějším, byť i pro jejich dobro, protivují se jemu, říkajíce: Jak odvažuje se tento tak se nad nás vyvyšovati, nás chtíti vésti? Vždyť není více, nežli my; známeť jej od maličkosti. Tak jednali proti Pánu Ježíši; tak jednali proti Eliášovi i Eliseovi v jejich otčině, že nechtěli jich slyšeti, ačkoli osvědčovali své božské poslání velikými zá-

zraky. A proto poslal Bůh v době neúrody a hladu Eliáše ze země israelské do Sarefty k vdově pohanské; té přispěl spíše nežli Israelitům, neboť věřila v něho. Eliseus uzdravil málo mocného Náamana, pohana, jenž uvěřil, kdežto israelští málo mocní v nemoci své byli necháni. — Tím naznačil Pán Ježíš, že nejen jeho nejbližší krajané, ale Židé vůbec budou pro svou nevěru od Boha opuštěni, zavrženi: kdežto pohané, že uvěří, budou nasyceni jeho pravdou a milostí, budou očištěni od málo-mocenství hříchu.

Naplnění jsou všickni hněvem; cítili pravdivost jeho výtky, nedovedli jí vyvrátiti; hněvali se, že jim tak bezohledně jejich zatvrzelost vytýkal; byli ve své pýše uraženi, že, patře k nejchudším mezi nimi, za Messiáše se vydával. V hněvu svém chtěli jej usmrtiti jako rouhače; vedli ho na vrch hory, na sráznou skálu, která se nad městem vypínala, tvoříc k údolí strmou stěnu, a by jej dolů svrhli. Ale na vrcholu hory ukázal jim Pán, jak zázračnou mocí jest obdařen; klidným a přísným pohledem ukrotil rozvášněné zástupy tak, že od něho ustoupili a jako by neviditelnou jakousi silou spoutáni, nechali jej odejíti: odešel vážně prostředkem jich, beze strachu, bez hněvu, se svatou a velebnou vážností; skrotiv takto náhle lid rozjitřený, dokázal pravdu svých slov, že se na něm splnilo proctví Isaiášovo, že jest Messiáš — Bůh. Nepřišla ještě hodina jeho; chtěl sice umříti za lidi, ale neuznal nynější dobu za příhodnou ke své smrti.

Jaká to protiva mezi Samaritány v Sichemu, kteří přijali milost Boží tak ochotně a mezi Židy v Nazaretě, kteří odpírali tak tvrdošijně milosti Boží (ku spasitelnému napomínání srdce svá zatvrzovali, poznané křesťanské pravdě odpírali — „divili se

libým slovům, uznávali moudrost jeho i divutvornost — a přec nevěřili“).

Jako u Nazarétských, tak bývá i u jiných příčinou nevěry:

1. zkažené srdce, které nepřeje si toho, co jemu jest nepohodlné, protivné a proto i na rozum působívá, aby mu proti pravdě hledal liché důvody a blud příjemný hájil; 2. pýcha, která nechce se pokořiti pod víru a tak projeviti nedostatečnost vlastního poznání (Nazaretští nechtěli se podrobiti Ježíši, že byl chudým, že nevystupoval v slávě a nádheře); 3. pozemská, světská mysl, která nerada se vznáší k věcem vyšším a tíhne jenom k zemi, hledá jenom statků světských (chtěli Messiáše pozemského, osvoboditele od jha římského, zbudovatele pozemského blahobytu); 4. zlý příklad světa, zvláště těch, kdo mocí, vědomostmi nad jiné vynikají, (tak bylo mezi Nazarétskými dosti věřících, ale ti byli strženi k nevěře prvními a nejmocnějšími v Nazarétě). —

Pánu Ježíši byla vytýkána chudoba a tělesná práce (syn tesařův); chudobu i práci tělesnou posvětil, povýšil, že obé dobrovolně si zvolil a tak oblažil většinu lidí na světě, kterým chudoba a namahavá práce jsou životním podílem a naučil je trpělivě, radostně snášeti to, co On, ten nejvyšší, sám snášel.

Poučení. Chodívej i ty v den sváteční pilně na slovo Boží; neodvažuj se nikdy odpírati slovům kazatelovým, když by vykládal něco, co tobě zní nepříjemně a nebo kdyby jiní proti němu sočili. Měj v uctivosti písmo svaté; čítej v něm, ale drž se věrně výkladu, které mu dává církev Kristova, od Něho samého za jeho vykladatelku ustanovená. A proto užívej jenom toho písma, které jest církví věřícím schváleno a opatřeno potřebným vysvětlením.

Které jsou hříchy proti Duchu svatému? Proč pravil Pán Ježíš, že nebudou ani na tomto, ani v druhém životě odpuštěny? — Hněv (pomsta), závist.

18. Divové Ježíšovi v Kafarnaum.

(Mat. 4, 13—25; 8, 14—17. Mar. 1, 14—39. Luk. 4, 30—34.)

K a f a r n a u m, město na severozápadním pobřeží spanilého jezera galilejského; město to bývalo velmi lidnaté a bohaté, neboť skrze ně vedla silnice z Damasku do fenických měst Tyru a Akkonu a do Egypta. (Bylo asi tam, kde nyní jsou rozsáhlé zříceniny „Tell Hum“). V městě tom bydlíval potom Pán Ježíš, když byl z Nazaréta vypuzen, velmi často a to v domě Šimona Petra; a proto nazýval Kafarnaum „svým městem“. Odtud konával Spasitel své cesty na všechny strany. Mocná byla jeho řeč, neboť dotvrzoval její pravdu zázraky a svým svatým životem a pronikala hlubiny srdce, ani srdce zatvrzelé nemohlo jí oddolati. Člověk mající zlého ducha — posedlý; ďábel opanoval jeho těla a jeho nižších schopností duchovních tak, že v nešťastníku tom byly jako dvě osoby: lidská (jeho vlastní) a ďáblova, která zneužívala a trýznila jeho tělo i ducha, pudila jej k činům, které zavrhoval, k řečem, které se mu protivovaly. Nebylať to pouhá nemoc tělesná, ani šílenost, ani rozčílení, jaké se dostavuje v prudké vášni, ani pouze mravné působení ďáblovu na člověka (pokušením, rozněcováním zlých myšlének, atd., neboť proti tomu může se člověk opřítí svou vůlí) ale posedlí byli otroky ďábovými. Zvláště za časů Páně dopustil Bůh, že bylo mnoho ďáblem posedlých, aby lidé tím ochotněji přijímali Osvoboditele od ďábla.

Ďábel, věda, že končí se doba jeho panování, přičiňoval se také ještě co nejvíce lidem škoditi. Náhle zkríkl; hlas ten byl onoho nešťastníka, který byl ďáblem proti své vůli nucen volati proti Kristu; ďáblu byla přítomnost Páně jako největší mukou, proto v hněvu i bolesti zkríkl. Co jest tobě do nás? my nenáležíme Tobě, tvé cesty (svatého) jsou jiné, nežli cesty naše (ďáblů); tvé vedou k nebi a naše k peklu a proto se od nás odvrát. Ježíši Nazaretský, — Svatý Boží. I ďábel vyznává, ač s odporem, že věří v božství Ježíšovo; poznává sice pravdu, ale nemá lásky. Tak mnozí dosud musí, ačkoli jsou nepřáteli Kristovými, uznávati, že jest „svatý Boží“. Přišel jsi nás zatratit? zbavit nás toho, po čem toužíme s největším úsilím, vlády nad světem? Ztráta toho jest nám tak hrozným trestem, jako zatracení naše. Přišel jsi, nás omezit na peklo, místo našeho zatracení, abychom odtamtud nikam nesměli? Ďábel praví my, protože ví, že Ježíš přemůže celé peklo, všechny zlé duchy. — Umlkni rozkázal Ježíš, nechci ani od tebe slyšeti, jak vydáváš svědectví o mém božství; neboť pravda nepotřebuje a nečeká svědectví od lži; a vyjdi z člověka, člověk budiž osvobozen od tvé vlády. Zlý duch polomcoval člověkem, v málomocném vzteku svém strýznil ještě ubožáka, ale musil z něho. Divili se: Rozkazuje v moci a síle i duchům nečistým a poslouchají ho; aby někdo i zlým duchům poroučel a ti i nevolky ho poslouchali, nebylo nikdy slýcháno; ani o nejslavnějších prorocích nepíše písmo svaté nic podobného. Co jest to? Toť zázrak zvlášť podivuhodný.

Šel do domu Šimona Petra a Ondřeje bratra jeho; oba pocházeli z Betsaidy, jižně Kafarna, ale přestěhovali se sem a tu koupili sobě rybářský dům. T c h y n ě P e t r o v a, byl Petr ženat,

ležela, majíc zimnici velmi prudkou a nebezpečnou. Poslouchala Ježíšovi a učeníkům jeho, byla ihned tak uzdravena, že mohla jim krmě strojiti a pečovati o jejich pohodlí.

Večer, když se byl již dokončil zákonem přikázaný klid sobotní (od pátku večer až po západě slunce v sobotu), přinášeli nemocné, nebo za dne nechtěli tak činiti, aby se nikdo nepohoršil, že tím ruší dne svátečního. Všecko obyvatelstvo města sběhlo se tam; mnozí tam přišli s nemocnými, jiní je tam přinášeli, přiváděli, přinášeli tam násilím spoutané posedlé, za všemi přichvátali jejich přátelé a příbuzní a mnoho zvědavců. Jedním slovem uzdravil nemocné a vyhnal zlé duchy; jeho všemohoucnosti to bylo jednostejně, vykonati zázrak na jediném člověku, nebo na mnohých. Učinil to slovem, bez práce a namahání, svou vlastní mocí, tak že mu nebylo třeba před tím prositi Běha za to, by jej zázračnou silou obdařil. Veřejně, před přáteli i nepřáteli osvědčil takto, že jest Bůh.

Na místo pusté odešel, kdež by nebyl rušen lidmi ve svých myšlénkách a rozjímání; a tam se modlil v samotě. Lid šel za ním z vděčnosti; chtěli, aby od nich neodcházel, aby jim stále byl na blízku, když by nemoc a nebo jiná nehoda je zachvátila. Ale Pán Ježíš pokáral jejich sobectví: I jiným městům musím zvěstovati království Boží; nebo na to jsem poslán; nevyplnil bych svého poslání, kdybych se jenom některým věnoval, kdybych poučoval jenom svých nejbližších krajanů a těch, kteří mne s láskou přijali a jenom jim pomahal v duchovních i tělesných bídách a ostatních zanedbával. A také ihned konal, co byl pravil: kázal po vší Galilei, v městech v synagogách i pod širým nebem. I za hranicemi země vy-

pravovalo se o jeho moudrosti a o jeho divech a mnoho lidu šlo za ním, aby ho slyšeli, od něho se poučovali, ale také aby mu svěřovali své starosti a útrapy a prosili jej za radu a útěchu, aby našli u něho vyléčení ze svých chorob a nemocí.

Pán Ježíš uzdravil na přímlovu svých učeníků tchýni Petrovu. Sám se modlil: 1. velebil v modlitbě svého Otce, 2. děkoval mu, za milosti lidem udělené, 3. prosil jej za hříšné lidstvo.

Pán Ježíš dal i své církvi moc nad ďáblem; a proto ustanovila církev zvláštní modlitby a obřady nad posedlými (církvní zažehnávání = exorcismus) a světi duchovní za zažehnávače (exorcisty = 3. nižší svěcení). Neboť až dosud vyskytuje se porůznu posedlost zlým duchem, jak zjištěno to bylo nejprísnějším zkoumáním a vyšetřováním.

Poučení. V nemoci hledej úlevy a léku cestou přirozenou, ale také se utíkej v modlitbě ke všemohoucímu lékaři. Přicházej i ty za Ježíšem do jeho chrámu, před jeho oltář; i všude jinde dlívej jako v jeho společnosti, při práci i odpočinku, v radosti i žalosti myslívej na něho, radívej se s ním, všecko jemu poroučej. Důvěřuj v něho, v jeho dobrotu i moc a neztrácej ani v největším neštěstí této naděje v něho.

Za koho se máme modlívati? Kde se modlíváme?
a kdy?

19. Zahrnutí ryb.

(Luk. 5, 1—11.)

Jezero genezaretské, také moře galilejské, nebo jezero tiberiadské; jest prostřední z tří jezer jordanských (na severu Meromské, na jihu Mrtvé moře); má asi 10 hodin délky a 4 hodiny šířky (ně-

kteří udávají jen 6 a 3). Na východě a jihu jest obklopeno strmými horami; na západě se pnou nad ním zvolna z nížiny vystupující pahorky velice úrodné. Tuto jest krajina velice půvabná. Bylo tu také mnoho měst (Betsaida, Kafarnaum, Magdala, Tiberias). Jezero má největší hloubky asi 50 m., voda jest čistá a sladká, a bohatá různými rybami. — Pán Ježíš vrátil se po své pouti Galileí do Kafarnaum a přišel ku břehu. Z a n í m h r n u l o s e n e s č í s l n é m n o ž s t v í l i d u, nejen z Kafarnaum, ale z celé Galilee i z okolních krajin. Na jeho cestě Galileí neprovázeli ho jeho učenníci, ale s jeho dovolením zůstali při obyčejném zaměstnání svém. Právě byli s loďkami přistáli ku břehu, unaveni celonoční, neúspěšnou prací a vypírali své sítě. Aby mohl Ježíš mluvití pohodlněji k lidu kolem něho se tísnícímu, vstoupil na loď Šimona Petra, — a prosil, aby maličko poodrazili od země a sedě na lodičce učil; zúmyslně zvolil si loďku Petrovu, aby tak ukázal, odkud bude vždy mluvití k národům, že ze sídla, z loďky Petrovy bude povždy hlásati světu své neomylné učení. U břehu byla voda mělká, tam nezdržovaly se ryby také proto, že tam bylo stále hlučno, ženy tu praly prádlo, děti se tu koupávaly atd. V e z t e d á l e n a h l u b i n u a r o z e s t ř e t e s í t ě, velel Pán Petrovi a Ondřejovi a jejich tovaryšům, kteří byli s nimi na jejich loďce rybářské. Šimon odpovídá za ostatní, neboť ti poslouchali jeho a on řídil loďku při kormidle, tak jako dosud řídí loď Kristovu (církve) Petr (jeho nástupce). Mistrě, celou noc jsme pracovali, ale na tvé slovo rozestru síť poznovu; v noci chytávají se ryby lépe nežli ve dne, my pouštěli sítě na různých místech do vody, ale práce naše byla marná.

Před Kristovým na svět příchodem byla pro všecky jako noc, v které lidstvo marně pracovalo;

ale Kristem nastal požehnaný den hojného lovu, hojných milostí. Kde pracuje se bez Krista, marně, bez požehnání se pracuje; kde však Kristus přítomen s lidmi, tam jest každá práce hojně požehnána. Když to učinili, zahrnuli veliké množství ryb; tak byl a jest až dosud hojný lov, který řídí Petr s loďky své a při němž mu pomáhají jeho soudruhové a tovaryši, (papež s biskupy a kněžími uvádějí stále mnoho lidí do sítě Kristovy, do církve Páně na moři toho světa a Pán Ježíš jim žehná při jejich práci). Činí to dosud k slovu tvému; jak Pán byl rozkázal. Trhala se síť, tak že trhlinami mnoho ryb do moře spadalo; i síť Kristova se někdy trhá, v církvi povstávají roztržky, bludy, rozkoly; mnozí ji opouštějí a hynou ve vlnách toho světa. Pokynuli Janovi a bratru jeho Jakobovi, dávali jim z dálky rukama znamení, protože by jich nebyli mohli slyšeti, ani zůstali se svou loďkou u břehu. Tak volává až dosud Petr i z dálky ku pomoci své druhy: papež svolává biskupy k sněmům, volá biskupy i kněze z jejich otčiny k missionářskému dílu a posílá je i do nejvzdálenějších krajin. Loďky se potopovaly; i lodi Kristově hrozilo nejednou to, že se potopí, zahyne; církev Páně byla častokráte v nebezpečí velikém, že bude zničena a její nepřátelé již se na to těšili; ale přečkala vždy vítězně a slavně všechny pohromy.

Šimon Petr ustrnul a hrůza obklíčila jej; poznalť poznovu tím zázrakem, že Pán Ježíš jest všemohoucí, nejsvětější Bůh; ustrnul nad tím, že jeho Bůh dlí s ním, ubohým a hříšným člověkem v jedné lodi a domníval se, že jest místo to nedůstojno nejvyššího Pána. A proto zvolal s úctou i bázní: Pane, odejdi ode mne, neboť jsem člověk hříšný; nejsem hoden býti Nejsvětějšímu na blízku. Neboj se, že snad tě zavrhnou; jsi sice

ještě nedokonalým, hříšným člověkem, ale důvěřuj v mé milosrdenství; mou milostí dospěješ také k svatosti. To co bylo rybolovem Petrovi a ostatním apoštolům naznačeno, vyslovil Pán Ježíš zřejmě: Od toho času budeš lidi lovit; Petrovi, jakožto hlavě apoštolů, dí Pán to, co i jim platilo. I je povolal k úřadu apoštolskému, neboť i oni opustili všecko (své lodi a nástroje, své tovaryše, své rodiny a přátele) a šli za Ježíšem, dobrovolně přijali jeho povolání k úřadu apoštolskému, přesvědčivše se o jeho božství, uvěřivše, že jest slíbený Messiáš, Syn Boží. Potom nevraceli se více k rybářskému zaměstnání, ale provázeli jej, kamkoli šel.

Proč vykonal Pán Ježíš zázračný rybolov?

1. aby dokázal, že jest pánem nad přírodou, (ryby se shromažďují tam, kde jest On, kam On jim velí) Bohem; 2. aby utvrdil zvláště Petra a učenníky své v té víře, vykonal ten zázrak podal zástupů; 3. chtěl naznačiti budoucí jejich povolání, těžké sice, namahavé i nebezpečné, ale zároveň jim dáti také obraz toho, jak bude plodné a požehnané.

Zástupové projevují víru v Ježíše a horlivost v slyšení slova Božího.

Petr (i učenníci) jest v z o r e m: 1. pracovitosti a trpělivosti („celou noc jsme pracovali“: a nereptá a jest ihned k nové zase práci hotov), 2. víry, 3. poslušnosti, 4. pokory, 5. lásky a oddanosti ke Kristu (opouští pro něho všecko). —

(Viz čl. 80.)

Poučení. „Modli se a pracuj!“ to buď vždy tvou zásadou. Nestyď se za žádnou práci, neboť práce ctí člověka. Konávej ji pilně, vytrvale, trpělivě a při ní spolehej se nejen na sebe, ale také na Boha. Vzbuzuj při každé práci dobrý úmysl: konávej ji ne-

jen ve svůj prospěch, ale také ke cti a slávě Boží a ku prospěchu bližního. — Podrobuj se poslušně zákonu Božímu i rozkazům světské i duchovní vrchnosti. Buď i ty hotov Kristu, víře, náboženství svému obětovati všecky své prospěchy; raději všecko opustiti, než bys opustil jeho a víry jeho.

Lod' Petrova = církev Páně. Co jest církev? její známky? její viditelná hlava? biskupové a kněží. Koliký úřad svěřil Pán Ježíš svým apoštolům? (9. článek víry.)

20. Šlakem poražený (dnou sklíčený).

(Mat. 8, 1—4; Mar. 1, 40—; 2, 12—; Luk. 5, 12—26.)

Byli žádostivi slyšeti jej; ti, kteří již jej byli slyšeli, toužili opět, slyšeti jeho libá, moudrá slova; někteří ho neslyšeli ještě a proto chtěli se přesvědčiti, co jest pravdy na pověsti o jeho výmluvnosti a moudrosti. V domě (zajisté v domě Petrově) byla prostorná síň; tam bylo nad míru mnoho lidí, tak mnoho, že byla lidmi těsně naplněna; i v předsíni a před domem stáli mnozí, doufající, kdyby někteří odešli ze síně, že by se tam dostali na jejich místa.

Šlakem poražený (mrtvicí raněný) a nebo dnou sklíčený, trpěl bolesti veliké, ale nemohl ani jediným údem pohnouti. Muži, nesoucí nemocného na loži, vystoupili na plochou střechu po schodech, které na ni vedly z venčí. Na střeše dlívali obyvatelé zvláště za večerního chladu (byla na krajích opatřena zábradlím). Otvorem v ní udělaným spustili nemocného k nohám Ježíšovým; rychle odstranili cihly a kameny, které byly podlahou

ploché střechy i stropem síně a otvorem tím spustili po provazích lože do síně. Vid a víru jejich; veliká byla víra jejich, ani přinesli člověka již se smrtí zápasícího, od lékařů opuštěného před Ježíše a nedali se žádnými překážkami zviklati ve své víře a naději v něho. I nemocný věřil pevně v Ježíše; ale jsa si vědom velkých hříchů svých, bál se k němu očí svých zvednouti; Pán znaje však jeho upřímnou kajicnost, pravil laskavě. „D o u f e j, s y n u, přijímám tě pro tvou kajicnost za syna; o d p o u š t ě j í se t o b ě h ř í c h o v é t v o j i; viděť, že jej více trápila a mučila duševní jeho nemoc, nežli bolestná choroba tělesná. Také ukázal tím Spasitel, 1. že přišel hlavně hojit a oblažovat duší lidských, 2. že záleží na duši více, nežli na těle a proto že máme i my více nežli o zdraví a život tělesný pečovati o zdraví, neporušenost své duše; neboť tělesné zdraví prospívá jenom těm do opravdy, kdo jsou zdravými na duši.

F a r i s e o v é a z á k o n n í c i přijímali s velikou závistí pověsti o moudrém Učiteli a mocném Divutvorci; a protože se dosud nejvíce zdržoval v Galilei v městě Kafarnaum, pospíšili tam; byli tam mnozí nejen z Galilee, ale také z Judska a zvláště z Jerusaléma. Umluvili se, že jej budou bedlivě pozorovati, aby mohli ohlásiti lidu o tom, který je tak velice převyšoval a lid k sobě mocně poutal: Neníť takovým, za jakého jste jej měli (moudrý, ctnostný). M y s l i l i u s e b e: T e n t o s e r o u h á B o h u, tento člověk si osobuje to, co může jenom Bůh činiti a tak se dopouští největší urážky proti Bohu: rouhání. Zakrývali sice chytře své myšlenky před Ježíšem, ale on pokáral je ihned: P r o č m y s l í t e z l é v ě c i, proč viníte mne ve svých srdcích z nejhoršího hřichu? Aby jim dokázal, že má božskou moc, že jest Syn Boží, že může odpouštěti hříchy,

čehož ovšem nikdo viděti nemůže, učinil před nimi současně jiný zázrak, který všickni viděti mohli a dokázal jim takto, že když má moc k druhému zázraku, má taktéž moc k zázraku prvému. Co jest snáz říci? člověku jest obé naprosto nemožno; Bůh může učiniti to i ono. Nemocný byl okamžitě zdráv a tak silen po nemoci smrtelné, že vzal lože své, nepotřeboval žádné pomoci. Nikdo pak neodvážil se pochybovati, že by Ježíš neměl také moci, hříchy odpouštěti. Velebě Boha, chválil Boha, děkoval Pánu Ježíši hlasitě za obojí své uzdravení a odcházeje domů, cestou to vypravoval všem, koho potkával. Hruza a bázeň pojala všecky, báliť se, že octli se tak blízko velebnosti božské; u vědomí svých hříchů chvěli se před Nejsvětějším a Všemohoucím; potom ucítili ve svých duších uctivost největší k němu a radost, že jim jej Bůh na svět poslal; nevěřiliť ještě, že by byl sám Bohem (On sám se nazval pouze „Synem člověka“), ale domnívali se, že jest člověkem od Boha na svět poslaným a mocí zázračnou a svatostí obdařeným, jakou ještě žádný člověk před tím nebyl obdařen: Nikdy jsme nic takového neviděli.

Pán Ježíš jest pravý Bůh: 1. jest vše-vědoucí, zná víru a naději čtyř mužů i člověka nemocného i kajicnost jeho a myšlenky fariseů; 2. jest všemohoucí, slovem uzdravuje nemocného; slovem, ze své vlastní moci a vůle odpouští mu hříchy; 3. jest milosrdný, smilovává se nad tělesnou i duchovní bídou nešťastného člověka.

Nevěra a zatvrzelost fariseů, kteří nechtěli věřiti, ani když zázraky Páně viděli; prohlašovali jej za rouhače proti svému rozumu, který jim děl, že nemůže býti rouhačem ten, s nímž byl Bůh, poněvadž konal takové zázraky; ale ovšem byli rouhači oni sami, když vědomě a zlomyslně z hříchu

vinili toho, pro něhož sám Bůh četnými zázraky svědectví vydával.

Pozemská u t r p e n í bývají 1. trestem za hříchy, 2. pobídkou ke kajicnosti, 3. posilou víry a důvěry v Boha.

Jako Pán Ježíš nejprvé odpustil nemocnému jeho hříchy a potom jej zbavil teprv nemoci, časného trestu za jeho hříchy: tak odpouštějí se také hříchy (a věčné tresty) ve svátosti pokání a potom teprv promíjejí se o d p u s t k y i tresty časné.

P o u č e n í. Varuj se nejen zlých skutků a hříšných řečí, ale bojuj také proti každé hříšné myšlence a žádosti. Zpomínej si při tom na Boha vševědoucího, který tě i z toho souditi bude a vzývej za přímluvu Pannu Marii, svatého anděla strážného.

V které svátosti se nám odpouštějí hříchy po křtu svatém spáchané? Na čím místě je odpouští kněz? Čeho jest třeba, aby hříšník přijal hodně svátost pokání? Co jsou odpustky? Kolikeré?

21. Kázání na hoře.

(Mat. 5, 6. 7. Luk. 6, 17—49.)

H o r a, dle starobylého podání jest to hora o dvou vrcholích asi 3 1/2 hodiny severozápadně města Tiberias (asi naproti středu záp. pobřeží jezera genesaretského); hora ta sluje „horou blahoslavenství“, — „horou Ježíše Krista“, protože se tam často v samotě modlíval, — „horou apoštolů“, protože prý tu z počtu učenníků své apoštolý vyvolil. Hora ta byla vznešenou kazatelnou nejvýmluvnějšího kazatele; a nikdy neposlouchali nikoho tak mnozí zástupové v nej-

větší tichosti a s pozorností napjatou, jako poslouchali tehdáž Ježíše. Před tím byl Pán Ježíš celou noc strávil na modlitbách na této hoře.

A) O osmeru blahoslavenství.

Blahoslavení, t. j. ti, kdo dojdou blaha a slávy.

1. **chudí duchem**, kdo nelnou srdcem, nezřízenou láskou k bohatství a statkům pozemským; jsou-li bohatí, na statcích svých si nezakládají, pro ně se nad jiné nevynášejí, jich dobře užívají (ke cti Boží a ku prospěchu bližního); jsou-li chudí, proto nereptají ani proti Bohu, ani proti lidem, ale spokojeně svou chudobu snášejí (Job, — žebrák Lazar, apoštolé). — Chudí duchem jsou také lidé pokorní, kteří při sebe větších vědomostech a zásluhách jsou si vědomi toho, že jim za to chvály a cti nenáleží, ale všecku čest a slávu na Boha a k Bohu obracejí.

2. **tiší**, kdo jsou tiché mysli, při ničem se nedají uchvátiti hněvem a pomstou a vždycky jsou hotovi odpouštěti ze srdce i největším svým škůdcům (David a Saul); také ti, kteří sobě v tichosti, v tichém životě libují a nechtějí stávat se předmětem obdivu, pozornosti u jiných (sv. poustevníci, řeholníci). Nyní vládnou tak často na zemi lidé prudké mysli, násilnictvím a hrůzou, takoví, kteří umějí na sebe zraky lidské obracet, směle se honositi; ale jednou budou tiší nad ně povýšeni, budou vládnouti.

3. **lkající**, kdo dobrovolně zříkají se radovánek světských, aby se káli ze svých hříchů i z hříchů jiných lidí (Eliáš, Jeremiáš, Jan Křtitel); ti, kdo mají příčinu ke lkání, že mnoho trpí, ale utrpení své snášejí s odevzdaností do vůle Boží a největší rány s vděčností od Boha přijímají (Job. — Kajicnost, trpělivost.)

4. k t e ř í ž l a č n ě j í a ž í z n ě j í p o s p r a v e d l n o s t i, kteří horlivě hledají pravdu a milost Boží, kteří horlivě a věrně se oddávají skutkům spravedlivým, v konání zákona Božího největší rozkoše a blaha nalezají (Zachariáš a Alžběta, Simeon a Anna, apoštolé). Protože snažili se vždycky po větší dokonalosti, budou nasyceni nejvyšším blahem v království nebeském, že nepocítí potom žádné touhy po něčem ještě vyšším. (Křesťanská horlivost.)

5. m i l o s r d n í, kdo se smilovávají nad bližním, jemu pomáhají ochotně a rychle i v tělesných i v duchovních jeho potřebách, ať jest přítel jejich a nebo nepřítel. (Abraham, Tobiáš — milosrdný Samaritán). (7 skutků duchovního a tělesného milosrdenství).

6. č i s t ě h o s r d c e, kdo neposkvřují srdce svého ani řečmi a skutky nestoudnými, ani nečistými myšlenkami a žádostmi a bedlivě se střežou všeho, co by svatou stydlivostí porušiti, uraziti mohlo (6. a 9. přikázání Boží. — Egyptský Josef, Susanna; sv. Josef, Maria, sv. Jan, miláček Páně. Sv. Alois, Stanislav). (Do nebe nevejde nic nečistého.)

7. p o k o j n í, kteří žijí tak, aby ničím neporušili pokoje u jiných, svorní, mírumilovní a přičiňují se, když někde různice a nepřátelství povstaly, aby tam se vrátil opět mír, spokojenost a přátelství (Abraham a Lot); kteří také svého práva rádi a dobrovolně se zříkají, jenom aby zabránili nepokoje. Bůh jest Bohem lásky a proto jsou syny jeho, kdo ji osvědčují pokojemilovností.

7. k t e ř í ž p r o t i v e n s t v í t r p í p r o s p r a v e d l n o s t, kteří bývají pronásledováni, tupeni, týráni pro víru, zbožnost svou, pro ctnostný svůj život, proto že vzdorují všemu pokušení, všemu přemlouvání ke hříchu i zlým světa příkladům; a raději statky, čest i život ztrácejí, než by přestoupili zákona Bo-

žího (Abel, Josef, proroci, Daniel a jeho 3 přátelé, bratří machabejští, Jan Křtitel; jahen Štěpán a všichni mučenníci).

Blahoslavení jste, mluvil Pán Ježíš ke všem svým posluchačům, zvláště pak k svým učenníkům; předpověděl těmto zřejmě, že je mnohá protivitvenství čekají: vám budou lidé zlořečiti a protivitvenství činiti a pro mne všechno zlé o vás lhouce mluviti. To splnilo se do slova: co zlomyslných lží bylo vymyšleno o služebnících Kristových, jak hanobena jejich díla, podezřívány jejich úmysly, aby tím bylo ublíženo církvi, pro kterou a v níž pracovali! To děje se i za naší doby. Ale blahoslavení, kdo trpí pro Krista, jeho víru, pro církev a poslušenství k ní. Radujte se a veselte se, všickni, kdo takto trpíte, nebo odplata vaše hojná jest v nebesích. (Pronásledování křesťanů, zvláště kněží a řeholních řádů, v některých zemích; odnímání jim právního jeho majetku, vypuzování jich z blahodárné jejich působnosti. Ponížení svatého Otce v Římě.)

Blahoslavenství naznačují protivu mezi zásadami a zákony Spasitelovými a hříšného světa (1. chudoba a pokora, — bohatství, rozkošnictví a pýcha; 2. tichost, mysl něžná, ochotně odpouštějící, — mysl honosivá, násilnická; 3. kajicní a trpěliví, — zatvrzelí a netrpěliví; 4. horliví v ctnosti a v službě Boží, — leniví, zdlouhaví v dobru, neteční, lhostejní v službě Boží; — 5. milosrdní, — sobečtí, nelaskaví, ukrutní; 6. čistého srdce, — nestoudní, lehkovážní, nemravní; 7. pokojní, mírumilovní, — libující si ve svárech a různých rodinných, místních, národních, náboženských).

Poučení. Prosívej vroucně Boha, aby tě sílil, bys patřil také mezi jeho blahoslavené. Mívej stále na

paměti příklad nejvyšš blahoslaveného, blahoslavené matky jeho a jeho svatých a zvlášť také svého patrona.

B) O důstojnosti a povinnostech apoštolů a jejich nástupců.

Slova ta platila jenom učenníkům jeho.

V y j s t e s ů l z e m ě (t. j. lidí, na zemi přebývajících). Sůl chrání pokrmy před hnilobou a dodává jim libé chuti i záživnosti; ale p a k l i b u d e z m a ř e n a, když pozbyla oné své síly, zvětrala, zkažila se, k n i č e m u s e n e h o d í v í c e, neboť není pro ni prostředku žádného, kterým by nabyla své ztracené síly, pro sůl není soli. — Tak máte i vy slovem i příkladem vésti lidi k ctnosti a k pravdě a činiti je takto milými Bohu, chrániti je před hnilobou hříchu a připravovati jim vlastní jejich blaho. Kdybyste však sami upadli v blud a hřích, zmařili byste sebe, jiným byste neprospívali, stali byste se zbytečnými a byli byste od Boha i lidí zavrženi.

V y j s t e s v ě t l o s v ě t a; čím jest slunce hmotnému světu, tím máte býti vy světu duchovnímu; máte světlo víry vlévati v duše lidské, rozehřívati srdce lidská teplem křesťanské lásky a potom bude v nich jistě vyrůstati hojně plodů skutků nejkrásnějších. V y s e p o d o b á t e t ě ž m ě s t u n a h o ř e l e ž í c í m u (a při tom ukazoval Pán asi na město Safed, které odtud na sever skvělo se v slunečních paprscích na temeni vysoké hory, daleko viditelné); vy jste představenými mé církve, jste postaveni v hodnosti vysoké, oči všech se obracejí k vám. Při úřadě, který vám jest svěřen, nemůže ani jinak býti; jako nemůže zůstávati ukrytým město na hoře ležící, tak nemůžete ani vy ujíti pozornosti mnohých lidí, proto že nad nimi jste ustanoveni. Má-li svíce svítiti, slou-

žiti svému účelu: nesmí se staviti pod kbelec, ale na svícen: abyste vy prospívali jiným, plnili úkol svůj, musíte veřejně mezi lidi, aby vás viděli, vás slyšeli, pozorovali vaše skutky. Tak svět vaše světlo, rozšiřujte světlo pravé víry mezi lidmi nejen slovy, ale i svým svatým životem, dle víry spořádaným, učte jiných vážiti si víry a ji milovati: ať vidí skutky vaše dobré, ať na vás samých spatřují blahodárné ovoce její. Ale všechno to činite, nikoli pro svou čest a slávu, ale pro čest a slávu Boží: ať slaví Otce vašeho, jenž jest v nebesích. („Omnia ad majorem Dei gloriam.“) Trojím přirovnáním apoštolů k soli, k světlu, k městu na hoře vytkl Spasitel tři jejich povinnosti: 1. aby očišťovali, 2. osvěcovali, 3. k dokonalosti vedli duše lidské.

Poučení. Každý, ať jest v jakémkoli povolání, může a má býti jiným solí, světlem: poučovati, varovati chybujících, příkladem vésti je na cestu dobrou. Chraň se, dávati jiným pohoršení, sváděti jich ke hříchu; běda těm, kdo jiným pohoršení dávají!

C) O křesťanské spravedlnosti.

Tato poučení týkala se opět všech jeho posluchačů.

Někteří (fariseové a židovští kněží) vytýkali Pánu Ježíši, že prý ruší zákona Mojžíšova; a proto dí: nepřišel jsem rušit zákona a proroků, ale naplnit, t. j. 1. aby se na mně vyplnilo všechno co Mojžíšem i proroky bylo předpovídáno a co od počátku bylo předobrazováno o Spasiteli; tím dojde vyplnění svého předobrazný ráz celého starého zákona; 2. abych sám dal vám na sobě nejdokonalejší příklad, jak se má zachovávat všechno, co Bůh přikazoval lidu skrze Mojžíše a proroky; 3. abych

zákon Mojžíšův i výpovědi proroků doplnil, zdokonalil, vysvětlil; čeho se tam ještě nedostává, k němu přidal. — Zákonníci a fariseové platili Židům za nejvzornější plnitele zákona. Ale Pán Ježíš, znaje jak plní jenom literu zákona; jak v srdci nemají úmyslů dobrých, jak konají skutky dobré jenom pro čest a pozemské odměny a nikoli z lásky k Bohu a k lidem; jak si zákon Boží libovolně vykládají, pravil: **A m e n** pravím vám (Amen = zajisté, když něco zvlášť důrazně povědět chtěl, aby svému výroku zvláštní pozornost zjednal), **n e b u d e - l i h o j n ě j š í s p r a v e d l n o s ť v a š e, n e ž l i z á k o n n í k ů a f a r i s e ů, n e v e j d e t e d o k r á l o v s t v í n e b e s k é h o.** Jinak a dokonaleji jest vám plniti zákon. To ukázal na několika předpisech zákona.

1. **N e z a b i j e š;** kdo by zabil někoho (prostá a nikoli úkladná vražda) **h o d e n b u d e s o u d u,** t. j. budiž odsouzen soudem nižším, jaký byl v každém městě a který pronášel rozsudky o přečinech až k prosté vraždě. Ale trestu, jaký tento soud pro takovou vraždu určoval, **h o d e n j i ž, k d o s e n a b r a t r a s v ě h o h n ě v á,** kdo nechce zapomenouti urážky a křivdy, kdo na pomstu pomýšlí. Kdo by i hanlivými slovy hněv svůj na jevo dával, **k d o b y h a n ě l b r a t r a s v ě h o** (nazýváje jej „raka“ = člověče ničemný), **h o d e n b u d e v y s o k é r a d y,** zasluhuje onoho trestu, který ukládal nejvyšší soud židovský v Jerusalémě (synedrium) za největší zločiny (úkladnou vraždu, rouhání), t. j. hoden toho, aby byl ukamenován. **K d o ž b y ř e k l b r a t r u s v ě m u: T y b e z b o ž n í k u!** **h o d e n b u d e p e k e l n ě h o o h n ě;** kdo by prohlašoval svého bližního za špatného, nemravného, bohaprázdného člověka, a tak jej připravoval o všechnu důvěru a čest u lidí, i u nich rozněcoval k němu odpor a ošklivost, ten zasluhuje za tuto zlomyslnost svou věčný trest. — Bůh nepři-

jímá obětí od těch, kdo hněvají se na bližní své!
„Přinášíš-li dar svůj na oltář a tu se rozpomeneš, že bratr tvůj má něco proti tobě: nechejž tu daru svého před oltářem a jdi prvé a smiř se s bratrem svým a potom přijď a obětuj dar svůj“ (Mat. 5, 23. 24.).

2. Milovati budeš bližního svého — vykládali: Nenáviděti budeš nepřítelů svého. Fariseové prohlašovali za bližní jenom Židy, jenom lidi jejich náboženství a národnosti; všecky ostatní, pohany, Samaritány považovali za nepřátele své a tvrdili, že nevztahuje se na ně zákon lásky, že dovoleno, ano záslužno, je nenáviděti, jim škoditi. Ale Pán Ježíš ukazuje, že i nepřátelé jsou naši bližní: Milujte i nepřátele své; a osvědčujte tu lásku k nim skutky: dobře číňte, — modlete se za ně, aby jim Bůh odpustil, že proti vám jsou a tak hřeší a pohnul je svou milostí, by se poznali, se polepšili. Číňte tak, protože tak činí i Bůh sám k svým nepřátelům mezi lidmi. Všemohoucí Bůh mohl by tak snadno strestati jich, ale nečiní tak: prokazuje dobrodiní i svým nepřátelům = hříšníkům. Dobře činiti přátelům, těm kdo nám sami dobrodiní prokázali, není žádnou zásluhou a dokonalostí. Nebo to činí i největší hříšníci, i ti, kteří zjeveného zákona Božího neznají, — i publikáni (celní, obyčejně podvodníci a proto = hříšníci), i pohané. Jaké byste tu měli právo, domnívati se o sobě, že jste lepší a osvícenější nežli oni? Neberte si tedy příklad z fariseů, ale buďtež tak dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest, snažte se, abyste se vždy víc a více podobali nejvyšší dokonalému Bohu.

3. Slyšeli jste, že řečeno bylo: Nebudeš křivě přísahati, ale splniš Pánu přísahy své. Ale já pravím vám, abyste

nikterak nepřísahali. Ale buď řeč vaše: Jest, jest; což pak nad to více jest, to od zlého jest (Mat. 5, 33. 37.). Mluvte pravdu vždy a všude, nejen před soudem, nejen když se na vás přísaha žádá. Buďte tak pravdomluvnými, aby se i prostému vašemu výroku mohlo věriti, jako by byl stvrzen slavnou přísahou. Každé vaše slovo, váš slib budiž vám svatým. Přísaha není hříchem, ano řádně konána, jest i vyznáním víry v Boha vševědoucího, spravedlivého, nejsvětějšího; ale že musí se přísaha žádati na lidech, že nemůže se jim věriti na slovo, to jest od zlého, to jest následek hříchu, který v lidech vládne.

4. Slyšeli jste, že řečeno bylo oko, za oko, a zub za zub. Jáť pravím vám, a byste neodpírali zlému; ale udeřili tě kdo v pravé líce, nastav mu i druhé. U Židů platil „zákon odvety,“ kdo zlomyslně byl od jiného na těle poškozen, měl právo, žádati, aby i škůdci jeho tatáž škoda byla učiněna. Pán Ježíš velí: abychom neodpírali zlému; t. j. nemstili se za křivdy a příkoří, ano abychom raději sebe větší křivdy trpěli, nežli bychom sebe méně jiným ublížili. Buď mírným, trpělivým, zdrželivým, když se ti křivdí a ubližuje.

Poučení. Vykonávej svědomitě všecka přikázání Boží; zvlášť buď toho pamětliv, že láska k bližnímu jest také osvědčením lásky k Bohu. Varuj se hněvu, msty a všeho zlořečení; chovej se přátelsky i k svým nepřátelům; měj ve svaté uctivosti přísahu; za zlé se odměňuj jiným dobrým a tak hled' býti vždy dokonalejším.

Páté přikázání Boží; co se v něm zapovídá. Hněv. Proč máme bližního milovati? (1. že jest obraz Boží a dítě Boží, 2. kdo nemiluje bližního,

nemiluje také Boha). Proč máme i nepřátele milovati? (1. P. J. to výslovně poručil, 2. příklad nám dal lásky k nepřítelům, 3. vyhlásil, že odpustí nám, když i my nepřítelům odpustíme: „Odpusť nám naše viny“)

Kdy jest přísaha dovolena? (když zakládá se 1. na pravdě, 2. právu (soudu), 3. spravedlnosti.) Kdo přísahá neprávě (2. příkaz. B.).

D) O dobrém úmyslu při dobrých skutcích.

A byste dobrých skutků nečinili před lidmi, t. j. ne pro Boha, ale pro lidskou chválu a odměnu; jinak nebudete míti odplaty u Otce; Bůh odměňuje sice dobré skutky, ale kdo jimi hledá odplaty u lidí, zříká se sám odměny od Boha.

Almužna sbírávala se každé soboty veřejně ve školách (v synagogách); i v jiné dni sbírali zvláštní sběratelé almužny po domích a na ulicích; někteří dávali almužny jenom tehdaž, když na to mnozí lidé patřiti mohli a jediným účelem jejich bylo, aby se tak oslavili, aby vychvalováni byli za dobročinné a milosrdné, ačkoli jimi v srdci nikterak nebyli. Ano tito pokrytci (že ctnostnými se stavěli, avšak jimi nebyli) dávali o sobě každý dobrý skutek svými nadhončími mezi lidem rozhlašovati (jako by před sebou troubili). Vzali odplatu svou, čest a chvála lidská jsou pro ně odplatou až příliš velkou, jiné čekati nemohou. Když ty almužnu dáváš, nevychloubej se tím před jinými, také toho netrp, aby jiní tě za to velebili; ano ani sám v sobě si proto ničeho o sobě nedomyšlej, nepřičítej si to za žádnou zvláštní zásluhu, věda, že to povinností tvou: ať neví levice tvá,

co činí pravice tvá; zachovávej zvlášť a při almužně pokorného ducha a nečinívej při ní nároků na vděčnost u těch, jimž jsi ji udělil a vševědoucí, všudepřítomný Bůh odmění tě tím hojněji.

Když se modlíš, vejdi do pokojíka. Tím nezavrhuje Pán Ježíš veřejné modlitby; neboť sám přicházel veřejně do chrámu a účastňoval se tam společných modliteb. A tak se činí dosud v církvi ode všech pravých křesťanů. Slova jeho vztahují se na soukromou (domácí) modlitbu. Když se modlíš doma, nečinívej toho nikdy nápadně, okázale, abys si tím zjednal pověsti, že jsi neobyčejně zbožným člověkem; nevyhledávej pro soukromou modlitbu svou míst hlučných, lidmi oživených, kde beztoho bys byl v modlitbě rušen; ale nejraději se modlívej v tichosti a samotě, kde srdce tvé volně může k Bohu své city a myšlenky vznášeti, vejdi do pokojíka a zavři dvéře.

Když se postíš, nepochmuřuj tvář, nechod zasmušilý a smuten, ani nebývej mrzutým; ale jasnou tu okazuj lidem tvář; pokrytci nemyli, nečesali se a chodili v nápadně chatrném rouše, když se postili, aby to ihned každý na nich poznal a je chválil pro neobyčejnou jejich kajicnost, přísnost života a sebezapírání.

Poučení. Konávej horlivě dobré skutky: modlívej se, postívej se a dávej almužnu, ale činívej to vždy v čistém úmyslu, pro Boha a nikoli pro svůj prospěch. Snaž se vůbec při všem, cokoli konáš, zbuzovati dobrý úmysl a tak posvěcovati každé své dílo. —

Co jest dobrý skutek? Aby byl dobrý skutek opravdu záslužným, jak má býti konán? Nejprůd-
nější dobré skutky.

E) O péči, která křesťana jedině jest
hodna.

Neskládejte sobě pokladů na zemi, t. j. takových, které jenom na zemi, pro tento pozemský život cenu mají. Rezkazí kovy: zlato, stříbro a jiné; molničí skvostná roucha, hedbáv, samet, drahé kožešiny; vůbec všecko, co se jméním, statky jmenuje, podlehá zkáze mnohonásobné. A co nebylo zkaženo rzí, moly, červotočem, ohněm a jinými živelnými nehodami, může ti býti vzato zloději, i kdybys to sebe pečlivěji ukrýval, ano i v zemi to zakopal. A co i před těmi zachráníš, o to tě oloupí konečně dojista lupič nejmocnější: smrt. Proto skládejte sobě poklady v nebi, pro nebe, kterých vám nikdo vzíti, pokaziti nemůže, kterých vám ani smrt neodejme, které i v nebi platí: dobré skutky, zbožnost, víra živá. Takové statky vedou k Bohu; a jestliže někdo přilnul nezřízenou láskou ke statkům pozemským, zapomíná na Boha, myslívá jenom na to, jak by si je zachoval a rozmnožil, neboť kde jest poklad tvůj, tuť jest i srdce tvé. Přílišná láska k statkům pozemským ničí v srdci lásku k věcem vyšším, k Bohu, touhu po nebi. Žádný nemůže dvěma pánům sloužiti najednou, t. j. takovým, kteří oba žádají věci, jež sobě navzájem odpírají; nemůžete Bohu sloužiti i mammoně („mammon“ jest slovo syrské a znamená místo, kde se něco ukrývá a potom i to, co se tam ukrývá = poklad; Pán Ježíš užívá toho slova, jako by to byla modla, které se klanějí místo Bohu). Skutečnost dokazuje, že kdo mammoně slouží, po bohatství se pachtí, na Boha zapomínají, o spasení své duše nedbají, mnohých nepravostí se dopouštějí, aby se jenom obohatili (krádeže, podvodu, lichvy atd.). Bohatství bývá jim opravdu jako bůžkem, kterému obětují

všecko, své myšlenky, city, snahy, práce, své svědomí, svou víru, svou duši. Mammona = lakota.

Pán Ježíš nezavrhuje bohatství a neprohlašuje za hřích, dobývati si jmění poctivým způsobem; ano dobře činí, kdo užívá příležitostí, nabyti a rozmnožiti poctivou prací svého jmění, má-li při tom úmysl, užívati ho jako správce jeho dle vůle Boží k dobrým skutkům. Mnozí svatí lidé byli bohatými a dbali, starali se o své statky, ale ovšem tak, že vyšší a první jejich starostí byla služba Boží a spása nesmrtelné duše (Abraham, Job, Tobiáš, — sv. Václav). (Viz čl. 54.)

Nepečujte příliš o život svůj, co byste jedli, ani o tělo své, čím byste se odívali. Pán zavrhuje opět jenom přílišnou, úzkostlivou péči o život (a o to, čeho jest k živobytí třeba) a o tělo (a o to, co mu slouží k ochraně a zachování jeho). Jest povinností člověka každého, starati se i o ty věci, pracovati, přičiňovati se všemožně; ale při tom třeba míti také důvěru v Boha a neoddávat se až i zoufalé bázni, když někdy bída, nedostatek člověka navštíví. Bůh dal ti život, život jest více nežli pokrm a když ti dal onen dar cennější a dražší, pomůže ti také k druhému, který jest menší ceny; tělo jest více nežli oděv a proto máš i tohoto menšího daru očekávati od Toho, který tě oním darem obdařil. — Pohleď také na tvory nižší, nežli jsi ty, na tvory, kterých Bůh nemiluje tak jako tebe, člověče, a když o ně tak otcovsky se stará, smíš ty tím více doufati v jeho otcovskou péči a lásku. Ptáctvo, nemajíc rozum, nedovede si chystati věci potřebných pro budoucnost, nemá těch schopností a sil, jako člověk, a Otec váš nebeský krmí je, nejen za letní pohody, ale i v kruté zimě jim poskytuje potravu a učí je podivuhodným způsobem, potravu hledati. Tím spíše uživí ty, kdo dovedou pracovati

s rozumem a za jistým účelem, lidi, kteří sejí, žnou a shromažďují do stodol. Pracovati má tedy člověk, neboť práce jej povznáší, mimo jiné, vysoko nad zvíře. Kvítí polní, plané lilie, které po zimních deštích pokrývaly širé luhy, skvěly se v spanilé kráse a dýchaly libou vůní. Pán Ježíš ukazoval při řeči své jistě na čilé, zpěvné ptactvo, které poletovalo vesele nad hlavami jeho i na pestrý koberec polního kvítí. To kvítí trvá jenom tak kratinkou dobu, brzy zvadne, a uvadlé, seschlé trávy bude se užívati za topivo a palivo. Když tedy Bůh kvítí odívá, tím více vás, kterým tak dlouhý život vyměřil a které tak velice miluje. Vy malo věrní, slabé víry, malou důvěru mající, bázliví, úzkostliví; bojíte se, že jste již docela opuštěni od Boha, když se vám dosti málo něčeho k pozemskému životu nedostává. O t o p o h a n é p e č u j í; pohané, nemajíce víry v Boha, v jeho všemohoucnost a dobrotivost, pečují jenom o věci pozemské, o pohodlí, život příjemný, o jídlo a pití. Proto nebudtež takové věci vaší jedinou starostí; lište se od pohanů, že i o vyšší statky se budete starati. Při všem projevujte víru svou, že O t e c n á š n e b e s k ý v í, že t o h o v š e h o p o t ř e b u j e t e. H l e d e j t e n e j p r v é k r á l o v s t v í B o ž í h o, t o č i ň t e, c o v á s d o n e b e p o v e d e a s p r a v e d l n o s t i j e h o, b u d t e s p r a v e d l i v ý m i, v š e l i k é h o h ř í c h u s e v a r u j t e, a t o t o v š e c k o b u d e v á m p ř i d á n o, m i l o s t B o ž í b u d e v á m z a z b o ž n ý, s p r a v e d l i v ý ž i v o t o d m ě n o u, a l e k t o m u p ř i d á v á m B ů h i v š e l i k é d a r y p r o t ě l o; m i l o s t B o ž í p o v a ŕ u j t e t e d y z a v ě c h l a v n í, a p o z e m s k é d a r y z a v e d l e j š í, j a k o z a p ř í d a v e k; a l e n i k d y n a o p a k.

P o u č e n í. N e d e j s e n i k d y s v ě s t i l a k o t o u, r o z k o š n i c t v í m, v e s v ě t ě p a n u j í c í m, k t ě m t o n e p r a v o s t e m. N e b a ŕ p o b o h a t s t v í, k t e r é t a k č a s t o d u š i b ý v á k e š k o d ě, s p o k o j e n o s t č l o v ě k u o d n í m á, a l e p ř í č í ň u j s e b ý t i b o h a t ý m c t n o s t m i. — P r a c u j p i l n ě, s v ě d o m í t ě,

neunavně; ale nespolehej se jenom sám na sebe, na sílu a svou dovednost, ale také a to hlavně v Boha důvěřuj („Modli se a pracuj“). V bídě, nemoci, nedostatku pamatuj: Bůh dopouští, ale neopouští.

Co jest lakota? Co jest nedůvěra? V čem záleží pravá sebeláska? Božská prozřetelnost o koho pečuje vůbec a o koho na zemi nejvíce?

F) O křesťanském chování se k bližnímu.

Nesuďte, neodsuzujte těch, kteří vám ublížili, a nebudete souzeni, Bůh bude potom i k vám shovívavým a milosrdným při soudě svém; ano i lidé budou potom souditi laskavěji a vlídněji o vašich poklescích. Zvlášť varujte se křivého podezřívání a opovážlivého posuzování svých bližní a buďte vždy nakloněni k tomu, spíše domýšleti se o nich všeho dobrého, nežli čehokoli zlého. Nepotupujte, nepronášejte o jiných potupných, posměšných řečí (pomluv a na cti utrhání) a nebudete potupeni, zahanbeni při soudě Božím a také nebudou potupně lidé o vás mluvíti. Odpuštějte a bude vám oduštno, tak jako modlíme se v modlitbě Páně: „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.“ Jakou měrou měřiti budete, budete-li se chovati k bližním s láskou a nebo nenávisť, naleznete u Boha buď odpuštění a nebo zavržení.

Což pak vidíš mrvu v oku bratra svého, horšíš se i nad nepatrnou chybou svého bližního a zatracuješ jej pro ni, a břevna v oku svém neznamenáš, nevidíš velikých chyb a nedostatků sám na sobě? Pokrytče! kdo chce opravovati jiných a sám o své vlastní polepšení nedbá, kdo jiné pro každý nepatrný přestupek kárá a sám jest domýšlivým, pyšným, samolibým, chlubným člo-

věkem, sám se honosívá: Hle vizte, jak ctnostným jsem a jak jste vy daleko za mnou! jest skutečným pokrytcem. Tomu jest nutno, aby sám nejdříve vyběděl z velkých svých nedostatků a potom teprv smí i k jiným přistoupiti a říci jim: Čiň dle mého příkladu, opusť i ty svých hříchů. — Pán Ježíš činí rozdíl mezi těžkými hřích y, nazývá je bře vny a všedními, nazývá je mrvou.

Cožkoli chcete, aby vám lidé činili, i vy jim čiňte; při všem uvažujte: Jak by mi to bylo, kdyby někdo tak jednal, jak já jednati chci; bylo by mi to milo a prospěšno? A budete-li se dle toho chovati, vyhovíte Božímu zákonu, jak jej Bůh zjevil skrze své proroky.

* * *

Vcházejte těsnou branou do života věčného — úzká jest cesta, kteráž vede k životu a málo jest těch, kteříž ji nalezejí. Kdo chce dosáhnouti života věčného, musí přemahati sebe, krotiti zlé žádosti své, bojovati proti náklonnostem svým, odpírati si mnoho věcí smyslnosti příjemných a snášeti mnoho věcí nepříjemných; pokorovati se, trpěti, jako by těsnou branou namahavě kráčel a po cestě úzké, strmé, neschůdné. A proto bývá málo těch, kdo volí sobě tuto cestu, život plný obětí, strádání, bojů a namahání. Široká jest brána a prostranná cesta, kteráž vede k zahynutí a mnoho jest těch, kteříž vcházejí skrze ni. Hříšný život bývá příjemným a pohodlným, proto si v něm libuje smyslnost lidská a proto jest mnoho lidí, kteří v hříchu hledají a nalezejí pozemských rozkoší. — Vy si volte: buď pozemskou rozkoš a potom věčné zahynutí; a nebo pozemské útrapy a potom věčnou blaženost.

Kdo slyší slova má, nejen sluchem tělesným, ale sluchem duchovním, t. j. slovům mým věří a plní je, dle nich v životě svém, ve svých skutečích se spravuje, připodobněn bude muži moudrému, kterýž ustavěl dům svůj na skále, který buduje své budoucí blaho na pevných základech, který si skutečně připravuje život věčný. Na takového přijdou sice také mnohá pokušení a nebezpečí, ale protože věří, doufá v Boha a jej miluje, proto s milostí Boží zvítězí nade vším. Kdo slyší slova ta, ale nevěří v ně, nevšímá si mých napomenutí a zapomíná brzy na rady mé a nečiní jich, nenamahá se, aby jich plnil skutky, podoben bude muži bláznivému; nerozumem jest zajisté, věděti, co jest Božím zákonem a neplniti toho; kterýž ustavěl dům svůj na písku; kdo byl pravdě, víře křesťanské vyučen, ale nemá živé víry, ten nedosáhne života věčného; neboť až nastanou mu pokušení, až bída a protivenství jej navštíví, upadne v nedůvěru a zoufalství, pád jeho bude strašlivý; tím více bude potrestán, protože byl pravdě vyučován a nevěřil v ni věrou opravdovou. Křesťané lhostejní a neteční budou mnohem přísněji souzeni nežli nekřesťané, kteří hřešivali.

Učil, jako moc má je s nebe, jeho slova uchvacovala posluchače neodolatelnou jakousi mocí; všickni cítili pravdu jeho slov a poznávali, jak jemu jde o skutečné jejich blaho; a ne jako zákonníků a fariseů, kteří řečmi svými chtěli jenom chvály a slávy dosáhnouti jako výmluvní řečníci. Nadto působil mocně i jeho příklad, nebo slova jeho byla v souhlase s jeho životem; čemu učil, to také sám věrně plnil.

Poučení. Buď opatrným ve všech svých řečech; raději posuzuj své bližní příliš laskavě, než příliš přísně. Nepodezřívej, nepomlouvej nikoho, neutrhuj

jiným na cti, nezlehčuj jich přezdívkami. Přemahej sám sebe, bojuj proti smyslným náklonnostem svým. — Poslouchej pilně slovo Boží, čítej ve svatém písmě, ale také je plň svědomitě a vytrvale i ve svém životě.

Kterak zní 8. přikázání Boží? Co se v něm zapovídá? Kdo ubližuje svému bližnímu na cti a dobrém jménu? — Jak máme poslouchati kázání?

22. Málomocný. Služebník setníkův.

(Mt. 8, 1—18.)

Má l o m o c n ý; málomocenství bylo zdlouhavou a hroznou nemocí. Nejprvé pokrývalo se tělo bílými skvrnami, z těch povstávaly potom boule a jitrčící rány, které působily nemocnému veliké, palčivé bolesti. Znenáhla upadávaly prsty nešťastníku, uhnívaly mu ruce. Oči byly zakaleny, ztrácel hlas, neskonalá úzkost svírala jeho prsa, hrozné sny děsily jej, když na chvíli usnul. Nemoc ta byla považována za nakažlivou; málomocní byli počítáni i mezi nábožensky nečisté a proto musili žíti vzdáleni lidské společnosti na místech osamělých. A jest-li že se k nim zdraví blížili, musili je již z dálky varovati, aby nepřicházeli až k nim. Onen málomocný nepřišel tedy mezi zástupy; až když sestupoval Pán Ježíš s hory, přišel mu vstříc a klaněl se jemu jakožto Synu Božímu. Pane, chceš-li, můžeš mne očistiti; slovy těmi osvědčil svou víru v jeho všemohoucnost a dobrotu, a zároveň se podrobuje pokorně jeho vůli: i s tím budu spokojen a nebudu reptati proti tobě, kdybys mne uzdraviti nechtěl, trpělivě bych snášel i na dále útrapy své. Chci, buď čist, pravil Pán, vztáhnuv ruku, nevěřil jsi na darmo v moc a dobrotu

mou. Vztáhnutí ruky a slova Páně a zázračné očistění málomocného jsou již obrazem kněžského rozhřešení (požehnání a slov), jímž očišťuje se člověk od duševního málomocenství. Viz, abys toho žádnému nepravil, dříve nežli vykonáš to, co ti zákon velí; ale jdi bez meškání a ukaž se knězi. Byl-li málomocný uzdraven od nemoci své, nesměl se vrátiti ihned do svého domova, ale musil napřed představit se kněžím v Jerusalemě. Ti prohlíželi potom mimo město (na hoře Olivetské) jeho tvář, prsa a ruce a vyhlásili jej, byl-li již úplně zdrav, za čistého. Potom bylo mu několikráte se umývati a podrobiti se mnohým obřadům. Mimo jiné obětoval také beránka, krví jeho a posvěceným olejem byl na některých částech svého těla pomazán a po těch obřadech byl teprv za čistého považován.

Pán Ježíš nechtěl také, aby uzdravený člověk nemluvil nikomu o jeho zázraku, aby tak ukázal učenníkům svým, že kdo dobrodiní prokázal někomu, nemá chtíti, aby se to s pochvalou mezi lidmi rozhlašovalo. (Viz čl. 21. D.) — Člověk ten byl skutečně již čist, ale Pán Ježíš chtěl, aby se přec provedlo všechno, co kázal zákon Mojžíšův uzdraveným od málomocenství. (3. Mojž. 13, 14.)

Římský setník, velitel vojenské posádky v Kafarnaum, lidnatém to městě přístavním; byl sice pohan, ale přál Židům, přilnul k jejich víře a chodíval již do synagogy k modlitbám a ke čtení písem sv. (byl teprv „proselytou brány“; a nebyl „proselytou spravedlnosti,“ t. j. takovým, který se výslovně pohanství zřekl a k židovskému náboženství se přihlásil a již se podrobil obřadům, které byly s tím spojeny). Protože byl ještě pohanem, neodvážil se sám jíti k Pánu Ježíši, v něhož byl již uvěřil pro jeho zázraky, ale napřed poslal k němu starší

města, aby mu Pána naklonili, za něho se přimlu-
vili. Dal prositi jej, aby přišel a uzdravil slu-
žebníka jeho; neboť nemohl dáti ho donésti
k Pánu Ježíši, protože byl příliš těžce nemocen, již
umíral. Pán Ježíš vyhověl ochotně té prosbě a spě-
chal do domu setníkova. S uctivostí vyšel mu set-
ník sám vstříc; byl nyní přesvědčen, že jeho
prosba se splní; ale zpomněl sobě na hříchy své,
na to, že v jeho domě se mnoho hřešovalo proti
Bohu a proto zvolal s nelíčenou pokorou: Pane,
nejsem hoden, abys vešel pod střechu
mou, můj dům nezasluhuje té cti preveliké, aby
hostil Nejsvětějšího; a také toho není ani třeba;
neboť všemohoucnosti tvé jest možno, uzdraviti slu-
žebníka mého i z dálky, i když jsi na něho nepopa-
třil, ruky na něho nevložil: Ale toliko rci
slovem a uzdraven bude služebník
můj. Pán Ježíš pochválil ihned pohanského setníka
pro velikou jeho víru, kterou zahanboval mnohé
z Israelitů; ti znali prorocství o něm lépe, nežli on
je znáti mohl a přec nechtěli uvěřiti: Nenašel
jsem tak veliké víry v Israeli! A hned
předpovídá, že i budoucně uvěří mnozí pohané spíše,
nežli Israelité a že stanou se takto pravými syny
Abrahamovými, Isakovými a Jakobovými, že budou
se jim svou věrou mnohem více podobati, nežli ne-
věřící a hrdí jejich potomci a proto s nimi stoliti
budou v království nebeském, požívati
se svatými arcioctci věčné blaženosti, kdežto nevěřící
jejich potomci budou zavrženi, ačkoli byli před po-
hany milostí Boží k Spasiteli svému voláni. Tem-
nost zevnitřní = peklo, místo b-z světla, t. j.
bez radosti, tamť bude pláč t. j. trápení, bolest,
a skřípění zubů, zoufalství nejhorší, rouhavý
a zuřivý vztek, kterým zavrženci jenom sebe
trápiti budou a jehož na nikom nebudou moci

vylíti. Slova ta byla výstrahou Israelitům: Dokud ještě čas, polepšete se, uvěřte, abys'e ušli hroznému a však spravedlivému trestu.

Pán Ježíš má božské vlastnosti: 1. jest milosrdný k málomocnému i setníkovi, 2. jest dobrotivý, 3. všemohoucí, 4. vševědoucí (předpověděl zatvrzelost Israelitův a to, že pohané s větší ochotou budou přijímati jeho víru.

Má l o m o c n ý j e s t v z o r e m: 1. pevné víry, 2. důvěry v Boha a odevzdanosti do jeho vůle, 3. trpělivosti.

S e t n í k n á s u č í: 1. lásce k bližnímu (vzor dobrotivého pečlivého pána), 2. víře a pokoře (jeho víra jest pevná a pokorná).

M á l o m o c e n s t v í j e s t o b r a z e m h ř í c h u: 1. jako málomocenství zohavuje tělo; poskvřňuje hřích duši a ničí v člověku milost Boží; 2. málomocenství činí člověka neschopným k práci; hřích činí člověka neschopným k dobrým, záslužným skutkům; 3. málomocenství působí bolesti; hřích způsobuje bolesti vnitřní, nepokoj svědomí; 4. málomocenství i hřích jsou nakažlivy; 5. málomocný, byv uzdraven, musil se ukázati knězi a obětovati oběť; hříšník musí se ukázati knězi a jako onen knězi ukázal tvář, prsa a ruce, musí tento mu ukázati myšlenky, řeči, skutky své, chce-li dosíci očištění, rozhřešení a potom také obětovati, t. j. dostiučiniti Bohu skutky kajícími.

P o u č e n í. V bolestech a nemoci buď trpělivým; hledej pomoci nejen u lidského lékaře, ale také u Boha. — V nemoci duševní spěchej ke knězi: přijímej pokorně svátost pokání.

Kdy říká kněz při mši svaté: „Pane, nejsem hoden, abys vešel pod střechu mou, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má?“ — Kdy říká slova ta od oltáře k lidu obrácen? Setník mluvil

ona slova, když P. Ježíš k jeho domu se blížil, a my je říkáme po něm, když Pán Ježíš se blíží kam? — Varuj se nečistých, málomocných: hříšníků? Proč? — Co jest svátost pokání?

23. Mládenec Naimský.

(Luk. 7, 11—17.)

N a i m („spanilé“) na severním svahu Malého Hermonu v krajině utěšené, asi 10 hodin vzdáleno severozápadně od Kafarnaa. M r t v ý b y l n e s e n v e n; mrtví pohřbívali se téhož dne, v který skonal. Tělo bývalo ovinuto prostěradly, položeno na nosítka (na máry) a ta nesli čtyři muži (ne na ramenou, ale nízko nad zemí). B y l o n s y n j e d i n ý m a t k y s v é, ztráta jediného dítěte bývá zvlášť bolestnou, nebo tím umírá rodičům všecka naděje a útěcha; mají-li ještě nějaké děti, ty mohou jim onu ztrátu nahraditi, je za ni potěšiti. A t a b y l a v d o v a; syn býval jedinou podporou jejího stáří. Za marami šla matka plačíc a lkajíc, ulevujíc své bolesti hlasitým nářkem. M n o h o l i d í z m ě s t a š l o s n í, na důkaz, jak vážili si šlechetného jejího syna, jak měli soustrast upřímnou s ubohou matkou. P á n u z ř e l m a t k u, věděl všecko, znal, že jest hodna jeho milosrdenství; ú t r p n o s t í h n u t, ř e k l k n í l a s k a v ě: N e p l a č i ž, netěší jí mnohými, hledanými slovy, jak to lidé činívají; ale dí jediné slovo, ale s takovou útrpností a láskou je vyslovuje, že již tím jest ženě ulehčeno. M l á d e n ě e, t o b ě p r a v í m, v s t a ň; Pán Ježíš mluví tu jako svrchovaný Pán i nad smrtí, velitelsky a slavně. P o s a d i l s e; vzkříšený mládenec rychle se zvedl, jako na povel; udiveně se ohlížel, viděl tolik lidí, svou

matku; zpomněl si na svou těžkou nemoc, viděl se na marách a pohřební roucha na sobě a poznal, že již byl nesen ke hrobu. A počal mluviti; počal velebiti Ježíše a vyznávati svou víru v jeho božství. Mládenec ten patřil nyní tomu, který mu život dal, ale Ježíš dal jej máteři jeho, neboť dříve neodvážila se ani přihlásiti se k němu a nazvati jej svým. Syn i matka děkovali vroucně božskému svému Dobrodinci a jistě uvěřili, že jest pravý Bůh. Pojala pak všechny bázeň; vidouce mrtvého vstávati, děsili se; ale brzy ustoupilo zděšení radosti a plesání: Velebili Boha. Prorok veliký jest povstal mezi námi; Eliáš, Eliseus křísili jménem Božím mrtvé, a zajisté jest tento takovým prorokem, jako oni byli. A Bůh navštívil lid svůj tou milostí velikou, že mu poslal tak divutvorného proroka.

Pán Ježíš projevil útrpnost s hořem matčinným, jemu nebyla utrpení lidská lhostejnými; jest milosrdný, všemohoucí; odměňuje dobrou matku i zdárného syna, že je po krátkém rozloučení opět v jedno spojuje. — Útrpnost obyvatelů Naimských; jejich úcta k zemřelému; jejich radost ze štěstí bližního.

Pán Ježíš činí zázrak veřejně před velikým zástupem; tak mnozí viděli zemřelého, přesvědčili se o jeho smrti; sama matka věděla, že zemřelo její jediné dítě. A všickni ti byli potom svědky toho, že se tu skutečný stal zázrak!

Poučení. Horší, nežli tělesná smrt, jest smrt duchovní. Neumírej tedy nikdy (těžkým hříchem) rodičům svým, své matce: Církvi. Jako Pán Ježíš vzkřísil mládence a dal jej matce; tak křísí až dosud duchovně mrtvé a dává je Matce-církvi. Jak často tebe vzkřísil! Ó budiž mu za to vděčen, jako mu za to děkuje Matka tvá! A té Matky se drž, té buď poslušen, pro ni pracuj.

Jak projevujeme úctu svou k zemřelým? Nemáme pečovatí pouze o uctivý pohřeb těla, ale komu máme hleděti zvláště prospěti? Čím prospíváme duším zemřelých? — Který jest rozdíl mezi Eliášem a Pánem Ježíšem, ani oba křísí mrtvého mládence? (Eliáš klade se třikráte na zemřelého a prosí Boha v modlitbě úpěnlivé, aby vrátil duši v tělo pacholíka; — Pán Ježíš dotýká se marjenom rukou a poroučí ze své vlastní moci: Vstaň! Činí zázrak ze své moci; Eliáš jej činí ne svou, ale Boží silou.) Co jest smrt? Koho čeká smrt? Jaká jest smrt ctnostných a jaká hříšníků? Co čeká duši hned po smrti?

24. Vyslanci Janovi.

(Mat. 14, 2—5: 11, 1—6.)

Herodes Antipas pojal za manželku choť svého bratra Filipa, který ještě žil jako soukromník v Římě. (Tento Filip byl syn Herodesa I. a Marianny; a jiný syn téhož Herodesa slul taktéž Filip a byl tetrarchou iturejským; tento byl však z jiné matky.)

Jan jeví se jako skutečný prorok, že samému králi říkával neohroženě: Neslušíš míti manželky bratra svého; prohřešuješ se proti přirozenému zákonu Božímu (svědomí); ačkoli pohan jsi, znáš i zjevený zákon Boží, protože jsi mezi Židy se narodil a mezi nimi žiješ. Král by byl dal pro tuto řeč Jana usmrtiti, ale bál se, že by se proti němu zbouřil lid, který pohlížel k Janovi s úctou jako k Božímu proroku; nad to nemohl ani Herodes sám nevážiti si přísného a neohroženého karatele. Neboť horlivost pro spravedlnost zbuzuje neodolatelně úctu i u nepřátel její. Jan byl v ža-

láři pohraničné pevnosti v Perei východně mrtvého moře, jíž bylo jméno Machérus.

I v žaláři snažil se ještě plniti svůj úřad, jakožto předchůdce Páně. Herodes dovolil, aby jeho učenníci směli k němu přicházeti. Jan rozmlouval s nimi o Spasiteli a poučoval je, že Spasitelem jest Ježíš Nazaretský. Ale chudoba a nízkost Ježíšova pomátla je; představovali si Spasitele, podobně jako většina Židů, jako bohatého a mocného krále a proto pochybovali i přes slova milovaného svého učitele, že by chudý Ježíš byl Spasitelem. Jan věřil sám, že Ježíš jest Spasitelem; ale proto že nemohl přesvědčiti svých učenníků o tom, v co sám věřil, poslal dva z učenníků svých k Ježíšovi, aby se ho tázali: Ty-li jsi ten, který přijíti má? Jan věděl, že podaří se jistě Ježíši, co se jemu podařiti nemohlo; důvěřovali v jeho moudrost; zároveň prosil jej takto, aby se dobrotivě ujal jeho učenníků; aby jim shovával pro jejich nedověru. Pán Ježíš nedokazoval jim slovy, že jest Messiášem; ale upozornil je na zázraky, které právě konal a pravil: Jděte a povězte Janovi, co jste viděli a slyšeli; byli jste svědky mých divů a vraťte se k Janovi, ať vám vysvětlí sám, kdo jest ten, který takové divy koná, a které proroctví se na něm splnilo (Is, 35, 4—6.). Učenníci Janovi porozuměli ihned, že ten, který před jejich očima tolik zázraků vykonal, jest ten, který byl proroky zaslíben: Spasitel světa. Nepohoršovali se pra nic více jeho chudobou a nízkostí.

Chudým zvěstuje se evangelium. Pán Ježíš přinesl své nebeské, radostné poselství, své evangelium všem; zvěstoval je i chudým, kterých si tehdáž nikdo nevšímal. *Bla h o s l a v e n ý, k d o s e n e h o r š í n a d e m n o u; n e n í n e v ě ř í c í m, ž e ž i j i v c h u d o b ě a n í z k o s t i; a n i v b u d o u c n o s t i v í r y*

neztratí ve mne, až uvidí ještě větší pokoření mé, mé utrpení a smrt. — Oba učenníci (jistě nejpřednější mezi všemi) vrátili se k Janovi, proměnění, věřící a tu uvěřili i ostatní v Ježíše, že Spasitelem jest. S jakou radostí pohlížel potom Jan k blížící se smrti své!

P o u č e n í. Zůstaň věrným svému povolání; plň je svědomitě; víry své před nikým nezapři.

Evangelium na 3. neděli adventní. Kterou chválu vzdal Pán Ježíš Janovi, když odešli učenníci jeho? Proč činil Pán Ježíš zázraky? (1. aby dokázal své božství, 2. aby lidem projevoval svou lásku, 3. aby se osvědčoval jako pravý Vykupitel, který přišel vykoupit lidi od hříchu a následků jeho: nemocí a jiných strastí.)

25. Kající Magdaléna

(Luk. 7, 36—50.)

F a r i s e u s p r o s i l J e ž í š e, a b y j e d l s n í m. To učinil sotva z úcty k Pánu Ježíši, ale spíše, aby jej mohl z blízka důkladně pozorovati a aby mohl nalézt chyby nějaké na něm. M a r i a M a g d a l é n a, t. j. pocházející z Magdaly na západním pobřeží jezera galilejského severně Tiberiady; přebývala v Kafarnaum, kdež se tato událost stala. B y l a c o h ř í š n i c e z n á m a, vedla život pohoršlivý, prostopášný; zdá se, že byla také bohatou, marnivou na svou krásu, libující si v nádherném rouše a ozdobách. P o s l o u c h á v a l a v š a k p i l n ě k á z a n í P á n ě; snad přišla k němu jenom ze zvědavosti; slova Páně a milost Boží působily mocně na její srdce a ona jim neodpírala a tak se stalo,

že se obrátila, vzdala se dosavadního života hříšného a milovala nyní Pána Ježíše z celého srdce svého; neboť poznala v něm ochrance svého od časné hanby, i od věčné záhuby, byla mu za to vděčna a milovala jej čistou, vroucí láskou. Její polepšení nebylo jenom zdánlivé, zevnější, ale skutečné, upřímné: litovala svých hříchů uvnitř, v duši. Pospíšila s nádobou alabastrovou, v kteréž drahý balzám byl; drahocenný olej z kořenů nardového keře, který byl vzácný pro libou vůni svou a byl velmi drahý. Olej ten býval v alabastrových nádobách s dlouhým, tenkým hrdlem, jehož otvor byl voskem zalepen; obyčejně ulomil se konec hrdla, když chtěl někdo oleje z nádoby vylíti. Žena nepromluvila ani slova, ani nemohla dáti obvyklého pozdravení za stolem „ležícím,“ tak veliká byla její lítost; a jenom hořce, usedavě plakala. Stoly při hostinách bývaly nízké; u nich byly polštáře, každý asi pro 3 osoby („divany“). U stolu leželo se tak, že každý opřel se o levou ruku svou a nohy dal za sebe; když odložil svou levici, mohl potom položití hlavu na klín toho, který za ním ležel (proto: „v lůně Abrahamově“). Magdalena přišla, vrhla se od zadu k nohám Ježíšovým; před hostinou odkládali hodovníci své sandalíe v předsíni a umývali sobě nohy své. Pomazala nohou jeho, aby ukázala tak, jak velice si jeho váží, mažíc nohy jeho olejem, kterým si bohatí jenom hlavy mazávali. Slzy její stékaly na nohy Ježíšovy, utírala je vlasy, které jindy tak samolibě perlami a drahokamy krásličovala, a líbala je těmi ústy, na kterých před tím svůdný a hrdý úsměv sídlíval; tak výmluvně osvědčujíc svou pokoru, lítost, žalujíc tak na sebe a prosíc za odpuštění a slibujíc polepšení.

Fariseus pravil sám u sebe, myslil si;

kdyby byl prorok, věděl by, jaká je ta žena a nedopustil by, aby taková hříšnice přiblížila se k němu a nepřijal by projevů její úcty a lásky; nedovedlť oceniti její pravé lítosti. Fariseus pohlížel pohrdlivě na hříšnici, honosil se sám v duchu svými ctnostmi a neviděl hříchů svých, které byly skryty před světem, nebyly nápadny a nelitoval jich. Pán Ježíš — vševědoucí — pravil že žena měla těžší hříchy, nežli mnozí jiní (dluh p ě t i s e t p e n ě z, denárů), než i hostitel jeho (p a d e s á t). Ale její velké hříchy jí byly odpuštěny pro velikou její lásku k Pánu. Šimon nedával sice tak mnohými hříchy pohoršení jiným, jako ona; ale také nelitoval jich tak srdečně a neměl k Pánu ani nepatrnou část lásky její.

To vysvětlil Pán Ježíš, porovnávaje přijetí a uvítání své Šimonem s projevy pokorné úcty a vroucí lásky ženiny. Fariseus její přijímá hrdě, chladně a s malou uctivostí (v o d y n e p o d a l n a n o h y, ale jenom služebníkům to velel; nepozdravil políbením jako upřímný přítel; nepomazal olejem — ani lacinějším — hlavy, jak se činívало milým a vzácným hostem). Žena neumývá vodou nohy jeho, ale slzami; líbá jeho nohy; polévá jeho nohy nejdražším olejem. O d p o u š t ě j í s e j í h ř í c h o v é m n o z í, ale nikoli pro ony služby, nýbrž pro to, že m i l o v a l a m n o h o. Stalať se takto hodnou velikých milostí. K d o m ě n ě m i l u j e, menší má lítost nad hříchy, dochází také menších milostí: tomu se méně odpouští. V í r a t v á t e b e s p a s e n u u č i n i l a; první počátek tvého polepšení byla víra tvá; že jsi poslouchala má slova a jim uvěřila. J d i v p o k o j i; pokoj budeš míti v sobě (ve svědomí), s Bohem, s lidmi (nebudou ti zlořečiti pro pohoršení).

P á n J e ž í š jest 1. v š e v ě d o u c í (zná i myšlenky Fariseovy i smýšlení, úmysly Marie Magdaleny,

2. milosrdný, neodpuzuje od sebe hříšnice veliké, ale přijímá ji s božskou dobrotou.

Maria Magdaléna jest příkladem pravého pokání: poslouchá Krista (slovo Boží) s pozorností, vztahuje je na sebe, věří v ně; lituje svých hříchů, opouští svých nepravostí; myslí na Boží soud, bojí se soudu toho, ale doufá v milosrdenství Boží; víra a naděje probouzejí v ní lásku k Bohu i spěchá k Ježíši, aby mu i veřejně, třeba proto i zahanbena byla, vyznala, co děje se v její duši; její slzy jsou její zpovědí i hlásají její pevný úmysl. A tak stala se účastnou milosti posvěcující; stala se svatou.

Fariseus nás odpuzuje od sebe, že se domnívá býti ctnostným, že jest hrdý, bez útrpnosti, že nevěří v upřímnou lítost bývalé hříšnice a zatracuje na vždy ty, kdo někdy těžce hřešili.

P o u č e n í. Magdaléna nestyděla se veřejně litovati svých hříchů a vyznávati se z nich a pokořovati se pro ně: a proto nestyď se tajně se z nich zpovídati knězi a konej ochotně pokání, knězem ti uložené, i kdyby pokořovalo tvou hrdosť.

Co jest lítost? Jaká má býti pravá lítost? 1. 2. 3. 4. Magdaléna měla lítost vnitřní (a ne pouze jakou?) — nade všecko (že i veliké ponížení a zahanbení trpěla) — obecnou (i těch litovala hříchů, které jí mnoho příjemností působily), — nadpřirozenou dokonalou (nedbala lidí, nedbala své škody, ale litovala, že Boha urážela a měla při tom nejvroucnější k němu lásku). — Pravý úmysl. — Podezřívání a opovážlivé posuzování.

Druhá slavnost velikonoční.

26. Člověk třicet osm let nemocný.

(Jan 5.)

Rybník bravný nedaleko bravné brány (ve východní hradbě městské) severně chrámu; tam plavívaly se ovce k obětem určené. Rybník ten slul také Bethesda (místo milostí, vyléčení). Kolem rybníka byla hradba v podobě pětiuhelníku, majíc uvnitř podloubí: patero podloubí (t. j. při každé z pěti stran jedno), pod nimiž nemocní rozmanití se nalezali, očekávající hnutí vody, až voda začne náhle pohybovati se, jako když vře. Anděl Páně sestupoval jistým časem; v neurčité doby, kterých nebylo lze předzvídati. Chrám, kdež se Hospodinu oběti přinášely, byl jistě i andělům místem svatým; a tak sestupoval neviditelně anděl, strážce chrámu, do vody, v níž se čistívaly oběti; aby poznávali lidé, kdy se to děje: hýbala se voda. Kdož pak první do rybníka vešel, uzdraven býval od kterékoli nemoci, nebylo to následkem přirozené moci léčivé ve vodě, kdež slepí i chromí se uzdravovali; ale děl se tu skutečný zázrak, Bůh sám uzdravoval skrze svého anděla lidi všelikými chorobami stížené. V podloubí ležel také člověk, jenž už osm a třicet let byl nemocen, chromý, dnou sklíčený; bezpochyby že býval každým rokem před svátky u rybníka, doufaje, že tam nalezne uzdravení; příbuzní jeho donesli jej tam na loži, ale nemohouce zůstatí u něho, nechali jej tam samotného. Ježíš slitoval se nad opuštěným nešťastníkem, který se slzami v očích pozorovával, jak mnozí byli již uzdraveni ve vodě zázračné, ačkoli nebyli u ní tak často, jako on. Laska vě, s útrpností a milosrdenstvím

řekl jemu: C h e š - l i z d r á v b ý t i ? Pán rozně-
cuje tou otázkou v jeho duši touhu po uzdravení;
oživuje v jeho utrápené mysli naději, že po tolikerých
a tak dlouho trvajících strastech dosáhne zdraví a
blaha. Nemocný pojal ihned důvěru v Ježíše; neznal
ho sice; ale jeho vlídná slova, jeho soustrastný pohled,
jeho dobrotivá tvář působily na něho, že pookřál na
duchu i na těle a upřímně, nelíčeně si postěžoval
jemu jako dobrému příteli: N e m á m n i k o h o ,
k t e r ý ž b y m n e d o r y b n í k a v p u s t i l , m n ě
tam pomohl; a než se tam dostanu, již jiný tam
vstoupil a již se voda nekormoutí, nepohybuje, již
pozbyla své zázračně léčivé síly. Nemám nikoho a
proto očekávám pomoci od tebe, ty přelaskavý cizince.
Jak byla odměněna jeho důvěra; čekal, že mu snad
Ježíš pomůže, aby se do vody dostal. Ale Ježíš jej
uzdravil ihned: V s t a ň , n e u z d r a v u j i t ě s k r z e a n d ě l a ,
ale svou vlastní mocí, v e z m i l o ž e s v é a c h o ě ,
buď nejen zdráv, ale i silen tak, že si bez cizí pomoci
i lože odneseš. U č i n ě n j e s t z d r á v , r a d u j e
s e a d í k y v z d á v a j e , ž e d o s á h l j e š t ě v ě t š í h o
daru, nežli se nadál i v nejživějších svých nadějích.
(Viz proroctví Is. 35, 4.): „Tehdáž poskočí kulhavý
jako jelen.“

S o b o t a j e s t , n e s l u š í t o b ě n o s i t i l o ž e ,
kárali fariseové a zákonníci uzdraveného člověka, který
na loži tak dlouho se vyležel a nyní je odnášel, velebě
při tom všemohoucnost a dobrotu Boží. Zákon zapo-
vídal všelikou práci, posvátný klid sobotní rušící,
všelikou práci pro zisk, i tu, při které se člověk
velmi lopotí a namahá. Takovou prací však nebylo
to, když člověk onen lehce, radostně a Boha velebě,
odnášel své lože. K t e r ý m n e u z d r a v i l , t e n m i
řekl: V e z m i l o ž e s v é ; t e n k t e r ý m á m o c , p o u -
hým slovem uzdraviti mnoho let nemocného, jistě
také ví, co jest dovoleno činiti v sobotu; věřím v něho,

jako v bytosť vyšší, moudřejší a světější, než vy jste a proto ho také poslouchám. Kdo jest ten člověk? věděl sice, že to jest zajisté nějaký prorok, ale jméno jeho nebylo mu známo; vždyť neznal a nevidal téměř nikoho, a k němu nikdo nepřicházel. A když jej uzdravil, sotva mu mohl vzdáti své díky, nebo se byl hned zase vzdálil, odešel mezi sloupovím podloubí a než se zpamatoval člověk ten ze svého radostného rozčilení, neviděl již svého dobrodince. Brzo potom našel ho Ježíš v chrámě; odnesl lože domů a chvátał ihned do chrámu, aby tam z vroucí duše Bohu za velikou milosť Bohu poděkoval. Jak se zaradoval, když tam uviděl toho, který mu byl řekl: Vstaň! Již nehřeš, aby se ti něco horšího nepříhodilo; tvá nemoc byla trestem za hříchy tvé, polepši se, abys nebyl potrestán trestem těžším, než byl neduh tvůj 38 let trvavší, abys nebyl potrestán věčným trápením. Pán Ježíš varuje jej, by neklesl zpět do hříchu, poněvadž se to obyčejně končívá nekajcností. Pokorně přijav toto napomenutí a jistě si umíniv, že uposlechne zázračného svého Lékaře, pověděł Židům, že by Ježíš to byl, domnívalť se, že budou jej ctíti právě tak, jako on jej ctí a že dají se od něho poučiti tak, jako on pokorně jeho poučení přijal. Tenť je jistě poučí, v čem záleží pravé svěcení soboty. Ale zmýlil se v očekávání svém: Zanevěřeli na Ježíše, že v sobotu člověka uzdravil a tím prý porušil svatý její klid, že člověk ten hlasitě plesal nad svým uzdravením a ukazoval své lože: Hle na tom jsem ležel po 38 let a nyní je nesu snadno a lehce, — jak mocný, dobrotivý, milosrdný jest Bůh! A to bylo větším oslavením Božím, než modlitba fariseův vycházející ze srdce prostého lásky, plného záští a závisti.

Sobotní klid jest na památku toho, že Bůh v šesti dnech stvořil svět a sedmého dne odpočinul;

a l e O t e c m ů j d ě l á d o s a v á d, není nečinným, působí stále zázračně na přírodu i na lidi, jeho tvůrčí činnost neskončila se šestým dnem jeho stvoření; i j á t ě d ě l á m, jak viděti, i j á činím zázraky, i j á mám touž tvůrčí moc, jako Otec; a jak se odvažujete, předpisovati Bohu, kdy smí činiti zázraky a kdy mu to není dovoleno? Den sobotní, jak vy pravíte, jest den Bohu zasvěcený; a když oslavuji ten den svého Otce zázrakem, viníte mne z hříchu, místo abyste mne za to chválili? Vykládáte si zákon o sobotě špatně, proti jeho pravému duchu a smyslu. Pokoření spravedlivou výčitkou, h l e d a l i j e j z a b i t i, zanevřeli ještě více proti němu, vinili jej, že se rouhá, nazýváje Boha svým Otcem, připisuje si rovnou moc, jakou má Otec, ačkoli svými skutky již tolikrát byl potvrdil pravdu svých slov. Ale Pán Ježíš neulekl se jejich hrozebných pohledů a zlostných slov; tím s l a v n ě j i ř k a: C o ž k o l i O t e c činí, to činí p o d o b n ě i S y n, má touž moc, touž podstatu jako Otec; m r t v é k ř í s í (jak jste již slyšeli o mládenci Naimském a dceři Jairově). V e š k e r e n s o u d d a l S y n u, soud nade všemi lidmi konati bude Syn Boží, poněvadž sám také člověkem se stal, svou smrtí jich vykoupí, tak že jím vykoupeni, zvláště jeho budou. A b y v š i c k n i c t i l i S y n a, j a k o c t í O t c e, Synu, který jest všemohoucí, soudce všech, roven Otcí, náleží pocta božská. Vy odvažujete se nyní souditi mne pro činy mé, ano odsuzujete mne ve své zaslepenosti, ačkoli byste mohli poznati, kdo jsem: A m e n, p r a v í m v á m, že přichází hodina, stále blíží se víc a více ta doba, v k t e r o u ž v š i c k n i, k t e ř í v h r o b e c h j s o u, u s l y š í S y n a B o ž í h o, všickni vstanou z mrtvých a přijdou před soud Syna Božího a k tomu soudu půjdete i vy. N a v z k ř í š e n í ž i v o t a, t. j. budou vzkříšení a vejdou do slávy věčné; n a v z k ř í š e n í

s o u d u, t. j. budou vzkříšeni, ale budou potom odsouzeni k zavržení. —

Nyní víte, co vás očekává, a dle toho zařídte svůj život.

Pán J e ž í š dokazuje zázrakem, že j e s t B ů h, nazývá se přímo S y n e m B o ž í m před farisey, a připisuje si: 1. tutéž moc, jakou má Otec; zvláště pak 2. svrchovanou vládu nad životem a smrtí; 3. soud nad světem; 4. božskou poctu; a 5. prohlašuje, že jest pánem nad sobotou (rozkazuje: vezmi lože své).

R y b n í k b r a v n ý, v kterém se obětní zvířata umývala a kam se pouštěla z chrámu jejich krev (tak že se někteří domnívali, že i tato obětní krev působila mocí zázračně léčivou), jest obrazem sv. k ř t u, v němž bývají duše zbavovány všeliké nečistoty hříchů a který má tuto očištnou moc skrze krev Spasitele ukřižovaného (obětovaného).

Hřích mívá za následek nejen věčný trest, ale i tresty časné (nemoc). Onen člověk jest jaksi obrazem veškerého lidstva, které hříchem upadlo ve velikou bídu a nemohlo si samo pomoci, až přišel Spasitel a pravil lidstvu: Vstaň z bídy své, ze svých hříchů, a choď cestou mé pravdy a milosti!

P o u č e n í. Nemoc a jakékoli nehody nejsou takovým neštěstím, jako hřích. Hřích činí člověka bídým a nešťastným již v tomto životě a vrhá jej do největšího neštěstí v druhém životě. Proto varuj se všelikého hřichu co nejbedlivěji. Nemoc, opuštěnost, bídu snášej v duchu kajicnosti, považuj ji za zasloužený trest a získáš si tak zásluhy před Bohem.

Co velí se nám v 3. přikázání Božím a v 1. a 2. církevním? Proč světili Židé sobotu za den sváteční? Kdy jest dovoleno konati práci služebnou v zasvěcené svátky.

Kdy bude vzkříšení z mrtvých? Jaký soud nastane po něm? Kam přijdou duše spravedlivých? hříšníků?

27. Hřích proti Duchu svatému. Blahoslavení Panny Marie.

(Mat. 12, 22—50. Mar. 3, 22—35. Luk. 11, 14—36; 8, 19—21.)

Pán Ježíš chodil po Galilei. Přivedl k němu člověka posedlého, jenž byl slepý a němý, zlý duch opanoval jeho ústrojí mluvního i zrakového tak, že nemohl jich pranic užívat. Ježíš uzdravil jej, vykonal trojí zázrak; vypudil z člověka zlého ducha, učinil jej vidoucím, zbavil jej němoty. (To činí dosud ve své církvi svatým křtem, osvobozuje člověka od ďábla, dává mu světlo víry, otvírá jeho ústa, aby velebila Boha. Sv. Jeroným.)

Divili se tomu všickni, zázrak Páně působil na všechny velmi mocně. Není-liž tento syn Davidův? není-liž Messiáš, který z rodu Davidova dle zaslíbení Božího pocházeti bude? (2. král. 7, 11—16.) „Vzbudím tobě potomka a upevním trůn jeho královský na věky.“ Fariseové, horšíce se, že jest lid nakloněn věriti v Ježíše, jako Spasitele, ihned snažili se odvrátiti ho od té víry hanebným podezříváním: Nevymítá zlých duchů jinak, leč Belzebubem. (Belzebub, modla Akkaronitů, panující nad smrtí, působící mor a to zvlášť hmyzem a škodlivými červy; = bůh much; Židé nazývali tak nejvyššího mezi satany, původce smrti). Nemohliť upříti, že by nebyl Ježíš ďábla vymítl, neboť stalo se to před tak mnohými svědky; ale ujišťují lid, že neučinil tak z moci Boží, nýbrž proto, že spojen

jest s nejvyšším ďáblem. Chtělť proměnití obdiv a víru lidu v ošklivost a nenávisť. Ježíš znaje myšlení jejich, t. j. že nepraví toho z přesvědčení, ale že mluví tak proti vlastnímu svému přesvědčení.

Království, rozdvojeno-li, zpustne, žijí-li členové některé říše v nesyvornosti, bojují-li proti sobě, připravují si takto záhubu své říše sami, budou podmaněni od jiných a nikdy nebudou panovati nad cizími. Podobně nerozumně by jednali ďáblové, kteří chtějí panovati nad lidmi, kdyby sami proti sobě navzájem bojovali; kdyby, co jeden z nich učinil, jiný mařil: bylo by rozdvojeno království jejich, zničilo by tak sami své panství nad světem. Dosud panovali ve světě ďáblové, ale nyní přišlo mezi vás království Boží, nyní bude zbaven ďábel své zhoubné moci nad světem, neboť bude založeno zaslíbené království Boží na zemi a království to založím já, neboť osvědčuji větší moc nežli ďáblové, kteří nyní marně v zoufalém boji proti mně se brání: Duchem Božím zlé duchy vymítám; ďábel neustoupí žádné moci, nežli moci božské a když mně ustupuje, patrně, že jest se mnou Duch Boží, moc božská. Všeliký hřích i rouháání bude odpuštěno, vycházející z nevědomosti, slabosti, z vášnivého rozčílení; nebo když byl člověk poučen, když jej někdo napomenul a klid se vrátil v mysl rozbouřenou, poznává svou vinu a činí pokání. Ale kdožby mluvil proti Duchu svatému, nebude mu odpuštěno, kdož by zúmyslně připisoval skutky Boží ďáblovi, ačkoli poznává a ví, že je Bůh sám koná; kdo by proti svému přesvědčení božskou pravdu zapíral a i jiné od ní odvracel, hřeší proti Duchu svatému, odpírá svévolně jeho milosti; a nebude mu odpuštěno, protože v jeho hřichu jest již zatvrzelost, nekajicnost a pro tuto ne-

kajicnost, v které trvá až do konce, nemůže mu býti odpuštěno. Jak mile však přestal hřešiti proti Duchu svatému, t. j. přestal odpírati milosti Boží, dosáhne odpuštění. Ani v tomto věku, ani v budoucím, tedy i po smrti mohou některé hříchy ještě býti odpuštěny (a to nemůže býti ani v nebi, ani v pekle, — proč? —) a tedy jest místo, kde se to ještě může státi a to jest očištěc.

Zázrak Páně i velemoudrý důkaz, kterým dokázal, že učinil jej Duchem Božím, zahánbil domýšlivé farisey, tak že se neodvážili k žádné odvetě a rychle se vytrátili ze zástupu. To dotklo se mocně všeho lidu. To co lid cítil, pověděla nejprve prostá žena. Obdivujíc se jeho moci a moudrosti, počala velebiti jeho matku: Blahoslavený život, kterýž těbe nosil, šťastnou, závidění hodnou jest ona žena, která tě porodila, odchovala, která smí tě nazývati svým synem. Ovšem, pravdu díš, matka má jest hodna tvého blahoslavení, největší milost stala se jí, že za mou matku byla vyvolena; ale i ti jsou se mnou spojeni, kterých sice nevíží se mnou svazky pokrevní, kteří mi nejsou příbuznými, ale kteří duchovně jsou se mnou: kdo slyší slovo mé a ostříhá jí ho, věří ve mne a žijí dle mých slov. Nemusíš tedy záviděti matce mé, že jest blahoslavenou, šťastnou; neboť i ty můžeš se blahoslavenou státi. — Ovšem byla Maria blahoslavenou nejen proto, že byla jeho matkou; ale také proto, že věřila i ostříhala jeho slov a to více a dokonaleji, nežli všickni ostatní a proto sluje vším právem: „nejblahoslavenější.“ Již tehdaž splnilo se na Marii, co byla o sobě pověděla duchem prorockým (Magnificat): „Blahoslavenou mne budou nazývati všickni národové“ (3.).

Poučení. Nepodezřívej nikdy svých bližní z úmyslů zlých, uznávej rád a ochotně všechno dobré,

co vykonali a jest-li si jich proto jiní vážiti a jich oslavovati budou, přej jim toho ze srdce, nezávidí jim toho a nehleď jich zlomyslně připraviti o vážnost a lásku zlomyslným tupením, pomluvami a na cti utrhaním. Avšak ani zatvrzelých hříšníků neza-
vrhuj, ale spíše se modlívej za obrácení jejich (jako se církev za ně modlívá, zvláště v litaniích. Modlitby po mši svaté papežem Lvem XIII. přikázané.).

Které jsou hříchy proti Duchu svatému? Proč se tak nazývají? Co znamená, že nebudou odpuštěny ani v tomto věku, ani v budoucím? Co jest očištec?

28. Kázání na jezeře: sedmero podobenství o království nebeském.

(Mat. 13, 1—52. Mar. 4, 1—20. 26—34. Luk 8, 4—15.)

Pán Ježíš vyšel jednoho dne z domu v Kafarnaum, kdež právě bydlil, k jezeru genezaretskému; bylo k večeru a milý chládek přivábil mnohé na břeh spanilého jezera. Sedě mezi nimi, učil. Ale zástupů přibývalo pořád více, tak že již nemohli všickni slyšeti jeho. Proto vstoupil na lodičku, přikázal, aby s ní odrazili maličko od břehu a mluvil k lidu, z uctivosti na břehu stojícímu, v podobenstvích. Podobenství (parabola) jest vyprávění skutečné a nebo možné události ze života lidského a nebo z přírody, kterou se znázorňuje a objasňuje nějaká vyšší pravda náboženská a nebo mravní. V podobenstvích mluvil Pán Ježíš k lidu o nadpřirozených pravdách, aby jich spíše mohli chápati.

A) O rozsěvači (1. podobenství).

1. Vyšel rozsěvač.

Kdo má uši k slyšení, slyš! Tím chtěl Pán Ježíš vybídnouti lid, aby vyslechli také pozorně výklad jeho podobenství, že v něm ukryl důležitou pravdu a vážné poučení pro všechny.

Rozsěvač jest Spasitel sám (i ti jsou rozsěvači, kterým svěřil učitelský úřad ve své církvi); símě jest slovo Boží, jeho nauka; půda na kterou semena padala, jest duše, srdce lidské. Zdar slova Božího záleží na duši lidské, jak tato je v sebe přijímá; zůstává-li slovo Boží bez blahodárného účinku na člověka, jest tím člověk vinen sám. Pán Ježíš udává sám tři příčiny, proč slovo Boží zdárně v člověku nepůsobí:

1. Jsou lidé, kteří nechtějí slova Božího s vírou přijímati; slychají je sice, ale jejich srdce jest ďáblem, zlými lidmi, předsudky, náruživostmi, falešnou osvětou a t. d. tak zatvrdilé a zkažené, že jemu ani věřiti nechce a proto také nečiní ani nejmenších pokusů, dle něho se chovati. Sotva dopadlo na jejich srdce, již zmizelo opět — padlo vedle na cestu. (Fariseové, nevěrci naší doby.)

2. Jsou jiní, kteří si váží slova Božího a poslouchají je s radostí a věří v ně a mají dobrou vůli, spravovati se dle něho; ale nemají kořenů, mají vůli jenom slabou; když pokušení nastala, když by měli nepohodlí a nepříjemnosti snášeti, kdyby žili dle slova Božího, zapomínají na své předsevzetí; krásně začali, ale neměli vytrvalosti. Utrpením, protivenstvím, pokušením zmařeno slovo Boží — padlo na skálu.

(Israelité tak častokráte na poušti.)

3. Jsou mnozí a ti slýchávají ochotně slovo Boží a věří v ně; ale domnívají se, že na tom již

...dosti jest. Jejich víra jest mrtva; život jejich není dle ní zařízen, v duších jejich bují trní pozemských jenom starostí, statků, snah a radovánek. A proto kdyby tam sebe více símě Páně padalo, kdyby sebe častěji slýchali slovo Boží, nepřinášejí přece žádného užitku — p a d l o m e z i t r n í.

Neprátele slova Božího jsou: 1. ďábel, zlí lidé a dílo jejich: nevěra, 2. nestálost a slabost lidská, 3. pozemská mysl. (Pýcha života, žádostivost těla, žádostivost očí).

Užitek přináší u těch, kteří je v srdci dobrém zachovávají, ochotně, rádi je poslouchají, v ně věří, na ně nikdy nezapomínají; v trpělivosti, i v pokušeních a protivenstvích je plní a raději všecko zlé trpí, než by se proti němu prohřešili; jsou pilní v poslouchání jeho, věřící, vytrvalí v jeho plnění.

Slovo Boží působí na rozum, osvětluje jej; na srdce, posvětluje je, rozehřívá je láskou k všemu šlechetnému; na vůli, posiluje ji, aby dobré konala, byť to bylo sebe těžší.

Poučení. Poslouchej slovo Boží vždy tak. aby přinášelo ti užitek mnohonásobný: osvětlovalo rozum tvůj, bys Boha, jeho vůli a pravdu vždy lépe poznával; posvětlovalo tvé srdce, aby k němu vždy vroucněji lnulo; tvou vůli, abys byl vždy statečnějším a vytrvalejším v ctnostném životě. Proto před kázáním se za tyto dary vroucně modlívej.

Jak zní 2. přikázání církevní? Co se v něm velí? Proč máme i kázání poslouchati? A jak je máme slyšeti? Křesťanské cvičení.

B) O koukole mezi pšenicí (2. podob.).

2. Království nebeské — církev Kristova (také i svět vůbec, jakožto dílo Boží) podobá se poli. Dobré símě, pšenice, lidé ctnostní. Koukol — jílek, podobající se pšenici, dokud nevymetala klasy, hříšníci. *R o z s é v a č* = Syn člověka, Spasitel sám (i všickni ti, kterých vysílá hlásat slova Božího). Pán Ježíš chtěl tímto podobenstvím dodati zmužilosti a vytrvalosti svým apoštolům, až někdy uvidí, že přes všecko jejich namáhání bude mnoho koukole mezi pšenicí, že v církvi budou mezi ctnostnými lidé nešlechtní. Dětky království Božího, určeni k slávě v nebi pro svatý život svůj, že dbali věrně slova Božího. Děti zlého, kteří svévolně zavrhli víru Kristovu a následovali ďábla svou nevěrou, prostopášností, svými hříchy a proto jsou jako ďáblem mezi spravedlivé uvedeni. Hříšníci byli a budou vždycky na zemi mezi ctnostnými.

P r o č t r p í B ů h h ř í š n í k y mezi ctnostnými ve světě a zvláště v církvi: 1. protože dal člověku svobodnou vůli a tak může se člověk rozhodovati pro ctnost i hřích; 2. aby poskytl hříšníkům času a příležitosti, by se ještě mohli obrátiti (shovívavý, milosrdný); 3. aby mohli spravedliví, když odolají zlému příkladu i svůdným řečem hříšníků, získati si tím větší zásluhy i odměny (zkouší je takto); 4. protože by mohlo i spravedlivým býti ublíženo, kdyby hříšníci byli vyhubeni a to zvláště ve věcech pozemských (rodinné a společenské svazky); 5. i hříšníci oslavují mimovolně Boha, neboť jimi jeví se tím zřejměji, jak Bůh jest svatý, spravedlivý, shovívavý, všemohoucí, že totiž při veškerém svém úsilí jeho díla zmařiti nedovedou.

Církev někdy vylučuje hříšníky z počtu věřících; a však to není vytrhání jich z půdy její; ale jenom

proto se to děje, aby se polepšili (hříšník v Korintě), tak že jenom úplně zatvrzelí svou vlastní vůlí zůstávají až na konec mimo církev.

Poučení. Buď bedlivým, aby nepozorovaně nemohl nikdo do srdce tvého vštípiti náhledy, zásady hříšné; varuj se pečlivě lidí nevěřících, nešlechtných, špatných knih, podezřelých míst, neslušných zábav, aby jimi nebylo znenáhla mařeno, co dobrým, křesťanským vychováním, ve škole i v chrámě bylo do duše tvé zaseto.

Co jest nebe? Kdo se tam dostanou? V čem záleží odměna nebeská? Co jest peklo? kdo budou tam odsouzeni? V čem záležejí tresty pekelné?

C) O zrně horčičném (3.), o kvase (4.), o pokladě (5.), o perle (6.) a síti (7. podobenství).

3. Zrno horčičné, nejmenší símě mezi všemi semeny plodin, které se v Palestýně pěstovaly. Z něho vyrůstá keř, až 3 m. vysoký, s mnohými ratolestmi a velikým listím, vítaný útulek různým ptákům.

Nepatrné byly počátky církve Páně, jenom málo bylo těch, kteří se na počátku k ní hlásili; ale proti všemu očekávání svých nepřátel a přes všechny překážky duchovní i hmotné šířila se církev podivuhodně po veškerém světě, a mohutní pořád více a více. Nesčíslní národové hledají v ní útulek, ochranu, oblažení své (ptáci nebeští, ti kdo nad pozemské věci k věcem nebeským se vznášejí). Podobenstvím tím vylíčil Pán vnější šíření se církve po všem světě, mezi všemi národy, na všechny časy (proto církev jeho jest katolickou — obecnou. — Gamaliel). —

4. K v a s do t ř í m ě ř i c m o u k y; obyčejná to míra, když se zadělávalo na chléb. Církev Kristova (ž e n a) uvedla do světa nauku (k v a s), která proměnila, prokvasila veškerou společnost lidskou; způsobilať v lidstvu 1. změnu v náboženském, 2. v mravném, 3. ve společenském životě (v rodině, v poměru mezi vrchnostmi, pány a poddanými, sluhy, otroctví zrušila, ženu povýšila a t. d.); lidstvo cítí, smýšlí, jedná, žije zcela jinak tam, kde vznešená ona žena, církev, blahodárně působí, než tam, kam ještě kvas její nauky nepronikl. Křesťanští národové jsou národy opravdivého pokroku, vzdělanosti; kde křesťanství dosud není a nebo bylo vyhubeno (islamem, pohanstvím), panuje surovost, nevzdělanost. Kvasem naznačil Pán vnitřní působení své církve.

5. Poklad (t. j. drahý kov, mnoho peněz); dle židovského zákona patřil poklad tomu, jemuž náležela půda, v které byl skryt; proto kdo ten poklad nalezne, prodá všechno co má a koupí pole to. — Pokladem jest milost Boží, jest víra křesťanská, za kterou máme ochotně všechno postoupiti; abychom si ji získali, máme všechno radostně trpěti, všechny pozemské prospěchy pro ni obětovati. Tento poklad víry a milosti jest skryt v poli církve Páně a proto máme snažiti se, aby to pole bylo naše, abychom byly vždy živými údy církve Páně.

6. Podobno jest království nebeské kupci hledajícímu dobrých perel. Perlou jest taktéž víra, milost Boží; kdo ji skutečně hledá, jistě ji najde. Jednu drahou perlu; jediná jest jenom víra pravá, jediná jest jenom pravda a ta jest od Krista církvi jeho svěřena. Všecky jiné nauky, které se nesrovnávají s ní a nebo se jí protiví, jsou perlami falešnými. Církev jest jediná učitelka pravdy,

ona má jediná prameny a prostředky milosti a spasení, jest samospasitelná

7. Podobno jest království nebeské síti. Toto podobenství znázorňuje tutéž pravdu jako podobenství o koukole mezi pšenící (2.). Síť jest církev; z vody křestné shromažďují se do ní její údové; ale všickni nedojdou spasení; tím, že jsou údy církve, nemají ještě pojistěnu věčnou blaženost. Bůh trpí i hříšníky mezi spravedlivými ve své církvi; konečné odloučení hříšníků od spravedlivých nastane teprv po posledním soudě.

Podobenstvími znázorňoval Pán Ježíš pravdy svého náboženství, ale zároveň je jimi chránil před těmi, kteří neměli smyslu a lásky pro božské jeho pravdy a byli by jich zneužili, kdyby je byl zřejmě jim hlásal.

Poučení. Modlívaš se v modlitbě Páně: „Přijď království tvé;“ myslívej tu vroucně na obsah této prosby. Modlívej se, aby se církev Páně vždy více šířila, vždy více lidí stávalo se účastnými její milostí (také podporuj účinně missie); važ si toho, že se ti dostalo milosti, býti křesťanem, znáti učení, zákon křesťanský, užívati milostných prostředků Kristem církvi daných a za žádné poklady světa se nestaň nevěrným své víře, své církvi. Buď křesťanem ne jenom dle jména, ale smýšlením, řečmi, skutky svými.

Co jest svatá církev katolická? Její vlastnosti? Jedna — svatá — katolická — apoštolská. — Proč sluje církev samospasitelnou? Kdo se tím nezavrhují? Jenom kteří křesťané katoličtí dosáhnou spasení? — Modlitba po tiché mši svaté Lvem XIII. přikázaná za obrácení hříšníků a vyvýšení sv. Matky církve.

29. Bouře na moři.

(Mat. 8, 19—27. Mar. 4, 35—40. Luk. 8, 22—25).

Ježíš unaven tím, že stále byl obklopen zástupy, ke kterým mluvil a jejich nemocné uzdravoval, chtěl sobě odpočinouti a zároveň býti sám se svými apoštolů a s nimi se v tichosti pomodliti. Mnozí přicházeli k němu také jenom ze zvědavosti a nebo i v zlém úmyslu, aby jej zkoušeli; a těm chtěl uniknouti. Proto řekl v e č e r, když nastal příjemný chlad, apoštolům: **P ř e p l a v m e s e p ř e s m o ř e, z K a f a r n a u m n a v ý c h o d n í, p u s t é j e h o p o b ř e ž í.** Než vstoupil ještě do lodičky, **p ř i s t o u p í l k n ě m u j e d e n z á k o n n í k, p í s m a s v a t é h o, B o ž í h o z á k o n a v y k l á d a č, ž i d o v s k ý u č e n e c.** Vidělť jeho zázraky, přesvědčil se sám o jeho moudrosti a mínil státi se jeho učenníkem, a proto oslovil jej čestným názvem: **M i s t ř e (r a b b i), p ů j d u z a t e b o u, c h c i c h o d i t i s t e b o u j a k o o s t a t n í u č e n n í c i t v o j i.** Pán Ježíš poznal vševědoucím okem svým, že mu jde více o čest a pohodlí, než o pravdu a proto řekl: **U m n e n e n a j d e š t o h o, č e h o č e k á š, a n i c t i, a n i j a k ý c h k o l i p o ž i t k ů, p r o t o ž e j s e m v o l i l d o b r o v o l n ě n e j v ě t š í c h u d o b u: S y n č l o v ě k a n e m á a n i t o l i k, k d e b y h l a v u s k l o n i l.** Chceš-li v této chudobě se mnou žíti, trpěti, pojď za mnou. **A l e z á k o n n í k o d e š e l.** Bylť příliš oddán světu, nemiloval pravdy nade všecko, ačkoli poznával, že by ji dojista u Krista našel, neboť nechtěl pro ni trpěti.

Pán Ježíš chtěl se plaviti na druhý břeh; plavba ta mohla trvati asi 7 hodin, tedy celou téměř noc. Mnoho jiných lidí provázelo jej na lodích, na těch byli nejhorlivější z jeho posluchačů. Ale lodi ty zůstaly pozadu a vrátily se, když se na jednou ukázaly příznaky blížící se bouře. Posadil

se na lávku v lodi, položil hlavu na polštář, který mu apoštolé v něžné lásce připravili a usnul, neboť jako pravý člověk potřeboval také odpočinku, posiloval se spánkem. Bouře veliká stala se náhle na moři; moře galilejské jest obklopeno se všech stran horami; nastane-li náhlá změna teploty vzdušní (ochladí-li se vzduch rychle po horkém dni), zavane s hor prudký vítr do jezera v úžlabině se prostírajícího, hory na protivné straně odrážejí pak vítr zpět a tím vzniká mocné proudění vzduchu nad jezerem, kterým jeho vody bývají velice pobouřeny. Tak stalo i tehdy. Lodička přikrývala se vlnami, vlny rostly pořád výše; zmítaly lodičkou, tak že jí hrozilo nebezpečí, že se překotí, rozkotá; marně veslovali apoštolé všemi silami zpět ku břehu, vybírali vodu z loďky, spustili plachty. Loďka byla brzy na spěněném hřebenu vysoké vlny, brzy byla v hlubokém, vířivém údole mezi vlnami. A Ježíš spal; věděl o velikém nebezpečí, ačkoli spal; byloť v jeho moci, probuditi se. Učenníci nechtěli ho zbuditi, přáli mu odpočinku; a proto namáhali se všemožně, aby sami vyprostili loďku z nebezpečí. Ale již nemohou pracovati, přemoženi nadlidskou námahou, plní jsou se strachem a hrůzou, nejen o sebe, ale také o milovaného Pána se bojíce, zbudili jej: Pane, zachovej nás, hyneme! Domnívali se, že jsou jistými pod jeho ochranou, jenom když bdí; ale spí-li, že jich chrániti nedovede. A proto kárá je Pán laskavě pro tento jejich blud a poučuje je: Co se bojíte? vím o vás i ve spánku; všemohoucnost má neusíná nikdy, ani když tělo mé k odpočinku se klade; má vševědoucnost ví o všem, i když mé oči se zavírají ke spánku. Málo věrní! Dosud nemáte pravé, pevné víry a důvěry ve mne, domníváte se, že by mohli u mně býti chvíle, v kterých bych o vás nevěděl, vám pomoci nemohl. Vstať, klidně bez strachu,

jako svrchovaný přírody pán, přikázal větrům a moři: „Umlkni, upokoj se!“ (Marek 4, 39.) a ihned stalo se ticho, bouře byla v největší své síle a náhle, ihned ustála vichřice, moře se upokojilo. Lidé divili se na břehu za loďmi pohlížející a ti, kteří na ostatních lodích pozadu u břehu byli zůstali. Kdo jest tento, že ho větrové i moře poslouchají? že i živlové nejvíc rozrušení na jeho slovo tichnou, jako poslušní sluhové k rozkazu svého pána? V otázce té již byla odpověď: Jest neomezený pán přírody, Bůh. Co jsou vedle něho nejmocnější lidé toho světa, kteří sice mohou tisícům svých sluhů poroučeti, ale když živlové se bouří, málomocnými jsou a nedovedou žádnými rozkazy jich ukrotiti!

Proč vykonal P. Ježíš tento zázrak? 1. aby utvrdil víru a důvěru svých apoštolů i ostatních svědků toho zázraku ve svou všemohoucnost a prozřetelnost vždy bdělou; 2. aby je poučil, že jich v jejich apoštolském úřadě mnohé bouře čekají, ale že nemusí se báti ničeho, protože On bude povždy s nimi. Loď na rozbouřeném moři jest jeho církve, na kterou vlnobití a vichřice nepřátelství, záští a pronásledování doráží, chtějí ji zahubiti; ale Pán sám bdí nad svou lodí a nedá jí zahynouti; a jednou přikáže bouři, poníží všecky protivníky její a církve jeho dosáhne blahého pokoje a míru. — I každý jednotlivý člověk podobá se lodi, která pluje časem po moři klidném, (člověku daří se dobře, nehrozí mu nebezpečí), ale náhle nastává bouře a hrozí slabé lodi záhubou, (člověku nastávají pokušení, nebezpečí rozmanitá duchovní i tělesná). Blaze pak tomu, s kým jest Spasitel; loďka jeho života neutone ani v největší bouři a vpluje konečně do blahého přístavu věčného pokoje.

Poučení. I tvé srdce jest jako mořem, které

dosti často se bouřívá hněvem, závistí, mstou a jinými náruživostmi. A kdykoli povstane v něm jakákoli bouře, volávej snažně k Spasiteli: Pane, zachovej mne, hynu! Sám ovšem namáhej se také všemožně, bys s pomocnou milostí Boží sám sebe přemohl, nad sebou zvítězil. — Všelike rány a protiventství snášej s myslí křesťansky trpělivou a hrdinnou, věda, že „Pán dopouští a neopouští,“ že jsou jenom zkouškou, důkazem jeho lásky a prostředkem, bys sobě tím větších zásluh dobýti mohl.

Kolikeré zázraky konal Pán Ježíš? Jak se máme chovati v utrpení? Proč se nemusíme báti v bouři? Proč zapalujeme při hromobití hromnici? Kterak zní 7. prosba modlitby Páně? Za co v ní prosíme?

30. Dcera Jairova a nemocná žena.

(Mat. 9, 18—26, Mar. 5, 21—43., Luk. 8, 48—56.)

Ježíš se byl zase na druhou stranu přepřavil, t. j. na západní pobřeží ke Kafarnaum. Přijal ho zástup s radostí, oslavoval jej radostně jako krotitele bouře, pána přírody. Představený školy, synagogy, který zároveň s několika staršími pečoval o veškeré zařízení synagogy, určoval tam pořádek služeb Božích (modliteb a čtení i vykládání písma) a nad ním bděl. Byl Jairus muž bohatý, vznešený, obecné úcty požívající, jak patrně z toho, že jevil lid takovou soustrast s jeho neštěstím. Měl dceru, kteráž byla na smrt nemocná, tak že nemohli jí pomoci žádní lékaři, žádné léky. Padl k nohám Ježíšovým z úcty k němu, pln víry a zároveň přemožen bolestí velikou. Dcera má skónává, pospěš sobě tedy, pojď,

vlož na ni ruku, nebo vídal, jak Pán ruce na nemocné vzkládal, a ozdraví, domníval se, že nevyhnutelně jest třeba, by Pán k umírající přišel a divutvornou ruku na ni položil, a že potom teprv bude uzdravena. Šel s ním Ježíš, neboť měl lítost s otcem zarmouceným, chtěl pomoci tomu, který takovou víru a důvěru byl v něho projevil a tak pokorně jej byl za pomoc prosil. Nastala okolo něho tíseň, věřící i nevěřící shromáždili se kolem Ježíše a Jaira; bylo mezi těmi také mnoho jeho přátel a ctitelů, kteří ho litovali; ale také mnoho zvědavců.

Žena, dvanácte let již nemocna; prodravši se zástupem, na její prosby úpěnlivé a vidouce její tvář chorobou pobledlou, ustupovali jí z cesty, až se k Ježíšovi dostala; již byla u něho, ale tu opustila ji odvaha, prositi jej: Pane, pomoz mi; mimo to nechtěla jej zdržovati, an chvátal tam, kde bylo jeho pomoci ještě více třeba, nežli jí a bála se také lidí, že by ji kárali, kdyby svou prosbu pronesla. Ale plna víry v jeho božskou moc dotkla se pozadu roucha jeho, lemu jeho pláště. Uzdravena jest v témž okamžení od neduhů, bolesti jí opustily ihned, pocítila v sobě ihned jarou sílu. Tajně, skrytě blížila se žena k Pánu. Nikdo to nepozoroval, ale vševědoucí Pán věděl nejen o tom, že se bojácně dotkla jeho roucha, ale viděl také v její věřící, trpělivou, Bohu oddanou duši.

Kdo se dotkl roucha mého? tázal se, aby upozornil zástupy na ženu věřící a ukázal jim, jak byla odměněna její pevná, pokorná víra. Třesouce se, padla k nohám Ježíšovým; její nemoc byla považována za nečistou a tu měla se po zákoně varovati lidí; a ona odvážila se, dotknouti se Nejvyššího; bála se také, že mnozí mezi lidem přísně proti ní povstanou, že porušila zákona. Pověděla přede vším lidem, kterak uzdravena jest. Jak zaradovala

se, jak opustila ji veškera bázeň, když řekl jí přívětivě: Víra tvá tě uzdravila; tebe neuzdravilo to, že jsi se dotkla roucha mého, ale to, že jsi ve mne, v božskou moc moji, uvěřila; přívětivě to pravil a proto neodvážil se nikdo, ji znepokojovali. Jdi v pokoji (obyčejné pozdravení), nikdo neopovaž se tobě spůsobiti jakéhokoli příkoří za to, co jsi učinila a požívej pokoje a blaha ve zdraví po tak mnoholetém nepokoji a soužení.

Přišel jeden z domácích Jairových, z jeho služebníků. Dcera tvá umřela, skonávalať, když Jairus z domu vyšel; netrmácej mistra, neved ho více do svého domu, neboť proti smrti nemá jistě léku, ačkoli nemocných uzdravoval. Otec se zhrozil, ulekl se zprávy truchlivé. Toliko věř, pravil Pán Ježíš, vida, že Jairus ani nyní nepřestal doufati v jeho zázračnou moc a potvrdil jeho víru: Ona oživne. A Jairus skutečně uvěřil, že Pán i mrtvou vzkřísí, neboť vedl jej do domu svého. Množství lidí u dítěte plačících a kvílících; byliť tu hořekující známí a přátelé, družky zemřelé dívky; mnozí želeli jí upřímně a plakali nad nešťastnými rodiči. Byly tu také „ženy kvílící“, které za peníze kvílivaly v pláči hlasitém a divokém naříkání v domě zemřelého i při jeho pohřbu; aby jejich nářek byl tím působivějším, ranivaly své tváře do krve a krev mísívala se s jejich slzami. Čím bohatší byl nebožtík, tím více bývalo těch žen a tím hlasitější jejich nářek a hojnější slzy a také větší plat. V jejich nářek mísil se zvuk píšťal pištců, tak že byl před domem lomoz ohlušující. Byliť tam již k pohřbu, nebo zemřelý býval v týž den, co nejdřív po svém skonu, pochován. Proč pláčete a hlučíte? není k tomu příčiny; ale těmi slovy zavrhuje Pán také pohoršlivý onen zlořád židovským obyčejem při pohřbu zavedený. Neumřelať dívka, ale spí; mně jest smrt jako

spánkem, z něhož mohu probuditi k životu zemřelého tak, jako slovem budí lidé dřímajícího člověka. Posmívali se jemu, domnívajíce se, že je chce přemluviti, jako by dívka byla jenom usnula; neboť viděli ji, dotýkali se jejího těla a přesvědčili se, že skutečně jest mrtva. On jí neviděl a chce věděti lépe nežli my, že není mrtva? Byl vypuštěn zástup, pro neuctivost a nevěru svou nebyli učiněni očitými svědky zázraku Páně; ale zůstali přec před domem. Dívko, vstaň, pravil zemřelé, a ta nejen ihned oživila, ale byla také úplně uzdravena: hned vstala a chodila. Ti, kteří před domem stáli, spatřili ji, divili se tomu, vyprávěli to těm, kteří tu nebyli a pověst o tom roznesla se po vší zemi.

Pán Ježíš jest pravý Bůh: 1. vševědouce, 2. všemohoucí, uzdravuje mocí svou vlastní nemocnou, křísí mrtvou („Jako otec mrtvé křísí a obživuje, podobně i Syn,“ čl. 26.), přemáhá smrt a tak jeví se jako Vykupitel lidí.

Jairus i nemocná žena jsou nám vzorem 1. pokory, 2. víry, 3. pevné důvěry. Zvlášť bez víry by nebyli dosáhli, čeho na Pánu žádali („víra tvá tě uzdravila“, — „toliko věř“).

Dívka byla opravdu mrtva: 1. ti, kdo kolem ní byli, její domácí se o tom přesvědčili, 2. mnozí jiní ji viděli, i 3. Pán Ježíš věděl, že jest mrtva (pravil Jairovi: „ona oživne“).

Smrt se podobá spánku: 1. ve smrti nalezneme odpočinku po lopocení životním, 2. mrtví „nemohou nic dělati“, dobývati si zásluh, jako spící, 3. po smrti bude jednou probuzení, jako po spánku, při vzkříšení z mrtvých. Jaké bude jednou to probuzení?

Poučení. Jako žena nemocná vydala celé jmění své, aby nabyla ztraceného zdraví, tak obětují dosud lidé peníze, statky své, aby nemoci se zbavili, a dobře

činí. Ale jak chybují ti, kdo jsou nemocni na duši a nehledají vyléčení, ačkoli by ho mohli snadněji dosíci, než vyléčení tělesného. Dbej o své zdraví tělesné, ale ještě více dbej o zdraví své duše! — Na smrt buď vždy připraven, věda, že „staří umřítí musí a mladí umřítí mohou.“

Jak se máme chovati v těžké nemoci (5. přikáz. Boží)? Kterak se máme připraviti k šťastné smrti? Kterak se mají odbývati křesťanské pohřby? Zlozvyky a zlořády při nich. Co nás těší, když nám někdo zemřel, ježž jsme vroucně milovali?

31. Vyvolení a první rozeslání apoštolů.

(Mat. 10, 1—42. Mar. 6, 7—13. Luk. 9, 1—6.)

Z daleka, až od středo-zemského moře přicházeli nejen Židé, ale také pohané; zástupové obklopující Ježíše bývali tak četní, že nemohli slyšeti všickni jeho slov; a proto tlačívali se jedni přes druhé k němu, při tom vznikal lomoz a křik, a tak si překáželi ještě více. Měl lítost nad nimi, když viděl, jakým bludům až dosud byli oddáni, jak hříšně dosud žili, jak málo starali se o jejich náboženské vzdělání a mravný jejich pokrok ti, kteří úřadem k tomu byli povoláni, a jak mnozí z nich nepřicházeli k němu v čistém, dobrém úmyslu. Byli jako ovce nemající pastýře; kněží židovští měli býti jako dobrými pastýři lidu, měli jej vésti k Pastýři nejvyššímu, ke Kristu, ale oni nečinili tak, spíše odvraceli lid od něho. Tak že nevěděli opravdu, koho mají uposlechnouti; byliť jako bloudící ovce bez vůdce, bez pastýře. Žeň zajiště mnohá jest, jest mnoho těch, kdo potřebují poučení, vy-

koupení a také po něm touží; ale dělníků málo, málo těch, kteří by chtěli opravdu a obětavě pracovat pro blaho bloudícího lidu; Pán pohlížel při tom na 12 apoštolů svých a hlouček věrných učenníků. Prostě Pána žně, Boha, který chce nyní lidu pravdu zvěstovati, jej vykoupiti od hříchu, a pošle dělníky na svou žeň, ať učiní je již schopnými k onomu dílu. Vyšel na horu, jak činíval vždy před důležitým nějakým činem a trval po celou noc v samotě na modlitbách. Z učenníků svých odloučil dvanácte a nazval je apoštoly = poslanci k národu vyvolenému i všem národům. Dvanácte bylo jich dle 12 pokolení, (na náprsníku velekněze bylo 12 drahých kamenů s jmény 12 pokolení; kameny ty byly předobrazem 12 základních kamenů církve Páně, t. j. jeho apoštolů).

Jména dvanácti apoštolů. *) První Šimon Petr (Mt. 10, 2.); Petr nazývá se tu „prvním“ a tím neznačí se jenom počátek řady apoštolů, neboť není potom pověděno druhý, třetí a t. d.; tím nenaznačuje se také pořádek, jakým byli apoštolé od Pána povoláni, nebo tu by byl první Ondřej a druhý Jan; tím nenaznačuje se také, že by byl býval první v lásce u Pána, nebo první v tom ohledu byl miláček jeho, Jan. „První“ znamená tu jeho přednost před ostatními, že byl hlavou sboru apoštolského, nejvyšší plnost jeho apoštolského úřadu (primát). V evangeliích udávají se jména dvanácti apoštolů: 1) Mt. 10, 2., 2) Marek 3, 16—19., 3) Luk. 6, 14—16., 4) Sk. ap. 1, 13.; Petr uvádí se vždy před ostatními, ačkoli ostatní nejmenují se vždy v témž pořádku. (Viz Mt. 16, 16., — Jan 6, 69, — Jan 21, 15. — Sk. ap. 1, 15., — Sk. ap. 2, 14.)

Jděte k ztraceným ovcem domu israel-

*) viz čl. 13.

ského, nejprvé hlásejte mou pravdu a milost Israelitům, kteří jsou bez pastýřů, nemají ve svých kněžích pravých vůdců. Až teprv po z mrtvých vstání svém, když byl dílo vykoupení lidského vykonal, poslal je i k pohanům („Jděte do celého světa, učte všechny národy“). Přiblížilo se království nebeské, již brzy bude založena duchovní říše, církev, království Boží na zemi. Aby Israelité poznali v nich poslance zakladatele Božího království, Spasitele, pravého Boha, udílí i jim moc, konati zázraky a velí jim, by tu moc skutečně vykonávali: M r t v é k ř i s t e H o d e n ě j e s t d ě l n í k p o k r m u s v é h o ; když budete pracovati pro duchovní blaho, pro spásu jiných, zasloužíte si pokrmu od těch, pro které jste pracovali. Pokoj buď domu tomu; starobylé to pozdravení u Židů. Ale v ústech apoštolských nebylo pouhým oslovením ze zdvořilosti, ale slavným svědectvím, že jsou hlasateli pokoje, že pokoj usídli se u těch, kdo je přijmou a jim uvěří, že jsou vyslanci toho, kterého již andělé při jeho narození oslavovali jako dárce pokoje („a na zemi pokoj lidem dobré vůle!“). Jest-li že dům ten bude toho hoden, požehnání vaše přijde naň, přijmou-li vás ochotně, uvěří-li vám, splní se na nich váš pozdrav, dojdou požehnání, milosti, vámi jim ohlašované. A kde vás nepřijmou, požehnání vaše navrátí se k vám; vy přáli jste jim pokoj, přinášeli jste jim požehnání, milost; ale oni toho byli nehodni; avšak že jste s láskou pro ně pracovali, přijde požehnání na vás, i taková práce, jež pro zlobu lidskou vás k cíli nevedla, dobude vám u Boha zásluhy, odměny, požehnání. V y j d ě t e t i š e , bez hněvu, od těch, kdo vás neposlechli; vyrazte prach z nohou svých, aby na vás žádná památka po nich nelpěla; že svou vlastní vinou jsou vyloučeni z království Božího, že vy nemůžete za jejich zavr-

žení, které si sami způsobili. Lehčeji bude zem Sodomských i Gomorských v den soudný; jejich hříchy byly sice veliké, do nebe volající; ale nebylo jim nabízeno tolik milosti; neboť kdyby byli tak velikých milostí účastnými, jakých se dostává těm, kdo vás slyšeti mohou, nebyli by tak hluboko klesli. A proto stihne větší trest ty, kdo mé pravdy, vámi hlásané, nepřijmou.

Posílám vás jako ovce mezi vlky, čekají vás mnohá a krutá pronásledování. Buďte opatrní jako hadové, varujte se nebezpečí, buďte ostražití proti nim, nevrhejte se bez nutné potřeby v nebezpečí; jako had tiše uniká nepříteli, tak neobracejte zbytečně pozornost svých nepřátel k sobě, nikde nepůsobte hluku, ale vystupujte tiše a buďte vždy a všude připraveni na útoky svých nepřátel, nenechejte se nikdy překvapiti jimi, ani obelstíti strojenou laskavostí. Při tom však buďte sprostní jako holubice, mezi lstivými buďte upřímnými, beze lsti, pokorní, čistí, pravdomluvní a nikde nechtějte ničeho dosíci úlisností a přetvářkou. Holubice družná jest poselkyní míru, nepřináší nikam hrůzu a zděšení a tak přinášejte i vy všude mír, lásku a přátelství. Pán Ježíš do slova předpověděl apoštolům všecko co skutečně trpěti musili (čl. 83., 85. . .) Nenávidění budete pro jméno mé, pro víru ve mne, že víru tu i jiným hlásati budete. Neníť učenník nad mistra, a proto, že není více nežli on, nemůže očekávati pro sebe nic více, nežli i jemu se stalo. Vás zajisté nepotká nic horšího, nežli stihlo vašeho Mistra. A proto, když trpěti budete, zpomínejte si, že jsem i já trpěl, ačkoli jsem váš Pán, a že jsem trpěl mnohem více, nežli vy. Dostif jest učenníku, aby byl jako mistr; nemusí se rmoutiti, když rovná se svému Mistru i v tom, že trpí podobně jako on; ale může tím těšiti se, že jest mu takto

podoben. Nebojte se těch, kteříž tělo zabíjejí; nebojte se ani nejmocnějších lidí, nebo to nejhorší, co vám mohou učiniti, jest, že mohou vás, vaše těla usmrtiti. Bojte se raději toho, kterýž může duši i tělo zatratiti; z bázně k lidem neopustte nikdy Boha, neprohřešte se nikdy proti Božímu zákonu, neboť on může potrestati tělo i duši a to trestem věčným. On má vás v moci vždycky; ale lidé mohou vám škoditi jenom ke hrobu. A když vás budou nejvíce pronásledovati, tu myslívejte nejvroucněji na Boha, tu těšte se nejvíce, že jste pod jeho mocnou ochranou. On chrání i nejnepatrnější tvory, kterými lidé pohrdají (vrabce). Vy jste jemu mezi pozemskými tvory nejdražší. Zvláště o vás, jako o služebníky své, bude pečovati. I všickni vlasové vaši sečtení jsou; Bůh ví nejen o důležitých potřebách vašich, ale stará se i o nejnepatrnější věci, které vás se týkají, s láskou otcovskou a proto důvěřujte v něho.

Vyznávejte mne neohroženě před lidmi; nejen tehdáž se ke mně, k víře mé hlase, když vám z toho nevzejde žádná nepříjemnost, žádná škoda, žádné protivenství. Neboť tu by to nebylo zásluhou. A jak vy se budete na světě chovati ke mně, budu se někdy i já chovati k vám: Vyznám před Otcem, zapřímť před Otcem. Každý určí sobě svým životem, svými skutky sám buď přijetí do slávy k Otci a nebo zavržení od Otce. Musíte se oddělití od svých, musíte pro mne opustiti své rodiny, své přátele, svou otčinu, abyste mohli konati svůj úkol apoštolský mezi národy. Zákon Boží velí, milovati všecky lidi, a zvláště pokrevní příbuzné, rodiče; ale kdyby i ti, kdož člověku jsou nejdražšími, rodiče, žádali na něm něco, co jest proti Bohu, Božímu zákonu a on to učinil, zradil by Boha, Krista: Kdo miluje otce — více nežli mne, není

m n e h o d e n. Kdo by z lásky k rodičům i hříšným jejich přáním hověl, víry opouštěl, zákona Božího přestupoval: nerozuměl by dobře Božímu zákonu, nebyl by lásky Boží hoden. („Slušit Boha více poslouchati nežli lidí“). Kdo n e b e ř e n a s e b e k ř í ž e s v é h o, nesnáší z lásky ke mně trpělivě všech protivností, ale snaží se jim ujíti, není m n e h o d e n. Kdo z a c h o v a t i c h c e ž i v o t s v ů j pozemský tím, že mne bojácně před lidmi zapírá, z t r a t í j e j, ztratí život pravý, věčný, byť ušel mukám a smrti. Kdo p a k z t r a t í ž i v o t s v ů j p r o m n e, kdo pro mne, víru mou, smrt postoupí, z a c h o v á j e j, dobude si života věčného. Čekají vás mnohá pronásledování četných nepřátel; v š a k m n o z í p ř i j m o u v á s, uvěří vám. Kdo v á s p ř i j í m á, m n e p ř i j í m á; vy jste poslanci, služebníci moji, a proto kdo vás přijímá, má takovou zásluhu, jako by přijal mne samého a nebo mého Otce. Pán předpověděl jim i světlé a radostné stránky jejich apoštolského úřadu a nadchl je k němu tím, že jim důstojnost jeho zjevil: ve vás, přijímají mne, mého Otce. A k d o ŝ k o l i p o d á v á m č í š i v o d y v e j m é n u m é m, přijme vás pro mne, pro úřad mnou na vás vložený a prokáže vám nejmenší služby, že moji jste apoštolé, n e z t r a t í o d p l a t y s v é, dojde odměny věčné. Jak vznešený jest úřad apoštolský, když i nejmenší služba jim prokázaná, na věčnosti odměněna bude! Nejen bohatí mohou vám prokazovati služby, ale i chudí; neboť dobrý skutek necení se dle ceny pozemské, ale dle úmyslu, a dle toho, co a jak člověk vykonati mohl. I nejchudší může konati dobré skutky. (Tobiáš 4, 8. 9.)

Vyšli apoštolé po dvou, 1. aby tak se vzájemně podporovali, dodávali si odvahy; 2. aby dvěma spíše bylo uvěřeno, než jedinému, (pravil Pán fari-seům: „Ve vašem zákoně psáno jest, že dvou člověků

svědectví pravé jest.“ Jan 8, 17.); 3. aby dávali jiným příklad svornosti a lásky. Pomazali nemocných olejem i uzdravili je; nebylať to ještě svátost posledního pomazání, která není pro uzdravení tělesné, (jako bylo ono mazání nemocných, které konali apoštolé), ale hlavně ku prospěchu duše; byloť to pouze předobrazné naznačení její.

Ježíš Kristus jest všemohoucí, jest pravý Bůh; neboť uděluje z moci a vůle své i svým apoštolům moc, činiti zázraky v jeho jménu.

Pán Ježíš varuje apoštolý před bázni lidskou a napomíná je k bázni Boží; poukazuje k slabosti lidské, kteří i v největší své zlobě nemohou nám učiniti nic horšího, než usmrtiti nás. Ale hříchem uražený Bůh má v moci své tělo i duši naši, nejen na zemi, ale i po smrti. Bázeň Boží vede k statečnosti před lidmi, učí nás víru veřejně vyznávat, za ni radostně všecko trpěti. (Daniel. Tři mládenci v peci ohnivé. Eleazar. Sedmero bratří machabejských. Sv. Štěpán, jahen. Apoštolé. Všickni mučenníci).

Ježíš zjevuje vznešené důstojenství apoštolů, an dí, že všeliká služba, která jim byla prokázána, dojde odměny nejvyšší jako by byla prokázána jemu samému.

Proste pána žně, ať pošle dělníky na žeň svou. Církev, poslušna toho příkazu Páně, modlí se často za dělníky na vinici Páně, za důstojné a horlivé kněze. Za ně modlíme se každodenně v 2. prosbě modlitby Páně: „Přijď království tvé“, ať šíří se království tvé hodnými a horlivými kněžími; čtyřikrát do roka modlí se církev za ně o suchých dnech. Žeň zajisté mnohá jest; mnoho ještě těch, kdo Krista neznají. Všech lidí na světě jest asi 700 milionů; z těch jest katolíků asi 218 mil.; křesťanů rozkolnických (řecké církve) asi 80 mil.; protestantů různých sekt asi 90 mil.; mohamedánů asi 150 mil.,

a ostatní (kromě 1 mil. Židů) jsou ještě ve tmách pohanských.

Poučení. Nenechej se nikdy bázní před lidmi odvrátiti od modlitby, od ctnostného života; vyznávej vždy a všude víru svou slovy i skutky svými. Važ si služebníků Páně, biskupů a kněží; zastávej se jich proti zlomyslným utrhačům, přispívej k jejich výživě, podporuj účinně svaté missie.

Čtvrté přikázání Boží velí věřícím, jak se mají chovati k svým duchovním představeným? Proti kterému přikázání Božímu hřeší, kdo víru svou zapírá, za ni se stydí? Kolikrát jsou suché dni do roka? A kdy jsou? Co jest svátost posledního pomazání?

32. Stětí svatého Jana.*)

(Mt. 14, 1—12.)

Herodias bála se, že by Jan, třeba v žaláři, přiměl Herodesa Antipu, aby přerušil hříšný svazek s ní; a zároveň byla plna msty a zášti proti němu, že odvážil se jí i Herodesovi vytýkati jejich hřích. Mstivá žena, uražena ve své ctižádosti, přemýšlela, jak by přísného mravokárce o hrdlo připravila, neboť jenom tehdáž bude jistou před ním. Tím více se ho bála a tím více ukládá o jeho bezživotí, že Herodes měl ho v uctivosti. Neboť svatý a spravedlivý jeho život, jeho moudré rady působily i na jeho hříšnou, nevěřící mysl tak, že k němu s uctivostí pohlížel. Věděl také, že lid jej ctil jako proroka a bál se lidu, aby se nezbouřil proti němu, kdyby svatého proroka o život připravil.

Viz čl. 24.

Učinil hostinu knížatům a předním říše, vznešeným židům z nejpřednějších rodin. Zajiště byli mezi nimi zvláště Saduceové, Židé nevěřící, kteří nápodobili obyčejů pohanských a pohrdali mravy počestnými své vlasti z dřívějších dob. Když byla již hostina pokročila a všickni byli rozehráti vínem, vešla tam dcera Herodiadina (Salome) v rouše nádherném, ale stydlivost urážejícím, smyslně krásná, a tancovala. Její tanec, její úsměv a posuňky našly oblíbení u rozmařilých hodovníků: líbila se všem. Herodes radostí téměř bez sebe, že jeho hosté si tak libují při hostině a že tedy k němu přilnou a i jiné k němu obrátí, tak že se mu nebude co báti o jeho trůn; a zvláště jsa povděčen rozpustilé dívce, že mu hosty svým tancem tak získala, zvolal: Pros, zač chceš. Lehkomyslný, nerozvážný muž přísáhl: Byť to bylo polovice mého království. Nebyl sice králem, ale jenom tetrarchou, ale obyčejně jej nazývali králem. Jistě že bezbožná matka dívčina, znajíc jeho lehkomyšlnost, nastrojila všecko tak, aby jej svedla k veřejnému nějakému slibu a tak si pojistila to, že slib ten bude vykonán. Neboť dívka, vyšedši k mámě, řekla jí: Zač budu prositi? Jak zkažená dívka, ačkoli ještě mladá, z toho patrno, že nezhrozila se krvavé rady matčiny, ale bez ostychu a hrůzy pravila: Chci, abys mi dal hned na míse hlavu Jana Křtitele; hned, aby snad později Herodes při chladnější rozvaze, až vystřízliví, přání jejího nevyplnil; a proto přinesla si hned mísu pro hlavu svatého proroka. Zarmoutil se král, bylo mu srdečně líto obětovati život tak velikého muže za tak maličerný výkon, jakým byl tanec dívčin; hrozil se zločinu, který spáchat měl vraždou Janovou. Ale pro přísahu a pro spoluhodovníky, z nepravého studu a nevěda, že přísaha na něco zlého vykonaná,

na zločin, ani přísahou není; že jest sice velikou urážkou Boží, ale že druhé a ještě větší urážky Boží se dopouští, kdo zločin onen vykoná: Nechtěl jí oslyšeti. Jistě, kdyby byla žádala polovici jeho království, byl by našel důvodů, proč jí toho dáti nemůže a nesmí a nebyl by se styděl za to hodovníků. Snad i ti jej vybízeli k tomu, vidouce, že otálí vykonati skutek zločinný, aby poslal kata do žaláře; neboť i jim byl odvážný prorok proti mysli. Tiše skončil Jan v žaláři, ochotně položiv hlavu na špalek pod meč katův. Dívka přijala od kata hlavu, nebyloť v dívce ženskosti, vrozeného ženě citu něžného; a přinesla ji matce své; obě bezbožnice radovaly se, že jim nebude Jan nikdy již překážeti, že budou moci nyní znoužívati slabocha Herodesa k svým zločinným úmyslům dle vůle své. Herodias potupila ještě hlavu světce a probodla jeho jazyk jehlicí.

Učenníci Janovi pochovali tělo jeho do města Sebaste (či Samaria), kdež byl později nad hrobem jeho nádherný chrám, který však nyní jest, žel Bohu, mohamedánskou mešitou. Hlava jeho, kterou bezbožné ženy v Machérusu ukryly, byla později přenesena do Jerusalema a částka její jest nyní v Římě. Potom odešli a oznámili Ježíši, neboť věděli, jak miloval jejich mistra a mnozí z nich stali se učenníky jeho.

Herodes Antipas byl později zbaven vlády, poslán do vyhnanství do Gallie a umřel ve Španělich v bídě. Salome jela jednou v Gallii po zamrzlém jezeru pro zábavu; ale led se probořil pod saněmi, ona uvázla v ledu tak, že jí byla ledem odříznuta hlava od těla (vypravuje Nicephorus: Hist. eccl. I. 20.)

Sv. Jan jest mučenníkem svého prorockého úřadu; zemřel v povolání svém ve 32. roce věku svého. (Stětí sv. Jana 29. srpna.)

Hřích plodí nové hříchy, jak vidíme u Herodesa: 1. že pojal Herodiadu za manželku, 2. uvrhl Jana nespravedlivě do žaláře, ačkoli věděl, že jest muž svatý a spravedlivý, 3. dopustil se i vraždy na něm.

Nemírný a neslušný tanec svádí k jiným nepravostem, taktéž i nestřídmost v jídle a pití a společnost nešlechtných lidí.

Poučení. Jan umírá v žaláři. Herodes a ženy nešlechtné užívají všech rozkoší pozemských. Ale přec jest Jan šťasten i v okovech a oni jsou nešťastnými i v nádheře a bohatství. Neboť jenom ctnost, pokojné svědomí, plnění Božího zákona činí člověka opravdu blaženým. Proto baž nejvíce po takovém blahu. Raději umřítí, než prohřešiti se proti Bohu smrtelným hříchem!

Co jest přísaha? Kdy jest dovolena? Kdo přísahá neprávě? — Jakého hříchu se dopustila Herodias, že sváděla, ponoukala svou dceru k činu zlému? Devatero cizích hříchů? Sv. Jan napomínal, káral hříšníkům? Který dobrý skutek to konal? Skutky duchovního milosrdenství? Co se zapovídá v 5. přikázání? Co v 6.? Co svádí k nemravnosti? Krása tělesná bez krásy duševní není předností, ale spíše jest záhubnou.

33. Nasycení pěti tisíců mužů.

(Mat. 14, 13—21. Mar. 6, 30—44. Luk. 9, 10—17. Jan 6, 1—15.)

Jak byli asi apoštolé Páně, vrátivše se se své cesty po zemi, poděšení zprávou o zavraždění Janově; a proto jistě i oni prosili svého Pána, aby se vzdálil před mstou svých nepřátel, kteří nyní namířili všecku

svou zlobu proti němu, když nebylo více Jana, který v témž duchu působil, jako on. Pán věda, že „nepřišla ještě jeho hodina“, odešel z Galilee, nad kterou vrah Janův panoval, vstoupil na loď v Kafarnaum a apoštolé s ním plavili se k vzdálené poušti směrem severovýchodním v krajině Gaulonitis, kdež panoval nejmírnější ze 3 synů Herodesa I., Filip. Poušť ta byla jihovýchodně města Betsaidy Julias (kdež sídlíval tetrarcha Filip, okrášliv město to a nazvav je ke cti dcery císaře Augusta, Julie, Betsaidou Juliinou). Pán naznačil sám účel cesty té: „Pojďte soukromí na místo pusté a odpočiňte maličko: pamatovat' ve své něžné lásce více na ně, nežli na sebe; chtěl také, aby v samotě mohli rozjímati o všem, co se jim na jejich putování po zemi událo; aby jim mohl bez překážky odpovídati na četné jejich otázky; aby se tam On i oni posílili, potěšili modlitbou; a pak aby ušli nástrahám nepřátel. I tam přišlo množství lidu z měst na břehu jezerním i z vnitra Galilejského, dozvěděvše se kam se uchýlil; nebo taková byla jejich důvěra a víra v něho, přes všecken odpor jeho nepřátel stále se množících, že nemohli téměř bez něho býti. Obešli jezero na severu, přebrodili se přes Jordán a chváтали k němu. Ježíš měl lítost nad nimi; vida je unavené dlouhou cestou, pozoruje svým vševědoucím okem jejich duchovní bídu, nevědomost náboženskou, mravné poklesky i všelike pozemské jejich strasti (nemoc, chudobu).

Nedopřáv sobě oddechu, obětovav jim do-
brotivě potřebný odpočinek, vystoupil na horu,
na místo vyvýšené v této hornaté a pusté krajině,
sice by ho nebyli mohli zástupové ani viděti ani sly-
šeti a počal vyučovati, neboť po jeho pravdě
nejvíce toužili a té také nejvíce potřebovali. Jeho
slova, jeho napomenutí byla lékem pro jejich duše,

stížené chorobou bludů a hříchů. A když poskytl jim tak léku duchovního, šel k nemocným a uzdravil je. Jakou lásku jevili k nemocným ti, kteří tak daleko a s velikým namaháním je byli na poušť přinesli!

Mezitím, co Ježíš chodil mezi zástupy, těše je vlídnými slovy, poskytuje jim přátelské rady a uzdravuje nemocné, přistoupili k němu učenníci jeho, řkouce: Rozpusť zástupy, nebo již schylovalo se k večeru, aby mohli ještě doraziti do obydlených míst, než tma nastane. Věděli, že zástupové sami dobrovolně se od Pána neodloučí; a také chtěli je sami těmi slovy pobídnouti k odchodu. Věděli také, že nemají zásoby potravní a že mnozí z nich již hladem trpí a proto pravili i z útrpnosti nad nimi, aby je rozpustil, ať nakoupí sobě pokrmů. Je-li to hlavní příčinou, aby odešli, že trpí hladem a nemají při sobě chleba: Není jim potřeba odcházeti. Kolik chlebů máte? — Pět chlebů ječných, podobajících se plackám a dvě ryby nasolene a nebo uzené, které se kladly na chleb a tak s ním se zároveň požívaly. Pán Ježíš zkoušel víru svých apoštolů, jest-li některý z nich nezvolá: Ty nepotřebuješ žádných chlebů; ty můžeš svým všemohoucím slovem i z kamení chleby učiniti. Rozkažte lidu ať se posadí; žádný apoštol nenamítal: Co jim předložíš, nemaje ani tolik, co by nám stačilo? Ale ochotně a s věřící myslí rozsadili zástupy.

Vzhlédl k nebi, požehnal chleby a ryby; pohlédl k nebi, jako k svému Otci na znamení, že má touž moc jako On; ale zároveň modlil se jako člověk, prose za trpící lid, jako pravý prostředník jeho u Otce. Dal učenníkům, aby je kladli před zástupy; v jeho divotvorných rukou množí se chleby i ryby tak, že z jediného chleba a ryby nalámal kusů množství veliké; chleby i ryby ty množí

se i v náručí apoštolů; rozdávajíc z přinešených kusů zástupům a neubývá jich, až všickni byli poděleni a to tolikrát na své požádání, až nasyceni jsou všickni, tedy i apoštolé. Ten který mohl kdykoli zázračně lidem chlebů dáti, velel: Sebeřte drobty. Tím poučil zástupy, aby žádného daru Božího, byť sebe menší měl cenu, zbytečně nemařili (šetrnost). Naplnili dvanacte košů, ručních košů, nebo cestovních vaků, které Israelité na cestu s sebou nosili. Tím stal se 1. jeho zázrak patrnějším; 2. tím povzbudil svědky zázraku toho, by každý přebytek uschovávali pro nuzné; 3. že almužnou nestává se nikdo chudším, ale Božího požehnání si dobývá pro tento život i pro budoucí, jako apoštolé, kteří měli mnohem více košů potravy po tom, když byli ji rozdali, než měli před tím. Tentoť jest prorok, kterýž má přijíti, ježž Bůh skrze Mojžíše zaslíbil a který bude činiti podobné zázraky, jaké činil Hospodin na poušti, když krmil předky naše mannou. Proroci nazývají velmi často Messiáše králem, ovšem ve vyšším, duchovním smyslu; ale Židé představovali si jej králem pozemským. Proto že Ježíš dosvědčil svou messiášskou důstojnost zázrakem tak podivuhodným, chtěli jej vésti v slávě do Jerusalemu, doufajíce, že se k nim ještě tisícové jiní přidají, a tam jej provolati za krále země židovské. Ale Pán vzdálil se od zástupů, skryl se mezi skalinami před nimi; nechtěl býti jejich králem pozemským, viděl, jak by toužili více po chlebě tělesném, než duchovním; jak přejí si jej míti spíše za krále pro to, že očekávají od něho statků hmotných, než pro to, že by jim mohl poskytovat statků duchovních. Do tmy se zástupové rozešli; a potom, když byl večer, plavili se teprv apoštolé zpět do Kafarnaum.

Proč rozmnožil Pán Ježíš zázračné chleby a ryby? 1. aby dokázal všemohoucnost svou a po-

tvrdil takto víru lidu, že jest Bohem; 2. aby je připravil na zázračnou krmí v nejsvětější svátosti. Krmí tuto podává a rozmnožuje také skrze nástupce sv. apoštolů biskupy a kněze a nasycuje jí všechny, poskytuje v ní věřícím milostí, kterými duše po blahu hladovějící, toho nejvyššího blaha dochází, anať se spojuje s ním samým.

Před první slavností velikonoční proměnil v Káně vodu ve víno a tak naznačil ono proměnění, které se děje při nejsvětější svátosti. Před druhou slavností velikonoční učil ve svém kázání na hoře lid prositi o chléb vezdejší, ale tak, že tajemně poukazoval i k nadpřirozenému chlebu. Před třetí slavností velikonoční rozmnožuje chleby a tím poukazuje i k zázračnému rozmnožení nejsvětějšího chleba, a na to tento chléb i výslovně slibuje (čl. 34.). A před čtvrtou slavností ustanovuje skutečně tuto nejsvětější krmí. Rozmnožení chlebů a ryb jest přípravou k nejsvětější svátosti. A proto také vypodobňoval se Pán Ježíš v katakombách častokráte rybou (ryba nese na sobě košíček s chleby a nebo ryba a chleby vedle sebe na oltáři). Ryba byla takto také symbolem nejsvětější svátosti, v níž jest Kristus přítomen. Ryba sluje řecky: „ichthys“; každá litera znamená důležité slovo: J e s u s, C h r i s t o s, T h e u, h y i o s, S o t e r, t. j. Ježíš, Kristus, Boží, Syn, Spasitel.

Zázračné rozmnožování chlebů děje se dosud v přírodě, kde z jednoho zrnka vyrůstá klas s množstvím zrn, ze seménka do země sazeného strom, na němž množství uzrává plodů. Každým rokem vidáme, jak Bůh žehná, rozmnožuje chleby a rozdává štědře milionům. Staráť se Bůh otcovsky i o tělesné i o duchovní potřeby svých tvorů.

Pán Ježíš učí nás, bychom byli sporiivými, bychom i my ochotně nuzným pomáhali. Čím

více spoříme rozumnou spořivostí, tím více můžeme také jiným dobrodiní prokazovati.

P o u č e n í. Po příkladě Páně pomáhej svým bližním; poučuj je, rad' jim, napomínej je; ujímej se nemocných; uděluj rád a rychle almužnu chudým, ale nežádej, nečekej za to díků a chvály, ale také se skrývej před těmi, kdo by tě za to chtěli chváliti. Uznávej vděčně všechna dobrodiní Boží a zvláště toho buď pamětliv, že tě živí Bůh a proto modlívej se k tomu Živiteli svému před jídlem i po jídle, abys tak na jevo dal svou vděčnost k němu za jeho štědrotu.

Kde nalezáme i my Pána Ježíše, jako jej zástupové našli? Ne v hluku a reji světském, v místech zábav: ale v samotě, zvláště v chrámě. Kdy lámal i tobě Pán zázračně chléb duši sytící? Co jest svaté přijímání? Jak se máš k němu připravit? — Šetrnost? Protiva její? — Dobročinnost k chudým.

34. Přislíbení nejsv. svátosti.

(Jan 6, 22—72.)

Apoštolové plavili se večer na lodi zpět do Kafarnaum. I strhl se veliký vítr, na moři dělali se vysoké vlny, tak že nemohli dostati se s lodí ku předu. V tom ubíral se k nim Ježíš (při 4. bdění nočním, tedy o 3. hodině ranní, ještě za tmy), i křičeli strachem: Obluda jest to! Ale Pán promluvil k nim i poznali jej a Petr zvolal: Pane, rozkaž mi k sobě přijíti po vodě. A on řekl pojd'. I šel Petr po vodě, ale že vál proti němu tuhý vítr a vlny vysoko se zvedaly, bál se a počav tonouti volal: Pane, zachovej mne.

Dokud důvěřoval v Pána, v jeho moc, dotud se držel nad vodou; ale jak počal nedůvěřovati v něho, klesal. Tak děje se každému. Důvěra v Boha sílí člověka, že přemáhá všechna protiventství a nad různým nebezpečím vítězí. Ale nedůvěra činí jej hříčkou i sebe menších nehod. — Pán vzal Petra za ruku, řekl jemu: Málověrný, proč jsi pochyboval? Vstoupil pak s ním do lodi a ostatní apoštolové klaněli se mu řkouce: Jistě Syn Boží jsi ty. (Mat. 14, 22—33.)

Druhého dne po zázračném nasycení hledal lid Ježíše na poušti; neboť viděli, jak se apoštolové bez něho plavili na lodi přes moře. Nenalezli ho tu nikde a proto pospíšili pěšky do Kafarnaum touž cestou, kterou byli přišli na poušť. Nalezli jej tam ve škole, neboť byla zajisté sobota. I divili se velice, jak se tam dostal. Hledáte mne, ne proto, že jste viděli divy, ale že jste jedli z chlebů; netoužíte po mně proto, že jsem vám svými divy svou božskou moc zjevil; ale jenom ze sobectví, lakoty mne hledáte, abyste zase jenom chleba pozemského ode mne dostali. Bylo by vám nade všechno, kdybyste bez práce a namahání dostávali pokrmu tělesného. Avšak nebuďte tak pozemské mysli, nestarejte se jenom o tělo, pečujte ne o pokrm hynoucí, který sytí jenom hynoucí, smrtelné tělo, ale o ten, který zůstává k životu věčnému, který sílí nesmrtelnou duši, aby dosáhla života věčného. A tu přímo slíbil, že i tento duchovní chléb jim udělí: ježž vám dá Syn člověka. Ale zástupové nerozuměli jemu a domnívali se, že mluví o chlebu, který před smrtí chrání a způsobí, že budou moci zůstávati pořád na živě, řekli: Dávejž nám vždycky chléb ten. Jáť jsem chléb živý, k životu vedoucí, který s nebe sestoupil; kterýž jsem se člověkem stal. V chlebě, který já vám dám, budete mne samého požívati k životu věčnému: „Bude-li

kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. Chléb — tělo mé jest, jež vydám za život světa; tělo své bude obětovati pro život světa, aby všem lidem života věčného vydobyl; a totéž tělo své dá jim za chléb, za pokrm.

I hádali se Židé: Kterak nám může dáti tělo své k jedení? někteří se domnívali, že to pověděl jenom obrazně a že se nemá jeho výroku rozuměti doslovně; a jiní reptali s hrůzou proti tomu, že jim chce dáti své tělo za pokrm. Pán Ježíš poučil jich, že nemluvil obrazně, že míní skutečné své tělo, nebo pravil důrazně: *A men, a men pravím vám, nebudete-li jísti těla Syna člověka a píti jeho krev, nebudete míti života v sobě; dotvrzuje, že skutečné tělo své jim dá a skutečnou svou krev a hrozí, že nedosáhnou života, kdo jich nebudou chtítí požívatí. A totéž vykládá: Kdo jí mé tělo a mou krev, má život věčný, dosáhne ho dojista, a já ho vzkřísím, přijímá s mým tělem záruku, závdavek svého z mrtvých vstání. Přebývá ve mně a já v něm, spojuje se se mnou svazkem nejpevnějším, stává se účastným mých milostí a jako na zemi se mnou byl spojen, tak bude se mnou spojen i ve věčné slávě. Jako mne poslal živý Otec, jenž má život sám ze sebe od věčnosti, a já živ jsem, i já jsem věčný, pro Otce, od Otce od věčnosti splozen; tak i ten, kdo jí mne, živ bude pro mne, já mu dám ze svrchované moci své život věčný. Chléb, který s nebe sestoupil, jsem já, který jsem se ponížil z lásky k vám a vtělil se v podobě lidské a vtělím se také v podobě chleba, abyste mne mohli požívatí. Aby nedomnívali se, že snad to bude jenom nějaký zázračný chléb, podobný manně, pravil: Není on jako manna, kteráž byla jenom tělesným pokrmem, kterouž otcové vaši jedli;*

nebo oni zemřeli, manna neměla ani té moci, že by jich byla před tělesnou smrtí zachránila; ale můj chléb bude míti v sobě moc neskonale větší, nebude sice ochranou před smrtí tělesnou, ale bude duši sílit k životu věčnému: Kdo jí chléb tento, živ bude na věky.

A tak opakoval Pán Ježíš několikráte, že skutečné své tělo dá lidem za pokrm a že toto tělo jeho jim zjedná život věčný.

Počali někteří učenníci reptati: Tvrdá jest tato řeč, divná, nesrozumitelná, nám se protivící; i kdož ji může slyšeti? Kdož jí může uvěřiti? Vždyť jest to neslýchané, lidskému citu se protivící, jísti lidské tělo a píti krev! Toto-li vás pohoršuje? Nemáte dosti víry ve mně, rozumíte mým slovům hrubě a smyslně a proto se pohoršujete. Nedospěli jste ve své víře ještě tak daleko, abyste uvěřili, že mohu i to učiniti, čeho vy ještě nemůžete pochopiti. To pochopíte teprv tehdáž, až u zřítě Syna člověka, an vstupuje, kdež prve byl, až z mrtvých vstane, na nebe vystoupí a tím i nevěřícím dokáže, že jest všemohoucím Bohem. Duch jest, kterýž obživuje, tělo nic neprospívá; nedám vám mrtvého svého těla, o které byste se dělili; to by vám nic neprospělo k životu věčnému, na to nemyslím, k něčemu tak hroznému vás nevybízím; ale dám vám tělo, v kterém žije Duch Boží, které naplňuje božská síla, dám vám své tělo zduchovnělé, proměněné, oslavené (ve způsobě chleba a vína) a to obživí vás. Sto va, kteráž jsem mluvil vám, duch jsou a život, nejsou tvrdá, nesmyslná, jak jste pravili, ale jsou k útěše vaší duchovní a hlásají vám život věčný, jenom třeba vám, abyste mi pokorně věřili, ač mi ještě nyní nemůžete dokonale rozuměti. Jsou někteří z vás, kteří se zpěčují uvěřiti, kteří viděli tolik zázraků mých a přec ne-

chtějí mi uvěřiti, když mluvím to, co jejich smyslné myšlénky a jejich rozum převyšuje. Mnozí z učenníků jeho odešli; neměli pokorné víry v něho a tím již stali se nehodnými býti učenníky jeho. Protože svou nevěrou se vyloučili z počtu těch, kteří měli býti jiným příkladem zvláště pevné víry, nevolal jich Pán zpět, ačkoli zkáza (zaviněna jimi samými) tolika duší jej bolela; setrval na tom, aby tajemství toto věřili, ani apoštolům neodvolal svých slov, nevyložil jich jinak, než byl všem je vykládal; ano i těm nechal na vůli, že mohou odejít, nechtějí-li uvěřiti. Zdaž i vy chcete odejít? Zdaž i vy nevěříte; a nevěříte-li, nezbývá vám nic, než abyste odešli. Petr: Pane ke komu půjdeme? Kdež bychom našli více lásky, kdo by nám lépe zvěstoval pravdu? Kdo by nám dovedl více milostí prokazovati? Neznáme na světě nikoho, kdo by nám byl tak drahý, jako ty. Tyť máš slova života věčného; tvá slova, tvé učení vede k životu věčnému; my věříme v každé tvé slovo a třeba bychom ještě mnohému nerozuměli, nepochybujeme o pravdě toho, co díš, a tak věříme i ve tvůj slib, že nám dáš tělo své a krev svou: my jsme uvěřili, neboť z tvých divů, z tvé moudrosti, z tvého svatého života jsme poznali, že jsi ty Kristus, Syn Boží. A tak osvědčili ústy Petrovými, že zůstanou mu věrnými, protože jest pravý Spasitel a Bůh i kdyby mnozí jiní ho opouštěli, že jejich smyslným tužbám a myšlénkám nehověl.

Pán Ježíš slibuje nejsvětější svátost oltářní. (Viz čl. 16.) V nejsvětější svátosti jest Kristus celý přítomen skutečně (podstatně) a nerozdílně: 1. Já (jako Bůh i člověk, s tělem i s duší) jsem chléb živý, 2. Kdo jí mé tělo a pije mou krev, požívá Krista samého; 3. ve mně přebývá a já v něm, já (celý

Kristus) jsem v něm; 4. Duch obživuje, tělo nic neprospívá, to mé tělo jest oživeno duchem (duší a božským Duchem mým, mým božstvím).

Kdo jí chléb tento, živ bude na věky, pravil Pán, a tím naznačil, že dostačí při svatém přijímání přijímati toliko ve způsobě chleba.

Také naznačil Pán Ježíš, že jest věřícím potřeba, přijímati nejsvětější svátost. Pravidlo: Nebudete-li jísti těla — nebudete míti v sobě života; — a kdo jí mé tělo, má život věčný. Naší jest povinností nejpřednější, starati se o to, bychom života věčného dosáhli; a proto nutno nám přijímati onu nejsvětější krmí, která k životu věčnému vede. Církev vykonává tedy jenom vůli Páně, nařizujíc věřícím, by alespoň jednou v roce nejsvětější svátost přijímali. To nařizuje těm, kteří již mohou tuto nebeskou krmí poněkud poznávati a jejichž vůle tak jest vyvinuta, že mohou se rozhodnouti pro ni a nebo proti ní.

Účinky svatého přijímání: 1. spojuje nás s Kristem, 2. dává nám závdavek budoucího z mrtvých vstání, 3. oživuje duši milostí posvěcující a proto odstraňuje vše, co se jí protiví (všední hříchy i časné tresty), 4. posiluje duši proti smyslnosti tělesné.

Křesťan věřící neříká: Kterak nám může dáti své tělo k jedení? ale věří pevně v tajemství nejsvětější svátosti pro Krista, Syna Božího, nejvyšš pravdomluvného a vševědoucího.

Pán Ježíš předpovídá: 1. ustanovení nejsv. svátosti, 2. svou smrt na vykoupení světa, 3. své na nebe vstoupení. — I to alespoň naznačuje, že jako se mnozí z učenníků jeho nad jeho slovy horšili, také později se budou nad jeho tělem a krví horšiti.

Poučení. Zachovej povždy pevnou a pokornou víru v učení Páně. Zvlášť věř pevně v jeho skutečnou

přítomnost v nejsv. svátosti a proto se jí pokorně klanívej, uctivě ji navštěvuj, přijímej ji vždy v čisté srdce, s pevnou vírou.

Co jest sv. přijímání? Čeho nabýváme v něm? Jak se máme připraviti k němu? 1. na duši, 2. na těle. Co sluší konati po svatém přijímání. — Kterak zní 4. přikázání církevní (IV. Lateranský sněm 1215. za papeže Innocence III.)

Třetí slavnost velikonoční.

35. Žena kananejská.

(Mat. 15, 21—28. Mar. 7, 24—31.)

Pro úklady Židů nešel Ježíš ke slavnosti velikonoční. Byliť přišli k němu do Kafarnaum fariseové a zákonníci, aby jej pozorovali a svá pozorování ohlásili vysoké radě židovské, aby mohl býti od ní souzen a odsouzen. Pán káral přísně jejich mrtvou obřadoslužbu a vytýkal jim, že na ně vztahují se slova Isaiáše proroka (29, 13.): „Lid ten ctí mne toliko ústy, ale srdce jeho daleko jest ode mne.“ Protože věděl, jak mu v Jerusalemě zkázu chystají a „že nepřišla ještě hodina jeho“, neputoval tentokráte do chrámu, nýbrž chodě učil po Galilee severní, hornaté, a konal mnohé zázraky na různých nemocných, které přinášeli k jeho nohoum. Kdo se dotkl jenom okraje jeho roucha, byl uzdraven.

Přišel až do krajin pomorských měst Týru a Sidonu, ale měst těch samých nenavštívil; tam bydleli potomci Kananejských, tak nazváni dle Kanaana syna Chamova; bydlívali

od Jordánu až k střeozemnímu moři, dříve nežli Židé se byli do země zaslíbené přistěhovali. Byli pohané a jejich modloslužba byla nemravná a ukrutná (Astarte a Moloch). Bě ž e l a z a n í m ž e n a z k o n č i n t ě c h, pohanka; ale protože bydlila na hranicích země židovské, znala poněkud proroctví o Messiaši, který bude z rodu Davidova a slyšela o zázracích Ježíšových a proto uvěřila, že by tento byl Messiáš: P a n e, s y n u D a v i d ů v, s m i l u j s e n a d e m n o u. A tu vypráví mu svou bolest mateřskou: D c e r a m á z l e s e t r á p í o d d u c h a z l é h o. U pohanů vyskytovali se velmi často zlým duchem posedlí v rozličném stupni; a také rozeznávali pohané dobře posedlost od jiných nemocí. Ježíš n e o d p o v í d a l j í, a šel mlčky cestou dále, jako by ani slyšeti jí nechtěl. Bylať to zkouška její pokory a víry. N e u s t a l a v o l a t i, věřila pevně, že jenom On jí pomůže a doufala nezvratně v jeho milosrdenství i dobrotu. To dojalo jeho učenníky a prosili za ni. N e j s e m p o s l á n n e ž k z t r a c e n ý m o v c e m d o m u i s r a e l s k é h o; nebo viditelná a osobní činnost Spasitelova měla se vztahovati jenom na Israelity, jakž bylo také skrze proroky Bohem jim zjevováno. A teprv po Israelitech a skrze ně (skrze apoštoly, členy národa israelského) měli býti účastnými učiněni jeho milostí všickni ostatní národové, (jak výslovně pravil: „Jděte do celého světa a učte všecky národy“; „mnozí od východu a západu...“ viz čl. 22.). Ztracené ovce, t. j. Israelité v bludy a hříchy pohřížení. Pro pohany ještě nyní nenadešla doba milosrdenstvím Božím jim určená. Žena doufá i tu v něho, přistoupila až k němu, klaněla se jemu, tím dávajíc víru svou na jevo, že není člověkem pouhým, ale Synem Božím a zvolala po druhé již: P a n e, s v r c h o v a n ý P a n e, B o ž e, p o m o z m i, j s i v š e m o h o u c í, d o b r o t i v ý, m i l o s r d n ý. Ježíš chtěl víru její ještě

více zkusiti a utvrditi; jsa vševědoucí, viděl jasně do její duše, ale chtěl její víru a vytrvalost v modlitbě dáti za příklad jiným; aby také si mohla získati tím větší zásluhy; aby si tím více vážila dobrodiní, kterého si po tolikerych prosbách a s takovou bolestí vyžádala; aby byla její víra očištěna, posílena. Popřej nejprv dětem nasycení; Židům, jakožto údům národu vyvoleného, těmto dětem Božím, synům prvorozeným království Božího, patří nejprv chléb, učení mé, milosti mé. Neníť dobré vzíti chléb synů a vrci jej psíkům. Židé nazývali pohany nečistými, neměli s nimi v ničem žádného účastenství, přirovnávali je ke psům bez pána pobíhajícím, neužitečným, škodlivým. Pán zmírnil tento drsný výraz a přirovnává pohany k psíkům, kteří sice k rodině nepatří, ale již v domě přebývají a jemu jsou k velikému užitku. Tak jest, Pane; vím, že mají Israelité právo přede mnou na tvé milosti. Avšak jim dostává se tvých milostí tak přehojně, že zbude i pro mne pohanku; vím, že se tvá moc a dobrota nikdy nevyváží. I štěňátkajedí drobtý, které padají se stolů pánů jejich; když ty mně pomůžeš, neutrpí tím žádné škody Israelité, kteří na nás pohany pohlížejí s tak pánovitou pýchou a opovrženlivě. Israelitům tolik dáváš, žiješ mezi nimi, mezi nimi působíš nesčíslně zázraků, je učíš své pravdě: u nich jsou stoly bohatě pokryty tvými dary, a přec nevěří tak mnozí v tebe. Já věřím, když i drobtů mi podáš, jenom část nepatrnou mi toho prokážeš, co jim poskytuješ. Ó ženo, zahanbuješ zákonníky a mudrce židovské, kterým jsou známa všecka proroctví o mně a přec nevěří; veliká jest víra tvá, věříš ve mne, ačkoli pohankou jsi, že jsi se nedala odvrátiti od víry zdánlivě nevlídnými, odmítavými slovy mými. Staniz se tobě, jak chceš, jak jsi bezpečně a jistě doufala. (Podobně

řekl Pán pohanskému setníku z Kafarnaum, který se podobá pokorou, věrou a důvěrou svou v Pána této ženě. Čl. 22.).

Z d á l k y u z d r a v i l Pán Ježíš dívku pohanské matky (jako z dálky uzdravil služebníka pohanského setníka) a tím osvědčil zvláště svou v š e m o h o u c n o s ť; a spolu i to, že nepřišel k pohanům, že mu dosud jenom Židé jsou blízkými, ale že i jim Boží milosrdenství bude prokazováno.

V y t r v a l á m o d l i t b a a p ř í m l u v a s v a t ý c h i v ě ř í c í c h (apoštolé se přimlouvali za ženu) dobývá nám milostí a smilování u Boha, je-li zároveň spojena s p e v n o u v í r o u, d ů v ě r o u (odevzdaností do vůle Boží), p o k o r o u a k a j i c n o s t í.

P o u č e n í. Modlívej se vytrvale; v souženích a pokušení vzývej Boha vroucně za pomoc a nespolehej se jenom na sebe a na lidi. Prosívej také horlivě svaté za přimluvu a konej modlitby své ve spojení s Církví sv.

Co jest modlitba? Kolikerá může býti modlitba dle způsobu, jak se modlíme, — a dle úmyslu, pro který se modlíme? Jak se má modliti křesťan? Které jest ovoce modlitby? Kdy se máme zvláště modliti? Za koho? O co máme prosívati především?

36. Ježíš přislubuje Petrovi nejvyšší moc svazovací a rozvazovací.

(Mat. 16, 13—19. Mark. 8, 27—29. Luk. 9, 18—20.)

Procházeje severní Galileí, stále čině zázraky, *) přišel Ježíš za Jordán, do krajiny deseti měst (Deka-

*) Uzdravil hluchoněmého, dotknuv se slinou jeho jazyka a uší a řka: „Epheta“.

polis). Města ta byla: Scythopolis, před Jordánem, a za ním: Gadara, Gerasa, Pella, Hippon, Dion, Rabbath, Ammon, Damašek. Přišel na poušť (opět severo-východně jezera genesaretského), učil zástupy a nasýtil čtyři tisíce mužů kromě žen a dětí sedmi chleby a několika rybičkami, načež jeho učenníci sedm košů drobtů nasbírali (2. z á z r a č n é n a s y c e n í l i d u).

Odtud odešel na sever až do krajin C a e s a r e e Filipovy, 1½ hodiny východně města Dan, severo-východně jezera meromského, v krásném údolí na úpatí velkého Hermonu; městu tomu dal jméno Caesarea tetrarcha Filip (vladař Iturijský a Trachonitský). Od jezera genesaretského bylo k městu tomu asi 10 hodin. (Nyní chudá ves asi o 50 chýších). Modlil se delší dobu v s a m o t ě, jak činíval vždy před něčím velmi důležitým. Potom vrátiv se k učenníkům, otázal se na cestě: Z a k o h o m a j í l i d é S y n a č l o v ě k a ? z ú m y s l n ě j m e n u j e s e s á m č l o v ě k e m, a b y m ě l i a p o š t o l é p ř í l e ž i t o s ť, o s v ě d č i t i, ž e v i d í v n ě m n e j e n č l o v ě k a, a l e t a k é B o h a. A p o š t o l é o d p o v ě d ě l i v ě r n ě t a k, j a k l i d o n ě m s m ý š l e l. Z a J a n a K ř t i t e l e, n e b o ť d o m n í v a l i s e, ž e n e n í p r a v d i v o u p o v ě s ť o j e h o s m r t i, ž e v y v á z l z e ž a l á ř e; z a E l i á š e, k t e r ý b y l z a ž i v a d o n e b e v z a t a n y n í z a s e n a z e m ě b y l p o s l á n; z a J e r e m i á š e, k t e r ý z v l á š t n í ú c t y u I s r a e l i t ů p o ž í v a l, a n e b n ě k t e r ě h o z p r o r o k ů, k t e r ý m a j í p ř i p r a v o v a t i l i d n a p ř í c h o d M e s s i á š ů v; a v š a k z a s a m ě h o M e s s i á š e t ě n e p o v a ž u j í, v y j í m a j e j e n o m n ě k t e r é j e d n o t l i v c e. A k d y ž b y l i p o v ě d ě l i, c o l i d o n ě m s m ý š l í, t á z a l s e: A v š a k k ý m v y m n e b ý t i p r a v í t e? S o u d í t e o m n ě t a k é j e n o m t a k, j a k o l i d? R y c h l e a s v r o u c í m n a d š e n í m p r o j e v i l P e t r v í r u s v o u a i s v ý c h d r u h ů: T y j s i K r i s t u s, M e s s i á š, S p a s i t e l, S y n B o h a ž i v ě h o, *) p r a v ý B ů h, r o v n é p o d s t a t y s O t c e m,

*) První svědectví jeho viz čl. 34., jakož i všech apoštolů při noční plavbě přes moře.

mající život v sobě sám ze sebe, jako i Otec. B l a h o s l a v e n ý j s i, věčná sláva a blaho čeká tě pro víru tvou, která jest první podmínkou věčného blaha; Š i m o n e, s y n u J o n á š ů v, oslovuje jej dle jména, kterýmž světu, své rodině náležel a klade potom důraz na druhé jméno, kterým náleží nebi a církvi. T ě l o a k r e v n e z j e v i l o t o h o t o b ě; toho nepoznal jsi sám ze sebe, svými smysly (zrakem, sluchem, vídaje mé zázraky a slýchaje slova má), ani tě o tom nepoučili jiní lidé; a l e O t e c m ů j osvítil tě zvláštní svou milostí, kterou jsi ty ochotně a věrně přijal. Ty jsi mi dal právě jméno mé a tedy i já ti dávám jméno, které značí tvou víru, oddanost, tvé povolání a úřad tvůj: T y j s i P e t r (aramejsky: Kéfas, t. j. skála). Před tím, povolav Šimona za svého apoštola (čl. 13.) pravil Pán: „Slouti budeš Petr“; nyní stáváš se již tím, co značí toto jméno. Sám o sobě mluví jako o staviteli a církev svou přirovnává k budově, kterou zbuduje; a na té skále vzdělám církev svou, ty jsi základem církve mé a jako ta jest nehynoucí, tak i ty neumřeš (osoba Petrova není nesmrtelnou, ale úřad Petrův v jeho nástupci jest nesmrtelný). Jako skála pevně stojí, tak i ty budeš pevně státi ve víře své, nikdy se nezmýlíš v ní, budeš neklamnou její oporou pro církev, mé pravdy hlasatelku. A brány pekelné jí nepřemohou; a když i brány pekelné se otevrou do kořán a všecka moc a síla pekelná se vyřítí k boji proti církvi na tobě založené, církev má všemu oddolá: nezahyne, nepozbude mé pravdy. A t o b ě d á m k l í č e k r á l o v s t v í n e b e s k é h o, tebe učiním nejvyšším správcem svého domu, své církve, dám ti nejvyšší moc nad církví a jejími členy (obyvateli domu), abys do ní přijímal nové údy i z ní nehodných vylučoval. C o ž k o l i s v á ž e š n a z e m i, b u d e s v á z á n o i n a n e b i a c o ž k o l i r o z v á ž e š n a z e m i,

b u d e r o z v á z á n o i n a n e b i ; těmi slovy udílí Petrovi nejvyšší zákonodárnou i soudcovskou moc nade všemi údy církevními: cokoli promineš, nebo čeho nepromineš, bude to nejen na zemi míti platnost, ale i v nebi. Máš moc odpouštěti hříchy, promijeti časné tresty; jakož i neodpouštěti, zadržovati těch i oněch. Tvůj výrok, tvé rozhřešení a nebo odepření jeho platí i v nebi.

I všem apoštolům pravil Pán Ježíš později: „Amen, amen, pravím vám: Cožkoli svázete na zemi. . . .“ (Mat. 18., 18.), svěřiv i jim moc pastýřskou, zákonodárnou a soudcovskou ve své církvi, ale pod nejvyšší právomocí Petrovou, jemuž jedinému klíče své církve odevzdal.

Svědectví o božství P. Ježíše: 1. Petr jmenuje jej výslovně Bohem a ostatní apoštolové mlčky k tomu přisvědčují; 2. P. Ježíš jej za to velebí a nazývá Boha svým Otcem a tak osvědčuje také sám o sobě, že jest Bůh; 3. Kristus jedná jako Bůh, odevzdávaje Petrovi na vždy trvající moc svazovací a rozvazovací, kterou jenom Bůh udíleti může; 4. s božskou svrchovaností mluví o nepřemožitelném díle svém, své církvi a i tím osvědčuje svou všemohoucnost.

V í r a jest Bohem nám udělená, v l i t á ctnost („zjevil ti Otec můj“).

C í r k e v K r i s t o v a : 1. jest j e d n a , 2. a p o š t o l s k á (na základě sv. Petra a ostatních apoštolů), 3. v i d i t e l n á (dům — na skále —) 4. v ž d y t r v a j í c í , nezničitelná.

Kristus je zakladatel církve svaté, a n e j v y š š í v i d i t e l n o u h l a v o u její jest svatý Petr: jest základem, na němž celá církev jest zbudována, všechny části její, t. j. všickni její údové spočívají na něm, s ním musí býti spojeni v jednotě víry. Kdo není na skále Petrově, není v církvi, protože církev jenom na té skále je zbudována. Kdo klíče nad do-

mem obdržel, přijal také nejvyšší správu nad jeho obyvateli a tak byl i Petr učiněn nejvyšším správcem, pastýřem církve Páně: náměstkem Ježíše Krista. Pán Ježíš založil církev na vždycky a tak přechází nejvyšší moc Petrova (primát) na jeho nástupce; nebo jako církev stále trvá, tak musí trvati vždy její základ; a bylo-li třeba pro zachování jednoty její za časů apoštolů nejvyšší hlavy, je t toho zajisté třeba tím více po jejich smrti. (Petr, Linus, Klétus, Klemens, — Pius IX., Lev XIII. od r. 1878.)

Papež jest hlavou církve a v učení neomylný; jest skalou, na níž církev založena a které brány pekelné nepřemohou. Kdyby však papež v učení pochybiti mohl, tu by byla skála ta peklem přemožena. (Sv. Cyprian: „K té skále nemá blud přístupu nežádného“). Petr nebyl učiněn pouze prvním mezi apoštoly (mezi rovnými), ale jejich základem a hlavou, obdařenou vyšší pravomocí (nejvyšší pastýř a učitel církve).

Poučení. Cti svatého Otce jako náměstka Páně, nástupce sv. Petra, hlavu církve katolické; modlívej se za něho a za to, by vždy víc a více lidí jej ctili jako nejvyššího pastýře a učitele církve.

Co jest církev svatá? Kolikerý úřad svěřil P. J. apoštolům? Které známky má pravá církev? Jest v učení neomylná, samospasitelná. Proč jí říkáme římsko-katolická?

37. Proměnění Krista Pána.

(Mat. 17, 1—9. Mar. 9, 1—8. Luk. 9, 28—36.)

Pán Ježíš předpověděl ještě, když byl Petra za hlavu své církve prohlásil, utrpení, smrt a z mrtvých vstání své (Mat. 16, 21.); také pravil: „Chce-li kdo

za mnou přijíti, zapři sebe sám a vezmi svůj kříž a následuj mne“ (Mat. 16, 24.)

Od Caesaree Filipovy šel Pán Ježíš opět do Galilee a za šest dní přišel k hoře a pojal nejdůvěrnější apoštoly své Petra, Jakoba a Jana na horu vysokou, aby se tam modlil v soukromí, lidem z pobožnosti nevyrušován. Dle věrohodného podání jest to hora Tábor, dvě hodiny jihovýchodně Nazareta v rovině Esdralonské, jako vznešený oltář k nebi se pnoucí, kam až dosud přicházejí křesťané Nazaretští na svátek proměnění Páně (8. srpna) v slavném průvodu před slunce východem a kdež kněz z františkánského kláštera v Nazaretě slouží slavnou mši svatou. Na temeni horském býval velkolepý chrám ke cti Spasitele (z dob první výpravy křížové) od muhamedánů pobořený. Proměnil se před nimi, sláva a velebnost jeho božské přirozenosti ozářila i jeho lidské tělo a zaskvěla se i na jeho rouše: Zaskvěla se tvář jeho jako slunce, podobala se v proměněné své kráse slunci, v jehož záři nemožno pohlížeti, a roucho jeho jako sníh, který se skví jako perlami a démanty a hvězdami, když na ně slunce svítí. Ukázali se jim Mojžíš a Eliáš tělesně, jakožto zástupcové proroků starého zákona, který byl přípravou k němu a jakožto svědkové toho, že na něm splnil se zákon i proroci, uctivě rozmloouvajíce s ním o jeho nastávající smrti, kterou bude vykoupení lidstva vykonáno, po němž i oni toužili. Petr vídal Pána svého vždycky jenom v pokorné podobě lidské, v chudobě a nízkosti a tu zaplesal, vida jej oslaveného tak, jak si to vždy přával v srdci svém, nejvřelejší láskou k němu rozníceném. V té slávě, v tom povýšení chtěl by jej viděti neustále; přeje si, aby se více nevrátil ve svou dřívější poníženost: Pane, dobře jest nám zde býti; nejen já, ale i ostatní apo
j

šťolové, jsme šťastnými, když vidíme tě oslaveného a jak se ti klanějí největší proroci starého zákona. Ve všem jsme tebe poslušni a proto jenom, chceš-li, uděláme tu tři stánky, my budeme před tvým stánkem šťastni v blízkosti tvé. Zastínil je oblak světlý; v starém zákoně byl oblak znamením přítomnosti Boží (oblakový sloup před Izraelity, oblak do kterého vstupuje Mojžíš na temeni hory Sinai, oblak nad archou úmluvy). A z oblaku pravil hlas toho, který v oblaku tom se zjevil a svaté proroky ze země opět k výšinám povznesl, hlas Boží: Tentoť jest Syn můj milý, v němž jsem si dobře zalíbil; toho poslouchejte. Jako na počátku veřejné činnosti toto svědectví vydal Otec o Ježíši (při křtu), tak je vydává i nyní, když se jeho pozemská činnost ke konci chýlí; tam to bylo před posledním prorokem starého zákona a tu u přítomnosti jiných dvou proroků, že Ježíš jest skutečně ten, o němž proroci hlásávali. V starém zákoně zjevoval se Bůh ve své slávě i viditelně třem patriarchům Abrahámovi, Isákovi a Jakobovi; a v novém zákoně zjevuje se třem patriarchům nové doby: Petrovi (hlavě té říše, věrou Abrahamovi podobnému), Janovi (láskou a mírností Isákovi se podobajícimu), Jakobovi st. (podobnému Jakobu-Israeli, bojovníku Božímu; neboť Jakob prolil první z apoštolů krev svou v boji proti bludu a hříchu).

Báli se velmi, zděsili se, že oni slabí lidé, jsou tak blízkými velebnosti božské; tížilo je vědomí jejich nedokonalosti na blízku nejvyšší dokonalého. Jak dlouho trvali v tomto ustrnutí, ani nevěděli, až se jich Ježíš dotkl a z toho poznali, že jest ještě s nimi a nebyl od nich vzat do nebe. Vstaňte a bojte se, potěšil je, zůstanu ještě s vámi. Spatřili jej opět v obyčejné jeho podobě. Mocně dojatí tím, co viděli a slyšeli a z úcty k Ježíši, jež spatřili ne-

besky oslaveného a o němž slyšeli svědectví jeho Otce, mlčky sestupovali s hory. Žádnému nepravte o tom vidění, dokud by Syn člověka nevstal z mrtvých. Brzy již vystoupím na horu kříže a ti, kdo uvidí mne na té cestě největšího mého ponížení, neuvěřili by vám, když byste jim vyprávěli o mém proměnění; to teprv uvěří, až z mrtvých vstanu; neboť hora Tábor a Golgatha byly tehdáž ještě jako dvě protivy, kterých rozum lidský srovnati nemohl; tam Kristus v rouše skvělém, ozářen, povýšen nad zemí mezi dvěma světci, pod ním v slasti nevyšlovné Petr, Jakob a Jan — a tuto Ježíš obnažen, s tváří zsinalou, bez záře kolem hlavy, ale s trnovou korunou, mezi dvěma lotry, a pod křížem Maria ve mdlobách, plačící Jan a ženy; tam mluví Otec s nebe — a tu mlčí nebesa, jenom z útrob jeho vychází bolestný stesk: Otče můj, proč jsi mne opustil! tam klanějí se mu proroci i apoštolé — a tu se mu rouhají jeho nepřátelé.

Otec nebeský prohlašuje Pána Ježíše 1. za Syna svého, 2. za nejvyššího zákonodávce nového zákona, před nímž starý zákon (Mojžíš a Eliáš) ustupuje, v němž nalezá svého vyplnění a doplnění. —

Pán Ježíš proměnil se před třemi apoštolý: 1. aby je potvrdil v jejich víře ve své božství, by nepochybovali o něm, až uvidí jej v největším jeho ponížení; 2. aby jim dal obraz slávy nebeské a jejich budoucího oslavení, kterého se stanou účastnými po útrapách, jež je v jejich apoštolském díle čekají. Kdo chce na nebeský Tábor, musí před tím trpělivě nésti kříž na Golgathu; napřed Golgatha a potom Tábor.

Poučení. Když se modlil, proměnil se. Vroucí modlitba proměňuje každého; oko září blahou rozkoší, na tváři jeví se to, co se v duši děje. Pohled na modlícího se jest tak milý; zbožný člověk

mocně povzbuzuje i jiné k zbožnosti; zbožnost povznáší nás jako s této země k nebi a dává nám cítiti předtuchu nebeské blaženosti. Proto hledávej i ty pravé blaženosti ve zbožné modlitbě a svatém rozjímání. Kdo umí modliti se, bývá šťastným; kdo zapomněl modliti se, zbavil se sám spokojenosti a blaha svého života. Kdo modlívá se vroucně, ten zná a cítí to, co volal Petr: „Pane, dobře jest mi s tebou býti.“ *)

Co jest nebe? V čem záleží odměna nebeská?
Co jest modlitba? Její vlastnosti? ovoce? úmysl?

38. Daň chrámová.

(Mat. 17, 23—26.)

Vraceje se s hory Tábor do Kafarnaum, předpověděl Ježíš opět své utrpení, smrt a vzkříšení své (jako před svým proměněním), neboť již „blížila se hodina jeho“ a proto nechtěl, aby apoštolé jeho nebyli na to připraveni. Přistoupili k Petrovi výběrčí platu, kteří vybírali poplatku toho od dospělých Israelitů (od 20. roků) v posledním měsíci židovského roku (Adaru = únor — březen) a to v stálém bydlišti každého poplatníka. Kafarnaum bylo již považováno za bydliště Páně. Tato chrámová daň obnášela dvojnásobnou drachmu (attickou) = $\frac{1}{2}$ seklu (více než $\frac{1}{2}$ zl.). Což mistr váš nedává platu chrámového? Jeho samého upomínati neodvážili

*) Svatý Petr píše v listu svém 2. (1, 17. 18.) nedlouho před smrtí svou: „Přijalť zajisté od Boha Otce čest a slávu, když se stal k němu takovýto hlas od velebné slávy: Tentof jest Syn můj milý, v němž jsem sobě zalíbil, toho poslouvejte. A ten hlas s nebe přišlý, my jsme slyšeli, jsouce s ním na hoře svaté.“

se z uctivosti k němu; levité a kněží byli osvobozeni od tohoto platu a proto nebyli výběrčí jisti tím, mají-li právo, žádati ho na Ježíši. A proto se táží jeho prvního apoštola a jeho hostitele (— u něho přebýval —). D á v á, pravil Petr zcela pravdivě. P ř e d e š e l h o J e ž í š, než mohl Petr pověděti jemu, proč k němu spěchá, promluvil Ježíš, znaje úmysl Petrův: O d k o h o b e r o u k r á l o v é p l a t? ty chceš mluvit ke mně o platu chrámovém. Chrám jest domem mého Otce, já jsem jeho Syn; a synové královští neplatí daně králi, nýbrž jenom cizí, t. j. poddaní jejich. Synové jejich jsou svobodní od daní. Abychom jich nepohoršili; nejsem sice povinen platiti chrámového platu, ale aby se tím nepohoršovali ti, kteří ještě mého poměru k Bohu, k Otci neznají, dobrovolně zaplatím. J d i k m o ř i, v r z u d i c i — a v první rybě nalezneš stříbrný peníz: stater, čtyři drachmy platící, a ten dej jim za mne i za sebe. Pán vyznamenává Petra nad ostatní apoštoly, že zázrakem opatřuje pro sebe i pro něho chrámovou daň a tak zvláštním způsobem s ním se spojuje (neviditelná a viditelná hlava církve). Petr dobývá si potřebného peníze lidskou činností svou a božskou milostí Páně. A tak působí dosud v církvi a zvláště v hlavě její božská, zázračná síla spojená s prací, přičiněním lidským.

Pán Ježíš: 1. vzor pokory (podrobuje se zákonu, jako by byl pouze člověkem); 2. vševědoucí; 3. všemohoucí.

Poučení. Jako Pán Ježíš přispíval i platem k chrámu Jerusalemskému: tak podporuj i ty hmotnými prostředky dle možnosti zájmy, potřeby církevní, přispívej k stavbě, okrase chrámové, k důstojným službám Božím.

Kterak máme užívatí jmění svého? (7. přikáz. B.)
Příklady, jak užíváme svého jmění ke slávě Boží.

39. Ježíš přítel dítek. O pohoršení.

(Mat. 18, 1—17; 19, 13—14. Mar. 9, 35—36. Luk. 18, 15—17.)

Aby na ně ruce vzkládal a se modlil; vzkládání rukou platilo od časů patriarchů za požehnání, které přináší mnoho vyšší síly a milostí. Matky žádaly si toho požehnání pro děti své od Ježíše, protože byly poznaly, že od něho větší síla a milost vychází, než od kohokoli jiného; věděly, že jeho požehnání bude jejich dětem k největšímu prospěchu. Přimlouvali jim učenníci, aby neobtěžovaly Pána, aby mu dopřály odpočinku tak velice potřebného; a potom zdálo se jim býti nepotřebným, aby Pán k vůli „pouhým“ dětem byl vyrušován, neboť „na dětech“ ještě příliš málo záleží. Vida Pán jejich myšlení, jak dětmi pohrdají, jak se domnívají, že obíratí se dětmi, Pána ani není důstojno, nelibě to nesl. Nechtež maličkých přijíti ke mně a nebraňte jim, ke mně smí každý kdykoli, a zvlášť děti jsou mi vždycky vítanými, neboť jejich jest království nebeské, děti, ačkoliv jsou na světě tak slabé a tak často se odstrkují od jiných, dosáhnou pro nevinnost a pokoru svou nejvyšší slávy nebeské. Proto jest mi jejich společnost vždycky milá, mezi nimi okřeji, občerstvím se vždycky. I bral dítky do náručí a objímal je, projevuje tak radost z jejich příchodu a lásku k nim; dával jim požehnání, za něž matky byly prosily, prosil Otce nejen za časné dary pro ně, ale zvlášť za věčné.

Pán miloval dítky, že byly ještě bez osobní viny, nevinné, prosté mysli, beze lsti, věřící, tiché, pokorné, poslušné, a tak velice cizí pomoci potřebující. Království nebeské jest dítek a takových, kdo se jim podobají.

Nechte maličkých přijíti ke mně, volá Pán dosud k rodičům a jejich zástupcům. K Pánu

přicházejí děti 1. svatým křtem, 2. dobrým vychováním, když vedeny jsou k modlitbě, k ctnostnému životu, k poznávání jeho náboženství, 3. když pilně navštěvují chrám i školu, 4. přijímají zbožně sv. svátosti (pokání, nejsv. svátost, biřmování), 5. varují se zlých společností.

Pán Ježíš svou láskou k dětem (jimž radostně i svůj odpočinek obětuje) vzor rodičů, pěstounů, vychovatelů. Pán Ježíš žehnává dosud dětem i dospělým, když po mši svaté, při odpolední pobožnosti kněz velebnou svátostí lidí udílí požehnání. Tam tedy spěchávejte.

Neobráťte-li se, neodložíte-li svých chyb, kterými jste tak nepodobnými těmto nevinným dětem a nebudete-li jako maličtí, nedobudete-li si jejich krásných vlastností, nevejdete do království nebeského. Pokora dodává všemu, co člověk cítí a činí, teprv pravé ceny (což jest modlitba, almužna, půst a t. d. bez pokory!). Svou pokorou zvlášť jsou děti Bohu milými a proto, kdož vždy jest pokorného ducha, jako dítě, větší jest v království nebeském; čím větší a upřímnější byla jeho pokora, čím více se v tom dítěti podobal, tím více bude v nbi odměněn. Kdo by přijal dítě takové ve jménu mém, z lásky ke mně, mne přijímá. Dítě přijímá, kdo se jeho tělesné i duchovní slabosti ujímá, k jeho tělesnému i duchovnímu zdaru pomáhá, je pečlivě vychovává a vše to činí ve jménu Páně, t. j. v duchu víry křesťanské, aby dítě vždy více a lépe Ježíše poznávalo, milovalo. Ten přijímá Ježíše, dobývá si u něho zásluhy veliké a bude hojně odměněn, tak jakoby všecka dobrodiní dětem prokázaná, jemu samému byl prokázal. A naopak, kdo by pohoršil, slovy anebo příkladem svým je k hříchu svedl anebo tím, že jich zanedbal, o jejich vychování se nestaral, ačkoli to jeho povin-

ností bylo (rodiče, pěstouni a t. d.); kteříž ve mne věří, kdo by udusil tu víru v nich, která v jejich duše byla milostí Boží vložena, kdo by jí nepěstoval; lépe by mu bylo, aby mu byl zavěšen kámen mlýnský (žernov osličí) na hrdlo; lépe by mu bylo, aby tělesně umřel i hroznou násilnou smrtí, aby takto zmizel v hlubinách mořských ze společnosti lidské a nemohl nikoho pohoršovati: byl pohřžen do hlubokosti mořské, než aby žil mezi lidmi a dává jim a zvláště dětem pohoršení, duchovně v hříších umíral a připravoval si věčné zahynutí v moři pekelném. Židé mívali malé ruční mlýnky na obilí, jejichž kámen otáčeli služebníci; a větší s těžkým kamenem (žernovem osličím), kterým točil osel ke kamenu tomu zapřažený. Proto viz te ž, mnoho se mějte na pozoru, a byste nižádného z maličkých těchto nepotupovali, nejen jich nepohoršovali, ale také jimi nepohrdali, k nim a jejich potřebám byli nevšímavými, jich nechávali hynouti časně i věčně; ale abyste láskyplně, horlivě se o ně starali a tak ctili v nich jejich krásné vlastnosti a skrze ně ctili i Boha samého a jejich přátele: anděly. Neboť jejich andělé vždycky hledí na tvář Otce mého, kterýž jest v nebesích; jejich andělé strážní žalují Otcí nebeskému na ty, kdo jejich chráněncům a miláčkům ubližují, volají na ně přísné tresty Boží. A naopak přimlouvají se za ty, kdo jim prospívají, je milují. Hledí vždy na tvář Otce, mají vždy k němu přístup, Otec přijímá každou jejich prosbu.

Poučení. Snaž se zachovati v sobě mysl dětinnou, plnou víry a důvěry v Boha, skromnosti a pokory, lásky k Bohu i lidem, prostou lsti, lži a podvodu, upřímnou, pravdy milovnou, úslužnou a soustrastnou, nevinnou a čistou, poslušnou Boha i lidských vrchností, po poučení, pokroku práhnuoucí.

A také i v jiných hled' mysl takovou zachovávatí. Dětem bývej vždy dobrým přítelem dle vzoru nejvyššího jejich Přítele a jejich andělů strážných.

Co jest pohoršení? Odkud vychází? — Kdo jsou andělé? V čem stvořil Bůh anděly a čím je obdařil? Jak nazýváme anděly, kteří ve zkoušce, kterou je Bůh zkoušel, dobře obstáli? Čemu učí písmo sv. o dobrých andělich? Andělé strážní. „Anděle Boží strážce můj,“ modlívěj se zvlášt' ráno i večer, v pokušení. (1. čl. víry).

40. Moc svazovací a rozvazovací apoštolů. Podobenství o služebníku nemilosrdném.

(Mat. 18, 15—35.)

Z h ř e š i l - l i b y p r o t i t o b ě b r a t r t v ů j, ublížil-li ti velice a ze zlé vůle tvůj bližní, n e m s t i s e, nehled' se mu za zlé zlým odplatiti, a l e d o m l u v m u m e z i t e b o u a j í m s a m ý m, napomeň jej mírně a bratrsky, aby poznal, že s ním dobře smýšlíš, že nejsi jeho nepřítelem, že chceš s ním žíti v pokoji; nabídni mu sám ke smíření ruky své; učiň to soukromě, aby necítil se snad uraženým tvou domluvou před svědky. U p o s l e c h n e - l i, získal jsi bratra svého, 1. pro sebe: smířil jej sám se sebou, 2. pro něho; vysvobodil jsi jej ze stavu hříšného, 3. pro Boha: že se jeho zákonu podrobil. P a k l i n e u p o s l e c h n e, přijmi k sobě ještě jednoho neb dva; byl-li tak zatvrzelým, že upřímné domluvy tvé nedbal, povolej ještě někoho zkušeného, od něhož očekávati můžeš, že jej k smíření, k poznání viny, k polepšení pohne; a zároveň budiž tobě ten, koho jsi k tomu pozval, svědkem (nebo i dva buďte

svědky), že jsi svou povinnost k němu konal, a pak aby ti mohl i před vrchností svědčiti, když bys na něho žaloval. Pakli ani jich neuposlechne, pověz to církvi; setrval-li v hříchu, v nepřátelství proti tobě přes všechna napomínání tvá i ctihodných, zkušených lidí, pověz to představeným církevním (dle okolností: faráři, biskupovi, metropolitovi, papeži), aby užili své duchovní moci proti němu a pečující o jeho duševní blaho, přiměli jej k tomu, by poznal svůj hřích a od něho odstoupil. Jest-li že pak ani církve neuposlechne, budiž tobě jako pohan a veřejný hříšník (publikán); kdo by církevním představeným, církevním zákonům a předpisům vzdoroval, budiž z církve vyloučen tak, aby se ho věřící vstříhali, jako se vstříhali Židé pohanů a publikánů (celných, za veřejné hříšníky platících). Na to prohlašuje Pán, že udílí apoštolům moc církev řídit, zákonem a kázní spravovati věřící k věčnému spasení, jako byl již dříve prohlásil, že nejvyšší hlavou jejich jest Petr (čl. 36.): Amen, amen, pravím vám, cokoli svážete na zemi . . . tím udílí jim svátostnou moc, odpouštěti a neodpouštěti hříchů, ale také moc soudní a zákonodárnou při správě církve, moc vylučovati z církve a vyloučené opět přijímati. Vše to budou činiti na místě svého nebeského Pána a proto bude míti všechno působivou moc nejen pro pozemský život, ale i pro život po smrti. Na apoštoly a jejich nástupce vztahuje se zvlášť hrozba Páně: „Kdo vás neuposlechne . . .“

Židovští rabbini učili, že dosti jest, když někdo třikráte odpustil svému protivníku. Petr věděl by rád určitou hranici, až ke které se má odpouštěti těm, kdo nás urazili; ale udává vyšší počet urážek, než udávali židovští zákona vykládači: Z d a l i d o s e d m i k r á t; domníval se, že by tím dosti osvědčil mysl smířlivou. Ne do sedmikrát, ale do sedmdesátkrát

sedmkrát (77 anebo $70 \times 7 = 490$, t. j. sedmdesátkrát sedm), Pán udává tak vysoký počet, že se to vůbec ani při odpouštění počítati nemůže a tím jej poučuje: častokráte, vždycky odpouštěj.

Aby to lépe pochopitelným učinil a pohnul své apoštoly, by ochotně odpouštěli svým protivníkům vyprávěl podobenství. **K r á l o v s t v í n e b e s k é**, svět jest poddán nejvyššímu králi, jest jeho království a všickni lidé jsou jeho služebníky. **P o č e t k l á s t i s e s l u ž e b n í k y**, t. j. jak zastávali svůj úřad, jim svěřený. Pán Ježíš líčí tyto služebníky, jako správce celých krajů. Neboť jeden mu byl dlužen deset tisíc hřívem, spronevěřil jmění celého kraje, celé země a dluh ten byl tak veliký, že ho zaplatiti nemohl. Attická hřívna asi 15.000 zl., celý dluh = 150 milionů zlatých; židovská hřívna platila skoro dvakrát tolik. Dle zákonů na východě platných propadl dlužník věřiteli, nemoha mu zaplatiti, v otroctví sám i s celou rodinou: **K á z a l j e j p r o d a t i**, i ženu jeho i děti, i všecko což měl (i otroky jeho), aby tak alespoň část dluhu byla zaplacená. **P a d l s l u ž e b n í k**, tím dal na jevo svou lítost nad svou nedbalostí a nevěrností a ve své úzkosti sliboval, že učiní, co mu naprosto nemožno bylo: **P o s h o v ě j m i**, máš právo, žádati na mně ony peníze, všecko zaplatím tobě. Milosrdný král, hnut prosbou, pokorou, bolestí služebníkovou, který projevoval pevnou vůli, napraviti vinu svou, dal mu více, než žádal a doufal: **P r o p u s t i l h o**, nechal jej na svobodě, ano i dluh mu odpustil.

S t o d e s e t n í k ů (denárů, asi po 35 kr. = 35 zl.). Užil proti němu římského práva, dle kterého mohl věřitel vléci svého dlužníka před soudce a dáti jej do žaláře. Chopiv se ho, hrdloval se s ním, zacházel s ním nelidsky, nevlídně; nedbal jeho prosby: **P o s h o v ě j m i**, ačkoli mohl očekávati, že dlužník ten

mu brzy dluh zaplatí. Spoluslužebníci zarmoutili se nad jeho krutostí a že sám obdržev tak veliké milosti od svého pána, k svému i jejich spoluslužebníkovi jest tak nemilosrdným. Pobouření jeho nešlechetností, tvrdostí i nevděkem, pověděli všecko pánu svému. Služebníče nešlechetný, pro nešlechetnost svou nehodný milosti mé; tys měl dokázati, že jsi jí hoden a to tím, že jsi se měl smilovati nad spoluslužebníkem svým. Ale že jsi se nad ním nesmiloval, pozbýváš i mého smilování. Hněvaje se spravedlivým hněvem nad zlobou jeho, dal jej mučitelům, zostril ještě trest, kterým jej před tím potrestati chtěl; odňal mu svobodu, ale dal jej i mučiti, dokudž by nezaplatil a protože mu to nebylo možno, navždycky.

A co znamená celé podobenství to, pověděl Pán Ježíš: Takť i Otec můj učiní vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých; odpusťte upřímně, do opravdy a nejen slovy, abyste při tom zášť měli i na dále v srdci svém.

Král jest Bůh; lidé jsou jeho služebníci; veliký dluh jsou hříchy, urážky Bohu učiněné; hřích jest neskonalou urážkou nejvyšší svatého. Ale Bůh jest milosrdný; odpouští i vinu hříchu (dluh) i věčný trest (otroctví, žalář), když hříšník viny své lituje, k ní se zná (ji vyznává ve sv. zpovědi) a za ni dostiučiniti chce, pokud jenom jeho síly stačí. — Dluh u spoluslužebníka jest urážka, kterou nám bližní učinil; ta jest v přirovnání k hříchu proti Bohu, dluhem nepatrným. Chceme-li tedy, aby nám Bůh odpustil naše hříchy, musíme ochotně odpouštěti i svým bližním křivdy nám od nich spáchané. „Neodpustíte-li, nebude také vám odpuštěno.“ „Odpusť nám naše viny, jakož i my odpouštíme našim vinníkům.“ „Blahoslavení tiší,

— milosrdní, — pokojní — kteří protivenství trpí.“ — Podobenství o marnotratném synu (čl. 45). Pán Ježíš jest Syn Boží, nazývá Boha svým Otcem.

Otroctví bylo panujícím u všech národů; Pán Ježíš nás od něho osvobodil.

Poučení. Buď smířlivým, neznej msty a hněvu; podrobuj se ve všem církvi svaté a jejím předpisům. Ničeho neboj se tak, jako hříchu; a pro nic neměj tak málo paměti, jako pro křivdy od lidí tobě učiněné.

Kdo spravují církve sv.? Proč máme i církve býti poslušni? Patero církevních příkázání. Co jest hřích? těžký — smrtelný hřích? Svátost pokání? Které jsou tři její části?

41. Rozeslání sedmdesatidvou učenníků.

(Mat. 9, 36—38. Luk. 10, 1—25.)

Vyvolil si ke dvanácti apoštolům za pomocníky ještě sedmdesáte dva učenníky z nejoddanějších posluchačů svých, a z nichž volili si potom apoštolé první nástupce své (Matěj, později apoštol; Josef Barsabas, „spravedlivý“; Ananiáš, učitel Šavlův; Štěpán; Kleofáš; Jan, presbyter v Efesu a j.). Poslal je po dvou před sebou, aby připravovali lid k jeho příchodu. I jim udílí zvláštní právomoc a zavazuje lid, by jich poslouchal, protože jsou od něho posláni, v jeho jménu přicházejí, jeho pravdu hlásají a jeho milostí jsou prostředníky: Kdo vás slyší, mne slyší... Kdo pak mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal, mým Otcem nebeským, jemuž jsem roven; mně náleží táž pocta a poslušnost, jako jemu (viz čl. 26.).

Zlí duchové se nám poddávají při v z ý v á n í j m é n a T v é h o. Jméno Ježíšovo, které vyslovovali učeníci nad posedlými, působilo mocí božskou, tak že zlí duchové ustupovali před ním. To utvrdilo jejich víru v jeho božství. Nepřipisují sobě, že zlí duchové v jejich přítomnosti vycházejí z posedlých, ale zázračné síle jeho, jeho jména; Ježíš i z dálky působí. Z toho se neradujte, že se v á m p o d d á v a j í d u c h o v é; že jsem vás užil za nástroj svůj k vymýtání zlých duchů, není největším vyznamenaním vaším, největší milostí vám prokázanou (milost k vykonávání nějakého církevního úřadu, „darmo daná,“ „gratia gratis data“); ale větší milostí jest milost posvěcující („gratia gratum faciens“), která vám dobude zalíbení Božího, nebeské slávy: jména vaše zapsána jsou v nebesích. Zplesal v Duchu svatém, nad tím, že Duch svatý svou milostí je bude naplňovati (osvěcovati, síliti i posvěcovati). Chválím tě, s díky tě velebím; že jsi skryl tyto věci před moudrými a opatrnými a zjevil je maličkým; že jsi nezvolil za hlasatele pravdy moudrých a chytrých, ale neučených a neznámých lidí a tak dokazuješ svou božskou moc, vykonáváje skrze maličké (před světem) věci veliké. Vševědoucí Pán vidí, jak neučení, slabí jeho apoštolé a učenníci vykonají dílo, kterého by nevykonali všickni mudrcové světa; vidí spolu, jak oni i ti, kdo uvěří v jejich slova trpěti budou mnohá protivenství, a proto volá s láskou nejtklivější: Pojďte ke mně všickni, kteříž pracujete a obtíženi jste, já vás občerstvím. Kdo stenáte pod těžkými pracemi, jste obtíženi bolestmi, hořem jakýmkoli, u mne, v mém učení, v mé milosti najdete posily, útěchy, občerstvení. Vezmete jeho mé, podrobte se dobrovolně jhu mého zákona, mé nauky, následujte mého příkladu, buďte při všem zvláště tichými (ne-

reptejte, nezoufejte sobě při ničem) a pokornými (při ponížování a urážkách), neboť jsem tichý a pokorný srdcem (nejen dle zevnějšího zdání). Tak naleznete odpočinutí dušem svým, jenom u mně dojdete klidu a pokoje a přesvědčíte se, že jeho mé zajisté jest sladké a bří mě mé lehké; naleznete sladké rozkoše v plnění mého zákona a jsouce síleni mou milostí, budete snadno a radostně konati i nejtěžší práce a trpěti i největší strasti. Jak se to skutečně splnilo na apoštolech a učennících i všech pravých věřících jeho! Jak radostně trpěli, s jakou radostí šli i mukám vstříc.

P o u č e n í. Podrobuj se i ty ochotně jhu zákona Páně, konej svědomitě všecky své povinnosti křesťanské; kráčeť za vznešeným příkladem Páně, buď zvláště tichým a pokorným a jistě nalezneš u Ježíše Krista to, co bys nadarmo hledal kdekoli jinde, „odpočinutí duše své,“ pokoj, blaho vnitřní.

Proč máme poslouchati kněží a biskupů? Čí jsou nástupcové? Kolikerý úřad svěřil Pán Ježíš svým apoštolům? Co jest milost Boží? 1. milost posvěcující, 2. milost napomahající (8. čl. víry).

42. Příkázání lásky. Milosrdný samaritán.

(Luk. 10, 25—37.)

Z á k o n n í k p o k o u š e j e h o přistoupil k Ježíši, očekávaje, že na otázku: M i s t ř e, c o č i n ě ž i v o t v ě č n ý o b d r ž í m, uslyší odpověď, z které potom dokáže, že není Ježíš pravým, dokonalým znatelem zákona, že není prorokem a tudíž také není Messiášem. Snad očekával také nějaký výrok proti zákonu a jeho obyčejnému výkladu. Pán neodpovídá

jemu přímo, ale otázkou: V zákoně co jest psáno? dí mu; vždyť jsi zákonníkem a tedy znáš zákon a tam jest obsaženo, co vede k životu věčnému. Kterak tam čteš? Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své a ze vší mysli své (všemi silami svými, ve všem se mu z lásky podřídíš, citem i myšlením, vůlí a tužbami svými; posvětiš se jemu celý, s tělem i s duší) a bližního svého, jako sebe samého (upřímně, činiti mu budeš, co bys sám chtěl, aby jiní ti činili) (5. Mojž. 6, 5.). Právě jsi pověděl. Ano, budeš-li to zachovávat, živ budeš. Činil, jako by se mu jednalo o dokonalé poznání zákona; aby mu nebylo vytýkáno: Ptáš se po tom, co znáš; stavěl se, jako by nevěděl dobře, koho má považovati za bližního: Kdo jest můj bližní.

Aby Pán zvlášť ostatním posluchačům vysvětlil, kdo jest jejich bližní, vyprávěl podobenství.

Z Jerusaléma do Jericha bylo asi osm hodin cesty. Na cestě upadl člověk ten mezi lotry. Před Jerichem táhla se silnice hlubokým údolím, stísněným divokými skalami, v nichž bylo množství jeskyň, které sloužily za úkryty lupičům. (Až dosud činí Beduini krajinu tu velmi nejistou). Kněz a levita spěchali za sebou touto cestou do Jericha, kdež mnoho kněžských rodin bydlilo; vraceli se po dokonané službě Boží z Jerusaléma k domovu. Ale příliš pečlivi jenom o sebe, o svou bezpečnost, pomínuli oba nešťastníka, nesmilovali se nad ním, ačkoli přicházeli z chrámu Hospodinova, Boha milosrdenství, kde se zákon jeho, k lásce a milosrdenství povzbuzující, čítával. I úřadem svým byli oba zvlášť k milosrdenství vázání. Samaritán přijel po obou k těžce raněnému; dle obecného soudu byli Samaritáné špatní znatelé a plnitelé zákona; kdežto kněží

a levité byli považováni za dokonalé znatele i plnitele jeho. Ale jak zahanbil Samaritán, od Židů nenáviděný, opovržený, samé sluhy zákona Božího, když milosrdenstvím hnut byl, kdežto oni chladně, lhostejně kolem raněného spěchali, nemajíce citu pro cizí bídu. Ale nepolitoval ho pouze, nezaplakal jenom nad ním, jak mnozí činívají, domnívajíce se, že tím již si vydobyli čestného jména lidí milosrdných; ale ihned poskytl mu všeliké pomoci. Vymyl rány jeho, na ně nalil oleje a vína, což si byl vzal pro své posílnění na cestu; olejem umírnily se bolesti raněného, vínem sevřely se, stáhly se rány, tak že přestaly krváceti a nehnisaly; potom o v á z a l j e, posadil jej na svého mezka a opatrně vedl zvíře s raněným d o h o s p o d y. Chán, karavanseraj jmenuje se takové stavení, jaká bývala již za časů Páně při silnicích, zvláště v krajinách méně obydlených. Tam uchylovali se obyčejně cizinci, protože známí (Židé) nalezali ochotného pohostinství v domech soukromých. Tam zajel také Samaritán s raněným, nevěda, je-li cizinec anebo domácí. Bylť mu prokázal dobrodiní, neznaje ani, jaké jest víry a kterého národa. T a m o n ě j p e č o v a l, ošetřoval jej sám a nařídil, aby se mu dostalo i od jiných potřebné obsluhy. Maje druhý den dále jíti, neporučil pouze hospodáři, aby o nemocného dbal; ale, aby jej k tomu tím více naklonil, vyňal d v a p e n í z e (denáry, desetníky), a slíbil: c o n a d t o v y n a l o ž í š, z a p l a t í m t o b ě a proto nešetři peněz, aby raněný byl brzy uzdraven.

Zákonník ptal se Pána: Kdo jest můj bližní? Pán vybízí jej, by otázku tu si zodpověděl sám, an se ho táže: Kdo z těch tří zdá se tobě bližním býti tomu...? Kdo z těch tří poznával, který člověk jest bližní náš? Zákonník nemohl k zahanbení kněze i levity i k vlastnímu zahanbení odpověděti jinak, než: T e n, k t e r ý ž m u m i l o s r d e n-

ství prokázal. Samaritán znal a plnil zákon Boží dokonaleji, než jeho vykladatelé. Jdi i ty čiň podobně, prokazuj dobrodiní všem lidem bez rozdílu, ať jsou i nepřátelé tvoji, ať jsou jakékoli víry, jakéhokoli národa. Neboť všickni lidé jsou tvoji bližní.

Samaritán jest nám příkladem, jaká má býti láska naše k bližnímu: 1. upřímná, máme skutečně, v srdci svém ji cítiti a ne pouhými slovy ji jeviti; 2. účinná, máme skutky ji jeviti, dle možnosti pomahati bližnímu; 3. nezištná, i tehdáž to činiti máme, když bychom pomahajíce jemu, i nějaké ztráty utrpěli; tedy také obětavá (Samaritán obětuje raněnému peníze, čas i pohodlí své); 4. obecná, i cizincům i nepřátelům máme prospívati.

Svatí otcové vykládají, že milosrdným Samaritánem jest Pán Ježíš sám. Raněný člověk jest lidstvo trpící bludem a hříchem. Lotry jsou ďábel a hřích, který oloupil lidstvo o roucho posvěcující milostí Boží a o všechny skvosty milostí nadpřirozených, a zranil je, že i přirozené dary jeho porušil (rozum, vůli). Tak bylo lidstvo jako omráčeno, nemohouc si samo pomoci, přemoci přirozenou slabost svou, aniž dospěti k nadpřirozenému svému cíli. Starý zákon (kněz a levita) také nepomohl jemu. Až přišel Syn Boží, na něhož pohlíželi mnozí s nenávistí jako na Samaritána (— a dosud —) a smíloval se nad lidstvem, když bída, slabost jeho byla největší. Vyhojil rány (hříchy) jeho vínem své krve a olejem své milosti a vedl je do své církve. A v té zanechal pro nemocné lidstvo peníz své nauky a peníz své milosti a poručil správcům té církve, aby o blaho lidstva dbali. Až přijde jednou po druhé na svět, odplatí hojně těm, kdo pro blaho lidské obětavě pracovali.

Poučení. Bývej i ty milosrdným Samaritánem svým bližním. Pomahej jim radou i skutkem, ochotně

a rád, rychle a výdatně; a nemoha jim pomoci sám, pobádej jiných k účinné lásce k bližnímu.

Proč máme bližního milovati? (1. že jest dítětem Božím, 2. že to velí zákon Boží; 3. že tomu učil Pán Ježíš slovem i příkladem). Kdo osvědčovali pravou lásku k svým nepřítelům po příkladě Páně? 7 skutků tělesného milosrdenství.

43. Maria a Marta.

(Luk. 10, 38—42.)

Bethanie, městečko asi $\frac{3}{4}$ hodiny na východ Jerusaléma na úpatí hory Olivetské. Tu přijali ho dvě sestry Maria a Marta, které v Bethanii přebývaly s bratrem svým Lazarem. Bývalť tam zajisté Pán Ježíš častěji, když zavítal do Jerusaléma. Maria poslouchala pilně slov jeho; zapomněla na všecko kolem sebe a svatou roznícena láskou k němu, naslouchala pozorně jeho slovům, žádostiva jsouc poznávati stále dokonaleji jeho nauku a stávati se pořád hodnější jeho milosti. Marta byla pečlivá, aby Pána dobře pohostila, přinášela mu nápoje i potravu, starala se o pohodlí jeho po dlouho trvající jeho cestě. Nemáš-li o to péče, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Řciž, ať mi pomůže. Ve své úctě a lásce k Pánu, domnívá se, že sama nestačí posluhovati tak vzácnému hosti a že by mu bylo lépe poslouženo, kdyby obě sestry v tom zápolily. Napřed pohostíme je a potom teprv usedneme sobě k nohám jeho, bychom jej poslouchaly. Maria však pochopila Pána lépe, než Marta; věděla, že milejší mu to, když někdo jeho slov zbožně poslouchá, než když mu pouze

zevnějšími skutky slouží. Laskavě pravil Pán: *Marto, Marto* — staráš se o mnohé věci, a tak varuje ji, aby péčí o pozemské jenom věci nezapomínala na věc důležitější, na poslouchání slova Božího. Mnohé jsou práce a zaměstnání ve světě, ale ty nejsou všechny pro každého potřebny; ale pro každého, ať v jakémkoli jest povolání, jednoho toliko jest potřebí, t. j. víry v Ježíše Krista, lásky k němu, poslouchání jeho slova. Maria nejlepší stránku vyvolila sobě, kterážto nebude odjata od ní. A to nejpotřebnější zvolila si sestřívá a proto bude za to odměněna odměnou nehynoucí. Nebo kdo věří, doufá v Boha, jej miluje, zvolil si nejlepší cestu vedoucí k věčnému životu; pečoval o to, co nejvyšší jest, o blaho své nesmrtelné duše. Největší péče budiž tedy věnována pravé a duchovní službě a spáse duševní.

Marta jest vzorem pečlivosti o tělesné blaho jiných, bedlivosti a pracovitosti. Maria jest vzorem zbožnosti. Obě pak sestry jsou nám příkladem, jak máme starati se horlivě o pozemské věci, konati svědomitě povinnosti svého povolání; ale jak při tom nemáme zapomínati i na vyšší, křesťanské povinnosti: modlitbu, rozjímání, poslouchání slova Božího, návštěvy chrámové, přijímání sv. svátostí. „Modli se a pracuj!“ Obojímu lze ti vyhověti při dobré vůli. Kdo jen pracuje a nemodlí se, zanedbal toho nejpotřebnějšího pro věci méně potřebné. „Neboť co prospěje člověku, kdyby celý svět získal, ale na své duši škodu trpěl?“

Evangelium o Marii a Martě čte se na svátek na nebe vzetí Panny Marie. Neboť Maria Panna byla pečlivou Martou Pánu Ježíši, ošetřovala jej po celý jeho život; sedala také jako ona Maria u jeho nohou, naslouchala pozorně jeho slovům.

5. tajemství růžence slavného: „Který tě, Panno, v nebi korunoval.

P o u č e n í. Bývej tak nábožný a poslouchávej slovo Boží tak horlivě jako Maria. A konávej tak svědomitě své práce, jako Marta. Služ i ty Ježíši Kristu dle jejího příkladu, a to tím, že budeš pomáhati svým bližním ve všelikých jejich potřebách. Neboť co „jste jednomu z nejmenších učinili, mně jste učinili.“

Proč máme slovo Boží poslouchati? Jak je máme poslouchati? (2. přikázání církevní). 7 skutků duchovního milosrdenství. Za co prosíme v prvních třech prosbách Otčenáše? za co ve čtyřech ostatních?

44. Ježíš dobrý pastýř. Ztracená ovce.

(Jan 8, 12. a 10, 11—16. a Mat. 18, 12—13., Luk. 45, 1—7.)

K s v á t k ů m s t á n k ů. Svátky stánků byly upomínkou na čtyřicetileté putování Israelitů po poušti a zároveň slavnost díků za dokonanou žeň. Trvaly 7 dní (od 15. dne sedmého měsíce = Tišri, v říjnu) a byly nejslavnějšími mezi všemi svátky. Cizinci i domácí bydlili pod stany z čerstvých ratolestí na ulicích, náměstích, dvorech i plochých střeších. V chrámě konáno mnoho různých obětí. Na počátku i na konci slavnostního téhodne byla předsíň chrámová bohatě osvětlena. **V s t o u p i l d o c h r á m u,** do zevnější předsíně, přístupné i pohanům.

J á j s e m s v ě t l o s v ě t a; já přináším světlo pro rozum nejen Židům, ale všem národům, aby všickni mohli poznati pravdu, Boha. **K d o m n e n á s l e d u j e,** nechodí ve tmách, nezbloudí ve tmy bludu a hříchu, ve které mudrcové toho světa lid zavádějí, ale bude míti světlo života věčného, že dle pravdy, dle mého zákona, dle

mého příkladu žil, dosáhne nebe, kde pozná zdroj všeho světla, věčného Boha.

Já jsem dobrý pastýř, pečlivý o skutečné dobro ovcí. Vyvádí ovce na dobrou pastvu, poskytuje jim, co opravdu prospívá jim na duši (učení, zákon, milost) a jde před nimi, ve všech ctnostech jest jim příkladem. Následují mne ovce mé, poslouchají mne; znajíť hlas dobrého pastýře svého, rozumějí jemu, vědí že to, kam je vede, volá, jest k opravdivému jejich blahu. Znáť své, poznávám za své ty, kteří smýšlením, řečmi i skutky se ke mně hlásí a znají mne mé, moji praví učeníci znají mne jako Spasitele a Boha svého a neurážejí se mou chudobou. Předpovídaje smrt svou za lidi a ukazuje, že jeho láska k lidem i největší oběti jest schopna, dí: Dobrý pastýř dává život svůj za ovce své. Nájemník, který jenom ze zisku a ne z lásky k ovčím pastýřem se stal, vidá vlka, utíká, předzvídáje místo zisku nebezpečí anebo škodu pro sebe, opouští své stádo tehdáž, když by nejvíce jeho pomoci potřebovalo. Tak činili pastýřové lidu israelského, kněží a zákonníci, že hleděli si lidu jenom pro svůj zisk, ale v dobách nebezpečných ho opouštěli. S důrazem opakuje Pán opět: Život svůj dávám (dobrovolně) za ovce své. Ale aby se nedomnívali někteří, že chce umřítí jenom za Israelity, pravil: Mám i jiné ovce, kteréž nejsou z tohoto ovčince, nejsou členy národa vyvoleného. I ty, i pohany, musím přivésti k sobě, pod ochranu svou a hlas můj slyšeti budou, poznají učení, zákon můj a jako jeden pastýř dobrý jest pro všecky — a tím jsem já, tak bude také jeden ovčinec, jediná církev, která všecky v sebe pojme.

Přistoupili k němu nespravedliví celní a jiní známí (veřejní) hříšníci. Poznaliť, že chce

i jejich pastýřem býti. Nebeská mírnost vábila je k němu; nezatracovalť jich, jako fariseové a kněží, pyšní na domnělé ctnosti své. Poznávali již z pohledu jeho, že má s nimi soustrast, že i k nim lásku cítí. Fariseové a zákonníci reptali, že hříšníky přijímá, že těch si všímá více, nežli jich, ctnostných a spravedlivých a že nevaruje se jich, jako oni to činí. Jest zajisté hříšník sám. Ale Pán Ježíš nepřijímal hříšníků, že by byl jejich hříchy schvaloval, nýbrž proto, by jich odvrátil od hříchu a ctnosti získal. Každý hříšník jest jako ztracená ovce, která potřebuje více péče, nežli ctnostní, kteří pravou cestou krácejí. Devadesát devět nechá dobrý pastýř na poušti, na pastvinách v horách, kde se mu neztratí a jde po té, která se mu ztratila mezi skalami a křovinami. A tak činím i já; i já vyhledávám zbloudilé mezi skalinami hříchů a v křovinách nepravosti. Dobrý pastýř béře ztracenou ovci na ramena a raduje se, i já pomáhám hříšníkovi s láskou a shovívavostí, aby se mohl vybaviti z hříchu a vyprostiti se z nešlechtnosti a raduji se z jeho upřímného pokání. Vybízí k radosti přátely a sousedy; a já vybízím k radosti nad hříšníkem pokání činícím anděly a nebešťany. I na jediném hříšníku získaném mi záleží. Jediný hříšník, pokání činící, jest zvlášť patrným důkazem Boží lásky, milosrdenství, shovívavosti a dobroty, a proto bude radost v nebi nad jedním hříšníkem, pokání činícím, větší, nežli nad devadesáti devíti spravedlivými, kteříž nepotřebují pokání. Radostněji oslavují v nebi milosrdenství Boží nad hříšníky (jako u Saula, Marie Magdaleny), nežli nad spravedlivými. Častokráte vynikají takoví kající hříšníci láskou k Bohu, horlivostí v ctnosti nad ty, kteří nikdy těžce nehřešili a proto jest také nad nimi takové plesání v nebesích.

Pán jde vstříc hříšníkovi se svou milostí předcházející (napomínaje jej svědomím, rodiči, kněžími; stihaje jej rozličnými ranami a předváděje mu na oči i neštěstí, nehody jiných); tím jej nabádá k pokání; a když poslechl hříšník jeho hlasu, pomáhá mu na cestě k pokání svou milostí provázející, až hříšník ve svátosti pokání byl úplně nalezen, k Bohu přiveden, s ním smířen a našel tu milost posvěcující (ospravedlňující).

Jest obcování svatých, andělé a svatí vědí o nás, starají se o nás, přimlouvají se za nás, radují se z blaha našeho. Pán Ježíš předpovídá, že i pohané stanou se údy jeho církve; neboť jeho církev jest obecná; a že pro všechny bude jeden ovčinec, jeho církev jest jedna; že jeho církev bude dle jeho příkladu hledati hříšníky, aby je k pokání vedla, jest svatá.

Poučení. Slyš vždycky hlas svého dobrého Pastýře, když mluví k tobě svědomím, skrze sluhy své, v radosti i žalu, v štěstí i v nehodách. Věz, že všechno, co na tebe sesylá, činí jenom z lásky k tobě, aby tě k pravému tvému blahu dovedl.

Co jest církev svatá obecná? (9. čl. víry)? Její známky? Co jest obcování svatých? Kdo náleží do něho? V čem záleží obcování svatých?

45. Marnotratný syn.

(Luk. 15, 11—32.)

Podobenství to řadí se k podobenství o ztracené ovci; obě znázorňují milosrdenství Boží k hříšníkovi.

Dej mi díl statku, kterýž mně přináleží; tu část dědictví, která mi patří dle zákona

židovského. Ale otec nebyl povinen vydati nezdárnému synu podíl jeho, nebo ten mu patřil až po smrti otcově. Avšak v lásce své k synovi, vyhověl neoprávněné žádosti jeho, aby tak svou láskou vzbudil v jeho duši vděčnost a lásku. Dal mu dědictví jeho. Mladší syn nezůstal dlouho doma, ale žádostiv jsa užívati nevázané svobody, odebral se do daleké krajiny, kde ho nikdo neznal, kde nebylo mu třeba na nikoho ohlížeti se a kde nikdo ho nenapomínal, nekáral. Rozmrhal statek otcem dlouholetou pílí pracně nastřádaný, živ jsa prostopášně, v kruhu zlých společníků oddávaje se neslušným rozkošem a nestřídmému hodování. Všecko utratil v krátké době s licoměrnými druhy, s nešlechtnými zaháleči. Stal se hlad v krajině té; byla tu neúroda toho roku, ale marnotratník necítil hladu, dokud peníze měl, až když jich utratil, pocítil tam tím více nedostatku: počal nouzi trpěti. Jeho přátelé, vidouce, že peněz nemá, opustili ho, neznali ho; u nich nenalezl pomoci. Ten, který doma u otce práce se štítil, bídou hnán, dal se do služby u cizího muže, stal se nejposlednějším, nejopovrženějším jeho sluhou, pásl vepře. Doma by toho nebyl musil činiti, pásti zvířata nečistá a tak státi se jako nečistým sám! Žádal nasytiti se mlátém; mláto bylo ovoce planého stromu svatojanského (sv.-j. chléb), kterým se dobytek krmíval a kterého nejchudší požívali jenom v největší bídě. Ale žádný mu toho nedával; ten, který před tím v lahůdkách, v hodech a pitkách značný statek utratil, nesměl si ani z koryta hrstí nabrati mláta.

Nyní šel sám do sebe. Bída jej dovedla k tomu, že o sobě počal přemýšleti, že poznal, jak všecko sám zavínil. Dokud měl hojnost všeho, žil bezstarostně, o sobě nepřemýšleje. Jak mnoho nádeníků v domě otce mého má hojnost chleba.

Zpomínal si, jak mu bylo doma blaze, jak si toho blaha nevážil a jak laskavým, štědrým jest otec jeho ke všem sluhům svým. Přemýšleje takto o sobě a poznáváje svůj hřích, litoval ho upřímně a umínil si, že se otci se vším kajicně vyzná: Otče zhřešil jsem proti nebi i před tebou, urazil jsem těžce Boha i tebe, prohřešil jsem se proti božským i lidským zákonům; dal jsem pohoršení lidem. Nejsm hoděn, slouti synem tvým, choval jsem se k tobě tak nesynovsky, že nezasluhuji více názvu a práva synovského. Učiň mne jednoho z nádenníků, dovol mi, abych směl u tebe pracovati jako najatý sluha, za mzdu malou, abych pílí, pracovitostí nahradil ti dle možnosti ztrátu tobě způsobenou marnotratností svou, abys viděl, že skutečně jsem se stal jiným, než jsem jindy býval. Svůj úmysl skutečně vykonal: vstal a šel k otci svému s bázni a úzkostí, doufaje, že ho neodpudí od sebe a spolu obávaje se, že ho nepřijme. Starý otec, milosrdenstvím hnut, vida ubídněného syna v oděvu žebráckém s vyzáblou tváří a vpadlýma očima, přiběhl, nečekal až dojde k němu syn, padl na hrdlo jeho, objal jej, a políbil ho, dříve ještě než mohl syn promluvit. Otec čekal, že se vrátí; a konečně se dočkal jeho návratu. Láska, milosrdenství otcovo zvýšilo bolest, lítost synovu, že nebyl na počátku ani slova schopn, až po chvíli vydralo se z jeho stísněných prsou: Otče (smím tě jmenovati sladkým tím jménem, neboť se chováš ke mně, jako k svému dítěti. Jak dlouho nepromluvila jeho ústa toho jména, které v sobě obsahuje tolik blaha). Zhřešil jsem... Ale otec nedal mu domluvit, poznal již, že jeho syn se vrací proměněn, jako upřímný kajicník. Služebníci byli svědky toho dojemného výjevu. Odpor k spustlému synu jejich pána, jehož zármutek vídali, proměnil se v soustrast, lítost nad ním, když spatřili jeho bídu, v ná-

klonnost a přátelství, když spozorovali, že jiný jest, než býval. Rychle přineste roucho nejlepší — prsten — obuv, aby jevil se i zevně jako skutečný můj syn, aby bylo rychle zapomenuto na jeho ponížení. A radost z jeho návratu oslavme h o d e m, k němuž přineste to, co nejlepšího jest v našem stádě. Můj syn byl mrtev pro mne; ano horší to bylo, že byl hříšníkem nešlechetným, než kdyby byl mrtev v hrobě odpočíval. Že vrátil se mně, ctnostnému životu, jest taková radost pro mne, jako by byl umřel a zase ožil. Byl ztracen, v neznámé cizině; již jsem se strachoval, že ho více neuvidím a nalezen jest. A proto jest mi nyní tím dražším.

Syn starší, vrátiv se z pole, uslyšel veselé zpívání služebníků rozjařených radostí, štěstím svého pána. Dozvěděl se, co jest příčinou hodů a radosti: Rozhněval se; bylť již před tím zanevřel na bratra, který lásky svého otce tak byl zneužil, dědictví od něho vymámil a nedbav jeho proseb, z domova do ciziny odešel. Snad zamýšlí i nyní ještě oklamati otce, aby zase dostal peněz od něho k novým prostopášnostem. Nechtěl vejíti, nechtěl bratra svého ani spatřiti. Tu otec vyšel sám k němu a počal jej prositi, aby nehněval se na bratra svého a smířil se s ním a tak projevil i k otci svou synovskou lásku.

Ale tu vyzradil starší syn, že také i závidí bratru svému laskavého přijetí: Nikdy jsi mi nedal ani k o z l á t k a k hodům, ačkoliv jsem tě nikdy nezarmoutil, věrně a poslušně ti povždy sloužil; nikdy jsi mne neobdaroval zvláštním nějakým darem třeba i menší ceny; ale nezdárníka (— „tento tvůj syn“ — ani ho nenazývá v hněvu svým bratrem) přijal jsi tak slavně a nešetřil jsi ničeho ke cti jeho návratu. Synu; on jest dítě mé, právě tak, jako jsi ty; a což se horšíš, že jsem se mu otcem prokázal? Kdybys ty byl býval

na místě jeho, byl bych i k tobě se zachoval právě tak, jako k němu; ale ty vždycky se mnou jsi a všecky věci mé jsou tvé, ty jsi nevytrpěl, čeho on zakusil, byl jsi vždycky v mé blízkosti, pod mou ochranou, nepostrádal jsi nikdy mé lásky; ale bratr tvůj byl, svou ovšem vinou, tak dlouho všeho zbaven, s čeho ty jsi se těšil. Nyní slušno hodovati a radovati se; je-li něco příčinou k veliké radosti, jest to, že tak hluboko byl klesl, ale že se přec poznal, se polepšil: že byl mrtev na duši a ožil; byl z t r a c e n pro nás i pro Boha a n a l e z e n jest.

Starší pak bratr nenamítal ničeho proti tomu, přesvědčen o pravdě slov otcových, poznáváje, jak mocná jest láska otcovská, mocnější a světlejší nežli láska bratrská. Bratr jeho prohřešil se mnohem více proti otci, nežli proti němu a otec mu odpustil tak ochotně, kdežto on v hněvu a závisti se zdráhal jemu odpustiti.

Starší syn, znamená spravedlivé, Bohu věrné (ovce, které u pastýře zůstali); mladší znamená hříšníky (ovci zbloudilou), kteří po mnohém bloudění teprv k Bohu se kajicně vracívají a s největší láskou bývají přijati na milost. Starší syn jest n á r o d i s r a e l s k ý, který v celku věrným Bohu zůstal; mladší syn jsou n á r o d o v é p o h a n š t í, kteří opustili Boha svého a teprv po mnohém bloudění v nevědomosti a hříchu kajicně k němu za pomoc volali, k němu se vraceli a potom tím horlivěji jemu sloužili, jej milovali, v něho věřili. Pán pokáral tu také nepřátelství Židů (kněží, fariseů) k pohanům, domnívajících se, že oni jsou vyloučeni naprosto z milosrdenství Božího a nepřejících jim toho, že k nim byl Pán tak milostivým. Jako mladší syn byl po obrácení svém ve větší přízni u otce, tak i pohané, hlásíce se ke Kristu s větší upřímností a horlivostí, obdrželi přednost u Boha před Židy.

1. M a r n o t r a t n ý s y n o d e š e l o d o t c e. Tak o p o u š t í i h ř í š n í k B o h a. Synu nelíbilo se více doma, hříšníkovi nelíbí se také doma: modlitba, slovo Boží, služby Boží, svátosti stávají se mu vždy více protivnými a aby mohl žítí svým hříšným zá-
dostem, jde i on „do daleké krajiny“, vzdaluje se vždy víc a více Boha a všeho co na něho upomíná. Bůh působí sice na něho svou milostí, volá jej k sobě svě-
domím i jinak, ale nebrání mu v jeho svobodě. Hříš-
ník od Boha a všeho božského odvrácený, mrhá dě-
dictvím otcovským, až je „rozmrhá“; ztrácí milost
posvěcující, zásluhy dobrých skutků dílem seslabuje,
dílem ztrácí i dary přirozené: zatemňuje svými
hříchy rozum svůj a seslabuje vůli svou vždy víc a
více, připravuje se o pokoj svědomí, zdraví, čest
i o jiné statky. Přestav býti synem Božím, stává se
„sluhou“ ďábla, lidí prostopášných, kteří jej jako
svého otroka v zkázu vedou, sluhou svých mrzkých
náruživostí a vášní nečistých.

2. M a r n o t r a t n ý s y n s e v r a c í k o t c i. Přemýšlí o životě svém a poznává svou vinu (z p y -
t u j e s v ě d o m í); l i t u j e svých hříchů; c h c e s e
v y z n a t i z nich, prositi za smilování, ačkoli se po-
važuje za nehodna, by mu byla vrácena láska otcov-
ská, milost ztracená, projevuje dobrý ú m y s l, po-
lepšiti se, pevnou vůli d o s t i u č i n i t i o t c i poslušností,
pracovitostí, pokorou za všecky své viny.

Co si v samotě, rozjímaje o sobě, umínil, také
vykonal. — Tak jest i h ř í š n í k u se chovati.

3. O t e c p ř i j í m á laskavě s y n a zbloudilého
a odpouští jemu, když tento litoval viny své, jemu
se vyznal z hříchů svých, slíbil že se polepší a věrně
bude konati všecky jeho rozkazy. — Tak odpouští
i Otec nebeský h ř í š n í k o v i, jenž zpytoval svědomí,
lituje hříchů, zbuzuje dobrý úmysl, zpovídá se z nich,
chce za ně dosti učiniti. Ano jde mu v s t ř í c m i l o s t í

předcházející; dává mu políbení, odpuštění, svou otcovskou lásku; ozdobuje jej skrze sluhy své (kněze) rouchem nevinnosti; dává mu prsten, na znamení, že jej povýšuje opět za syna svého; velí abouti jej v obuv posily své, své milosti napomahající, aby mohl kráčet po cestě ctností, dobrých skutků i kdyby byla sebe drsnější. Potom připravuje mu i hody v nej-světější svátosti. Vybízí i anděly a svaté (služebníky své), aby se s ním radovali, že povstal ze smrti hříchu k životu svatosti.

Těžký hřích sluje právem hříchem smrtelným (smrtí, jak sám P. Ježíš dí).

Poučení. I ty jsi byl marnotratným synem; a jest-li že jsi se mu podobal v hříších, podobej se mu také v jeho opravdivé kajicnosti. Často přijímej hodně svátost pokání, připravuje se k ní, rozjímej o synu marnotratném. Zpytuj pilně svědomí své, lituj hříchů svých, vyzpovídej se náležitě a potom budeš moci přistoupiti k slavnému hodu lásky, k stolu Páně a býti účastným mnohých milostí.

Co jest hřích? hřích těžký — smrtelný? Co jest svátost pokání? Které části náležejí k pokání? Zpytování svědomí? Jak třeba zpytovati svědomí? Lítoť? Zpověď? Dostiučinění?

46. Bohatec a Lazar.

(Luk. 16, 17—31.)

Pán Ježíš mluvil v podobenstvích: O ne-spravedlivém vladaři (Luk. 16, 1—9. Evang. 8. neděle po sv. Duchu) a o bohatém člověku. Domnívají se někteří, že základem tohoto podobenství byla skutečná událost; v Jerusalemě ukazuje se dosud místo,

kde býval prý dům bohatcův (asi uprostřed „viae dolorosae“). Š a r l a t, látka z jemné vlny, drahou barvou nachovou zbarvená; z té měl roucho svrchní; a k m e n t, drahé plátno egyptské, bylo látkou jeho spodního roucha. H o d o v a l n a k a ž d ý d e n s k v o s t n ě v středu veselých a pochlebných přátel, dávaje se oslavovati od nich pro bohatství své a své skvělé pohostinství. Ačkoli plýtvál penězi, drahými krměmi i nápoji, nedal ani nejmenšího daru skutečně chudým. L a z a r, (zkrácené z Eleasar = Bůh pomozí) dovlékl se k vratům bohatcovým, kam veselý zpěv a hovor zaléhal, a tam l e ž e l, hladem, stářím a nemocí zeslaben; p l n ý j s a v ř e d ů, což působilo rozmařilým hostům ošklivost, místo aby to bylo zbudilo v nich živou soustrasť s ním. Žádal si jenom d r o b t ů na zemi, které obyčejně házeli se smetí na ulici. Ale nikdo si ho nevšímal, než p s i, potulující se po ulici polozdivočilí a pobíhající před domem, až bude od-tamtud něco vyhozeno, lichotili se k němu (— anebo dle jiných. znepokojovali jeho a on byl tak sláb, že jich nemohl zahrnouti od sebe). C h u d ý u m ř e l, smrt byla mu vysvoboditelkou od bídy a bolestí. A že byl zbožným, ctnostným člověkem, že snášel trpělivě, s odevzdaností do vůle Boží své útrapy: n e s e n j e s t o d a n d ě l ů d o l ů n a A b r a h a m o v a, jeho duše byla anděly uvedena do předpekli, kde byla duše praotce národa vyvoleného i duše mnohých jiných spravedlivých. U m ř e l p a k i b o h a t e c, musil odloučiti se od svého bohatství a všech rozkoší; žádná pomoc, za kterou by byl rád vydal všecky statky své, neodvrátila od něho smrti. Jaká byla jeho smrt! P o h ř b e n j e s t v p e k l e, duše jeho byla pohřbena od ďáblů do pekla, to jest odsouzena tam na vždycky, ztracena v pekle na věky, jako to, co hluboko do země zakopáno. Na zemi bylo pohřbíváno jeho tělo s nádherou a okázalostí neobyčejnou a duše jeho byla

v nejhroznějších mukách. U z ř e l A b r a h á m a a L a z a r a; uzřel je očima svého ducha; věděl, jsa Židem, že duše Abraháмова jest v místě blaženém; věděl, že spravedlivý Lazar, který v životě tolik vytrpěl, také jest v tomto místě a proto volal k nim o pomoc. O t č e A b r a h á m e; vyslyš mne proto, že jsem z rodu tvého, synem národa vyvoleného. Pošli Lazara, ať omočí konec prstu svého u vodě a ochladí jazyk můj; ať prokáže mi tu nejmenší službu a občerství mne dosti málo. Pyšný bohatec spokojil by se nyní rád nejnepatrnější službičkou toho, jímž jindy tak pohrdal, že si ho ani před práhem svým nepovšíml. Jaká to výstraha pro nemilosrdné boháče! Zdaž nebudou někdy volati o milosrdenství k těm, k nimž nemívali sami žádného milosrdenství? M u č í m s e v t o m t o p l a m e n i; plamen ten pekelný jest ovšem jiný a to hroznější oheň, než oheň hmotný, pozemský. Jako popálení ohněm působí nejhroznější bolesti, tak působí bolesti nevýslovné „plamen“ pekelný. Synu, nazývá Abrahám bohatec; a v tom jméně spočívá jako výčitka: nezdárný, mne nehodný synu. Přijal jsi dobré věci v životě svém a nyní se mučíš, měl jsi bohatství, čest, přátele, moc a všeho toho jsi užíval jenom pro sebe, neužíval jsi toho pro čest Boží a ku prospěchu bližních, užíval jsi jenom rozkoší a radovánek a nyní zasloužené snášíš za to tresty. Sám jsi si zvolil pozemský blahobyť a věčná muka. L a z a r přijal zlé věci a nyní se těší; v životě pozemském trpěl mnoho a že byl při tom oddán Bohu, jest odměněn věčnou útěchou. Těší se také nadějí na příchod Spasitelův, který nás odtud (z předpekli) uvede do sídla nejblaženějšího. Mezi námi a vámi jest p r o p a s ť nepřekročitelná; t. j. osud vyvolených Božích a osud zavrženců jest na věky stanoven, nedá se ani u těch, ani u oněch změnit; všeliké spo-

lečenství, spojení mezi nimi jest na vždy přerušeno. Zavrženým nemohou již vyvolení Boží ničím přispěti, (zavržení nepatříť do obcování svatých).

Prosím tě, abys poslal Lazara do domu otce mého k pěti mým bratřím, ať svědčí jim o pekle, že peklo skutečně jest, což upírali Saduceové, k nimž se hlásili nejvíce boháči (duše není nesmrtelná, po smrti není odměny, ani trestu). Z přirozené lásky k bratřím a potom aby pohledem na jejich muka jeho vlastní muka zvyšována nebyla, prosí, by byli v čas varováni. Majíť Mojžíše a proroky, kterých i Saduceové přijímali jako poslance Boží; a těmi jsou dostatečně poučováni o tom, co konati a čeho se varovati mají. Toho nečiní, neposlouchají jich právě tak, jako druhdy bohatec sám. Mojžíš a proroci byli poslanci Božími, kteří osvědčili poslání své mnohými zázraky a když těch neposlouchají, neuvěří ani, byť kdo z mrtvých vstal; nemají pravé víry a neuvěřili by ani poslům z věčnosti na zemi poslaným, ani těm, jichž duše by se vrátily zpět do těla. To osvědčilo se skutečně později na Židech: Když Lazar v Bethanii byl od Pána Ježíše vzkříšen. Když Pán Ježíš sám z mrtvých vstal a jim se zjevoval, přec neuvěřili v něho v zatvrzelosti svých srdcí. Jsou-li zatvrzelí tak, že neposlouchají hlasu Božího v písmě svatém mluvícího: neposlechli by tím méně hlasu lidského, i kdyby vycházel z lidí, kteří z mrtvých vstali.

Tím podobenstvím učil Pán Ježíš, že jest ihned po smrti soud (soukromý) a po něm odměna anebo trest. Bohatci dí Abrahám: Přijal jsi dobré věci v životě, za to dobré, co jsi vykonal někdy, byv v hříších, v nemilosti Boží, přijal jsi již odměnu na zemi; v životě druhém nemůžeš žádné více čekati.

Boháčům jest podobenství to výstrahou, aby nehověli jenom sobectví, rozkošem, smyslným žádo-

stem; aby užívali pozemských statků svých ke cti Boží a ku blahu svých bratří, byli milosrdní, štědrí, dobrotiví.

U b o h ý m, nešťastným, opuštěným, neduhy sklíčeným jest útěchou, aby trpělivě snášeli strasti své a nereptali proti Bohu; neboť krátkou jenom dobu budou trpěti a potom budou za to věčně se radovati.

Pán Ježíš nejmenuje za místo pro duši Lazarovu nebe, protože před výkupnou jeho smrtí žádná duše lidská ještě nemohla do nebe přijíti; l ů n o A b r a h a m o v o (jako by Lazar seděl, ležel za stolem u hostiny) jest předpekli, místo blaženého očekávání Spasitelova příchodu, „těší se.“ P e k l o jest místem věčných muk. O bohatci nevypravuje Pán, že páchal zločiny (loupeže, krádeže, vraždy atd.), ale jenom že byl rozkošem oddán, nemilosrdný k chudým; není tedy třeba největších zločinů, aby duše do pekla byla odsouzena. Snad i Lazar hřešival, ale trpělivé snášení strastí bylo mu dostiučiněním za jeho hříchy, a že jich upřímně litoval, byl ihned přijat mezi vyvolence k slávě Boží. N e v ě r a bývá zatvrzelá; jakými zázraky jest pravda víry, církve křesťanské zaručena, dokázána; většími zajisté, než by byl ten, kdyby někdo z mrtvých vstal, a přec co jest takových, kteří věřiti nechtějí (a to nikoli, že by se to protivilo jejich rozumu, ale že se to příčí jejich zkaženému srdci).

P o u č e n í. „Ve všech skutcích pamětliv buď na poslední věci své (— smrt, soud, nebe, peklo —) a na věky nezhřešíš“ (Sir. 7, 40.). V bohatství a štěstí pozemském nezapomínej na svůj věčný cíl pro rozkoše a radosti; užívej vděčně statků pozemských tak, abys jimi pomohl sobě k statkům věčným. V chudobě a strastech buď trpělivým, do vůle Boží oddán, abys si tak získal zásluh pro život věčný. Výstražný hlas církve svaté, mluvící ti tak často o smrti a soudu, nevolej k tobě nikdy nadarmo!

Jaká jest smrt spravedlivých? Jaká hříšníků? Co jest soukromý soud? Co jest předpekli? Kdo byli v předpekli? Kdo vyvedl duše spravedlivých lidí starého zákona z předpekli? Co jest peklo? Komu by nepomohla již ani přímluva svatých, ani lidí na zemi? A proč?

47. Slepý od narození.

(Jan 9.)

Mezi jinými žebráky před chrámem byl také slepý od narození. Pán Ježíš vycházeje jednoho dne o slavnosti stánků, uzřel jej. Kdo zhřešil? Učenníci domnívali se, že jeho slepota byla trestem za hříchy jeho rodičů anebo že dopustil se sám hříchu nějakého dříve, než se narodil; neboť Židé věřili, že každá nemoc jest trestem za nějaký hřích a že člověk (duše jeho) mohl hřešiti již před narozením. (Tak vytýkali uzdravenému slepci: „Všecken jsi se v hříších narodil.“) Ani on, ani rodičové jeho, tím poučuje Pán Ježíš učenníky své, že nemoc, pozemské neštěstí nebývá vždy trestem; a by zjeveni byli skutkové Boží na něm, aby zázračným jeho uzdravením zjevena byla moc a dobrota a milosrdenství božské, aby tím byl víře a spáse věčné získán i on i mnozí jiní. Udělal ze sliny bláto; to nemělo ovšem léčivé moci o sobě, přirozeným způsobem nemohlo dáti zrak slepému; Pán Ježíš učinil tak, aby k svému zázraku tím větší pozornost jiných zbudil, aby ukázal, že i skrze prach zemský, po kterém se šlape, kterého k ničemu nelze užítí, může konati skutky zázračné. Tento prach jeho slinou zmočený, jeho rukou na oči slepého položený a jeho slovem jako požehnaný, stává se prostředkem vyléčení zá-

zračného. Ze země jest stvořen člověk; onen slepec, nemaje zraku, byl jako nedokonalým tvorem Božím a proto užívá Pán Ježíš země, aby učinil z něho tvora dokonalého, i zrak majícího. U m y j s e v r y b n í k u Siloe; to poručil, aby slepý osvědčil víru v Pána Ježíše a uposlechnuv toho rozkazu, hodným se stal uzdravení svého. Kdyby nebyl tam šel, byl by zůstal slepým. Tichý, čistý pramen, vlévající se do rybníku toho, a vycházející ze země na jižním úpatí hory chrámové, býval jako obrazem vždy se řinoucí, blahodárné milosti a požehnání Božího, zvláště toho, které bude udíleno lidu skrze Messiáše. Rybník ten slul Siloe (šiloach) = poslanec, a tak upomínal již i jménem svým na Messiáše, poslance Božího. Pán posílá tam slepce, aby tam dosáhl uzdravení svého, na význam, že čistými proudy jeho milosti bude dán duchovní zrak duchovně slepým.

Tento rybník Siloe jest také obrazem svatého k ř t u, ve kterém se slepému (nevěřícímu) člověku udílí světlo víry. S l e p e c jest obrazem veškerého l i d s t v a (zvláště pohanstva) v temnotě bludů a hříchů pohříženého. Země, prach její neotvírá slepému zraku; a tak neposkytuje ani člověku země, příroda a všecko co v ní vzniká, pravého světla, pravého poznání; ale pravé světlo dává světu jenom ten, který nám udílí prameny svých milostí, který nás vede k vodě křestní: Ježíš Kristus.

Fariseové znali dobře slepého od narození a proto podivili se, když uviděli jej, an spěchá bez vůdce do chrámu. A dozvědévše se kdo a jak jej uzdravil, povolali jej před vysokou radu a tam tázali se: Co ty pravíš o tom? Ve své zášti k Pánu Ježíši nejmenují ho ani jménem. Sami mezi sebou nemohli se shodnouti na tom, za koho by jej měli považovati; nebo někteří pravili o něm, že jest rušitelem soboty, hříšníkem, a jiní odpírali tomu, říkajíce: Jak by mohl

hříšník činiti takové divy? Člověk ten byl od něho uzdraven a proto chtějí slyšeti od něho, za koho on jej považuje. Upřímně a neohroženě vyznal: Jest prorok, jakými bývali svatí proroci otcům našim od Boha posýlaní a skrze něž Bůh zázraky konával. Někteří z fariseů (z vysoké rady) nechtěli ani věřiti, že slepý byl a že byl na něm Ježíšem zázrak vykonán. Proti své vlastní zkušenosti a tolikerým svědectvím tvrdili, že ani slepým nebyl. A tu povolali svědků nejvěrohodnějších, rodičů jeho; a ti musili jim dosvědčiti, že člověk ten jest jejich syn, že skutečně se slepý narodil a potom tázali se jich, kterak stalo se, že nyní vidí. Obě první otázky zodpovídali jeho rodiče, ale vidouce, jak fariseové jsou plni hněvu proti Ježíši, který jejich synu zrak udělil, báli se říci: Ježíš vykonal na něm zázrak, aby neroznítla se zášť mocných fariseů i proti nim. Ptejte se jeho, uzdraveného syna našeho; my při tom nebyli, my o tom jenom slyšeli, jak byl vyléčen ze slepoty; máť léta, jest již dospělým, plnoletým člověkem a není více po zákonu podroben našemu dozoru; my za něho nejsme zodpovědni. Byliť se usnesli ve vysoké radě, kdo by nazval Ježíše Vykupitelem, že bude vyobcován ze společnosti, aby nikdo s ním ani mluvit, ani jinak s ním obcovati nesměl, jako s nečistým, věčné ztrátě propadlým.

Ještě jednou zavolali onoho člověka a čekali, že ze strachu před jejich hněvem nebude svědčiti o Ježíši, že na něm zázrak vykonal. Proč to chcete slyšeti? Vždyť jsem vám všecko již jasně a zřetelně pověděl. S trpkou výčitkou pak pravil, horše se nad jejich zaslepenou nenávistí k velikému, zázračnému proroku: Zdaliž chcete i vy jeho učenníky býti, jako já si také přeji, státi se učenníkem jeho? S ošklivostí soptí fariseové: Ty buď jeho učenníkem! My jsme učenníky někoho vyššího, Moj-

žíšovi, který byl od Boha poslán; ale o tomto nevíme, odkud jest; zakrytě povídají tím: Ten není najisto poslán od Boha, my ho nepovažujeme za poslance Božího. Divnáť věc, že nevíte, odkud jest, vy moudří vůdcové národa, znatelé písma a proroků. Já, člověk neučený vím a poznávám to. Není slýcháno, aby kdo otevřel oči slepého od narození; kdo od Boha poslán není, takového zázraku by nikdy nevykonal. Kdyby tento nebyl od Boha, nemohl by nic učiniti zázračného; a přec učinil tolik zázraků a každý z nich jest svědectvím, odkud a od koho jest!

Proti tomuto důkazu prostého člověka o božském poslání Páně nemohli ani chytrí fariseové ničeho namítati, ani nemohli ho vyvrátiti. Rozhněvání, že je zahanbil svou řečí, tupí jej: Všeckaen jsi se ve hříších narodil, tvá slepota byla trestem za hříchy mnohé, kterých jsi spáchal ještě před narozením svým (než duše tvá do těla vešla) a ty nás učíš a ty, hříšník, odvažuješ se poučovati nás spravedlivých? Vystřčili jej ven jako nečistého, ze společnosti židovské vyobcovaného, jehož se všickni měli varovati. Ježíš šel vstříc jemu, kterýž musil trpěti pro víru v něho a že jeho božské posláním zmužile a výdatně hájil; přátelství Páně bylo mu bohatou náhradou za ztrátu, které vytrpěl, že byl ze společnosti židovské vyobcován. A tu dozvěděl se k útěse a úžasu svému, že jeho Dobroditel, k němuž byl s vděčnou láskou přilnul, není pouhým prorokem, ale jest Syn Boží. Uvěřil v něho. Před tím neviděl Pána, protože prozřel až u rybníka Siloe; ale nyní poznal jej po hlase, spatřiv jej po prvé na oči své. Úctou, láskou, vděčností a věrou jako přemožen padna, klaněl se jemu, jakožto pravému Bohu.

Ježíš Kristus jest pravý Bůh, všemohoucí. To dokázal zázrakem, jehož ani nepřátelé jeho po be-

dlivém soudním vyšetřování před nejvyšším soudem židovským upříti nemohli. Tento zázrak jest dvojím zázrakem: 1. Pán Ježíš dal slepému od narození zrak (schopnost viděti), 2. spůsobil, že slepý ten beze všeho cvičení se ihned správně a dobře dovedl zraku užívati. Viz proroctví Is. (35, 4.): „Tehdáž otevrou se oči slepých.“ Pán Ježíš svědčí také o sobě, že jest Syn Boží (jak to byl pověděl Nikodémovi, — čl. 15. —; jako byl dosvědčil to o sobě, uzdraviv 38 let nemocného, — čl. 26. —).

Příčiny nevěry fariseů (a i jiných lidí):
1. zkaženost jejich srdce, že hlásal povinnosti, které se jejich srdci protivily. Jejich rozum je sice vybízel, by uvěřili v toho, který velikými skutky své poslání dokazoval; ale srdce jejich bojovala proti rozumu (mnozí nevěří, nikoli že by pravdy poznati nemohli, ale že v zlobě své nechtějí); 2. jejich sobectví, že kárával jejich nepravosti, jejich pokrytectví (nezřízená sebeláska); 3. závist, že tak mnozí k němu lnuli a jich pomíjeli (uražená pýcha); 4. jejich národní a náboženské předsudky, že si všímal laskavě i pohanů, veřejných hříšníků, a že byl chud a nevystupoval dle jejich nadějí v Messiaše kladených, jako nějaký mocný král. (Viz čl. 17.)

U slepého od narození vzrůstá utěšeně víra jeho, jsouc posilována milostí Boží. Věří již, když spěchá k rybníku Siloe. Uzdraven od slepoty věří ještě pevněji a to, že ten, kterýž jej uzdravil, jest prorok. Odpor fariseů a pronásledování pro víru v něho, utvrzuje tuto víru ještě více. A ještě vyššího stupně dostupuje víra jeho, když se s Ježíšem setkává, až na konec uvěří i v to, v co jenom někteří vyvolenci tehdáž věřili, že Ježíš jest Syn Boží.

Člověk ten jest nám také příkladem, jak máme neohroženě a veřejně vyznávati víru svou a to

hlavně před vrchností, i kdybychom pro to trpěli měli cokoli. („Kdo mne vyzná před lidmi . . .“ (čl. 31.)

Jako při zázračném uzdravení onoho člověka užil Pán Ježíš z e v n ě j š í h o z n a m e n í, tak ustanovil i zevnější znamení při svátostech, v kterých nám uděluje milosti své (světlo pro duši, zdraví, sílu duchovní . . .).

Člověk onen v neštěstí svém jest nám vzorem trpělivosti, oddanosti do vůle Boží, důvěry v Boha. A ve svém štěstí jest vzorem vděčnosti.

P o u č e n í. Bůh tebe učinil vidoucím. Můžeš se obdivovati vznešenosti nebes, kráse pozemské, patřiti na milé tváře svých dobrodinců a přátel; můžeš zrakem svým učiti se tak mnohým užitečným, krásným věcem. Buď Bohu za to vděčen; neužívej nikdy zraku svého k nižádnému hříchu (žádostivost očí). Bůh tě učinil vidoucím i ve vyšším smyslu. Jsi křesťanem, znáš poklad víry. I toho si važ na výsost a přičiňuj se, bys s milostí Boží pořád lépe viděl, Krista, Boha vždy dokonaleji poznával, víru svou skutky svými vždy lépe osvědčoval.

Nevěra. V kterém přikázání Božím se zapovídá? Proti kterému přikázání hřeší, kdo víru svou veřejně zapírá? Co se velí v 2. přikázání Božím? Kdo dosvědčuje o P. Ježíši, že jest Syn Boží?

48. Otče náš. Nezbytný přítel.

(Luk. 11, 1—13.)

Nauč nás modliti se, jakož i prve Jan učil učenníky své, prosil Pána Ježíše jeden z apoštolů. Nauč nás, kterými slovy a zač bychom se nejlépe měli modliti k Bohu; i Jan naučil své učenníky

zvláštní modlitbě, a ty jistě naučíš nás modlitbě mnohem velebnější. *M o d l e t e s e t a k t o : O t ě n á š . . .* P. Ježíš učil učenníků svých této modlitbě z trojího úmyslu: 1. aby se ji modlívali *d o s l o v n ě* a vážili si modlitby, jejíž slova od samého Spasitele pocházejí (proto: „*Praeceptis salutaribus moniti et divina institutione formati, audemus dicere: Pater n . . .*“); 2. aby modlívali se *p o d o b n ě*, t. j. pokorně, dětinně, prostě, bez mnohých slov; 3. aby se modlívali v *d u c h u a s m y s l u* té modlitby, t. j. Boha oslavovali a prosívali za to, za co v té modlitbě prosí. Modlitba ta jest *v z o r e m* každé modlitby; *m o d l i t b o u* Páně sluje, že vyšla z úst a srdce nejvyššího Pána. V starobylé církvi slula také *m o d l i t b o u v ě ř í c í c h*, a křtěníci bývali té modlitbě, jakož i apoštolskému vyznání a sedmeru svátostí vyučování teprv nedlouho přede křtem.

V modlitbě té prosíme za nejvyšší statky duchovní a za odvrácení duchovního zla; jenom ve 4. prosbě prosíme také i za pozemské věci, tělesné potřeby. Ve všech svých modlitbách máme tedy za totéž prositi (za milost Boží, odpuštění hříchů, posílení v ctnosti, rozšíření se církve atd.) a nikoli jenom za pozemské věci.

Již dříve poučil P. Ježíš (před svým kázáním na hoře) učenníků svých, že se mají modlívat: „*Otče náš . . .*“ (Mat. 6, 9 — viz čl. 21.); a tentokráte je učí znovu k jejich prosbám té modlitbě.

Viz výklad modlitby Páně v katechismu.

Jaký jest *r o z d í l m e z i p ř í t e l e m*, k němuž přichází jeho soused v noci a mezi *B o h e m*. Onen přítel vyslyšel konečně nezbytného (neodbytného) souseda svého, když nepřestával prositi a klepati na dvěře a vytrhovati ve spaní jej i jeho dívky. Učinil tak nikoli z lásky a přátelství, ale aby se ho zbyl a měl pokoj. Avšak zcela jiný jest k nám Bůh; neníť

On pouze naším přítelem, ale jest nám více, jest naším dobrotivým Otcem. A proto máme s důvěrou přicházeti k němu a to s mnohem větší, než s jakou se uchylujeme k lidským našim přátelům. Jest-li že lidí vytrvale prosíváte, tím vytrvaleji Boha prostě, a bude dáno vám, ne jenom někdy poproste, ale prosívejte vždy, stále; hledejte milosrdenství, pomoci, milosti Boží dosíci modlitbami svými a naleznete ho; tlučte na bránu Božího smilování a bude vám otevřeno, s nebe bude vám dáno, za co jste důvěrně, vytrvale prosili. Každý, kdo prosí vytrvale, důvěrně, v pravém duchu a taktéž hledá a tluče; často a vroucně a pokorně se modlí, není netrpělivým, když hned nedosahuje toho, ten bere. Bůh vám dá na modlitby vaše vždycky jenom to, co vám bude opravdu ku prospěchu. Vaši rodičové dávají vám na vaše prosby věci vám potřebné a užitečné a jistě nedá nikomu z vás otec místo pokrmu kámen (věc neužitečnou) aneb hada (věc škodlivou); a když tedy lidé, ačkoli jsou hříšnými, k vám dobrotivými jsou, tím dobrotivějším bude k vám Otec nebeský, který vás mnohem více miluje, nežli vás i otec pozemský milovati dovede. On dá vám nejen věci časnému blahu prospívající, ale dá ducha dobrého těm, kteříž ho prosí. Duch dobrý, Duch svatý jest dárce darů nejvyšších, všelike milosti Boží; přijmete od Otce nejvyšší tyto dary pro věčné blaho své a nejen dary pro pozemský blahobyť. Všecko, co vám pro duši i pro tělo, pro věčnost i pro časnost prospívá, bude vám dáno s dobrým, všemohoucím oním Duchem.

Pán Ježíš učí nás, 1. o co a 2. jak se máme modliti, aby nám byl dán Duch dobrý (milost Boží). Zvláště máme modliti se důvěrně (nebo „každý, kdo prosí, bere“, nikdo neprosí Boha nadarmo) a vytrvale (Bůh jest neskonalá láska, ale nechává nás přec

někdy dlouho modliti se než nás vyslyší, abychom si tak mohli dobýti tím větší zásluhy. (Viz čl. 35. Žena kananejská.)

Modlitba jest potřebna, nebo Pán Ježíš výslovně přikázal: „Proste.“ Máme společně se modlívati, to vysvítá z toho, že modlitba Páně má formu modlitby společné (Otče náš — nám...)

Poučení. Modlívej se častokráte s vroucností modlitbu Páně i ty modlitby, kterým tě naučila církev Kristova. Modlívej se nejen za sebe, ale také za jiné; zvláště pak za povýšení, oslavení církve svaté. A prosívej přede vším Boha za dary vyšší, za milosti jeho pro svou duši i duše svých bližních. Ať pak tebe cokoli stihne v životě tvém, nepřestávej modlívati se důvěrně a vytrvale.

Pátá neděle po velikonocích (neděle prosebná), křížové dni (průvody prosebné).

Kterak zní předmluva modlitby Páně? Za co prosíme v prvních třech prosbách Otčenáše? Za co se modlíme v ostatních čtyřech?

Co jest modlitba vůbec? Proč se máme modliti? Na kolikery úmysl máme se modlívati? Jak? Co do způsobu modlení, kterak se můžeme modliti? Proč jest modlitba společná zvláště užitečna? Za koho? Kdy se máme modliti? Které jest ovoce modlitby?

49. Podobenství o bohatém muži.

(Luk. 12, 13—21.)

Jeden ze zástupů vida, jak velikou moc mají slova Páně na posluchače jeho a doufaje, že se dojmou mocně i jeho bratra, řekl: Řci bratru mému, ať se rozdělí se mnou o dědictví mé. Člověk

ten byl sice v právu; ale projevil přílišnou lásku jenom k věcem pozemským a neměl touhy po těch statcích, které Pán Ježíš rozdával: po pravdě, milosti Boží. Nejsem děličem dědictví, to nepatří k mému poslání, rozhodovati ve věci o pozemské jmění. Spolu dal P. Ježíš svým apoštolům výstrahu, aby se neúčastňovali pozemských rozepří. Vystříhejte se lakomství, nebažte po statcích pozemských nemírně. Tím pokáral oba bratry, kteří pro jmění se rozvadili mezi sebou, zapřeli bratrskou lásku a nepřáteli se stali. Neboť bohatství bývá nebezpečno člověku: Hojnost statků nezachová a neprodlouží člověku života; bohatství neprospívá ani zdraví a spokojenosti, ani neprodluhuje věku lidského; ano častokráte bývá i na úkor spokojenosti, blaha, zdraví a zkracuje lidský život, neboť působívá člověku mnoho starostí, bázně a jiných nesnází. A když neprospívá ani časnému blahu, jak bývá tím více nebezpečným duši a blahu věčnému!

Jak bezcenným, nebezpečným, škodlivým může býti bohatství ukazuje Pán Ježíš podobenstvím.

Stodoly u Židů bývaly jenom lehce staveny, tak že bylo možno rychle a snadno a bez velkého nákladu vystavěti větší místo zbořených stodol malých. Díím duši své: Nestarej se o to, co bude někdy po smrti, ale uživej přítomnosti, nynějšího života. Bez bázně a starostí můžeš hleděti budoucnosti vstříc, nebo nyní máš zásobu velikou na mnohá léta. Odpočívej tedy od starostí; netřeba ti ani k Bohu v modlitbách se obracet; a dopřej tělu, co jemu lahodí, tomu rci: je z... Blázne, který bez Boha počítáš, plány do daleké budoucnosti osnuješ, jenom pozemských věcí si hledíš. Bláznovstvím jest hledati uspokojení a blaha jenom ve věcech pozemských, nevšímáti si Boha, nepečovati o duši svou. Této noci požádám duše tvé, tak že neužije,

co jí hříšně slibuješ, a že bude zavržena před mým soudem. Boháč ten vybízeli sám Boha rouhavou zpupností svou k trestu, jako by byl řekl: Tebe, Bože, nepotřebuji, i bez tebe budu šťastným. — Ztratíš pak všecko, na čem jsi sobě nejvíce zakládal: Co's nashromáždil, čím bude? Do různých rukou se to dostane: nebudou ti za to ani vděčními, kdo to po tobě zdědí. Snad dostanou to i ti, kterým jsi toho nejméně přál. Takť jest, takový nešťastný konec bývá, když někdo shromažďuje poklady jenom sobě, lakotně jenom pozemské statky hromadí, aby si jimi rozkošný život spůsobil, a není bohatý v Bohu, není bohat těmi statky, které i před Bohem platí (milostí Boží, ctnostmi, dobrými skutky).

Poučení. Nebaž nikdy přílišně po statcích pozemských, nezakládej si na bohatství, nezapomínej pro vezdejší starosti a pozemské rozkoše na svou nesmrtelnou duši a obohacuj ji ctnostmi, dobrými skutky, aby až někdy ji Bůh požádá od tebe, bohata zásluhami vešla v slávu nebeskou.

Kterak máme užívatí pozemských statků? Co velí se v 7. přikázání Božím? Kdo hřeší proti tomu? (lenoch, lakomec, marnotratník. Skutky tělesného milosrdenství. Pamatuj na poslední věci člověka!)

50. O neúrodném stromu fíkovém.

(Luk. 13, 6—9.)

Fíkový strom ve vinici Páně byl lid israelský. Po tři léta vybízeli Bůh skrze Syna svého lid ten, aby přinášel ovoce pokání, ale nadarmo. Syn Boží pracoval pro blaho lidu toho, jako zahradník, okopával

strom ten, přidával mu kypré země svým napomínáním, učením, svými výstrahami i radami. Tak zasloužil národ israelský svou nekajcností, aby byl za trest vyhlazen. Ale tu přimlouvá se za něj jeho zahradník, Syn Boží, ještě na kříži: „Otče, odpusť jim.“ Bůh shovívá jim ještě. Apoštolé a učenníci Páně káží mu, ale ani tu neobrátil se zatvrzelý národ a nedbal božské shovívavosti, nepřinášel ani potom ovoce pokání. Tu konečně byl podetnut. Roku 70. byl zničen Jerusalém, chrám pobořen, národ israelský Titem přemožen a přestal býti samostatným národem. Byl vyfát z vinice Páně. Kořen jeho (chrám) byl vyvrácen, kmen i ratolesti rozmetány na všecky strany (členové jeho rozptýleni mezi všecky národy, povrhelem jejich učnění; na svědectví jak Bůh jest sice shovívavý, milosrdný, ale také spravedlivý, přísný soudce nekajících hříšníků).

Podobně děje se každému hříšníkovi. Bůh přispívá mu k pokání svou milostí, svými sluhy (kněžími a biskupy), shovívá mu na přímluvu svých věrných služebníků na zemi i na nebi a zvláště na přímluvu nebes Královny a svého Syna (našeho prostředníka). Ale jest-li že hříšník trvá ve svých hříších, zachvacuje jej Bůh na konec trestem zaslouženým a to častokráte náhle, neočekávaně.

Poučení. Nespolehej se nikdy hříšně na milosrdenství Boží, ale uživej toho času, kterého ti Bůh v tomto životě dopřává, abys se kál ze svých hříchů, abys prospíval v ctnostech. Dobrého nic neodkládej na dobu budoucí; neodkládej na budoucnost polepšení života, říká: Jest k tomu času ještě dosti. Neboť nevíš dne, ani hodiny, kdy tě Bůh k sobě povolá.

Bůh jest shovívavý — milosrdný — spravedlivý. Jak se máme připravovati k šťastné smrti? Co nevíme o smrti? Co nastane hned po smrti? Hřichy

proti Duchu svatému. (K spasitelnému napomínání srdce své zatvrzovati. V životě nekajícím až do konce setrvati.)

51. Deset málomocných.

(Luk. 17, 11—19. Porovnej Mat. 8, 2. Viz čl. 22.)

Pán Ježíš šel Samařskem a Galileí, potom přes Jordán Pereou a opět přešel na jih přes Jordán, ubíral se k Jerichu a odtud k Bethanii do Jerusaléma na slavnost posvěcení chrámu, všude káže a čině zázraky.

Někde v Samařsku anebo v Galilei na této cestě jeho bylo **d e s e t m á l o m o c n ý c h**, kteří se spojili v jedno, spolu přebývali na místě osamělém, aby tak snáze mohli snášeti bídu svou, **z d a l e k a v o l a l i**, neboť přísně bylo zakázáno málomocným, blížit se k lidem zdravým: **S m i l u j s e n a d n á m i**, projevující tak víru v jeho moc a důvěru v jeho dobrotu. Z daleka uzdravil je Pán, řka jenom: **Ukažte se kněžím (čl. 22.)**. Všickni spěchali skutečně, aby se kněžím ukázali. **Jen jeden navrátil se, v e l e b ě B o h a**, oslavuje jeho moc, dobrotu a milosrdenství, které se na něm bylo tak podivuhodně osvědčilo; **h l a s e m v e l i k ý m**, s velikým nadšením a **p a d l n a t v á ř s v o u**, klaněl se Ježíšovi, vyznáváje tak víru v jeho božství. A ten byl **S a m a r i t á n** — **c i z o z e m e c**; nebyl členem národa vyvoleného, kterému Ježíš tolik dobrodiní prokazoval; ostatní uzdravení byli Židé a žádný z nich nespěchal s díky k svému Dobrodinci a žádný z nich neklaněl se jemu. S bolestnou výčitkou pokáral Pán nevděk jejich a pochválil veřejně vděčnost i víru Samaritánovu: **V í r a t v á t ě u z d r a v i l a**; **znalť jsem víru tvou a proto jsem tě uzdravil.**

Pán Ježíš jest dobrotivý, milosrdný, všemohoucí, vševědoucí.

P o u č e n í. Buď vždycky vděčným za všechny milosti, kterých od Boha přijímáš; nezapomínej zvláště v štěstí děkovati Bohu za jeho dary a uznávati, že všecko dobré od něho pochází. Vděčnost zachovávej i k lidským dobrodincům svým.

52. Fariseus a publikán (celný).

(Luk. 18, 9—14.)

Některí, ježto se za spravedlivé měli pro některé zevní dobré skutky a že se jim těžké hříchy vytýkati nemohli; a v této domnělé spravedlnosti své jinými pohrdali a reptali proti Pánu Ježíši, že s hříšníky vlídně zacházel.

Fariseus napřed stoje na místě takovém v předsíni chrámové, kde jej mohlo viděti mnoho lidí, modlil se sám u sebe, tiše, šeptem; nebo modlitby své nemohl hlasitě říkati, sice by byl proti sobě hněv vyvolal, když se tak hrdě nad jiné vyvýšoval, prohlašuje sebe za ctnostného a ostatní za hříšníky. Modlitba jeho nebyla vlastně ani modlitbou, ačkoli začal: *B o ž e, d ě k u j i t o b ě*; tento dík změnil se ihned v hříšnou sebechválu a v tupení jiných lidí, na něž Bohu žaloval, by jich potrestal; jmenoval nepravosti jiných, aby tím více vynikaly jeho ctnosti. Zvlášť pak ukazoval na publikána, který hoden trestů Božích. Již to bylo urážkou Boha; jako by Bůh neviděl, co lidé konají a opomíjel jich stíhati trestem spravedlivým. Já činím víc, než jsem povinen: postím se *d v a k r á t*, desátky dávám (pro chrám) *z e v š e c h* věcí. A protože tolik pro Tvou čest činím, jsi i ty povinen pamatovati zvláště na mne. Jaké to rouhání!

Nevelebí Boha, ani mu skutečně neděkuje, ani ho neprosí za nic, nevolá o milosrdenství pro své hříchy: ale velebí sebe, vychloubá se svými ctnostmi, tupí a hanobí své bližní.

Publikán stojí z daleka, stranou za ostatními lidmi, nechtěl ani oči k nebi pozvednouti, že si byl vědom svých hříchů a kajicně i pokorně bil se v prsa, vině takto sebe samého před Bohem i před lidmi a opakuje mnohokráte: Buď milostiv mně hříšnému; jsem veliký hříšník, nezasluhuji odpuštění, ale slituj se nade mnou nikoli pro mou zásluhu, ale že jsi, o Bože, neskonale milostivým. Upřímně lituji všeho, čímkoli jsem tě kdy urazil.

Tento sestoupil (s hory chrámové) ospravedlněn; pro svou lítost nad hříchy, upřímné vyznání se z nich a že již i v tom projevil úmysl, polepsiti se, jakož i pro pokoru svou našel odpuštění hříchů, ospravedlnění, milosti posvěcují. Ne pak onen; modlitba jeho neprospěla jemu, ano že v ní Boha urážel a proti lásce k bližnímu se provinil, odešel z chrámu poskvrněn hříchem, kterého neměl, když tam vstupoval. Kdo se povýšuje, bude ponížěn; pýcha jest hříchem těžkým a hřích snižuje člověka. Kdo se poníží, bude povýšen; pokora jest Bohu libou ctností a prospívá i hříšníku a pomáhá mu, aby se z hříchů vyprostil a povýšen byl k svatému životu. Pokora jest každému nevyhnutelnou, bez ní nelze nikomu zalíbiti se Bohu. („Bůh se pyšným protiví, ale pokorným srdcem dává svou milost.“ — „Modlitba kořícího se oblaky pronikne.“)

Fariseus hřešil pýchou (1. sám sebe vyvyšoval, 2. Bohu odpíral úcty povinné, 3. pohrdal jinými), opovážlivým posuzováním jiných. Jeho dobré skutky ztrácely zásluhy před Bohem, že jich nekonal v dobrém úmyslu (z lásky k Bohu). Publikán

modlil se: vroucně, skroušeně, pokorně, důvěrně, vytrvale.

Poučení. I ty modlívej se vždy se srdcem kajícím a pokorným; nikdy neodvolávej se před Bohem na zásluhy své a Bůh ti bude milostiv.

Co jest pýcha? Co jest pokora? Kdo ubližuje bližnímu na jeho cti? — Jak se máme modlívati?

53. Ježíš na slavnosti posvěcení chrámu.

(Jan 10, 22—40.)

Slavnost posvěcení chrámu byla dva měsíce po slavnosti stánků na památku toho, že chrám, Antiochem Epifanem znesvěcený, byl opět slavně posvěcen za Judy Makabejského. Slavnost ta trvala po 8 dní (od 25. měsíce kislevu = prosince) a konala se s velikou nádherou, v noci býval osvětlován chrám i domy Jerusalémské (proto: „slavnost světél“). Bylo to v zimě, za počasí dešťového a proto byl Pán Ježíš v podloubí v chrámě, t. zv. síni Šalomounově, která ještě byla pozůstala ze zbořeného Nabuchodonosorem chrámu (při východní straně předsíně pohanů). Židé, členové vysoké rady, táží se ho mocí svého úřadu: Dokud nás chceš držeti v nejistotě? jakoby toužili po jisté pravdě, zatím však hledali příčinu, aby jej mohli z něčeho obžalovati. Jsi-li ty Kristus, pověz nám zjevně, veřejně, před svědky. Již jsem vám to řekl jasnými slovy, že jsem Kristus — Spasitel; máte tolik důkazů pro to, ale ve své zaslepenosti a zatvrzelosti a pýše mně nevěříte; vy nehledáte upřímně pravdy. Skutkové zázrační, kteréž já konám ve jménu Otce svého (mocí Otce svého, mocí božskou, zázračnou) vydávají

svědectví o mně, poučují každého, kdo pravdu hledá, že jsem opravdu Kristus, že já a Otec jsme jedno, že mám božskou moc, že jsem též s Otcem podstaty. Židé prohlašovali to za rouhání, že Ježíš sobě připisoval podstatu božskou, zchápalí kamení, aby jej jako rouhače ukamenovali. Pán Ježíš neulekl se jejich hněvu, neodvolal ve velikém nebezpečí ničeho, co byl slavně pověděl, ano potvrzoval opět, že jest Bůh, nazýváje Boha Otcem svým. Nemůžete mne kamenovati pro žádnou vinu; tolik zázraků, tolik dobrodiní jsem prokázal lidu i před očima vašima a pro který z těch skutků mne kamenujete? Židé nemohli mu skutečně ani jediné chyby vytknouti; Pán vybídl je k tomu veřejně a oni nenalezli na něm ani nejmenší chyby, a vytýkali mu jen rouhání, že jsa člověk, činí se Bohem. Opět vyvrací Pán tuto výčitku jejich a ukazuje ke svým skutkům, které dokazují jeho božské důstojenství, že Otec ve mně jest a já v Otci, že já a Otec jedno jsme (jednota božské podstaty a různost osob). Židé nemohli proti tomu přesvědčivému důkazu Páně o jeho božství ničeho namítati a proto chtěli užiti proti němu násilí a usmrtiti jej, vědouce, že sice mnoho lidí uvěří v něho; hledali ho uchopiti, vésti před vysokou radu, obžalovati jej a žádati jeho smrt. Ale on ušel z rukou jejich, s velebným klidem prošel zuřivými nepřáteli, odzbrojiv je svým vážným pohledem; a protože nenastala ještě „hodina jeho“ odešel v krajinu za Jordán, kde před tím Jan křtil a o něm svědectví vydával (u Bethabary). A tam přicházeli mnozí za ním a uvěřili v něho.

Pán Ježíš dosvědčuje veřejně v chrámě před lidem i členy vysoké rady: 1. že jest Kristus (Pomazaný Páně = Spasitel), 2. že jest Syn Boží (Bůh — jeho Otec), 3. že má božskou podstatu (jest všemohoucí — roven Otci — jest v Otci a Otec

v něm), 4. že jest jiná osoba než osoba Otcova (já a Otec...), 5. že jest bez viny, nejvyšší svatý (nebo k jeho vyzvání nemohou ani největší nepřátelé jeho nalézt na něm nejmenší chyby).

Zaviněná nevěra u Židů pocházející ze zatvrzelosti jejich srdce a nikoli z rozumu: odpírali tvrději poznání pravdy, protože se protivila jejich smyslným tužbám, jejich pýše a samolibosti.

Poučení. Věř v božství Ježíše Krista. Dokazuj to On sám svými slovy a On jest nejvyšší pravdomluvný. Dokazuj to tolikerými zázraky, kterých ani jeho nepřátelé upříti nemohli a nesměli. Dokazuj to dílem svým: svou církví, svým učením, které zázračnou vykonalo změnu ve světě a jenom zázračnou, božskou mocí svého Původce se mohlo zachovati a rozšířiti ve světě proti tak četným a mocným nepřátelům. „Věřím v Ježíše Krista, Syna Božího“ vždy a všude a přede všemi neohroženě vyznávej.

Nevěra. Hříchy proti Duchu svatému. — Na cti utrhaní. Kdo se dopouští rouhání? — Pán Ježíš jest pravý Bůh — čím to dokážeme? P. Ježíš jest Syn Boží. (2. čl. víry.)

54. Bohatý mládenec.

(Mat. 19, 16—22. Mar. 10, 17—27. Luk. 18, 18—27.)

Mládenec táže se, kterých pak přikázání mám zachovávat, na kterých záleží nejvíce. Pán Ježíš věda, že Židé nejvíce hřešili proti přikázáním na druhé desce zákona (od 4tého), jmenoval bohatému mláďenci tato přikázání, aby jej zvlášť pohnul k účinné lásce k bližnímu. Nebo kdo miluje skutečně bližního, jistě miluje tím vroucněji Boha. Mládenec zaradoval se

že není nic tak příliš těžkého, vjíti do života, neboť byl si vědom toho, že přikázání ostríhal od své mladosti. Ale nebyl sám v sobě spokojen s pouhým zevnějším konáním zákona, jak byl k tomu veden od svého dětství, žádal býti poučen o tom, kterak by měl Bohu sloužiti ještě dokonaleji: Č e h o ž s e m i j e š t ě n e d o s t á v á? v čem bych měl se ještě zdokonaliti? L a s k a v ě p o h l e d ě l n a n ě j J e ž í š, schvaluje jeho touhu po vyšší dokonalosti. P r o d e j c o m á š, odtrhni své srdce od pozemských statků, k nimž přílišně lneš, rozdej je chudým a budeš míti poklad v nebi; na zemi budeš sice chudým, ale tím bohatších zásluh budeš míti v nebi. A n á s l e d u j m n e v sebezapírání, v chudobě, v trpělivosti a v obětavém dobřechinění chudým. Než mládenec ten nebyl té oběti schopen, neuměl zapřít se tak, aby se vzdal dobrovolně bohatství a příjemností životních: o d e š e l s m u t e n, n e b m ě l m n o h o s t a t k ů. Rád by se byl stal učenníkem Páně a spolu své bohatství si zachoval a že se to sloučiti nedalo v jedno, byl smuten. Odešel, neboť statky jeho byly mu přec milejší než výhradní služba Boží.

Pán Ježíš výslovně učí, že víra sama nevede k životu, ale víra dobrými skutky oživená (v í r a ž i v á). Láska k bližnímu jest měřítkem lásky k Bohu; neboť kdo nemiluje bližního, nemiluje také Boha a naopak.

Pán Ježíš nepřikazuje mládenci chudoby, ale jenom mu ji radí, jakožto prostředek k vyšší dokonalosti a k větší odměně v nebesích (E v a n g e l i c k é r a d y: dobrovolná chudoba, ustavičné panictví a neomezené poslušenství duchovního představeného).

B o h a t s t v í není hříchem; když se ho dobře užívá, může býti člověku velmi spasitelným. Ale jest n e b e z p e č n o: 1. vede k pýše, 2. svádívá k zahálce a poskytujíc mnoho prostředků k životu rozmařilému,

bývá příčinou mnohých nepravostí (nestřídmosti, nečistoty, smyslného života); 3. odvrací člověka od služby Boží, od milosti Boží. — Proto třeba zvlášť boháči býti opatrným, bdíti nad sebou, hledati posily v modlitbě, při mši svaté, ve svatých svátostech a užívati jmění svého ke cti Boží a ku blahu bližních. (Viz čl. 21. E.)

P o u č e n í. Zachovávej stejně svědomitě všecka přikázání Boží; nedomnívej se, že snad na některém z nich méně záleží. Zvlášť pak udržuj a sesiluj v sobě lásku k Bohu i k lidem a tu osvědčuj tím, že milerád, rychle budeš ze statku svého udíleti pomoc chudým, věda, co jednomu z nejmenších jsi učinil, že jsi samému Spasiteli učinil.

Smí-li křesťan žádati Boha i za pozemské statky? (4. prosba modlitby Páně). Smí-li si dobývati jmění pozemského? Co se velí v 7. přikázání Božím? Mimořádné prostředky křesťanské dokonalosti jsou tři evangelické rady. Kdo jsou povinni jich zachovávat? Které jsou řádné prostředky křesťanské dokonalosti?

55. Odplata věčná. Dělníci na vinici.

(Mt. 19, 27—30; 20, 1—16. Mar. 10, 28—31. Luk. 8, 28—30.)

Apoštolé vykonali skutečně z lásky k Pánu Ježíši to, co bohatý mládenec se zdráhal vykonati: **O p u s t i l i v š e c k o c o j i m m i l é a d r a h é b y l o , s v é r o d i n y , p ř á t e l e , s v á o b y d l í , s v é z a m ě s t n á n í . N e n í t o c h l o u b o u , a l e j e s t t o j e n o m v y z n á n í m j e j i c h u p ř í m n é l á s k y k P á n u . B u d e t e i v y s e d ě t i n a d v a n á c t i s t o i c í c h , s o u d í c e d v a n á c t e r o p o k o l e n í i s r a e l s k ý c h ; b u d e t e p o z m r t v ý c h v s t á n í o s l a v e n í , p o v ý š e n í n e j e n n a d I s r a e l s k é , a l e n a d e v š e c k y l i d i ,**

protože všickni byli povoláni k tomu, aby se stali „Israelity“, lidem vyvoleným k věčnému spasení. Budete míti účastenství při soudu nad lidstvem, protože jste pracovali pro jeho blaho; budete svědky a hlasateli mého soudu všem. Každý, kdo učiní z lásky ke mně, že bude jiné učiti pravdě mé, ke mně je vésti, — to, co vy jste z lásky ke mně, a pro blaho lidské učinili: kd o ž o p u s t í d ů m s v ů j . . . , vezme za to odměnu mnohem bohatší, než byly jeho oběti a životem věčným vládnouti bude, za to, že v časném životě strádal a trpěl.

Den byl rozdělen na 24 hodin; obyčejně počítal se den práce od východu slunce (na úsvitě) do jeho západu, t. j. od 6. hodiny ranní (první) do 6. hodiny večerní (do dvanácté). Noc dělila se na čtyři noční stráže (od 6. večer do 6. ráno). Na úsvitě, před 6. hodinou ráno najal hospodář dělníky na tržišti shromážděné a smluvil s nimi mzdu denní, desetník (denár — obyčejný to plat za celodenní práci). Protože nejdříve najatí dělníci nestačili ku práci, šel ještě čtyřikráte na náměstí (o hodině 9., 12., 3., 5., — dle našeho) a najal tam vždy dělníky, kteří nemohli nikde práce najíti a proto tam čekali, jest-li snad jich někdo nenajme. S těmi ani se nesmluvil o mzdu, slíbil jim jenom, že jim dá, co bude spravedlivého, co sám za spravedlivé uzná. První dělníci určili si sami napřed mzdu; ostatní spěchali rádi do práce, nevyjednali žádného platu a spolehali úplně na hospodářův cit spravedlnosti. I ti, kteří byli jenom na jednu hodinu do práce povoláni, byli by rádi pracovali celý den; nemohli za to, že se jim nepoštětilo práce naleznouti; zakusili mnoho starosti a úzkosti, že celý téměř den hledali marně práci, trpěli hlad a bolestně si zpomínali na to, že se vrátí k svým ubohým rodinám bez výtědku. To uváživ spravedlivý, lidumilný hospodář, rozkázal správci svému, aby všechny

stejnou mzdou podělil a nejprve ji vyplatil nejposléze zavolaným. Ti měli největší starost, jakou asi mzdu dostanou; chtěl je tedy laskavý hospodář nejdříve té starosti a úzkosti zbaviti a chtěl by i jejich rodiny zbaveny byly strachu, že snad za krátko jenom trvající práci příliš málo přinesou. Ti, kdo celý den pracovali, nebyli se mzdou spokojeni. Nebylo však jejich zásluhou, že byli nejdříve sprostěni starosti o práci; a nebylo vinou posledních, že skoro celý den tonuli v úzkostech, že nenaleznou výdělků. Onino sice pracovali celý den; ale tito byli by to činili taktéž rádi, kdyby byli bývali hned ráno najati do práce. **N e č i n í m t o b ě k ř i v d y,** dávám ti, co jsi si sám vyžádal. Že ostatním dávám více, než bych povinen byl, činím, že **d o b r ý j s e m,** že mi jich a jejich rodin jest líto. Proč závidíš dobrodiní jiným prokázaného, když se ti tím nestalo žádné příkoří, žádná škoda? Když jsi obdržel, co ti právem náleželo?

B u d o u p o s l e d n í (k víře povolání) první (při odměně, dostanou odměnu větší), a **p r v n í** (dříve povolání) budou **p o s l e d n í** (menší dojdou odměny). Mnoho jest povolaných (všichni jsou povoláni k víře), ale málo vyvolených (k odměně nebeské, málo poměrně těch, kteří by si s milostí Boží věčného života zasloužili. Nebo k tomu je sice třeba povolání Božího, t. j. milosti Boží, a tu dává Bůh každému; ale nemnoho těch, kdo by s milostí tou náležitě spolupůsobili).

H o s p o d á ř jest Bůh, **t r ž i š t ě** jest svět, **v i n i c e** jest církev, **p r a c o v n í l h ů t a** jest lidský život, **d e s e t n í k** jest věčná odměna. Odměna se dává až po dokonaném dni (po smrti) a neřídí se dle toho, jak brzy byl kdo povolán a jak dlouho byl v církvi (od dětství, od mladosti, v létech dospělosti a nebo snad teprv krátce před smrtí), ale dle toho, jak přijal povolání své do církve a s jakou vytrvalostí

pracoval na spáse své, jak horlivě se oddával ctnosti, třeba by to bylo jenom krátce do jeho smrti trvalo. I kdyby se hříšník až na smrtelném loži kajicně a upřímně k Bohu obrátil, dosáhne Božího milosrdenství. A často dospějí k vyšší dokonalosti a větších milostí i odměny dosáhnou, kdo v životě později se obrátili k Bohu (sv. Augustin, sv. Ignác z Lojoly), než ti, kteří vždycky patřivali mezi věřící křesťany.

Nejprvé povoláni byli do církve Židé; mnohem později byli tam uvedeni rozliční pohanští národové (naši předkové teprv v 9. století); a proto nemají Židé, ani ti, kdo dříve byli povoláni a uvedeni do církve, než jiní, většího práva na vyšší důstojenství a odměnu. Ano bývá horlivější víra a ctnostnější život i u národů později pokřesťených, než u těch, kteří dříve Krista poznali. Ono není zásluhou, to není příčinou k menší odměně.

Bůh jest milosrdný; nikdy není pozdě k pokání (lotr na kříži).

Z á v i s t i v ý prohřešuje se 1. proti lásce k bližnímu, jelikož se rmoutí z jeho blaha, 2. proti lásce k Bohu, že se odvažuje domnívati se, jako by Bůh dobře nečinil, když k někomu jest milostivým, štědrým.

P o u č e n í. Bůh tě povolal do vinice své církve již na křtu svatém a mimo to volá tě tak častokráte k ctnostnému životu, k dobrým skutkům. Při tvé práci sílí tě svou milostí. Avšak zdali pak si vážíš povolání svého? Tobě dostalo se štěstí, býti křesťanem, kterého ještě milionové postrádají. Zdali pak plníš v církvi ten úkol, který ti byl Bohem uložen? O přičiňuj se všemi silami, abys nežil na darmo, zdokonaluj se neustále, abys, jako jsi byl povolán do církve Páně, byl také jednou vyvolen k odměně nebeské.

Co jest církev? Její vlastnosti. Kdy nastane den odplaty? Soud soukromý. Soud obecný. Nebe. — Co jest závist? Bližnímu svému milosti Boží nepřáti.

56. Vzkříšení Lazarovo.

(Jan 11, 1—44.)

Pán Ježíš dlel od slavnosti posvěcení chrámu až blízko před Velikonocemi za Jordánem (v Perei); obě sestry věděli jistě, kde právě jest, neboť býval v domě jejich a těžce nemocný bratr jejich byl jeho věrný přítel. Za den mohl posel vykonati cestu z Bethanie za Jordán. Nevzkazují mu žádné prosby, ale pouze mu dávají zprávu: Ten, kterého miluješ, nemocen jest; učiň, jak sám za nejlepší uznáš, co ti tvá upřímná láska vdechne. Sestry projevují tak tklivou, dětinnou důvěru v Pána Ježíše a podrobují se pokorně všemu, ať cokoli učiní. Nemoc ta není k smrti, Lazar nezůstane mrtev, třeba by i nyní zemřel; ale k slávě Boží, aby oslaven byl Syn Boží skrze ni; nemoc tu seslal Bůh na Lazara, aby jeho vzkříšením Otec i Syn Boží zjevil svou všemohoucnost, sebe takto oslavil. Posel uslyšev tato útěchyplná, tajemná slova vrátil se k zarmouceným sestrám. Lazar však byl již umřel. Pán Ježíš věděl to ovšem a přec prodléval ještě za Jordánem; 1. pro to, že tam mnozí potřebovali duchovní jeho pomoci, která jest důležitější, než byla tělesná pomoc pro Lazara; 2. že chtěl vzkřísiti Lazara až déle po smrti jeho, aby tím slavněji zjevil svou božskou moc. Proto teprv po dvou dnech oznámil učenníkům, že již Lazar umřel. Spí, pravil o něm, jako byl řekl o zemřelé dceři Jairově (čl. 30), půjdu, abych jej probudil. Zemřelť jenom pro lidi, pro mne jest jeho smrt jenom

jako sílícím, uzdravujícím spánkem. Apoštolé domnívali se, že mluví Pán o spánku obyčejném a proto radovali se, že jejich přítel vyvázl z nebezpečné nemoci, an může již spáti, že se již počíná uzdravovati. Ale jak ulekli se, když jim řekl Pán: Umřel. Raduji se pro vás, že jsem tam před jeho skonáním nebyl, abyste uvěřili. Kdybych tam byl býval, byl bych jej uzdravil, jako jsem velmi mnoho nemocných uzdravil. Ale že jsem tam nebyl, bude mi příležitost dána, vykonati na něm takový zázrak, kterým budete potvrzeni ve víře ve mne více, než jinými zázraky, a proto se raduji.

Když přišel, ležel Lazar již čtyry dny v hrobě; zemřel v týž den, v který byl posel k Pánu přišel; dva dny zůstal Pán Ježíš ještě za Jordánem a teprv den na to šel k Bethanii, kamž přišel k večeru. Zemřelí pochovávali se hned po smrti (týž den). Dle obyčeje židovského bylo mnoho přátel v domě zármutku. Byli tam také mnozí i z Jerusalema, malou hodinu od Bethanie vzdáleného. Marta, pečlivá hospodyně, chvátá Ježíšovi z domu vstříc, aby jej pozdravila a uvítala v soukromí, aby mu bez svědků vyjádřila bolest svého srdce. Kdybys byl zde býval, nebyl by umřel; pevně věří v dobrotu a všemohoucnost jeho; ale nyní vím, že dá tobě Bůh, čehokoli požádáš; její víra jest sice pevná, ale ještě nedokonalá, neboť nevěří, že by mohl Ježíš sám vzkřísiti Lazara, ale že na jeho modlitbu jej jeho Otec vzkřísí. Pán ji potvrzuje v této její víře: Vstaneť bratr tvůj. Marta dí: Víím že vstane, jako všickni lidé, v den nejposlednější; a v těch slovech jest obsažena prosba: Učiň, Pane, aby hned vstal, pros za to Boha. Já jsem vzkříšení a život, já jsem původce života, a proto nemusím se modliti, aby byl vzkříšen: já mohu to sám přikázati ze své vlastní moci. Kdo věří ve

mne, živ bude, byť také umřel; kdo má víru ve mne, že jsem pravý Bůh, živ bude na duši (neumře na věky — vejde do života věčného), i tělo jeho bude jednou vzkříšeno a s duší na věky spojeno. Věříš-li tomu? Marta měla dosud víru nedokonalou; ale nyní jest víra její zdokonalena, nyní věří, že nepotřebuje teprv Boha za něco prositi, protože jest sám pravý Bůh: Věřím, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého! že všechno můžeš učiniti.

Marta zavolala tiše Marii, tajně, aby to neviděli a neslyšeli nepřátelé Páně, kteří byli v domě mezi přítomnými. Maria šla také ihned naproti Ježíšovi, který se cestou k Bethanii blížil. Bolestí velikou schvácena padla k nohám jeho a zalkala: Pane, kdybys byl ty zde byl, bratr můj nebyl by umřel! Nemohla pro žalost připojiti k tomu ani prosby své, by jí milovaného bratra vrátil, ani projeviti naděje své, že tak učiní. Její slzy mluvily místo jejích úst. Bolest Mariina pohnula soucitného přítele zbožné rodiny, že zkormoutil se. Sám nemohl pro zármutek ničeho pověděti a jenom jeho pohled svědčil o tom, jak cítí s nimi jejich bolest. Kam jste jej položili, pravil tiše; i vedli jej k nedalekému odtud hrobu. A tam plakal, jeho slzy byly všem svědectvím nejzřejmějším, kterak ho miloval. Slzy jeho byly slzami přátelství a lásky, a spolu soustrasti nad útrapami lidskými.

Hrob byl v jeskyni. Nad hrobem tím byl již za časů sv. Jeronýma chrám. Až dosud může se sestoupiti do jeskyně ve skále, v které někdy Lazar odpočíval. (V pátek po 4. postní neděli, když se čte evangelium o vzkříšení Lazara; 22. července o svátku sv. Marie Magdaleny; 17. prosince, sv. Lazara sloužívá tam kněz františkánský z Jerusaléma mši sv.) Zdvihněte kámen, velikou kamennou desku, uzavírající

otvor do hrobní jeskyně. Již zapáchá, zvolala Marta; zhrozila se toho, že by měla spatřiti bratra v podobě změněné, zapáchající, zohavenou mrtvolu. Ale Pán jí připomíná její dřívější víru, připomíná jí, co jí byl vzkázal již po poslu, ještě za živa Lazaroва k němu poslaném: Budeš-li věřiti, setrváš-li ve víře, uvidíš zázrak, jakým ještě nebyl Bůh oslaven. Marta vrátila se ihned ke své víře a nebránila otevřítí hrob. Aby však nikdo z přítomných jeho nepřátel nemohl ho viniti, že zázrak ten činí mocí ďábelskou, ale aby všickni poznali, že jej koná z moci božské, modlil se hlasitě: Otče, děkuji tobě, že jsi mne vyslyšel, — pro zástup, který okolo stojí. Vyslyšel jsi mne, dříve než jsem tě prosil, neboť já a ty jsme jedno; má vůle a tvá vůle jsou jedna vůle: m n e v ž d y c k y s l y š í š. — Jako svrchovaný Pán nad životem velí potom krátce: Pojď ven. A rozkaz jeho byl hned vykonán. Duše Lazaroва vrátila se do těla; a tělo, před tím těžce nemocné a v pokročilé již hnilobě se nalézající, bylo ihned zdrávo a neporušeno. Židé ovinovali mrtvoly plátnem, tak že Lazar, vstav, jenom s namáháním ke vchodu hrobovému mohl postoupiti. Pán Ježíš nedotekl se ho sám, ale velel žasnoucím svědkům zázraku toho: R o z v a Ź t e Ź j e j, a b y m o h l o d e j í t i; Lazar byl úplně zdráv, že potom mohl beze vsí cizí pomoci vrátiti se do svého domova. Lazar i jeho sestry věřili v Ježíše jako v Syna Božího a mnozí uvěřili s nimi.

Pán J e Ź í š mluví a jedná jako B ů h: 1. nazývá se Synem Božím, původcem vzkříšení a života; 2. Boha nazývá svým Otcem a dí, že co chce Syn i Otec chce (má touž vůli); 3. přijímá vyznání Martino: „Věřím, že jsi ty Kristus, Syn Boha živého; 4. jest vševedoucí, ví v dálce, že Lazar těžce nemocen

a že již umřel; 5. křísí Lazara, již čtvrtý den v hrobě odpočívajícího.

D u š e Lazarova (jako duše mládence Naimského, dcery Jairovy) byla mimo tělo; neboť Lazar byl skutečně mrtev. Ale kde dlela nevíme; snad byla uvedena Bohem v stav bezvědomí, že když vrátila se do těla, Lazar nemohl ničeho vyprávěti, co duše jeho zažila.

Pán Ježíš vykonal tento slavný zázrak veřejně před apoštoly, učenníky a mnohými, aby, až brzy jej uvidí v největším pokoření, až spatří jej samého zápasiti se smrtí, neztratili víry v něho; aby uvěřili, že ten, který jest „vzkříšení a život“ a to dokázal, vzkřísiv Lazara, také sám sebe v hrobě vzkřísí.

Podivná, opravdu ďábelská jest zatvrzelost a nevěra jeho nepřátel i po tomto zázraku; důkaz to opět, že pravé sídlo nevěry nebývá v rozumu (neboť viděli a poznali, že božský skutek vykonal), ale v zkaženém srdci. Pán dí sám, že víra jest nevyhnutelně potřebná k životu věčnému („Kdo věří, živ bude, neumře“).

Pán Ježíš jeví se jako pravý přítel lidí, soustrastný, účinný.

Slova: „Já jsem vzkříšení i život. Kdo věří...“ modlí se kněz při pohřbu u hrobu, aby truchlícím vlil útěchu a naději v jejich duše, že shledají se jednou opět po vzkříšení těl v lepším životě s těmi, pro které truchlí.

P o u č e n í. Pán Ježíš miloval velice Lazara i obě sestry a přec dopustil na ně takové hoře, aby osvědčili víru svou i naději v něho a tím hojnější dosáhli odměny a radosti. Tak posílá Bůh dosud strasti a utrpení na ty, které miluje. A proto když tebe něco bolestného zachvátí, spěchej ke Kristu, vrhej se před ním na kolena, hledej útěchy v modlitbě, v pevné víře a naději v jeho moc a dobrotu. — Pro Lazara proléval slzy a pro tebe prolil svou nejdražší krev.

Jakým jest ti přítelem! A ty bys ho nemiloval láskou nejvroucnější?

Víra; vlastnosti její. Víra jest ke spasení nevyhnutelně potřebna — Kdo z lidí dosvědčili podobně jako Marta víru, že Ježíš jest Syn Boží? (Jan Křtitel, Nathanael, Petr, od narození slepý.) Kolikerou přirozenost má Ježíš Kristus? Kolikerou tedy také vůli i kolikerý rozum? Čemu učí zjevení Boží o těla vzkříšení (11. čl. víry). Jak prospíváme nejlépe zemřelým?

57. Ježíš předpovídá (po třetí) umučení své a smrt svou. Zacheus.

(Jan 11, 46—56. Mat. 20, 17—19. Mar. 10, 32—34. Luk. 18, 31—34; 19, 1—10.)

Fariseové vysílali stále za Ježíšem vyzvědače své; a takoví byli i v Bethanii a ti pověděli jim, co Ježíš učinil. I sešla se vysoká rada židovská, aby se radili, jak mají vystoupiti proti němu. Sice uvěří všickni v něho, necháme-li jej dále na svobodě, při životě; a my budeme míti z toho tu škodu, že nebudeme v národě nic platiti. I umluvili se k radě nejvyššího kněze Kaifáše, že jej zabijí a již připravovali se k tomu, myslili, aby jej zabili. Pán Ježíš však unikl ještě na krátko jenom jejich nástrahám, odešel do krajiny vedle pouště Quarantanie u Jericha (do Efrému severovýchodně Bethelu).

Po třetí předpovídá Pán určitě svým apoštolům svou smrt a své z mrtvých vstání (po prvé po vyznání Petrově čl. 36., po druhé po proměnění svém. Mt. 16, 21. Mt. 17, 22). Bude vydán zradou knížatům kněžským (vysoké radě) a ti odsoudí jej.

na smrt, uznají, že jest hoden smrti, ale pohané jej usmrtí (Pilát rozkázal učiniti tak pohanským, římským vojínům).

Na cestě k J e r i c h u, přes které se Pán Ježíš blížil k Jerusalému, uzdravil dva slepé žebráky, kteří, dozvědévše se, kdo tudy kráčí, volali plni víry: „Synu Davidův smiluj se nad námi.“ (Mt. 20, 30.)

J e r i c h o (město palmové), dvě hodiny od Jordánu a mrtvého moře, jindy v krajině utěšené, posázené hustě palmami a balsamovými keři (nyní vesnička arabská, Ericha, v krajině pusté, zanedbané). Zacheus vrchní nad celnými, vyšší úředník celní římských nájemců cla. Jericho bývalo stanicí obchodních karavan od Jerusaléma za Jordán putujících a naopak; město samo bylo bohaté a proto tam také clo mnoho vynášelo. Byl bohatý, ale k bohatství svému nepřišel jenom poctivým způsobem. Žádal si viděti Ježíše, nebo slyšel o něm již mnoho podivného vyprávěti, ale sám, jsa stále svým úřadem a péčí o bohatství své zaměstnán, nikdy mu nebyl na blízku. Pudila jej k tomu zvědavost; ale také to bylo působení milosti Boží, aby Ježíše uviděl a jím na jinou cestu byl uveden, než jakou dosud krácel. Strom planého fíku (sykomora) s rozložitou korunou, s ovocem méně chutným, než má štěpný fík; ale bylo tam možno je nalezti zralé v každé době roční. Ježíš p o h l e d ě l v z h ů r u, věda že Zacheus jest na stromě a proč tam vystoupil; a nevida ho nikdy, jmenoval jej hned jménem Z a c h e e. Zacheus chtěl Ježíše jenom z blízka viděti, neodvážil se čekati od něho, že jej osloví; a Pán nejen laskavě promluvil na muže nenáviděného od lidu, ale vyznamenal jej i tím, že se jeho hostem učinil. Z a c h e u s sestoupil spěšně, s největší radostí a vedl Pána do svého domu. K ě l o v ě k u h ř í š n ě m u v e š e l, který jest spolčen s našimi nepřáteli, s lakotnými Římany, proti nám. Pán však

nedal se odvrátiti hlasitým reptáním od úmyslu svého, věděť, že milost Boží nepůsobila nadarmo na srdce Zacheovo a že návštěva jeho v domě Zacheově přinese mnoho požehnání. Zacheus božskou laskavostí Páně mocně dojat, zvolal: Polovici statku svého dám chudým; až dosud jsem lpěl na svém bohatství; ale nyní chci hledati vyšších věcí a že upřímně to myslím dokáži: polovice jmění svého se vzdám ve prospěch chudých. O k l a m a l-li jsem někoho, navracuji to čtverásob; nenahradím mu jenom tolik, co mi zákon židovský velí, ale více mu dám, než bych povinen byl. Veřejně to pravil a tím vybízel také všechny, kdo od něho oklamáni byli, aby se přihlásili o slíbenou náhradu. Dnes stalo se spasení domu tomuto; dnes byl přiveden k pokání pán domu toho a tak dal všem obyvatelům jeho dobrý příklad. Pokání jest první podmínkou spasení pro hříšníky; že Zacheus se kál upřímně ze svých hříchů, připravil si spasení své. Potom vyložil Pán také, z které příčiny vešel právě do domu hříšníkova a nebyl hostem nějakého ctnostného člověka: Přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo, aby zvláště na hříšníky působil, od hříchů je odvracel k ctnostnému životu a tak životu získal ty, kteří hynuli duchovně v hříších.

Pán Ježíš jest vševědoucí, milosrdný.

Evangelium o Zacheovi čte se na den posvěcení chrámu. Neboť když bývá chrám posvěcen, vchází tam Pán se svou milostí, aby tam obracel hříšníky k spravedlnosti a spravedlivé tam sílil v ctnostném jejich životě.

Poučení. Nebaž nikdy po bohatství; nikdy neobohacuj se nepoctivým způsobem, na úkor svých bližní. A jest-li že tě požehnal Bůh vezdejšími statky,

užívej jich jako dobrý správce Boží k slávě Boží a pro blaho zvláště chudých, nešťastných.

Jak si smíme dobývati pozemských statků? Kterak s nimi zacházeti? K čemu jich užívati? Kdo hřeší proti 7. přikázání Božímu? K čemu jest zavázán, kdo bližnímu na jmění ublížil?

Svátek posvěcení chrámu.

58. Ježíš od Marie pomazán.

(Mat. 26, 6—13. Mar. 14, 3—9. Jan 12, 1—8.)

Ježíš byl od Šimona málomocného v Bethanii pozván k hostině. (Jiný to muž, než Šimon fariseus, viz čl. 25.) Pán jej byl uzdravil od málomocenství, a proto stal se tento Šimon vděčným jeho učenníkem. Byl také přítelem Lazarovým. Hostina ta byla konána v den sobotní. Hostům bývaly sice umývány nohy před jídlem; ale Maria, hojnou milostí obdařená služebnice Boží, maže hlavu a potom i nohy jeho olejem nardovým a otírá je svými vlasy. Tím projevuje k němu nejupřímnější uctivost svou. K čemu jest ztráta tato? pravili někteří učenníci, kteří nedovedli ještě poznati pravé ceny činu zbožné Marie. Jidáš ocenil hned tu ztrátu, kterou prý utrpěli chudí, že byla masť vylita na nohy Páně, na 300 desetníků (denárů, asi přes 350. zl.). Neměl zvláštní péče pro chudé, přetvařoval se jenom, pokrytectví to bylo, když litoval toho, že se nedostalo peněz za olej chudým. Ale jsa lakomcem, byl by měl ty peníze rád sám; měl měšec, v kterém bývaly společné peníze pro Pána i apoštoly i pro almužny chudým. Tam ukládali apoštolé peníze ze svého prodaného majetku i dary přátel Páně. Ale Jidáš ne-

spravoval věrně a poctivě společného toho jmění („byl zloděj“ Jan 12, 6.). Proč rmoutíte ženu tu, že zavrhujete její skutek tak chvályhodný, dobrý, z nejčistšího úmyslu vykonaný. Určitě pak předpovídá brzkou smrt svou: pomazala těla mého k pohřbu. Již napřed, před mou smrtí balsamovala tělo mé. Chudé máte vždycky s sebou a jim prokazovati dobrodiní budete moci vždy a všude; ale já nezůstanu již dlouho mezi vámi, mně nebudete moci již na dlouho sloužiti. Kdežkoli bude kázáno evangelium, bude vypravováno, co ona učinila. Skutek něžné úcty a vroucí lásky Marie k Ježíši vypravuje se od té doby, co evangelium se hlásá, všude, a tak ctí a velebí se památka Marie sestry Lazarovy.

Maria jest vzorem zbožnosti (nedá se ani posměchem a potupou odstrašiti, aby veřejně ji jevila); vděčnosti a lásky k Spasiteli; pokory (vrhá se k nohám Spasitelovým).

Jidáš hřešil závistí, lakotou, spravoval nepoctivě svůj úřad pokladníka apoštolského.

Pán Ježíš jest 1. vševědouce (předpovídá smrt svou); 2. dobrovolně jde smrti vstříc; mohl snadno ujíti jí, kdyby nebyl šel do Jerusalema; měl smrt svou stále před očima a tak byl celý jeho život velikou dobrovolnou obětí za spásu lidstva.

„K čemu jest ztráta tato?“ říkávají dosud mnozí, když konají se služby Boží s okázalou nádherou, když se zdobí chrámy bohatě. Sami sobě neodeprou ničeho, pro zábavu zřizují místa s přepychem největším, a tu nezpomínají si: omezíme se trochu ve svých zábavách, v oděvu, v hostinách a t. d., abychom mohli pomáhati chudým. Při službě Boží by šetřili až k lakotě; při službě světa jsou marnotratnými bez míry. Ale ti, kteří obětují i to nejdražší pro službu Boží, neříkají: Pro chudé nezbylo nám; nýbrž pomáhají i jim co nejštedřeji.

Poučení. Nikdy nesklamej důvěry, kterou k tobě mají rodiče, představení, přátelé tvoji. Svěřené jmění spravuj vždy poctivě. Jenom poctivou prací dobývej si majetku a neskrbli, když budeš něco ze svého dávatí pro oslavu Boží a nebo pro úlevu chudým a ubohým.

Co jest lakota? krádež? — závist? Čím a jak mohou již dítky zdobiti kříže, sochy, kaple, oltáře? Jak mají ze svých úspor s dovolením rodičů přispívati na stavbu chrámu, ozdobení oltáře a t. d. Dívky mohou zdobiti chrám i prací rukou svých.

59. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusaléma.

(Mat. 21, 1—16. Mar. 11, 1—10. Luk. 19, 29—44. Jan 12, 12—19.)

Druhého dne, den po sobotě (10. dne měsíce Nisanu, 5tý den před Velikonocí). Betfage (dům, místo fíků) mezi Bethanií a horou Olivetskou. Odtud vedly tři cesty do Jerusaléma; nejschůdnější vedla údolím mezi horou Olivetskou a horou pohoršení. Tou cestou ubíral se Pán Ježíš do města. Oslátko, na němž ještě nikdo neseseděl, vyvolil si Pán pro sebe. Oslice byla přivedena s oslátkem, protože ještě jí nebylo odvyklo. Pán věděl, komu ta zvířata náležejí a znal ve své vševědoucnosti, že jejich majitel ochotně by svolil, aby jich užil pro sebe.

Místo drahocenných koberců, vložili učenníci roucha svá na oslátko, Pán sedl si na ně, obklopen učenníky. Ale za ním přichvátało mnoho lidí z Bethanie i Betfage; i v Jerusalémě se dověděli, že se tam blíží ten, který Lazara vzkřísil; mnoho lidí shromáždilo se kolem něho a množství jejich rostlo neustále. Vesele pokřikovali, radující se, že jest

v jejich středu, že po tak dlouhém čase zase bude v Jerusalémě. Přivolávali také i jiné, by se k nim přidružili. Tu zmocnilo se všech nadšení, věřili že jest Ježíš Spasitelem, Synem Davidovým. Prostírali roucha svá na cestu a ratolesti metali na cestu, tak jako se králům při jejich vjezdu do města po slavném vítězství a nebo k jejich nastolení prostíraly koberce a čerstvé ratolesti palmové, olivové, vrbové a myrtové. Ratolesti míru jest tu jenom viděti a žádných zbraní; neboť Pán jest králem pokoje. Israelité vidí v něm slavného a mocného krále. Hosanna ozývá se z tisícerych hrdel a ozvěna volání toho od ráží se od pahorku k pahorku údolím až k Jerusalému. (Hošia — na = „dej blaho“; obyčejný pozdrav lidu králi, tolik jako: Sláva! Vivat!) Sláva Synu Davidovu = Messiáši; požehnaný (požehnání nesoucí, dobrodiní rozdávající) král israelský. (Viz Žalm 117, 26.) Před léty přijeli do Jerusaléma tři cizinci a tázali se: Kde jest král židovský? A nikdo jim nemohl na to dáti odpovědi. A nyní přijíždí tento král sám do města svatého a tisícové jej prohlašují za svého krále (holdují mu). Hosanna v ý s o s t e c h, nechť i na nebesích jej s námi oslavují sbory andělské!

Fariseové mrzeli se nad královsky slavným uvítáním Páně od zástupů. Mistře zakáž to učeníkům svým; a když uvidí zástupy, že ti neoslavují tebe, také přestanou tobě vzdávati poctu královskou. Sami báli se napomínati lid k tomu, že by byli jistě jej tím velmi popudili proti sobě. Po prve přijímá Pán, ten nejpokornější, čest a velebení od lidu; a tak uslyšeli fariseové, dříve než svedli lid k tomu, aby volal: „ukřižuj!“ z úst lidu projevy víry v jeho messianské a královské důstojenství: „hosanna!“ Budou-li tito mlčeti, kamení bude volati; kdyby živí lidé nyní mne nevíтали radostným

voláním, oslavovala by mne sama neživá příroda (jako mluvily skály i země při jeho smrti, jakoby se rmoutily nad zlobou lidskou).

Naplněno jest proroctví Z a c h a r i á š e proroka (9, 9). Ačkoli přijíždí c h u d ý, jeho dvořany a panoši jsou jenom prostí, chudí apoštolé; nejede na triumfálním voze, taženém několikerým spřežením, ale n a o s l á t k u. — přec se mu děje uvítání nejslavnější. R o z p o m í n a l s e n a z a t v r z e l o s ť obyvatelů; nebo mezi oslavovateli jeho byli nejvíce poutníci od jinud, kteří již byli přišli do Jerusaléma k Velikonoce. V i d a m ě s t o od hory Olivetské před sebou a zvlášť chrám v září sluneční se lesknoucí, plakal, spatřuje v budoucnosti nedaleké zkázu města a zahynutí jeho obyvatel. Neplakal ani nad zničením vši té nádhery, velikosti a krásy, jako více nad zahynutím lidí, nejen časným, ale také i věčným. T e n t o den dnešní kdybys poznalo (kdyby poznali nejpřednější obyvatelé tvoji: kněží, zákonníci); c o t o b ě jest ku spase ní, že jen víra ve mne, Spasitele, tě spasí, taková víra, jakou mají ve mne učenníci moji. A l e j e s t t o s k r y t é, nevidíš toho, nevěříš v to svou vlastní vinou. Ž e v tento den milosti Boží odpíráš, p ř i j d o u n a t ě d n o v é zaslouženého trestu. Tu předpovídá Pán vše to, co se skutečně r. 70. stalo, když Římané obklíčili město naspem a zúžili je se všech stran voji svými a po krvavém, zoufalém odporu p o r a z i l i je, zbořili hradby, domy, paláce, spálili vše, co spáliti se dalo; i d ě t i, na milion Židů zahynulo mečem, ohněm, nemocemi a na mučidlech, a na sto tisíc jich odvečeno do otroctví. K a m e n e n a k a m e n i n e z ů s t a l o, zbořen chrám a město stalo se smutnou, ohromnou rozvalinou. A vše to byl Boží trest, že odpírali milosrdenství Božímu, zneužívali shovívavosti, že nepoznali času navštívení svého, že hříšně zavrhli Spa-

sitele svého, když je byl navštívil a to nejen na chvíli nějakou, ale po tři léta u nich návštěvou dlel.

Vjel do Jerusaléma východní branou, kterou se vcházelo z údolí Cedronského přímo do předsíně pohanů („zlatou branou“). Přicházel k němu nemocní, uzdravoval je, a tak dokazoval, že jest skutečně tím, za nějž jej lid prohlašoval. Dítky (děti poutníků; hoši i dívky při službě chrámové zaměstnané) byly přesvědčeny zázraky jeho, že On jest ten, o němž slýchaly, jakožto o naději israelské a oslavovaly jej jako tohoto slíbeného Messiaše. Fariseové, ještě více zahanbeni vírou a nadšením samých dítek, než před tím lidí dospělých, opět vybízeli Pána, jako před tím, aby jim rozkázal, by mlčely. Ale Pán odvolává se na Žalmistu Páně (8, 3), ten již předpověděl, že jej děti budou velebiti: — Ano, slyším volání dítek, a přijímám jich chvály. Nebo Bůh sám, Otec můj, spůsobil, aby nevinné tyto děti vzdávaly mi chválu, když vy, kteří byste měli jim v tom býti příkladem, mlčíte, ano mne hanobíte. (Mezi dětmi byly mnohé v náručí matek, a ty vidouce větší děti, any oslavovaly Pána, tleskaly vesele rukama a slabým hláskem nápodobily chvály větších).

Na květnou (6. postní) neděli světí se na památku toho ratolesti (kvetoucí, u nás „kočičky“) a s nimi koná se průvod z kostela a kolem něho a do kostela zpět. Ratolesti ty připomínají nám, že máme Krista oslavovati, věřiti v něho, nedáti se nevěrou jiných od něho odvrátiti (jako se dali mnozí z těch, kdo tehdáž mávajíce ratolestmi, volali: Hosanna). Na květnou neděli čtou se (zpívají se) již pašije (dle sv. Mat.), že již bylo v onen den slavného vjezdu Páně uzavřeno od jeho nepřátel, že trpěti, zemříti musí.

• Pán Ježíš jest 1. vševědoucí („Naleznete oslici . . .;“ předpovídá zkázu Jerusuléma); 2. jest pravý Spasitel, král israelský (v duchovním smyslu

— Israelitů pravých, t. j. všech věřících), jemuž náleží božská pocta od dospělých i maličkých.

Potom vyčistil Pán Ježíš chrám po druhé od kupujících a prodávajících. (Čl. 15.)

Poučení. Užívej milosrdenství a shovívavosti Boží k svému prospěchu; neodkládej s pokáním na dobu budoucí, nepohrdej tím, když tě Bůh volá svědomím, církví svou a jinak, bys v něho věřil, jemu sloužil. Nebo věz, že jest Bůh také spravedlivý soudce.

Nevěra. Odpírati milosti Boží. Setrvati v neka-jienosti. — Co jest milost Boží. Co máme činiti, aby nám milost Boží byla dána?

60. Královská svatba a peníz daně.

(Mat. 22, 1—21. Mar. 13, 13—17. Luk. 20, 20—26.)

Na východě volí sám otec nevěstu pro syna svého.

K r á l jest Bůh; j e h o s y n jest Ježíš Kristus; n e v ě s t a jeho jest církev již starým zákonem předobrazená a Kristem založená. Jeho duchovní spojení s církví jest s v a t b a. S v a t e b n í h o s t i n a jest radostné, blahé účastenství na církvi, jejích svátostech, oběti, obřadech. P o z v a n í jsou Israelité, kteří byli již pozváni k pravdě a milosti Boží v starém zákoně p r o r o k y (prvními služebníky) a kterým tito proci již napřed zvěstovali o Synu Božím a blažené době, která jeho příchodem nastane. Když pak již Syn Boží skutečně přišel a církev založil, tu volali je jiní ještě služebníci: a p o š t o l é a u č e n n í c i jeho, by vešli do síně hodovní. O b ě d jest p ř i p r a v e n, duchovní krmě: učení, zákon, svátosti, oběť. O n i n e d b a l i, někteří pohrdali učením Páně a proto

nestali se křesťany; více dbali o pozemské, všední věci, než o božskou pravdu a milost. Jiní zjímavše služebníky, bili i zabili je; vysoká rada a přední mezi Židy věznili, bičovali i usmrcovali apoštoly a jiné hlasatele sv. evangelia. Král poslal vojska svá; římská vojska zahubila vražedníky, pobila množství odbojných Židů, mnoho jich bylo rozptýleno mezi národy a Jerusalembem, jakož i mnoho jiných měst, spálen, pobořen a veškerá země popleněna. — Jděte na veřejné cesty daleko od královského města, do jiných, pohanských zemí („do celého světa“) a všedky zvete do církve. Naplněno jest večeřadlo hodovníky; v krátké době vzrostl velice počet křesťanů mezi pohany („zrno horčičné“); a počet jejich množí se neustále. Král vešel tam, aby pohleděl na hodovníky, přijde k soudu. Uzřel člověka neoděného rouchem svatebním, nemajícího roucha Boží milosti, neozdobeného ctnostmi, dobrými skutky; ale ve všedním rouše nemilosti, hříchů. Králové dávali chudým pozvaným slavnostní roucho a proto bylo urážkou, když někdo, obdržev to roucho darem, přec v nečistém šatě do síně vešel, aby tak svého hostitele potupil. Bůh dává také darem roucho svatosti těm, které do církve své povolal a jejich to tedy vinou, když ho nemají. Kterak's sem vešel? kterak se můžeš nazývati křesťanem, když jsi hříšně živ? Oněměl, nemohlť udati ničeho na svou omluvu; neboť každému uděluje Bůh dostatečné milosti, aby mohl ctnostně, svatě žíti. Temnosti zevnitřní = věčné zavržení; svázané ruce i nohy = od tamtud nemohou se nikdy více vysvoboditi. Pláč = bolest; skřípení zubů = zoufalý hněv, kterým jenom svá vlastní muka budou zvyšovati.

Hostina znamená tedy spojení s církví; a také znamená věčnou blaženost v nebi, kamž lze vejíti

ienom v rouše čistém („do nebe nemůže vejíti nic nečistého“).

P o u č e n í. Buď křesťanem nejen dle jména, ale skutky, životem; chraň se každého hříchu, abys si zachoval čisté roucho nevinnosti, v které jsi byl oděn na křtu svatém a byl jednou přijat do slávy věčné.

Co jest církev? V církvi jsou hříšníci a spravedliví (čl. 28., B., C., podob. 2, 7.). Co jest nebe? Kdo se tam dostanou? Co jest peklo? Kdo budou tam odsouzeni?

Fariseové poznali, čím zatvrzelostí Pán Ježíš v podobenství káral a komu tresty hrozil a proto chtěli jej ze msty za to p o l a p i t i v ř e č i, t. j. přiměti jej k nějakému výroku, pro který by jej mohli obžalovati, aby byl odsouzen. Proto spojili se fariseové (protivníci Římanů) s H e r o d i á n y (stoupenci Římanů, pohany a židovskými odrodilci). Obě strany zanevřely na Ježíše, že jejich nepravosti kárával, zapomněly na svou vzájemnou zášť a spojily se, by jej zničily. Vyslanci jejich přicházejí s licoměrnou lstivostí, jako by jim šlo jenom o pravdu a její poznání. Ty jsi p r a v d o m l u v n ý a každému bez bázně pravdu mluvíš, nebojíš, neostýcháš se nikoho. S l u š í - l i (dovoleno-li zákonem Božím) d á v a t i d a ň c í s a ř i (pohanskému)? Řekne-li: ano, obžalují jej fariseové před lidem jako jeho nepřitele, který schvaluje, že jej Římané utiskují, a tak pobouří proti němu lid. Řekne-li: nikoli, obžalují jej Herodiáné u římské vlády jako buřiče proti Římanům, proti císaři, a za to bude potrestán smrtí. Ačkoli chtěli jej chválou omámiti, znal Pán přec jejich nástrahy a zlé úmysly a proto je pokáral: P o k r y t c i ! nepřicházíte, abyste byli poučeni ode mne, ale abyste

mi uškodili; c o m n e p o k o u š í t e? přičiňujete se, abyste mne svedli k výroku nějakému, který by vašim zlým úmyslům posloužil. Ukažte mi peníz daně, kterým platíte daň císaři (denar). Čí jest to obraz a nápis? Kdo dal raziti peníze, jichž se v zemi užívá, jest pánem země té; a jest povinností jemu platiti daň. Dopuštěním Božím dostala se země židovská pod vládu římskou a proto jest povinností Židů konati všecky poddanské povinnosti k císaři: D á v e j t e ť t e d y, c o j e s t c í s a ř o v o, c í s a ř i (buďte ho poslušni; platte daně, cla; zachovávejte mu věrnost v úřadech, ve vojště); a to vám nebude brániti, abyste také dávali c o j e s t B o ť í h o, B o h u. Když budete poddanými císaři, budete při tom také moci zůstávati pravými Israelity, plniteli jeho zákona.

S velikou chytrostí přišli na Pána, ale jeho moudrost zmařila i nejchytřejší jejich nástrahy; odešli zahanbeni a jemu vzdávána chvála od mnohých: d i v i l i s e m o u d r o s t i j e h o.

Pán Ježíš jest pravdomluvný, vševědoucí.

P o u č e n í. Buď poslušen všech představených svých světských i církevních. Konej věrně i to, co ti velí zákon Boží a zákon církevní, i to, co ti předpisují zákony světské.

Co jest přetvářka a pokrytectví? Lež. (VIII. přikáz. B.) Co velí IV. přikázání Boží věřícím — poddaným?

61. Oběť vdovina. Proroctví o zkáze Jerusalema a skonání světa.

(Mat. 24. Mar. 12, 41—44; 13. Luk. 21.)

P o k l a d n i c e pro chudé byla v předsíni žen a měla 13 otvorů nálevkovitých, jimiž se tam metaly dary na penězích. B o h a t í dávali mnoho a ukazovali

před lidem peníze, které do pokladnice házeli; také bylo slyšeti jejich zvuk, když tam padaly. Chudá vdova skromně a hanbíc se, že jenom tak málo má a dáti může, dala tam všecko co měla: dva penníky, halíř (quadrans = $\frac{1}{2}$ kr). A přec více obětovala než všickni ostatní (zvláště i dohromady). Ona dala všecko, a ti dali jenom část svého jmění; ona to dala v úmyslu dobrém, pro čest Boží, a oni hlavně pro svou čest.

¶ Bůh nehledí na velikost daru, ale na dobrý úmysl, na velikost lásky, z které ten dar se dává.

Poučení. Kdykoli učiníš něco dobrého, zbuzuj při tom vždy úmysl dobrý. Všecko konej z lásky k Bohu a z lásky k lidem.

Co jsou dobré skutky? Aby byly záslužnými, kterak mají se konati? Které jsou tři nejprzednější dobré skutky? Co jest almužna? Skutky tělesného milosrdenství.

Bylo to v úterý po slavném vjezdu Páně do Jerusaléma, když Pán k večeru chrám na vždy opouštěl, aby tam nikdy nevstoupil. Tu přestal býti tento chrám místem Bohu milým a Božího zjevení; nebo ti, kdo se tam shromažďovali a tam vládli, zavrhli Syna Božího, Pána domu toho. — S pýchou ukazovali apoštolé na nádhernou budovu, na pečlivě otesané balvany mohutných jeho zdí. Jednotlivé kameny byly 2, 4—5 m. dlouhé, 1 až 2 m. vysoké a široké; tak že se zdál chrám tento nezničitelným. Ale Pán předpovídá určitě a jistě zkázu podivuhodné budovy té, a to tak, že nezůstane kámen na kameni. To splnilo se do slova. Později chtěl císař Julian „odpadlík“ (361) znova vystavěti chrám, ale zemětřesení a plameny ze země vyšlehující zmařily vždy všechny práce velikým nákladem od četných dělníků započaté. Zá-

kladní zdi (podezdívky k údolí cedronskému) dosud zachované jsou svědky velikosti a mohútlosti chrámu Jerusalémského. (Viz čl. 59). *)

Apoštolé mlčky a smutně provázeli Pána na horu Olivetskou a tam teprv se ho otázali, kdy se to stane? A zároveň táží se kdy nastane skonání světa a která znamení budou jemu předcházeti? Domnívaliť se, že po zkáze Jerusaléma nastane také brzy konec světa.

Nejprve předpovídá Pán z k á z u Jerusaléma a chrámu. (Při tom byli: Petr, Jakob, Jan a Ondřej). Až nastane ta doba Božího soudu nad nevděčným městem, nehledej nikdo ochrany za jeho zdmi; ale utíkej do hor; kdo není v městě, nevracuj se tam pro nic, ani pro to nejnutnější, ale třeba i bez potřebného šatu utíkej do dálky od města kletbou Boží stíženého. Soužení veliké vypisuje Žid Josephus Flavius, který se sám počátku války židovské proti Římanům 66—70 za Nerona a Vespasiana zúčastnil a potom v ležení římském u Tita všecky hrůzy viděl, které schvátily město, zemi a národ. Soužení takového nebylo aniž bude. Dějiny nevypravují o tak hrozném soužení, jakým byl navštíven Jerusalém (když byl hlad takový, že matka své vlastní nemluvnátko pekla a jedla; bratr bratra ubíjel, děti proti rodičům zuřily). Mnozí padati budou od meče (na 1 mil. — mnozí ukřižováni kolem města na křížích; byl tam jako les křížů). Mnozí vedeni budou mezi všecky národy, stanou se otroky,

*) Když mohamedáné dobyli Jerusaléma, byla na místě, kde chrám stával, vystavěna mešita Omarova (638). Křesťanský chrám, který byl od císaře Justiniana I. (530) vystavěn na jižním konci bývalé prostory chrámové byl proměněn v mešitu, která sluje el—Aksa a jest mohamedánům po mešitě v Mekce a Medině nejslavnější. „Obavnost spuštění“ trvá tam dosud.

gladiatory. Až dosud jsou Židé rozptýleni mezi národy jako cizinci, nemající vlasti, chrámu; živý to svědek vševědoucnosti Páně a spravedlnosti Boží. Jerusalema bude pošlapán, zničen úplně, dokudž se nenaplní časové národů, dokud národové všickni nestanou se členy církve Páně. Také to znamená: Jerusalema nestane se nikdy, čím býval, středem židovské říše a bohoslužby.

Před zkázou Jerusalema budou se vydávati mnozí za Krista — Messiaše. Jan z Gišály, který Židy v Jerusalemě k zuřivému odporu vybízel, nazýval se sám jejich messiášem. A podobně činili i jiní. Později zbouřili se Židé ještě jednou proti Římanům za císaře Hadriana, a k tomu je vybízel muž, který se taktéž za messiáše vydával a „Bar-kochba“ — (syn světla) se nazýval a spůsobil, že byli ještě více pokořeni a rozptýleni (r. 135). Před zkázou Jerusalema byly boje krvavé mezi národy (Syrů, Židů, Řeků proti Římanům) a v městě samém, když již bylo obleháno Titem, byly krvavé zápasy mezi rozličnými stranami a jejich rotami, hlad, mor. V zemi židovské i jinde byla veliká zemětřesení.

Křesťané Jerusalema, pamětlivi tohoto proroctví Páně, uprchli do pohorského městečka Pelly, když se blížilo vojsko římské k Jerusalemu; a z nich nezahynul tam ani jediný.

Ale tyto všechny věci jsou počátkové bolesti. Podobné, ale ještě větší hrůzy budou před skonáním světa.

Znamení před skonáním světa budou: 1. evangelium bude kázáno všem národům; 2. na slunci, měsíci i hvězdách budou se dítí změny (budou padati, nebudou se pohybovati více svými drahami.) Moci nebeské budou se pohybovati; všecken světový pořádek, všechny ustálené zákony přírodní zrušeny budou; 3. na zemi strhnou se bouře neslýchané, tak

že již od strachu a hrůzy mnozí schnouti, umíráti budou; (4. vystoupí „Antikrist“, t. j. mnozí budou bojovati proti Kristu s takovou ďábelskou zlobou a schytralostí, jaké ještě před tím nikdy nebylo na světě).

A potom ukáže se z n a m e n í S y n a č l o v ě k a, kříž zaskví se, všem viditelný; a všickni obyvatelé země ští uzří jej, vstanou z hrobů. Kristus přijde viditelný, jako Bůh i člověk, oslavený, s mocí velikou a velebností. Po prvé přišel na svět chud, pokorný a tichý; po druhé přijde s největší slávou. A n d ě l é budou jeho dvořanstvem, s t r o u b a m i s h r o m á ž d í v y v o l e n é jeho se všech konců světa a ty uvede do slávy své.

N e b e a z e m ě p o m i n o u, nezůstanou ve svém nynějším stavu a tvaru; ale místo nynějšího světa bude potom stvořen nový svět. A l e s l o y a m á n e p o m i n o u, má pravda zůstane pravdou na věky.

Když se potom apoštolé ptali, kdy bude všecko to, nezjevil jim toho („O tomto dni a hodině ni žádný neví, ani andělé nebeští, jedině Otec“ Mt. 24, 36. — „ani andělé v nebi, ani Syn člověka.“ Mar. 13. 32).

První část proroctví Páně se již splnila (zkáza Jerusalema a národa židovského) a to jest nám zárukou, že se splní i druhá jeho část.

Bůh jest shovívavý, ale také spravedlivý. Žádný národ nepřijal tolik milostí od Boha, jako národ vyvolený; a proto také nebyl žádný národ tak potrestán, jako národ ten, když milostí těch nehodným se stal.

Pán Ježíš, nejvyšší prorok, vševědoucí.

P o u č e n í. Nezakládej sobě nikdy příliš na věcech pozemských, nezanedbávej pro ně spásy duše své. Věz, že všecky statky budeš musiti jednou opu-

stiti. Myslívej při všem, co konáš, na Boží soud a připravuj se k němu životem šlechetným.

Čemu učí 11. a 12. článek víry? Smrt. Soud soukromý. Vzkříšení těla Soud obecný.

62. O desíti pannách a o hřívkách.

(Mat. 25, 1—30. Mar. 13, 33—37. Luk. 21, 34—36.)

Neodkládejte s polepšením života, aby nepřišel náhle den soudu a vy k němu nebyli připraveni. Jako o sídlo se vrhá na zvíře, na které lovec číhá v úkrytu, tak neočekávaně, náhle přijde také den soudný.

U Židů očekávala nevěsta ženicha v domě svého otce, jsouc obklopena věrnými družkami svého mládí. Ženich přicházel u večer, za tmy, a proto mívaly ony panny jej před domem čekající pochodně a nebo lampy.

D ů m o t c o v s k ý jest nebe; ž e n i c h jest Kristus, n e v ě s t a jest jeho církev, p a n n y jsou duše křesťanské, které čekají na příchod ženichův, na příchod Kristův k soudu, aby uvedeny byly do nebe. Církev vyvolila je k tomu; dala jim l a m p y víry a poučuje je, aby si do nich daly o l e j e dobrých skutků. Nebo lampy bez oleje neprospívají nic, tak jako víra bez skutků člověku neprospívá.

Jako o p a t r n é panny zásobily se olejem, by jim lampy nevyhasly: tak opatrní, praví křesťané zásobují se dobrými skutky. Když pak přijde z ne-nadání ženich, když přikvápí neočekávaně smrt a jim jest jíti před Boží soud: budou uznáni za hodny, aby přijati byli do nebe. Jako n e o p a t r n é panny z lenivosti a nedbalosti nevzaly si oleje s dostatek;

tak nekonají mnozí křesťané skutků dobrých, a domnívají se, na to času dosti, vždyť jest do smrti a soudu Božího ještě daleko, budeme moci později ještě dosti dobrého vykonati. Ale smrt přichází nenadále a tu nezbývá jim více času a příležitosti, aby činili pokání a dobyli si zásluh dobrými skutky. **N e z n á m v á s,** vy nepatříte mezi mé vyvolené; kdo jste měli jenom mrtvou víru, nebudete přijati do svatební síně k hostině, do nebe k věčné slávě. Tak jako jest milosrdenství Boží před soudem neskonale, tak jest po soudě jeho spravedlnost neúprosná. Proto **b d ě t e** až do noci, bdíce pracujte pilně po celý den, konejte dobré skutky po celý život, neboť nevíte, kdy přijde Pán k soudu.

„Ne každý, kdož mi říká: Pane, Pane, vejde do království nebeského; ale kdo činí vůli Otce mého, jenž v nebesích jest“ (Mat. 7, 21.).

O p a t r n o s ť (moudrost), jedna ze čtyř základních ctností, kterou máme vždy na zřeteli svůj cíl, t. j. blaho své nesmrtelné duše a užíváme k jeho dosažení vždy příhodných prostředků (žijeme dle víry, konáme dobré skutky . . .). Opatrnost učí také tomu, abychom byli vždy připraveni na smrt, na soud, nebo: 1. nevíme kdy bude, 2. jest-li že budeme moci a chtít činiti později pokání a napravit to, co zlého jsme vykonali, zvlášť bude-li to možno v hodině smrti naší.

P o u č e n í. Celý život tvůj buď stálou přípravou k smrti, k soudu. Opatrně shromažďuj si zásluh dobrými skutky, abys, až tě Pán povolá, byl přijat do věčné slávy.

Které jsou čtyři základní ctnosti? Co jest mrtvá víra? Co nevíme o smrti?

V z n e š e n ý č l o v ě k jest Kristus, který odešel do slávy nebeské, aby to k r á l o v s t v í o p a n o v a l a tam místo pro své služebníky připravil. Hřívny*) jsou všechny dary a milosti lidem udělené: dary přirozené (život, zdraví, rozum, vůle, paměť a t. d.) i dary nadpřirozené (milost posvěcující, pomahající; jakož i všechny prostředky milosti: evangelium jeho, svátosti, oběť mše sv.).

S l u ž e b n í c i jsou všickni lidé. Bůh rozdává lidem ve své nezpytatelné moudrosti dary přirozené i nadpřirozené n e r o v n o u m ě r o u. Někdo obdařen většími schopnostmi i hojnějšími milostmi a někomu také svěřen životní úkol důležitější. Jiný přijal méně: jest menšími vlohami nadán a méně milostí mu bylo dáno. Ale každý má t ě ž i t i s těmi dary, kterých přijal: užívati jich k rozmnožení cti a slávy Boží, k blahu svému i svých bližní. Ten, kdo darů těch neužívá, z a k o p á v á je do země; jest to, jako by nebyl ničeho obdržel. — P o m n o h ě m č a s e n a v r á t í s e P á n, v den soudný přijde Kristus k soudu. Každý bude před ním skládati účty z toho, jak si milosti Boží vážil, jest-li milost posvěcující v sobě rozmnožoval (k hřívám jiné ještě z í s k a l) a s milostí pomahající spolupůsobil. Kdo činil tak, bude odměněn: n a d m n o h ě m u s t a n o v e n, t. j. neskonale většími milostmi obdařen, než dosud měl a vejde v r a d o s t v ě č n o u. Kristus bude souditi všechny dle toho, co dobrého učinili a dle toho, jakých milostí k tomu byli přijali. Od toho, komu více bylo dáno, více bude žádati; u toho, komu méně bylo dáno, s menší měrou zásluh se spokojí.

V ě d ě l j s e m, ž e j s i m u ž p ř í s n ý. I hříšník, který milosti Boží neužívá, ví že jest Kristus spravedlivým soudcem, ale přece toho nedbá. Svou

*) Viz čl. 40.

nedbalost omlouvá slabostí svou, že nemohl, nedovedl těžiti; mohl, ale nechtěl: skryl hřívnu v zemi, nedobýval si žádných zásluh. Zlý, nevděčný a lenivý to služebník, nechtějící se namahati s Boží milostí. Měl dáti hřívnu peněz o m ě n c ů m, hledati společnosti takových lidí, jejichž příkladem a slovy byl by býval veden k ctnosti, k tomu, by věrně milosti Boží užíval. V e z m ě t e o d ně h o h ř í v n u, pozbýváť všech milostí, a ty milosti budou těm dány, kdo jich dobře umějí užívat. K a ž d ě m u, kdo něco vyzískal, bude více dáno, tomu, kdo s milostí působil a dobré konal, bude rozmnožena milost posvěcující; kdo ničeho nevytěžil, s milostí nic nepůsobil, ztratí milost tu úplna. Služebníka nešlechetného uvrzte do temnosti zevnitřní; hříšník, kterému Bůh milost svou na darmo udílel, bude odsouzen k věčnému trestu. (viz čl. 28. B., 60.)

Poučení. I tobě udělil štědrý tvůj Otec nebeský hojně milostí, užívej jich věrně, snaž se získati si s jejich pomocí hojných zásluh, abys takto připravil si v nebi hojnou odměnu.

Co jest milost Boží? 1. Milost posvěcující. Čím se rozmnožuje v nás, umenšuje a čím pozbývá jí člověk docela? 2. Milost napomahající. Jak mnoho milostí udílí Bůh každému? Co máme činiti, aby nám milost ke spasení byla dána? (8 čl. víry). Horlivost — lenost. Mrtvá víra, netečnost (lhostejnost) náboženská.

63. O posledním soudu a věčném oddělení.

(Mat. 25, 31—46.)

Nejvyšší sláva Páně bude světu zjevena, až přijde k poslednímu soudu. Andělé přijdou s ním k soudu: 1. jako svědkové všeho dobrého, co spravedliví konali; 2. jako žalobníci nešlechtníků, kteří jejich napomínání nedbali; 3. jako vykonávatele soudu Božího pro hříšníky i spravedlivé (viz čl. 28., B.). Posadí se na trůně velebnosti, jako svrchovaný Pán a král veškerého světa. Všickni národové; nikdo neujde jeho soudu. Jako za dne pásávali se pospolu ovce a kozli na jedné pastvě; tak byli a jsou na světě pospolu dobří a zlí. A jako pastýř je odděluje od sebe večer, když je z pastvy do ohrad vhání; tak oddělí i Kristus při soudě svém spravedlivé od hříšníků. Ovce — spravedlivé na pravici: na místo čestné, slavné; kozly — nespravedlivé — na levici: na místo nečestné a potupné.

Soud ten bude se dít veřejně a veřejně bude i rozsudek prohlášen nad spravedlivými i nad hříšníky; tento bude pravým opakem onoho

Pojďte
požehnaní Otce mého,
Otcem k věčnému dědictví
vyvolení (požehnaní ot-
covo = uvedení v dědi-
ctví);

Vládněte králov-
stvím vám připrave-
ným od ustanovení
světa; požívejte slávy
nebeské, která již od stvo-
ření světa jest připravena
pro lidi spravedlivé.

Odejděte ode mne
zlořečení, určení k věč-
nému zavržení, —

do ohně věčného,
který jest připraven
ďáblu a andělům jeho
(ale nikoli od stvoření
světa; neboť peklo později
povstalo); prvnímu z ďáblů
i andělům s ním odpadlým,
jakož i těm z lidí, kdo
jeho anděly (sluhy) se stali.

Nebo lačněl jsem . . .

Budeť souditi dle zákona lásky, v němž všecka příkázání jsou obsažena. Neboť kdo pro Krista, pro Boha bližnímu dobře činil, vyplnil tak nejvyšší příkázání a konal celý zákon.

Pane, kdy jsme to vždy učinili tobě?

Neboť jsem lačněl . . .

Nejen pro hříchy budou odsouzeni, ale také proto, že zanedbávali konati skutků křesťanské lásky.

Pane, kdy jsme tě viděli?

Spravedliví i hříšníci budou diviti se, že neměli nikdy příležitosti samému Kristu něco dobrého učiniti a nebo odepřítí.

Cožkoli jste učinili jednomu z bratří svých nejmenších, mně jste učinili.

Dobrodiní i nejchudšímu, nejopovrženějšímu člověku prokázané z upřímné lásky jest jako samému Spasiteli prokázané.

Půjdou spravedliví do života věčného, do nebe,

Čehož jste neučinili . . .

Kdo pohrdal lidmi i sebe níže stojícími, jich nenáviděl, jim nepomahal: prohřešil se proti jejich Spasiteli samému.

tito do trápení věčného do pekla. (Viz čl. 46.)

A tím bude oddělení to provedeno na věky. Po posledním soudě bude jenom nebe a peklo; očistce nebude více.

Místem posledního soudu nazývají někteří údolí Josafat (mezi Jerusalémem, svědkem největšího ponížení Páně a mezi horou Olivetskou, svědkem jeho slavného na nebe vstoupení).

Poučení. Buď po celý život svůj pamětliv příkázání lásky („Milovati budeš Boha — bližního svého“),

konej horlivě z lásky k Bohu skutky milosrdenství k bližnímu a věčný soudce tvůj odplatí tobě všecko při soudu posledním.

7. článek víry. 11. a 12. článek víry. Soud obecný. Nebe. Peklo. — Jak zní přikázání lásky. —

Soud bude veřejný a obecný: 1. aby přede všemi zjevila se všemohoucnost a spravedlnost Páně; 2. aby veřejně byli přede všemi odměněni ti, kdo před tím nespravedlivě byli snižováni; 3. aby veřejně byli poníženi ti, kdo před tím nezaslouženě i za živa i po smrti byli od lidí oslavováni. — Osmero blahoslavenství.

Poslední (4.) slavnost velikonoční.

64. Beránek velikonoční a umývání noh.

(Mat. 26, 17—20. Mar. 14, 12—17. Luk 22, 1—14. Jan 13, 1—15.)

Prvního dne veliké noci ve čtvrtek (14. nisanu); hlavní svátek velikonoční byl toho roku v pátek (15. nisanu). V ten den býval zabijen beránek velikonoční v předsíni chrámové. A proto posílali tam z každé rodiny svého beránka k zabití; u večer pak jej upekli celého (i hlavu s nohama i droby) a jedli jej pospolu všickni členové rodiny. Apoštolé s Pánem Ježíšem byli také jako jedna rodina a proto se táží a to již z rána ve čtvrtek, by mohli do večera všecko k večeri náležitě připraviti: Kde chceš, abychom tobě připravili beránka? Petrovi, prvnímu z apoštolů a miláčku Janovi svěřuje Pán uspořádání večere. Jděte do města, pravil jim v Bethanii; tam potká vás člověk džbán nesa,

dí ve vševedoucnosti své, a za tím jděte, neboť bude to sluha toho muže, kde budu večeřeti. Kde jest večeřadlo mé, *) které jsi již mi slíbil? Patrně z toho, že muž ten patřil mezi přátele a ctitele Páně. On vám je ukáže ochotně. Připravili beránka, dali jej v chrámě zabiti a upekli jej.

Večer, po západu slunce, když již hvězdy se ukázaly na nebi, posadil se za stůl. S toužebností žádal jsem tohoto beránka jísti s vámi, toužil jsem po dokonání svého díla. Ještě budu jísti s vámi beránka, který předobrazuje mé utrpení a smrt, a potom nastane již skutečná oběť má, bych trpěl sám. Od té doby nebudu ho jísti s vámi, beránka, který jest předobrazem mým, nebudu s vámi jísti v důvěrném spojení, ale budu od vás odloučen, dokudž se nenaplní v království Božím to, co beránek ten předobrazoval, t. j. dokudž neumru za hříchy světa. Pán předpovídá také i své z mrtvých vstání a že zase bude v království Božím, t. j. v církvi s nimi večeřeti a to vztahuje se na slavnou večeři Páně při mši svaté, kde věřící dlí u stolu Páně a požívají nejsvětějšího Beránka v nejsvětější svátosti, beránkem starozákonním předobrazeného. (Viz Luk. 26, 16 a 18.)

Aby umýval nohy. Pán jest hostitelem svých apoštolů, ale nedává jim umývati nohy od jiných, nýbrž chce jim je umývati sám. Pane, ty mi chceš nohy mýti? Pán a Bůh svému sluhovi a tvorů? Co já činím, ty nevíš nyní, nevíš co znamená umývání nohou, ale zvíš potom, později poznáš, že bylo jako přípravou k požívání nejsvětější svátosti a

*) Večeřadlo (coenaculum) jest v bývalém chrámě Ducha svatého na Sioně (nyní mešitě Davidově). Dle starobylého a věrohodného podání býval to dům, kdež Pán večeřel a velebnou svátost ustanovil, posvětiv jej takto jako za první křesťanský chrám.

značilo čistotu srdce, s kterou se tato má přijímati. Petr skutečně nerozuměl tomu a proto vzpíral se ještě více: Na věky, nikdy nebudeš, Pane, mi takto posluhovati. Neumyji-li tebe, nedáš-li ode mne vykonati na sobě to, co čistotu duše znamená a k ní povzbuzuje, nebudeš míti dílu se mnou, nestaneš se účastným mých milostí, které zvlášť v nejvyšší svátosti tobě udělití chci. Umyj mi ruce i hlavu; Petr nerozuměl ještě smyslu onoho umývání a upřímně chtěje míti podíl na milostech Páně, prosil, by mu i ruce i nohy myl, aby tedy takto ještě hojněji těch milostí obdržel.

Po umývání noh pravil, proč (ještě mimo onu příčinu Petrovi udanou) jim nohy myl jejich Pán a Mistr (Bůh a Spasitel — učitel, prorok), i vy máte jeden druhého nohy umývati. Tomu nemá se rozuměti doslovně. Umývání noh byla služba velmi pokořující toho, kdo ji konal. I vy máte sloužiti jeden druhému ochotně a rádi skutky pokory a lásky.

A tak bylo umývání noh: 1. vybídnutím k čistotě duše před svatým přijímáním, 2. příklad pokory, 3. příklad účinné a obětavé lásky k bližnímu, aby konali i takové služby jemu, které se někdy smyslnosti protivují (obsluha nemocných, ujímání se spustlých, vězňů a t. d.), 4. cvičení v poslušnosti apoštolů.

Na památku poslední večeře Páně jest zelený čtvrtek. A tu koná se po mši sv. a jiných obřadech (po večeři) umývání noh. (Papež kardinálům, biskup starcům a nebo kněžím, opat. Při našem císařském dvoře).

P o u č e n í. Rád a ochotně konej rozličné služby svým bližním, zvlášť bratřím a sestrám, spolužákům. Nestyď se za to, jiným sloužiti; pamatuj na to, jak sám Pán a Spasitel tvůj poklekl k nohám svých slu-

žebníků a konal jim službu nejnižší. Z lásky k němu služ i ty trpělivě, ochotně a rád jiným.

Kdy bylo ustanoveno Židům, zabíjeti beránka? Podobnost mezi tímto a Pánem Ježíšem. Velikonoce u Židů.

65. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní a předpovídá zrádu Jidášovu.

(Mat. 26, 21—29. Mar. 14, 17—25. Luk. 22, 17—30. Jan 13, 21—32. 1. Korint. 11, 23—25.)

V z a l c h l é b. Již 13. Nisanu (ve středu) na večer, býval celý dům světly prohledán, aby z domu byl odstraněn všecken chléb kvašený. Ve čtvrtek ráno pak pekl se chléb přesný. Chléb ten byl jenom tenký, křehký a lámal se. Slavně připravuje se Pán k tomu, co konati chce: Bere chléb do rukou, pozdvihuje oči, modlí se k svému Otci, žehná chléb; apoštolé poznávají z vážného počínání si Páně, z jeho svatého nadšení, jak jeví se v jeho očích k nebi pozdvižených a z jeho vroucí modlitby, že chystá se k něčemu velikému a svatému.

V e z m ě t e a j e z t e; Pán nepodával ještě záračné krmě apoštolům, ale teprv jim ji jako oznamoval; že nebere pro sebe, ale pro ně chleba onoho do rukou. T o t o ť j e s t t ě l o m é, k t e r é ť z a v á s v y d á n o b u d e. Nepravilť: to znamená mé tělo, jest zpomínkou na mé tělo (jak učil Zwingli); ani to bude mé tělo při požívání (jak učil Luther), ale to jest skutečné, pravé tělo mé ve způsobě chleba (není to více chléb, jak se býti zdá dle barvy, chuti, vůně, tvaru a t. d.). A slovy které z a v á s v y d á n o, obětováno bude, naznačuje Pán jasně, že

tělo jeho není pouze pokrmem při sv. přijímání, ale také obětí. Podobně mluví Pán nad kalichem. Jest skutečná, pravá krev má, nového zákona, tedy krev obětní nového zákona, jako byla krev obětí starozákonních, za vás a za mnohé (za všecky) vylita, obětována bude na odpuštění hříchů. (Mojžíš potvrdil a posvětil starý zákon krví obětní. Ježíš ustanovuje a posvěcuje nový zákon také krví obětní). Jako krev Páně na kříži byla prolita na odpuštění hříchů, na vykoupení od hříchů; tak i nekrvavá oběť nového zákona přivlastňuje nám ony milosti, kterých nám Spasitel svou obětí na kříži vydobyl. Jest v podstatě s ní jedna a táž oběť. To činite na mou památku; obětujte chléb a víno, žehňte je, díky činite Bohu; proměňujte je; přijímejte je i jiným dávejte přijímati na památku mé oběti, mé smrti.

Tak vykonal Pán, co byl již před rokem v Kafarnaum slíbil (čl. 34). Ustanovil nejsv. svátost oltářní a to jako mši svatou a přijímání a dal moc apoštolům (a jejich nástupcům biskupům a kněžím) obětovati nekrvavou oběť nového zákona. A tak ustanovil a posvětil je také za kněze nového zákona. Tak splnilo se také, co prorokoval Žalmista (109, 4: Ty jsi kněz na věky, dle řádu Melchisedechova) a Malachiáš (1, 11: Od východu slunce až na západ bude jménu mému obětována — mezi národy — oběť čistá). — „To činite . . .“ jest také vybídnutím všem věřícím, aby se zúčastňovali mše svaté a sv. přijímání (1. Kor. 11, 26. „Kolikrátkoli budete chléb tento jísti a kalich píti, smrt Páně budete zvěstovati“).

Beránek velikonoční byl nejprvé obětován a potom jej požívali. A tak ten Beránek, který byl oním předobrazován, nejsvětější svátost, jest obětí i přijímáním.

K vínu při mši svaté přilévá se maličko vody: 1. že k vínu při poslední večeři bylo vody přidáno dle zvyku židovského, 2. že v Pánu Ježíši jest dvojí přirozenost, 3. že z boku jeho tekla krev a voda. Chleba se užívá n e k v a š e n é h o: 1. že i při poslední večeři byl chléb takový, 2. kvas jest něco nečistého.

P ř e d o b r a z y nejsv. svátosti: 1. strom života v ráji, 2. oběť Melchisedechova („Ty jsi knězem na věky dle řádu Melchisedechova“ Žalm 109. 4.) 3. beránek velikonoční, 4. manna, 5. chleby předložení a víno (bylo obětí a zároveň je požívali kněží), 6. chléb Eliáši posílaný, jakož i chléb a olej zázračně vdově v Sareftě poskytovaný. 7. Pán Ježíš sám ji předobrazil zázrakem v Káně, 8. zázračným rozmnožením chlebů.

P o u č e n í. Klanívej se nábožně svému Spasiteli v nejsvětější svátosti oltářní („Pochválena, pozdravena budiž nejsv. Svátost oltářní.“); navštívuj jej v ní častokráte. Bývej často a zbožně při mši sv. přítomen a přijímej často a hodně nejsv. tělo Páně.

O nejsvětější svátosti oltářní: O oběti mše sv. O svatém přijímání. 2. příkázání církevní. Zelený čtvrtek. Božího těla. 40ti hodinná pobožnost ke cti velebné svátosti. — Oltář, tabernákl, věčné světlo. Kalich a paténa, ciborium, monstrance.

Zkormoutil se nad nevděkem jednoho z apoštolů a nad věčnou jeho záhubou za jeho zradu a nekajicnost. J e d e n z v á s m n e z r a d í, věděl, že byl již Jidáš tajně u členů vysoké rady a smluvil se s nimi o plat za vydání Ježíše v ruce římských vojáků. Apoštolé ostatní nevěděli o zradě Jidášově a polekáni táží se: Z d a l i j á ? Nepřišloť žádnému z nich na mysl, že by někdo z nich byl schopen tak podlého nevděku. K t e r ý s e m n o u o m á č í chléb

v míse do svařeného ovoce. Syn člověka jde sice dobrovolně na smrt, jak již bylo předpověděno proroky; ale běda tomu, skrze něhož bude zrazen, tato zrada jest dobrovolným skutkem toho člověka, k ní nebyl žádnou mocí neodolatelně puzen. Ani nebyti bylo by pro něho menším neštěstím, než býti tak velikým hříšníkem.

Krátce před tím sáhali i ostatní apoštolé do mísy s Jidášem a proto nevěděli jistě, koho naznačil Pán za zrádce. Ale ostýchali se jeho tázati se ještě jednou. Petr pokynul tedy jeho miláčku (pro panenskou čistotu) Janovi, aby se ho tento ještě jednou na to zeptal. Tento přivinul se s vroucí láskou k Pánu, jako by ho chtěl ve své náručí zachrániti před zrádcem. Tiše se ho táže, jevě tak něžnou láskou k němu a vroucí soustrastí s jeho zármutkem. Komuž podám chleba (ovšem neproměněného, neboť bylo již po svatém přijímání). Určitěji naznačil tu zrádce. Tak dal mu dvakráte před apoštolu výstrahu, by odstoupil ještě od zrady. Ale Jidáš místo by litoval svého zrádného úmyslu, zatvrdil a upevnil se v něm ještě více, stal se ještě zatvrzelejším; vešel do něho ďábel, opanoval jej. Pokrytecky táže se ještě, jako by někoho z ostatních viniti chtěl ze zrady: Zdali já jsem to? A po třetí jmenuje jej Pán zrádcem: Ty jsi řekl a po třetí varuje jej opět před hrozným činem. Co učiniti chceš, učiň spěšně, vím, že nyní mne ihned zradíš, jsem hotov této chvíle již trpěti. Pán nepřikazuje to Jidášovi, ale jenom mu dí, co on sám ihned nyní vykoná, ačkoli byl před tím s takovou láskou varován.

Šel hned Jidáš k vysoké radě, věděl nyní již, kde bude Pán v noci po večeři, aby v ruce od nich najatých biřiců vydal svého Mistra za třicet stříbrných. Neboť fariseové a zákonníci nechtěli sami před lidem vydati Ježíše v moc vojínů, ale vyvolili

si k tomu jednoho z apoštolů; kdyby snad lid se jeho zastal, pro něho se vyslovil, aby mohli pokrytecky říci: My nevedli na něho vojáků, ale jeden z jeho vlastních apoštolů tak učinil.

B y l a n o c; zvlášť v duši Jidášově. Světlo milosti Boží tam uhaslo. Byl pro něho počátek noci věčné.

N y n í ť o s l a v e n b u d e S y n ě l o v ě k a a B ů h v n ě m. Utrpením svým projevil nejvyšší svou k lidem lásku a za tu lásku oslavuje, velebí jej svět veškerý, jakož i Otce jeho, který z lásky k lidem Syna svého na svět vydal. Jest počátek utrpení Páně.

Ježíš jest v š e v ě d o u c í; d o b r o v o l n ě j d e na smrt.

Jidáš — první z lidí — p ř i j í m a l n e h o d n ě a následek toho byla jeho zatvrzelost a nekajicnost. A tak dosud vede nehodné přijímání k zaslepenosti a nekajicnosti.

P r o r o c t v í (Zach. 11, 12.): „Odvážili mzdu mou za třicet stříbrných.“

P o u ě n í. Zdaž bys byl někdy schopen zraditi svého Boha a Spasitele? Ten jej zrazuje, kdo zapírá a opouští víru svou, kdo za pozemský zisk hřeší proti jeho zákonu a církvi se protivuje. Za nic na světě neruš slibu, kterým jsi se již na křtu svatém zavázal za věrného sluhu Kristu a jeho církvi!

Kdo přijímá nehodně? Jaký to hřích? Příprava k sv. přijímání? Co jest přetvářka? lakota? — Josef Egyptský předobraz Páně.

66. Ježíš předpovídá, že ho Petr zapře, a loučí se s apoštolý svými.

(Mat. 26, 30—35. Mar. 14, 26—31. Luk. 22, 26—31.
Jan 13, 33—38; 14, 1—26.)

S y n á č k o v é; něžným slovem tím projevuje Pán svou velikou lásku k svým apoštolům, která roste a mocnější se stává, když jenom krátkou již dobu s nimi zůstane. Podstatou mého — nového zákona — jest láska, já býval vždycky vám lásky příkladem a proto: Milujte se vespolek. Potom poznají, že jste učenníci moji. A opravdu bývala vzájemná láska křesťanů jedněch k druhým hlavním znakem jejich víry. „Hle, jak se milují!“ říkali i jejich nepřátelé o nich. Jevila se ta láska povždy v obětavé, účinné pomoci lidem v bídě hmotné a duchovní (Jerusalemští křesťané. Sbírký v Řecku pro židovské křesťany. Lazarety, nemocnice, chudobince a t. d. Řády. Sv. Vincenc z Pauly. Jan Bosco).

P a n e, k a m j d e š? volá Petr úzkostně. Ty chceš odejítí od nás a nevezmeš s sebou věrných učenníků svých? Nemůžeš ty nyní za mnou jítí. Ještě nyní nemůžeš trpětí to, co já trpětí budu; ale později budeš i ty uznán za hodna, bys kráčel cestou mého utrpení. Pán předpovídá tak již způsob utrpení, smrti Petrovi; oslovením Petrovým a předpovědí jeho utrpení, podobného utrpení Páně, vyznamenává jej nad ostatní apoštolý. Proč nemohu nyní za tebou? Již nyní mám tolik lásky k tobě a tolik síly, že dovedu pro tebe a s tebou vše trpětí, i život položím za tebe. Petr myslil to upřímně, opravdu; měl nejpevnější vůli, všecko z lásky k svému Pánu přetrpětí: ale chybil tím, že se příliš na svou sílu spolehal; neměl ještě dosti pokory, aby nedůvěřoval přílišně v sebe, ale více spolehal na milost

Boží. Š i m o n e, Pán nejmenuje ho čestným názvem: Petře; v tobě jest ještě mnoho ze starého člověka, onoho slabého rybáře Šimona. Ď á b e l c h t ě l v á s — všecky — tříbiti jako pšenici, mnohé a těžké zkoušky vás čekají od zloby lidské i zloby ďáblovy, abyste byli odvráceni ode mne a jako lehká pšenice, když se tříbí, daleko ode mne zanešeni. Ale já prosil za tebe, kterýž jsi hlava, vůdce ostatních. Nebo když ty budeš mi zachován a přemůžeš všecky nástrahy ďáblovy, budou mi zachováni všickni ostatní; a by nezhylnula víra tvá, abys ve víře nikdy nepochybil. Ty hřešíš sice, ale učiníš pokání a obrátě se, věrně setrváš ve víře své a potvrzuj bratří (apoštolů) svých. Tím pověděl jasně, že jest Petr hlavou církve, nejvyšším z apoštolů, že nezhyne nikdy víra jeho. A to vztahuje se i na jeho nástupce: Papež jest hlava církve, všickni biskupové přijímají od něho potvrzení v úřadě, jest ve víře neomylným. (Concil. vatic. sess. IV. constit. dogm. I. — „Pastor aeternus“. c. 4.) (Viz čl. 36.) Těto noci se všickni pohoršíte nademnou, až uvidíte mne v rukou nepřátel, opustíte mne, jako bych nebyl Spasitelem vaším. Ale to bylo již předpověděno prorokem Zachariášem (13, 7.). Z vroucí lásky, ale opět v přílišné sebedůvěře volá Petr: Byť se všickni pohoršili, všickni tě opustili, jáť se nepohorším, já tě nikdy nepustím; radostně a zmužile půjdu s tebou do žaláře i na smrt, všecko budu s tebou sdíleti. Pán předpovídá pak Petrovi přílišně se spolehajícimu na sílu své lásky a své lidské vůle největší jeho pokorení. Dřívě než kohout dvakrát zazpívá Do půlnoci bylo již nedaleko, a brzy po půlnoci ozýval se zpěv kohoutí po prvé. Brzy již staneš se obětí lidské slabosti a mdloby; klesneš,

abys poznal tak přirozenou slabost lidskou a proto tím více hledal posily u Boha. A v té budeš potom nepřemožitelným.

Slova Ježíšova zarmoutila apoštolů; když Petr, hlava jejich, a nejpevnější ve víře mezi všemi, Pána zapře, jak vytrvají oni, slabší, ve víře v něho? Nermoutiž se srdce vaše, nad mým odchodem. Neodcházím od vás, že bych vás nemiloval. Odcházím, abych vám v nebi připravil místo. Zase přijdu; poprvé si přijdu pro vás (pro duše vaše) v den smrti vaší a po druhé v poslední den (a tu i těla vaše tam vezmu). Cestu tam víte, naučili jste se ode mne, co konati máte, abyste se tam dostali. Apoštolé znali skutečně cestu do nebe vedoucí, ale nevěděli sami, že ji již znají (jak dí sv. Augustin) a proto táže se Tomáš: Kterak můžeme cestu věděti? Diví se, což dospěli jsme již k takové moudrosti, že známe to, co neznají ani nejmoudřejší lidé? Já jsem cesta, vůdce pravé cesty svým příkladem, učením a zákonem, pravda, u mne lze jenom naléztí čistou, nezkalenou pravdu a život. — Jdu do nebe také proto, aby vám Otec poslal Ducha sv., Utěšitele, který by vás v zármutku i strastech, které vám nastanou, těšil, Ducha pravdy, vás osvěcoval, byste pravdu vždycky poznávali a vás sílil, byste jí nikdy neopouštěli; a ten zůstane s vámi na věky, nikdy neopustí ani vás, ani těch, kdo po vás váš úřad zastávají budou, ale na vždy bude s vámi i vašimi nástupci. Otec pošle jej ve jménu mém = Duch svatý vychází od věčnosti od Otce i od Syna; pro mé zásluhy bude vám poslán. Tomu, čemu ještě nerozumíte, naučí vás; a nebude učiti vás novým věcem, jenom připomene vám, cožkoli jsem mluvil vám. I to vztahuje se na nástupce apoštolů; neboť v církvi neučí se nikdy

něčemu novému, leč tomu, co zjevil apoštolům sám Pán Ježíš. P o k o j z ů s t a v u j i v á m, ale jiný, blaženější, než jaký dává svět; ten pokoj, který sídlí v duši člověka věřícího, ctnostného. Již přichází kníže tohoto světa, ďábel již blíží se, aby mne usmrtil skrze nástroje své (Jidáše, farisey, Piláta). Avšak já dobrovolně se poddávám smrti, kdy bych sám nechtěl, nikdo by mi nemohl uškoditi. Dobrovolně jdu na smrt z lásky a poslušnosti k Otci. Říkal chvalo zpěv; před velikonoční večeří modlívali se Israelité žalmy 112. a 113., a po ní 114. až 118. A ty modlil se Pán. A potom šel na horu Olivetskou.

Své spojení s apoštolý naznačil Pán řka: Já jsem vinný kmen a vy jste ratolesti; Otec jest vinař, Otec mne poslal s nebe na vinici toho světa. Kdo věří ve mne, ale nenese ovoce, nežije dle víry, bude ode mne odloučen v nebi. Kdo nese ovoce, bude vyčištěn, bude milostí mou osvobozen od slabosti, od přirozené náklonnosti ke hříchu a posílen, by ještě více dobrého konati mohl. Jen ten, kdo zůstává ve mně a já v něm, kdo jest v milostném spojení se mnou, v stavu milosti posvěcující, nese ovoce, koná skutky pro nebe záslužné. Bez milosti Boží nemůže nikdo nic dobrého sám ze sebe konati, beze mne, bez milosti mé nemůžete ničeho. Kdo nezůstane ve mne, bude jako ratolešť uříznut, uschne, kdo není v milosti Boží, jest jako mrtev pro nebe, není živým údem církve a bude uvržen na oheň, shoří, věčně zahyne v pekle, odkud není vykoupení.

Přišla hodina smrti, ponížení mého. Já tě oslavil, naučil jsem Tebe lidi znáti a ctíti, svými zázraky jsem jim zjevil tvou moc; dokonala jsem dílo, úkol svůj pozemský. Oslaviž i mne, přijmi mne po ponížení mém do slávy, které jsem

s tebou od věčnosti, Tobě jsa roven, požíval. O z n á -
m i l j s e m t v é j m é n o u č e n n í k ů m, tvou pod-
statu, tvé vlastnosti, a oni uvěřili, že jsem tvůj
poslanec, Messiáš. Z a n ě p r o s í m, za učenníky
své, abys zvláště jich chránil od zlého. P o s v ě t i ž
jich svou milostí, aby stali se tak působilými
k úřadu svému, když p o s í l á m j e d o s v ě t a (aby
učili, vedli, posvěcovali lidi, jako já to činil). Prosím
i za všechny, k d o s k r z e s l o v o j e j i c h u v ě ř í
v e m n e, za veškeru církev, aby v ní panovala vždy
jednota zevnější i vnitřní. K d e j s e m j á, a b y
i o n i b y l i a v i d ě l i s l á v u m o u, jako tu na
světě byli věrou a poslušenstvím se mnou spojeni,
aby i v nebi byli se mnou ve věčné mé slávě. Tu
jim uděl z lásky ke mně, kterou mne od věčnosti
miluješ.

P á n J e ž í š j e s t: 1. B ů h, připisuje si věčnou
slávu božskou, 2. náš p r o s t ř e d n í k u O t c e (p r o -
sím za ně — kteréž jsi mi dal —)

D u c h s v. j e s t t ř e t í b o ž s k á o s o b a, od věčnosti
vychází od Otce i Syna. Pán Ježíš svěruje ú ř a d
u č i t e l s k ý svým apoštolům a jejich nástupcům a
slibuje jim na věky pomoc Ducha sv. — Ducha
pravdy; úřad ten jest tedy n e o m y l n ý.

C í r k e v j e s t j e d n o t n á — jedna.

M i l o s t i B o ž í j e s t n á m k u s p a s e n í n e v y -
h n u t e l n ě t ř e b a („beze mne nemůžete ničeho
učiniti“).

L á s k a k b l i ž n í m u j e s t p ř e d n í m z n a k e m
pravého křesťana.

P o u č e n í. Z ů s t á v e j v ž d y c k y s p o j e n s e s v ý m
Spasitelem jako ratolesť s vinným kmenem. Nikdy
a nikde se od něho neodlučuj. Snaž se zachovati si
milost posvěcující a rozmnožuj ji v sobě modlitbou,
dobrými skutky, svatými svátostmi. Trvej také vždy
ve spojení se svatou církví jeho; cti nástupce Petrova

i jeho apoštolů, abys tak, jako jsi byl skrze ně na zemi spojen se svým Spasitelem, jedenkrát byl také s ním spojen v nebesích.

Jaká má býti láska k bližnímu? — Kdo jest Duch sv. (8. čl. víry). Co jest milost Boží? Co jest církev? (9. čl. víry). Její vlastnosti. Její představení. Viditelná hlava církve. Církev jest v učení neomylná. Na kolikerém slibu Páně se to zakládá? Kterak pronáší církev své neomylné výroky?

67. Smrtelná úzkost Ježíšova na hoře Olivetské.

(Mat. 26, 36—46. Mar. 14, 32—42. Luk. 22, 39—46. Jan 18, 1—2.)

Za tmy noční kráčel Pán s apoštoly přes p o t o k Cedron, který protékal hlubokým údolím Josafatským mezi Jerusalémem a horou Olivetskou a býval v létě úplně vyschlý. Tudy kráčel také druhdy David, utíkáje před svým synem Absolonem. Hora Olivetská, na jejíž vrchol mohlo se vystoupiti z údolí asi za čtvrt hodiny. Vrchol hory jest dvojím sedlem rozdělen ve tři vrcholky. (Severní sluje: „Viri Galilei.“ Prostřední jest právě proti chrámu a odtud vystoupil Pán Ježíš do nebe. Jižní sluje hora pohoršení, kdež Šalomoun dal stavěti chrámy pohanské). Dříve bývaly na hoře bohaté háje olivové. Na západním svahu hory byla zahrada getsemanská (nyní ohražena zdí a mající 8 starých oliv; patří františkánům). Nedaleko byl dvůr (poplužní) Getsemany, kdež se z oliv oné zahrady tlačíval olej. Osm apoštolů nechal Pán u vchodu do zahrady, jenom tři vzal s sebou (nejdůvěrnější), aby byli svědky jeho ponížení a úzkostí, jako byli na hoře Tabor svědky

jeho slávy a povýšení. Jsa pravým člověkem, počal se rmutiti, strachovati se velikého utrpení. Smutnáť jest duše má až k smrti, že bych zármutkem zemřel. Tu cítil se Pán tak opuštěným, že potřeboval pomoci svých apoštolů a prosil je: P o z ů s t a ň t e ŝ t u t o, neopouštějte mne v mé úzkosti a modlete se se mnou, pomáhejte mi svou modlitbou. P o o d e š e l m a l i č k o (nedaleko ohražené zahrady jest „jeskyně smrtelné úzkosti Páně“, na oltáři jest obraz, „jak anděl přináší kalich Pánu Ježíši“). P a d l n a t v á ř v pokoře i bolestí přemožen. J e - l i m o ŝ n é, o d e j m i k a l i c h t e n t o o d e m n e, jako člověk bojí se hořkostí, kterých má píti, muk, které mu nastávají. T e n t o k a l i c h, víť určitě, do podrobná, co mu bude trpěti. V š a k n e m á, a l e t v á v ů l e s e s t a ň, ale svou lidskou vůli podrobují tvé vůli božské. (Pán Ježíš má dvojí vůli: božskou a lidskou). Jsem hotov všecko trpěti.

Učenníci s p a l i p r o z á r m u t e k, přemoženi mdlobou a zármutkem, klesli k zemi a usnuli, mezi tím co dlouho se modlil Pán Ježíš. Š i m o n e, spíš? neboť Šimon byl hlavou všech a měl nejpevnější víru a nejzmužilejší oddanost k Pánu Ježíši. Tolik jste již pro mne učinili, vytrpěli a tu jste měli ještě přemoci jedině hodiny mdlobu svou a modliti se se mnou. B d ě t e ŝ, přemahejte spaní, slabost svou a modlete se, u Boha hledejte posily, a b y s t e n e v e š l i v p o k u š e n í, abyste neztratili víry ve mne, až brzy uvidíte mne ještě více pokořeného a tak budete v pokušení nevěry. D u c h h o t o v j e s t, máte sice dobrou vůli, a l e t ě l o j e s t m d l é, ale sami ze sebe nedovedete vykonati toho, co si přejete. Jest to napomenutím, aby nespolehali se příliš jenom na sebe, ale za posilu vždycky Boha prosili.

P o d r u h é s e m o d l i l: S t a ň s e v ů l e t v á; tím prohlásil slavně, že se obětuje dobrovolně z lásky

k Otci pro blaho světa. Potom neprobudil apoštolů, aby neviděli, když přišla naň úzkost smrtelná; tak šetřil jich, že raději sám nesl všecku tíhu její, aby miláckové jeho nebyli příliš poděšeni pohledem na něho, když byl pot jeho jako krůpěje krve tekoucí na zem. Modlil se po třetí — déle a vroucněji. Nikdo netrpěl na světě tak, jako Spasitel náš, a proto nezakusil nikdo takové úzkosti před utrpením, jako On. Lidé pak neznají utrpení, které je čeká, ale On je znal a viděl je již napřed ve vši velikosti a hrůze jeho. A proto byla také úzkost jeho před ním neskonale větší, než bývá u lidí před utrpením jim hrozícím. S potem vycházela krev z jeho těla, nevýslovnou úzkostí z něho vyroněná.

A když úzkost jeho již přesahovala síly lidské, ukázal se anděl s nebe, posiluje ho; ponížuje se tak, že přijímá posilu i od svého tvora, anděla, a tak se připravuje k největšímu ponížení svému.

Po třetí přišel k učenníkům: Spětež již, nyní již jsem odhodlán na všecko, posílen ke všemu; nyní již půjdu na smrt i bez pomoci vaší. Přišlať hodina, nastala již chvíle, že budu vydán v ruce hříšných, tak že budou míti moc nade mnou, já se jim brániti nebudu. Nečekejme na ně, ale pojďme jim vstříc. Nebo zrádce již přichází.

Pán Ježíš má dvojí přirozenost, tedy i dvojí vůli. Trpěl na duši i na těle. Měl zármutek: 1. protože viděl zřejmě všecko, co bude trpěti; 2. trpěl za hříchy lidské, a proto rmoutil se nad jejich ošklivostí a velikostí, která vyžadovala tak veliké na něm oběti; 3. rmoutil se nad tím, že neskonale jeho utrpení bude marným pro mnohé z lidí (zatvrzelé, nekající).

Pán Ježíš modlil se: vroucně, pokorně, důvěrně, s oddaností do vůle Boží, vytrvale (když útěchy nedocházel, modlil se tím více a tím déle).

„Bděte a modlete se.“ „Střízliví buďte a bděte; nebo protivník váš, ďábel, jako lev řvoucí obchází, hledaje koho by pohltil. (I. Petr 5, 8.)

Růženec bolestný. 1. tajemství: „Který se za nás krví potil.“

Poučení. V úzkostech a souženích volej k Bohu v pokorné a vroucí modlitbě za pomoc; ale buď vždycky hotov, snáseti všecko, cokoli na tě dopustí. „Staň se vůle tvá,“ modlívej se po příkladě Páně, když budeš od lidí opuštěn a když se ti bude zdát, jako by Bůh sám na tebe zapomněl. A jistě dočkáš se útěchy nebeské za důvěru svou v Boha, i tobě bude poslán anděl Boží s kalichem nebeské posily.

Modlitba. Její vlastnosti i ovoce. — Kdy máme zvlášť modliti se a bdíti nad sebou? Pokušení.

68. Ježíš jat.

(Mat. 26, 47—56. Mar. 14, 43—52. Luk. 22, 47—54.
Jan 18, 3—12.)

S Jidášem přišel z á s t u p v e l i k ý vojínů římských a strážce chrámové a ozbrojených sluhů kněžských, aby, kdyby snad učenníci Páně a jiní jeho přátelé chtěli jej brániti, mohli se ho zmocniti. Mnozí neznali Ježíše (římsští vojáci) a za tmy noční i plápolu pochodní snadno by se byli v něm mohli mýliti i t, kteří jej často vídali (bylť prý Jakob velmi podoben Pánu); a proto dal jim Jidáš d ř í v e z n a-

mení. Jako by nebyl se změnil k svému Pánu, pozdravuje jej obyčejným pozdravem: Zdráv buď, Mistře, a políbil jej. Ústy přeje mu zdraví a připravuje mu smrt; políbením projevuje lásku, úctu k němu a v skutečnosti zradil úctu i lásku a jedná jako nejhorší jeho nepřítel.

Ale vševědoucí Pán zná přetvářku a pokrytectví Jidášovo a proto dí: Příteli, jako nepřítel přicházíš, a já ti býval vždy nejlepším přítelem. Chtělf zpomínkou na své přátelství pohnouti zatvrzelé srdce zrádcovo k pokání. Nač jsi přišel? Vykonej tedy zradu na svém Spasiteli. Políbení, znamení přátelství zneužíváš k podlému činu a tak činíš jej ještě podlejším?

Pán mohl odejít zástupy bez pohromy, jako již několikráte jimi prošel, když mu smrt připravovali (čl. 17; 53.). Ale šel jim sám vstříc, aby se jim dobrovolně vydal. Jáť jsem, velebně a slavně pověděl, a jako omráčení bleskem klesají všickni k zemi. Tím ukázal znova, že má božskou moc a že se tedy jim vzdává dobrovolně. I báli se sáhnouti na toho, jehož pouhá slova měla v sobě tolik moci. Ještě jednou jim dí, že On jest ten, proti němuž byli vysláni, a tím je vybízí, by jej jali; ale v něžné lásce prosí za učenníky své, by jim nikdo neubližoval; Nechtež těchto, ať odejdou.

Až dosud stáli tu učenníci jeho v němé hrůze. Ale, když viděli, jak se biřicové již sápadají na jejich milovaného Pána, tu volají v spravedlivém hněvu a bolesti: Máme-liž bítí mečem. V rozčilení svém ani nepomýšlejí na to, že by ho nedovedli ubrániti proti tak četným zbrojencům. Pro něho by se odvážili všeho! Nejohnivější z nich, Petr, nevyčkal ani odpovědi Páně, a uťal uch služebníka knížete kněžského, Malcha, který snad nejvíce a nejdrzeji na Pána dorážel. Bylf hotov, brániti jej i proti tisícům

a obětovati za něho život, (pravdivě děl tedy před tím: hotov jsem do žaláře i na smrt jíti). Schovej meč, nechci, abys mne bránil. Nebo kdybych to chtěl, kdybych chtěl ujíti nepřátelům, přichvátali by mi ku pomoci nesčíslní andělé, kteří by mne proti všem lidem uhájili. Kterak by se naplnila Písma, proroctví o mém utrpení a smrti? Jidáše pokáral Pán jenom vlídným slovem a povzbuzoval jej ještě ve chvíli poslední k pokání, ačkoli ho mohl na místě zničit; a Malcha zraněného uzdravil, dav nám tak příklad, jak za zlé se máme odpláceti dobrým. A těch rukou, kterými se dotkl zraněného, podal jim k svázání. Jak zaryti byli biřicové, svědkové dobroty a všemohoucnosti Páně, že přec svázali jej hrubými provazy, které se mu hluboce zarývaly v tělo.

Učenníci všickni opustivše ho, vidouce, že sám se brániti nechce, ani jim nedovoluje, by jej bránili, vidouce jeho divotvorné ruce svázané, opustili jej a utekli, aby nebyli sami také jati. Byli při tom již všickni apoštolé; nebo ti, kteří byli zůstali ve dvoře Getsemany, vyburcováni ze spaní povykem zástupů, pospíšili k svému Pánu. Víra a láska jejich byla přemožena leknutím a hrůzou, které se jich zmocnily. Jenom Petr a Jan následovali z daleka za zástupem.

I v zahradě getsemanské jeví se Ježíš jako skutečný Bůh: 1. svým slovem poráží celé vojsko a jediný proti stům, činí je bezbrannými na tak dlouho, dokud jim sám rukou svých nepodává; 2. biřicům dí, by šetřili jeho apoštolů, a ti konají to, ačkoli se jim apoštolé protiviti chtěli a Petr mečem proti nim vystoupil, — podrobují se tak mimovolně vyšší moci jeho; 3. hojí Malcha; 4. nazývá Boha Otcem svým a mluví o andělich, jako svých sluzích; 5. apoštolé zpomněli si jistě, že jest vševědoucí, když

jim byl předpověděl, jak se všickni nad ním pohorší a jej opustí.

Ježíš 1. obětoval svou svobodu, aby činil zadosť za to, že lidé zneužili své svobody (svobodné vůle); 2. šel do žaláře, aby nás vysvobodil ze žaláře pekelného; 3. nechal se vázati, aby nás sprostil vazby hříchů.

Místo zrady Jidášovy jest nedaleko jeskyně smrtelné úzkosti Páně a platí také u mohamedánů za místo kleté.

Poučení. Jidáš dopustil se hrozného hříchu na svém Spasiteli. O kéž nedopustíš se nikdy podobné zrady na něm! Kéž nevydáš ho nikdy v ruce nepřátel jeho, jako činí ti, kdo víry své se zřikají, hanobí víru tu, v které se zrodili, spojují se s protivníky pravdy a církve křesťanské, pro mrzký zisk zapírají víru, odvracejí od ní i jiných, obmezují svobodu církve a sluhů její, brání v hlásání slova Božího, v konání služby Boží. Vytrvej věrně při Kristu a víře své!

Pokora a tichost Páně. Zmužilost a náhlá bázlivosť jeho apoštolů. Jidáš odpírá Boží milosti (hřích proti Duchu svatému). Lakota jest hlavním hříchem (k čemu svedla Jidáše?).

69. Ježíš před Annášem a Kaifášem.

(Mt. 26, 57—66. Mk. 14, 53—64. Luk. 22, 54: Jan 18, 13—24).

Annáš býval nejvyšším knězem, ale byl od Římanů sesazen a na jeho místě stal se nejvyšším knězem zeť jeho Kaifáš. Tento poctil bývalého nejvyššího kněze, že přikázal, aby byl Ježíš nejprve k němu přiveden. Mezi tím se sešla vysoká rada

u Kaifáše. Domy obou byly nedaleko sebe na Sionu, vedle domu Annášova šlo se k domu Kaifášovu. Annáš*) nebyl oprávněn souditi Pána; a tázal se ho o učení a učení jeho, ačkoli mu to bylo známo, aby takto jenom ukázal před lidem, že ačkoli byl svého velekněžského důstojenství zbaven, zůstává přec nejvyšším soudcem v národě. Protože Pán vždy jenom veřejně učival před mnohými posluchači, odkazuje Annáše na tyto: P t e j s e t ě c h. Jeden ze sluhů, chtěje se zavděčiti Annášovi, který Ježíše velmi nenáviděl, udeřil ho pěstí v tvář, potupil jej tak a spůsobil mu bolest velikou. Tak-li odpovídáš nejvyšším uknězi? Annášovi byl odňat úřad velekněžský, ale název (titul) byl mu ponechán. Mírně a pokojně odpovídá mu nejvyš trpělivý Ježíš: Neřekl jsem nic trestuhodného; ani ty nemůžeš jistě shledati v mých slovech žádné urážky pro svého pána a proč mne tepeš? Vším právem byl by mohl Ježíš říci: Tvůj pán chybil sám, neboť odvážil se volati mne před svůj soud, nemaje k tomu práva.

Annáš potěšiv se ve své zášti ponížením a křivdou Ježíšovi učiněnou, poslal jej ke Kaifášovi a vysoké radě. Na místě paláce Kaifášova jest armenský chrám sv. Salvátora s klášteřem, asi 100 kroků od nynější Sionské brány. Od zbrojnošů byl uveden Ježíš do prostorné síně, která byla otevřena do vnitřního dvora (do atria) a oddělena od něho sloupy nesoucími nad sebou sklenuté oblouky. Členové vysoké rady byli již uzavřeli mezi sebou, že Ježíše odsoudí. Již před tím byli se o tom uradili na letním sídle Kaifášově (na hoře „zlé rady“ jižně Sionu). Aby se však zdálo jeho odsouzení spravedlivým, zaslouženým, hledali nějakého svědectví proti

*) Kde býval prý jindy dům Annášův, jest nyní armenský klášter panenský: „klášter oliv“, protože prý tu byl P. Ježíš na dvoře přivázán k olivě, než byl ke Kaifášovi odveden.

n ě m u, pátrali po tom, jest-li by jej mohli obviniti z nějaké trestuhodné viny. A l e n e n a l e z l i, ani největší nepřátele jeho nenalezli na něm ani jediné viny. Jest nejsvětější. Mnozí dali se penězi uplatiti, že žalovali i svědčili křivě proti němu. Ale ti prozradili se k hanbě své i k hanbě vysoké rady jako lháři a podvodníci; neboť svědectví jejich se nesrovnávala, co jeden tvrdil, druhý upíral a tak vyvraceli na vzájem veřejně žaloby své, neboť se nebyli dosti domluvili mezi sebou. Jak trapná to byla chvíle pro soudce, když žalobníci a svědkové se před nimi hádali a přeli. Dva pravili: Tento řekl: M o h u z b o ř i t i e h r á m B o ž í a v e t ř e c h d n e c h j e j z a s e v y s t a v ě t i. Ale i ti dva vykládali každý jinak slova Páně, (snad jeden: On vybízel lid, aby chrám zbořil; — a druhý: Nikoli, nevybízel lidu k tomu, ale pravil, že zboří sám chrám Boží a potom . . . a přeli se také před vysokou radou. Popletli dva výroky Páně, od sebe se různící. Čl. 15. „Zrušte chrám tento,“ na sebe ukazoval. Čl. 61. Jiní zboří chrám Jerusalemský, „nebude tu zůstaveň kámen na kameni“.) Tu ukončil raději Kaifáš výslech žalobníků a svědků, aby snad na konec některý z nich nevyzradil, že o Ježíši nic zlého neví a že jen za peníze proti němu svědčí. P o s t o u p i l v p r o s t ř e d, blíže k Ježíši: N i c n e o d p o v í d á š? A l e J e ž í š m l ě l. Prolhanost žalob byla tak očividna, že bylo zbytečno jediným slovem odpovídati k nim. A tu pozvedl Kaifáš svého hlasu a za obecného ticha zvolal: Před Bohem, pod přísahou nejslavnější nyní mluv — z a k l í n á m t ě s k r z e B o h a ž i v é h o — skrze toho Boha, o němž jsi sám lidu kázával, a b y s n á m p o v ě d ě l, j s i - l i t y K r i s t u s (Spasitel), S y n B o h a p o ž e h n a n é h o. Měl-li někdo před soudem přísahati, vybídl jej soudce k přísaze a napřed sám pověděl slova přísahy a onen přísahal již, když řekl

prostě: Ano, nebo nikoli. Z úřední moci své táže se Kaifáš Pána a On dí: Já jsem. A tou odpovědí rozhodl osud svůj. Kdyby byl řekl: Nejsem a tak pravdu zapřel z bázně před smrtí, byli by jej musili na svobodu propustiti a lid před domem shromážděný, vida jej volně vycházeti, byl by jej uvítal s nadšením a slávou a snad jej provolal za svého krále. — Syn Boží stál jako vinník před svými tvory, před hříšníky. Ale tu jim pověděl: Nyní vy soudíte mne a já tu stojím před vámi pokořen; ale jednou uvidíte mne v slávě a moci Boží, přicházejícího v oblacích jako svého soudce. Kaifáš zaradoval se ďábelskou radostí, že může konečně obvinit Ježíše z rouhání, an prý jsa člověkem, činí se Bohem; ale stavěl se, jako by se rmoutil nad tou urážkou Bohu učiněnou a nad hříchem Ježíšovým a proto roztrhl roucho své. Radošť jeho jeví se v slovech: Což ještě potřebujeme svědků? Jsme vysvobozeni z tísně, kterou nám způsobili svědkové, že se neshodovali mezi sebou, i bez nich dosáhneme svého cíle. Co se vám zdá? Srovnáváte se se mnou, že se dopustil smrti hodného rouhání? Jednohlasně zvolali: Ano. Hoden jest smrti. Rychle ukončili takto soudní řízení, nevyšetřovali ani, je-li výrok Páně pravdivý, ze strachu, že by dokázal nevyvratnými důkazy, že jest skutečně Syn Boží.

Výrokem před nejvyšším soudem a svým utrpením pro svědectví své prohlásil Pán slavně, že jest Syn Boží. (Viz čl. 15., 26., 34., 47., 53.)

Poučení. Pán Ježíš byl pro tebe udeřen ve svou svatou tvář. A jak se mu odměňuješ za jeho neskonalou lásku? Či biješ jej opět v tvář svými hříchy? žaluješ na něho, že před lidmi víru jeho tupíš? A nebo voláš: Hoden jest smrti? že se přičiňuješ, aby vymřela víra v něho v srdci tvém i v srdcích jiných? Bůh chraň tě toho nejhroznějšího zločinu!

Hleď napravití to, čím se zloba lidská proti němu prohřešila: Věř v něho, doufej v něho, miluj jej! A On ti bude jednou soudcem milostivým.

Annáš dopustil se cizího hříchu, že nepotrestal sluhy svého. Devatero cizích hříchů. Křivé svědectví a žaloba. 8. přikázání Boží. Příklad. Co jest a kdy jest dovolena? (2. přikázání Boží). — Kdo svědčili o Pánu Ježíši, že jest Syn Boží?

70. Petrovo zapření. Jidášovo zoufání.

(Mat. 26, 67—75; 27, 1—10. Mar. 14, 65—72; 15, 1. Luk. 22, 56—71. Jan 18, 25—28.)

Petr a Jan vešli do domu Kajfášova za zbrojenci. Petr byl tam puštěn od vrátné na přímluvu Janovu, který měl známé v domě nejvyššího kněze. Jan odešel ihned zvěstovat Matce Páně, co se bylo s jejím Synem stalo. Petr zůstal v síni (ve vnitřním dvoře, v atrium); tam byl ohně, neboť jarní noci bývají v Palestině velmi mrazivé. Petr posadil se k ohni mezi služebníky kněžské, aby viděl konec soudu, ze dvora bylo viděti do síně soudní, ke dvoru otevřené. Doufal ještě, že Pán jeho nemůže býti odsouzen.

Přišla vrátná, a ta popatřivši na něj, poznala, že jej sem byla pouštěla s Janem, učenníkem jí známým, dí: I ty's byl s Ježíšem — i ty jsi jeho učenníkem. Neznám ho —, ulekl se, že by byl snad také vydán na soud a zapřel jej. Nejstatečnější z apoštolů zapřel z bázně svého Spasitele před děvečkou. Bůh to dopustil, 1. aby tak ukázal, jak slabým jest člověk, když se sám na sebe spolehá; 2. aby byl Petr k pokoře přiveden a v ní po-

tvrzen: 3. a že založení církve, jejíž hlavou byl Petr a všechno to, co velikého později Petr vykonal, není lidské, ale božské. Petr vyšel ven ze dvora. Tu zazpíval kohout poprvé. Po malé chvíli vrátil se zpět a tu řekl jeden ze služebníků: I tento jest z učenníků jeho. Zajisté že poznal v Petrovi hrdinného obhajce Páně v zahradě getsemanské. Tu zapřel jej Petr ještě rozhodněji: N e z n á m č l o v ě k a t o h o, o k t e r é m ž b y l p ř e d t í m p o v ě d ě l, ž e j e s t S y n B o ž í. (Čl. 34., 36.) Tu odešel opět ze dvora a vrátil se tam až později (asi po hodině), když už očekával, že soudní řízení se končí. Služebníci a vojáci, byvše na Petra před tím dvakráte upozorněni a vidouce jej přicházeti, všimli si ho důkladněji při světle a mnozí poznali jej a pravili: J i s t ě i t y z n i c h j s i, z u č e n n í k ů j e h o; poznali jsme to i z přízvuku a řeči, jakou se v Galilei mluví (podřečí, dialekt galilejský), n e b o ť j s i G a l i l e j s k ý. Petr zapřel po třetí; a vida že mu nevěří, počal se proklínati a přísahati, přísahou stvrzoval, že není učenníkem Páně, ano, že jeho ani nezná. Tu zazpíval kohout po druhé. A právě byl dokončen soud a vojáci vedli Pána do žaláře kolem Petra. Pán pohlédl na Petra. V pohledu tom byla výtká, povzbuzení k pokání, slib odpuštění a upomínka na předpověď Páně. Petr porozuměl tomu pohledu, zpomněl si na slova Páně a vyšel ven, plakal hořce, usedavě, nahlas. On miloval tak vroucně Pána — a zapřel jej. Nevýslovná bolest svírala jeho duši; v té bolesti trpěl, jako nikdy více netrpěl. Mučennická smrt byla později mu rozkoší, ale tato chvíle byla mu hořkou mukou. Jak asi divili se mnozí, vidouce plakati statného toho muže a slyšíce jeho štkání!

Petra omlouvá, 1. že byl velice unaven, rozčilen, pomaten velikou bolestí, 2. že byl skutečně v nebez-

pečí (vždyť mohli jej, když byl poznán, odsouditi k smrti pro útok na služebníky soudem vyslané), 3. nehřešil z nevěry, neboť zachoval víru svou a zapřel ji jenom zevně z přirozené slabosti a okolnostmi způsobeného rozechvění mysli.

Příčiny jeho pádu: 1. blízká příležitost, bylť mezi úhlavními nepříteli Páně, 2. přílišná sebedůvěra, pro kterou nedbal předpovědi Páně, aniž jeho napomenutí: Bďte a modlete se.

Lítost Petrova byla 1. vnitřní (ale i zevnitř jevila se), 2. nade všecko, 3. obecná (v té chvíli zpomínal si na všecko, čím Pána svého kdykoli urazil, zarmoutil), 4. nadpřirozená, litovalť z lásky k Spasiteli a Bohu svému hříchu svého; 5. trvalá, tak že jej provázela po celý jeho život a pudila jej ke skutkům, kterými svou lásku k Pánu Ježíši tak osvědčoval.

Milosrdný Pán odpustil Petrovi.

V noci byl v žaláři v domě velekněžském. Nelidští sluhové posmívali se jemu. Neštěstí, bída vzbuzuje soustrast a jenom nejspustlejší člověk jest schopen posměchu nad tím, co k soustrasti vybízí. Ale nejen posmívali se jemu, plivali na tvář jeho, činíce mu takto největší potupu, tepouce ho pěstmi, bijíce jej ve svatou jeho tvář. Zakrývajíce obličej jeho, šatem, zavázavše oči jeho, bili jej v líce i svatou hlavu jeho, rouhali se jemu: Kriste, kterýž jsi se vydával za Krista, Spasitele, dokaž nyní, že jím jsi, že jsi vševědoucí a hádej nám, kdo tě udeřil? Několik hodin trýznili suroví ukrutníci Pána Ježíše na těle i na duši jeho. On pak, kterému andělé se klanějí, který jediným slovem, jedinou myšlénkou mohl zahubiti rouhače a mučitele své, snášel všecko s trpělivostí neskonalou, mlčel. Ale jeho trpělivost, mírnost a po-

kora nepohnula jeho mučitelů k milosrdenství a útrpnosti, ale ještě k větší ukrutnosti.

Ráno v pátek (15. nisanu), v první svátek velikonoční, sešla se opět vysoká rada, a poznovu je odsoudila na smrt. Nebo po zákoně směl býti ortel smrti vyřčen nad vinníkem až druhý den po výslechu. Chtěli tedy na oko zachovati se dle zákona. Po druhé se ho táží: Jsi-li Kristus. A po druhé svědčí Pán o sobě: Ano, jsem.

Jidáš želel svého ďábelského skutku; před tím puzen lakotou a přemluven nepřáteli Páně, neuvážil ani zrale, jaké následky bude míti zrada na Pánu Ježíši jim vykonaná; a proto když nyní viděl, že jest jako hlavní příčinou všeho, co Pán trpí a ještě trpěti bude, pocítil hrůzu, strach i lítost nad tím; peníze za zradu děsily jej a pálily jej jako žhavý kov. Aby ho neupomínaly na jeho zrádný čin a nemnožily jeho hrůzy, vracel je knížatům kněžským: *Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou, vydal jsem vám spravedlivého, aby jeho krev vylita byla.* Jidáš hřešil, že se nechal zaslepiti svou náruživostí, ale přec i tak mohl, kdyby byl jenom neodpíral milosti Boží, která na něj působila, (— jak varoval jej sám Pán několikrát —) hříchu toho se vystříhati. *Co nám do toho? jest-li umře nevinně. Ty viz, jak čin svůj před Bohem zodpovíš; ale my neustoupíme od toho, na čem jsme se byli usnesli. I povrh stříbrné v chrámě,**) neboť že byl svátek, byli kněží odešli do předsíně chrámové z domu Kaifášova a tam přišel Jidáš; tam hodil peníze na zemi. Co jej před tím těšilo, stalo se nyní předmětem

*) Peněz těch nepřijali do pokladny chrámové, poněvadž to byly „peníze krve“ (farisejská spravedlnost), ale koupili za ně „pole hrnčířovo“, aby tam pochovávaní byli židovští poutníci, neboť domácí měli svá pohřebiště. Potom slulo pole *hakeldama* = pole krvavé (jižně hory Sionské).

jeho největší ošklivosti (tak bývá vůbec při hříchu). Jeho lítost nebyla pravá; jeho hřích byl sice veliký, ale i ten byl by mu býval odpuštěn, kdyby byl měl naději v milosrdenství Boží, kdyby byl Boha, Ježíše, třeba na cestě křížové a nebo pod křížem, prosil za smilování. Ale ztratil důvěru v slitování božské, přidal k hříchu prvnímu hřích ještě druhý: osidlem se oběsil, sám učinil si pokání na věky nemožným. Před tím již vydal se svou zatvrzelostí v moc ďáblovu, nepřijal pomoci proti němu mu podávané Pánem Ježíšem, milosti Boží; ani nyní nepřijal pomoci té, když Bůh sám na jeho srdce působil, k lítosti jej vybízel: a tak se stal svou vinou sluhou ďáblovým na věky.

Na Pánu Ježíši splnila se p r o r o c t v í: „Těla svého nastavuji bijícím, líce své rvoucí mne, tváře své neskrývám od plvání“ (Jer. 3, 30. Isai. 50, 6.).

P o u č e n í. Když hřešil jsi, a tak jsi se stal podobným Petrovi v jeho hříchu, lituj upřímně viny své a polepši se, bys i v tom byl Petrovi podoben. Ale nikdy netrvej v hříchu svém, nikdy nezoufej nad milosrdenstvím Božím jako Jidáš.

Zapíratí víru. Přísaha nepravá (2. přikázání B.).
Lakota. Zoufalství (1. přikáz. B.). Hříchy proti
Duchu svatému. Hříchy cizí (kněží ž. a Jidáš).
Sebevražda (5. přikáz. Boží).

71. Ježíš před Pilátem a Heródesem.

(Mat. 27, 11—14. Mar. 15, 2—5. Luk. 23, 2—12.
Jan 18, 28—38.)

Vysoké radě odňali Římané moc, dáti vykonati ortel smrti na odsouzeném. Tedy nesměli dáti ani Ježíše usmrtiti (dle židovského zákona byl by býval

ukamenován, protože jej prohlásili za rouhače). Vedli jej tedy před radní dům vladaře Piláta. Pilát (5tý vladař od té doby, co byl král Archelaus Římany sesazen) bydlel v přímořské Césarei, ale v jisté doby přijížděl do Jerusaléma, aby tam úřadoval a tam bydlel na hradě Antonia, při severozápadní straně k předsíni chrámové přistaveném, (kdež nyní jest serajl tureckého pášy a kásarny Jerusalémské posádky). Kněží a starší lidu nevešli sami do domu, poněvadž by se byli znečistili, vstoupivše do pohanského domu. Toho se báli, ale poskvřiti se nespravedlností nejhorší, nebáli se. Pilát vyšel k nim ven a stojí na místě povýšeném, na pavlanu, ptal se: Jakou žalobu vedete . . . Oni chtěli však, aby prostě potvrdil jejich rozsudek, ale Pilát chtěl souditi jej sám, aby poznal, jest-li jej soudili spravedlivě. Nečinilť tak ze svědomitosti, ale aby ponížil členy vysoké rady za to, že nevešli do jeho domu a jej za nečistého považovali. Aby naklonili vladaře k tomu, by jej odsoudil, nežalovali na Ježíše, že se rouhal a proto smrt zasluhuje, ale vinili jej z toho, že jednal proti římským zákonům (což sami považovali, nikoli za vinu, ale za zásluhu): Převrací národ, bouří jej proti vládě, brání dávatí daně (jaká to lež! čl. 60), pravíť se býti Kristem králem, ačkoli věděli, že se vyhlašoval sice za Krista, ale pozemského království nechtěl, před lidem, který jej chtěl králem učiniti, uprchl (čl. 33.). Pilát dal zavolati Ježíše do domu a soukromě se ho tázal: Ty-li jsi král židovský? Nebo té žaloby byl se vladař císařský velmi ulekl, věda jak Židé touží po bývalé samostatnosti své. Jsem, ale mé království není z tohoto světa, ale ovšem pro tento svět; nejsem pozemským králem, který by odňal Římanům panství nad zemi židovskou, ale jsem králem duchovním, mou říší jest

pravda, ctnost, milost Boží. Pilát vyšel ven: Já žádné viny nenaležám na tom člověku. To, z čeho jste jej vinili, není pravda. Zahanbeni touto výtkou, že jej nespravedlivě soudili, volali tím zuřivěji: Bouříť všecken lid po celé zemi od Galilee až do Jerusaléma. Galilejští byli lidem udatným a bojovným a smýšleli velmi nepřátelsky proti Římanům. Nedávno dal Pilát sám poutníky galilejské jako buřiče povraždit (Luk. 13, 1). Chtěli, aby Pilát i Ježíše dal usmrtiti jako původce těch bouří, které proti Římanům mezi lidem povstávaly. Ale chytrý Pilát nedal se k tomu strhnouti, nevěřil členům vysoké rady. Jenom Ježíše se ptal: Neslyšíš, co tito (s opovržením) o tobě svědčí? Nuže braň se proti nim. Ježíš mlčel, nehájil se, tak že se Pilát podivil klidu, trpělivosti jeho a jak bez strachu stál před ním i svými nepřáteli. Pán mlčel a tím také káral Piláta, že tento poslouchal žaloby židovské a nevěře jim, přec jich nezkoumal.

Dozvěděl se, že Ježíš jest rodem Galilejský (od nejtělejšího dětství tam žil), zaradoval se, že nebude musiti ho souditi. Odsouditi ho nechtěl, protože byl přesvědčen o nevině jeho; propustiti jej bál se, aby nepopudil lid proti sobě. Bylť ukrutník sice, ale při tom slaboch. Prohlásil jej za poddaného Heródesa Antipy (tetrarchy Galilejského a perejského, vraha Jana Křt.), který právě v Jerusalémě dlel. Přebývalť ve svém paláci na pahorku Bezetha (severně hradu Antonia). Heródes slýchal mnoho o Ježíši a dávno již přál si jej poznati, nadál se, že nějaký div uzří, chtěl tak nasytiti svou zvědavost a zakusiti v tom nějaké zábavy (rozkošnický muž byl se již nabažil všech možných rozkoší). Tázal se ho mnohými řečmi na skutky, osudy jeho; ale Ježíš, vida, že Heródes činí ty otázky jenom ze zvědavosti, že nemá víry v něho a jí také nehledá,

n e o d p o v í d a l. Heródes uražen ve své pýše, domníval se, že poctil Ježíše, pustiv jej před sebe a mluviv k němu, p o h r d l j í m, potupil jej, posmíval se jemu, což učinili také jeho d v o ř a n é, aby se tak pánu svému zalichotili. Dal jej obléci v bílé r o u c h o k r á l o v s k é jenom k p o s m ě c h u, neboť ani on nevěřil žalobám, že by se byl Ježíš za krále židovského (pozemského) vydával. Bílý šat nosili nápadníci trůnu královského. Heródes dal ten šat Pánu na potupu; v skutečnosti však značil tento šat nevinnost Páně. Poslal jej k P i l á t o v i, tak mu oznámiv, že ani on nemůže Ježíše odsouditi, že ani on nechce míti ničeho s věcí touto.

Od té doby stali se Pilát a Heródes, dosud nepřátelé, přáteli. A tak spojují se často proti Kristu a církvi jeho úhlavní nepřátelé a zapomínají na svou vzájemnou zášť, aby jenom svého cíle dosáhli (Čl. 60).

C í r k e v K r i s t o v a jest jeho královstvím, ale není královstvím z tohoto světa, nemá účelu přirozeného, pozemského, ale má účel nadpřirozený, aby sprostředkovala milost Boží všem a vedla je cestou ke království věčnému v nebi.

P o u č e n í. Budiž Ježíš Kristus tvým králem. Kráľuj ve tvém srdci; jako králi svému buď mu oddán v nejoddanější poslušnosti, přinášej mu daň své víry, naděje a lásky, zachovávej mu věrnost po všecken život svůj, za všech okolností, byť se jiní bouřili proti němu nevděčně. A potom budeš moci doufati, že uvede tě do věčného sídla svého v nebesích.

Křivá žaloba, křivé svědectví, pomluva; potupa (8. přikázání Boží). Lež zlomyslná. Pýcha. — Trpělivost. — „Učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem“ (čl. 14.).

Ježíš bičován, trním korunován, na smrt vydán.

(Mat. 27, 15—30. Mar. 15, 6—19. Luk. 23, 13—25. Jan 18 39—40.; 19, 1—15.)

Poznal, že vydali na soud Ježíše ze závesti, že nepřáli mu lásku a úctu lidu i jeho slavnou pověst. Byl obyčej u Římanů, že v některé dny propouštěli vězně ze žaláře (v narozeniny císařovy); u Židů na den slavný velikonoční, když slavili památku svého vysvobození z Egypta, propouštěl vladař jednoho z vězňů, za kterého sami žádali. Tentokráte dal jim vybrati mezi Ježíšem a pověstným vrahem, který hrůzou naplňoval krajiny, Barabášem, doufaje, že nebudou si přát, aby lupič a vrah byl na svobodu dán. Postavil je vedle Ježíše, aby mohli porovnat mírného, tichého Ježíše s urputným a zavilým vrahem. Řekl ke shromážděnému lidu: Kterého chcete? Domníval se, že lid bude míti jiné přání, než fariseové, kněží a zákonníci. Ale lid byl již těmito rozeštván, bylo mu namluveno, že prospěch národa i vlasti toho žádá, by Ježíš umřel. A proto volali: Ne toho, ale Barabáše. Lid volí vraha, lupiče místo Spasitele a obživovatele svého, a podobně činí, kdo volí si hřích (který olupuje, ubijí duši) místo milosti Boží (která ji činí bohatou Boží láskou a připravuje jí život věčný). Což učiním s králem židovským? propustím Barabáše, ale Ježíše usmrtiti nedám; králem nazývá jej potupně, s posměchem, aby tak veřejně projevil, že království jeho Římanům nebezpečno není. Ukřižuj ho! dej jej usmrtiti tou smrtí, kterou trestáte, vy Římané, buřiče a vrahy. Nežádají více, aby byl ukamenován jako rouhač, neboť vědí, že Pilát neuznává rouhání za trestuhodné, ano ani nevěří, že by se byl Ježíš

Bohu rouhal. Co zlého učinil? Žádné viny smrti nenalezám na něm. Pilát vydává tak veřejně svědectví o nevině Páně. Ale aby přec vyhověl lidu, který chtěl, aby Ježíš byl potrestán, pravil: Ačkoli nenalezl jsem na něm žádné viny, dám ho přec potrestati, zbičovati a potom jej propustím. Domníval se, že se lid spokojí tímto menším, ač ovšem také ukrutným trestem. V tom vzkázala k Pilátovi manželka jeho Claudia Procula: Nic neměj s tímto spravedlivým, nebo jsem mnoho trpěla dnes ve snách pro něho. Žena ta byla pohankou a jako mnohé jiné pohanky, přilnula i ona k víře židovské. Slýchala i ona o Ježíši, o jeho svatosti, moudrosti a moci; snad i v jejím srdci klíčila víra v něho. Tu poslal jí Bůh sen, v kterém viděla muka Ježíšova a snad i tresty, které stihnou jeho nepřátele. Sen ten způsobil jí mnoho úzkosti a strachu. Ježíš byl do domu (do forum — nádvoří) uveden; žoldnéři svolali celou rotu, celá životní stráž Pilátova se shromáždila. Obnažili jej až po pás a přivázali k sloupu a bičovali jej ukrutně metlami a řemeny, na jejichž koncích byly olověné kuličky s ostny a železné háčky. Byl vydán úplně ukrutné libovůli zdivočilých biřiců. Potom ještě si učinili posměch z něho, odděli jej pláštěm šarlatovým (červeným vojenským pláštěm, který byl spjat na pravém rameni a nechával pravou ruku volnou), jako by to byl královský plášť, a korunu trnovou vtlačili na hlavu jeho, až se trny její hluboce zabodaly v jeho čelo i skráně. I to byla potupa a spolu bolestný nástroj mučitelů pro Pána (spina Christi, lycium spinosum, — druh trniny s dlouhými, tvrdými trny). Dali mu místo žezla třtinu (z rákosí u moře rostoucího). Od hlavy až do paty byl Ježíš jedna rána: pohled na něho by byl budil žal, soustrast, bolest největší v srdci poněkud jenom citlivém.

Ale biřici, ďáblem samým zbaveni lidského citu, posmívali se jemu, klekajíce, jako se klekávalo před nověkorunovaným králem ve východních krajinách a pozdravovali jej také pozdravením, kterým býval nový král od lidu pozdravován. Nové a nové muky vymýšlejí si na zmučeného Ježíše.

V Jerusalémě jest dosud „kaple bičování“ (blízko kasáren, bývalého hradu Antonia); kde býval jindy sloup, ku kterému byl Pán přivázán, jest otvor v zemi. (Část toho sloupu jest v Římě.) V kasárnách jest klenutý sál na místě, kde byl Pán Ježíš korunován trnovou korunou. Trnová koruna jest nyní v chrámě Notre-damském v Paříži, ale bez trnů, které byly různým chrámům rozdány.

Dlouho již trýznili, tupili nevinnou oběť svou. Až konečně učinil tomu konec Pilát, rozkázal, aby Ježíš byl vyveden na pavlan, aby jej mohl lid spatřiti. Domníval se, až jej lid uvidí zmučeného, krví a ranami pokrytého, že bude soustrastí nad ním jat a nebude nutiti vladaře, by jej dal usmrtiti. E j h l e č l o v ě k ! jak ubohý, zmučený to člověk. Buďte i vy lidé, ustrňte se nad ním! Jest-li že se něčím provinil, ačkoli jsem sám na něm viny nenalezl, jistě že byl dost, až přílišně potrestán. (Kostel: „Ecce homo“ s klášteřem i sirotčincem sester Sionských. U něho jest starý oblouk, na němž jindy býval pavlan, s něhož Pilát Krista lidu ukazoval). Jak ustrnul Pilát, jak zděsil se krvelačné divokosti lidu, který volal zběsile: U k ř i ž u j h o ! To nebyli lidé více! Kněží a starší, vidouce, že Pilát otálí, vykonati jejich hříšnou žádost, hrozili mu žalobami u císaře. Nejsi přítel císařův, když ujímáš se jeho protivníka; nebo kdo se činí králem, protiví se císaři. Ulekl se Pilát, věděl, že císař Tiberius jest muž nedůvěřivý a že by dostačila pohná lživá zpráva, že nehájil dosti důrazně vládu císařskou

v zemi, aby byl zbaven výnosného úřadu a snad i usmrcen. Byl si mimo to vědom mnohých nesprávností ve svém úřadě a bál se, by ani to nebylo donešeno císaři. U m y v r u c e s v é, jako by tím dala se smýti všecka vina s něho, že dopustil, aby byl Ježíš usmrcen, že proti svému přesvědčení, proti svědomí odsoudil nevinného. N e v i n e n ě j s e m j á k r v í t o h o s p r a v e d l i v é h o; slavně, se stolce vladařského vydává svědectví před tisíci, že jest Ježíš spravedlivý, svatý; a spolu tím odsuzuje veřejně sebe samého. V y v i z t e. Vy jste mne přinutili k nespravedlivému orteli a proto vy se z toho zodpovězte před svědomím, před Bohem! Ano, my béřeme na sebe zodpovědnost všecku! Je-li jeho krev nespravedlivě vylita, přijdiž na nás i na naše děti; ať trestá Bůh nejen nás za to, ale i děti, potomky naše. Sami vyzývali rouhavě Boha, by jich strestal. A jejich volání bylo vyslyšeno! Barabáš se octl na svobodě, a nad Ježíšem vyřkl Pilát ortel smrti: vydal jim jej, aby byl ukřižován.

Ježíš jest vzor t r p ě l i v o s t i, p o k o r y.

Pilát provinil se hříšnou poddajností k nespravedlivým žádostem Židů. Již úřadem svým byl vázán, aby konal a hájil spravedlnost, bránil důrazně nespravedlivosti. Zrazuje svůj úřad, hřeší proti svědomí: propouští vraha a spravedlivého vydává na smrt. Ještě více hřešili Židé, zvláště vůdcové a učitelé jejich, že křivě žalovali na Ježíše a slabého Piláta donutili hrozbami k nespravedlivému rozsudku. — Ale i nyní byl by Kristus ušel smrti, kdyby byl chtěl. Dobrovolně trpí za hříchy naše a ty jsou hlavní příčinou a původem jeho smrti.

Ježíš Kristus stvrzuje, že jest Syn Boží slavnou přísahou, svým utrpením a smrtí svou.

Na Pánu Ježíši splnila se proroctví Is. 50, 6.; Jerem. 3, 30.; Žalm 21.: „Já červ jsem a ne člověk, pohanění lidí a povrhel obce. — Rota zlostníků oblehla mne.“

R ů ž e n e c b o l e s t n ý: 2. t a j e m s t v í: který za nás bičován byl; 3. t a j e m s t v í: který za nás trním korunován byl.

P o u č e n í. Ukřižuj, ukřižuj jej, volá lid proti Ježíši. I nyní zvedají mnozí proti němu hlasů svých a chtějí, aby byl ukřižován, aby byla zmařena jeho církev, vyhlazeno jeho učení, jeho zákon. Ó nedej se nikdy strhnouti mezi tyto protivníky Páně a nechť sebe více dorážejí proti němu, zůstávej mu věren po celý život svůj.

Pokrytectví fariseů. Závist. — Trpělivost (statečnost). Základní ctnosti. Mírnost (hlavní ctností). Nevděk lidu. Pán Ježíš trpěl na těle i na duši. (4. článek víry.)

K ř í ž o v á c e s t a: 1. zastavení: P. J. k smrti odsouzen. (Místo to jest uvnitř v kasárnách. Tam byl stolec Pilátův; lithostratos, gabbatha.)

73. Ježíš nese těžký kříž. Ukřižován jest.

(Mat. 27, 31—38. Mar. 15, 20—28. Luk. 23, 26—38. Jan 19, 16—24.)

Pána Ježíše oblekli v jeho roucho, nechali mu trnovou korunu i vložili kříž na jeho ramena. Čtyři vojáci byli určeni k tomu, aby jej ukřižovali, ostatní byli stráží, setník jel před vojskem. S obou stran Ježíše, nesoucího těžký kříž, který nekonalou bolest působil jeho zraněným ramenům, šli dva vojáci. Za ním byli vedeni dva lotři (loupežníci).

Kráčel ulicemi k místu popravnému (via dolorosa), až na téměř hory Golgathy bylo 1320 kroků; cesta ta byla nerovná, drsná (směrem k západu); Golgatha, Kalvarie, t. j. hora lebek, že měla podobu lebky (a snad i od lebek, které tam se povalovaly z těl odpravených). Pahorek ten byl těsně za branou (nyní jest v samém městě). Ježíš umdlen mukami, která již přetrpěl, a že od předešlého dne ničeho nepožil, klesl několikrát (3krát) pod křížem. Cestou šel Šimon Cyrénský, Žid z Cyrény v severní Africe a toho přinutili, aby nesl kříž za ním, nebo báli se, že by pod ním skončil, než by došel na místo popravné. (Tento Šimon učinil tak nerad, ale cestou uvěřil v Ježíše, osvícen Boží milostí, že nesl se Spasitelem svým kříž. Později byl prý posvěcen na biskupa od sv. Petra. Synové jeho Alexander a Rufus a jejich matka byli později vážení křesťané v Římě Řím. 16, 3.). Zástup lidu, nepřátel, zvědavých i některých jeho přátel. Nábožné ženy. Ty bez bázně, statečně hlásily se k Pánu a nemohouce pomoci mu, plakaly. Jejich slzy byly mu jistě velikou úlevou. Mezi nimi byla také Veronika, která podala jemu bílé roucho, aby si otřel svou svatou tvář krví zbrocenou, (v Římě jest v chrámě sv. Petra to roucho s otištěnou tváří Páně: „Volto santo“). Maria, vedena Janem, přichvátala postranní ulicí, bolestí přemožena, klesla na zemi. Dcery Jerusalemské, to platilo všem ženám Jerusalemským; neboť i mnohé jiné, vidouce zmučeného Ježíše, v upřímné soustrasti zaplakaly nad ním; neplačtež nademnou, jsem sice zmučen ukrutně a soustrasti vaší hoden. Ale plačte nad sebou, a svými dětmi; neboť mnohé z vás dočkáte se hrozných strastí a na vaše děti přijdou soužení veliká. To co volali mnozí: „Krev jeho na nás a na naše děti!“

splní se, tak že si budou přátí v soužení tom, aby náhle byli usmrceni: **H o r y p a d n ě t e n a n á s !** **P a h o r k y p ř i k r y j t e n á s !** ukratte naše trápení. Když na zeleném dřevě toto činí, když spravedlivý, nevinný tolik trpěti musí, což na suchém, milostí Boží odumřelém? Hříšníky čeká hrozný trest!

O polednách (o 6. hodině = 12té) dovedli jej na horu Kalvarii. Podali mu vína s myrrhou a žlučí, aby jej opojili, by bolestí tak necítil. Ale On chtěl trpěti s úplným vědomím a nepřijal žádného prostředku jeho bolesti zmírňujícího. Svlekli roucha jeho a ponechali mu jen bílé roucho od pasu ke kolenům sahající (dle starobylých obrazů Páně na kříži). Přibili jej na kříž. Položili jej na kříž na zemi, vbíjeli hřeby do svatých rukou i nohou jeho (3 a nebo 4 hřeby). Potom zvedli kříž a zapustili jej do vykopané jámy a tu zaházeli, by pevně stál. Odsouzeným na kříž bývala přibita tabulka *) s jménem, rodištěm i zločinem jeho, a proto dal i Pilát napsati na tabulku nad hlavou jeho na kříži židovsky a řecky a v latině: Ježíš Nazaretský, král židovský (I. N. R. I.**) Tím naznačil provinění, z kterého byl od Židů viněn. Trest kříže byl velice bolestný a potupný; ale k větší ještě potupě jeho ukřižovali z obou stran jeho dva lotry, jako by on z nich byl nejhorším zločincem. Lotři byli pouze provazy přivázáni ke křížům.

Tu pněl mezi nebem a zemí vysoko na kříži a krev řinula se z mnohých jeho ran, které mu byly učiněny dříve i nyní při ukrutném ukřižování. Byl obnažen, slunce pralo do jeho zraněného těla. Neměi

* Část tabulky té nalezené s křížem od sv. Heleny jest nyní v Rímě v chrámě sv. Kříže.

** Řečtina a latina, oba světové jazyky. V těch byl nápis pro cizince. Hebrejský byl pro Židy domácí.

ani, kam by sklonil hlavy, hlava jeho, trnovou korunou stížená, klesala mu na prsa. Roucha jeho (spodní šat) rozdělili sobě (oni čtyři vojáci, kteří jej na kříž přibíjeli) a sukni (svrchní oděv) z jednoho kusu setkaný, nechtěli rozstříhati a proto metalilosy o něj.

Tu splnila se proroctví: „Dali mi za pokrm můj žluč a v žízni mé napájeli mne octem.“ (Žalm 68, 22.). — „Zbodli ruce mé i nohy mé, rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metalilos.“ — „V pravdě neduhy naše on nesl, bolesti naše snášel.“ (Žalm 21.). — „Obětován jest proto, že sám chtěl, a neotevřel úst svých. Jako ovce k zabití veden bude, a jako beránek před tím, který ho strážil, oněmí a neotevře úst svých“ (Is. 53.).

Pán, trpě neskonale, má sám soustrast se ženami i s nevděčným lidem a hořekuje nad jeho budoucím osudem.

Jako obyvatele Jerusalemské čekal hrozný trest, tak očekává trest i nekajícího hříšníka (časný i věčný).

R ů ž e n e c b o l e s t n ý, 4. tajemství: „Který za nás kříž nesl“.

Křížová cesta: 2. zast.: Bere těžký kříž,
 3. zast.: klesá po prvé,
 4. zast.: setkává se s matkou,
 5. zast.: Šimon Cyrénský,
 6. zast.: Veronika,
 7. zast.: klesá po 2hé,
 8. zast.: těší plačící ženy,
 9. zast.: padá po třetí,
 10. zast.: o šat oloupen,
 11. zast.: na kříž přibíjen,
 12. zast.: na kříž povýšen (—umírá).

P o u č e n í. Pán nesl pro tebe těžký kříž, a proto nes i ty ochotně kříž utrpení, který na tě vložil. On jest svlečen z roucha svého; a když ty budeš

připraven o pozemské statky, o příjemnosti, pohodlí životní, nereptej, ale s křesťanskou to snášej trpělivostí. Když život tvůj bude jako strasti plnou cestou na Kalvarii bolesti a hoře, raduj se, že podobným jsi byl učiněn samému Spasiteli.

Předobrazy Pána Ježíše: Abel, Isák, měděný had na poušti. Kdy předpověděl Pán Ježíš sám, že bude povýšen, jako povýšil Mojžíš hada? (čl. 15.). Kdy předpověděl: „Kněží a zákonníci vydají Syna člověka pohanům a Ti jej ubíjejí a ukřižují ho“ (čl. 57). Ohavnost hříchu, když bylo Synu Božímu tolik za něj trpěti.

74. Posledních sedm slov Páně a jeho smrt.

(Mat. 27, 39—56. Mar. 15, 29—41. Luk. 23, 34—49. Jan 19, 25—30.)

1. s l o v o :

Zloba nepřátel nebyla ukojena ani tím, když jejich oběť v bolestech největších na kříži umírala. Aby se hodně mnoho napásli pohledem na jeho trápení, obcházejí kříž, smějíce se jeho bolestem, potřásají hlavami na znamení posměchu a škodolibé radosti (Job 16, 5). Chlubil jsi se, že zrušený chrám ve třech dnech vzděláš, napřed však prokaž všemohoucnost svou sám na sobě. Privil jsi, že jsi Syn Boží, dokaž nám to nyní, sestup s kříže. Připomínají mu nyní jeho zázraky na jiných vykonané a smějí se, sám sobě pomoci nemůže. Pokrytecky ujišťují jej: Jest-li že je král židovský (Kristus, Messiáš), ať nyní sestoupí s kříže, uvěříme jemu. Ti, kteří neuvěřili pro tak mnohé jeho zázraky, ne-

byli by uvěřili v něho ani po tomto zázraku. Odpovědí jeho na bohopusté jejich rouhání jest jeho modlitba. Pozdvihuje strhané oči své k nebi a jeho zsinalé rty dí:

„O t ě e, o d p u s ť j i m, n e b o n e v ě d í, c o
č i n í.“

Omlouvá zlobu nevědomostí jejich. Lid byl ovšem zaslepen, sveden svými vůdci; a ti byli svedeni svou náruživostí, závistí a uraženou pýchou, že ani nevěděli, co činili. Jaká to láska k hříšníkům! Takové jest schopen jenom Syn Boží.

Ježíš Kristus jest p r o s t ř e d n í k e m všech lidí u Otce; i na kříži jmenuje Boha svým Otcem, Sebe S y n e m B o ž í m; jest nejvznešenější příklad lásky k nepřátelům. Jeho modlitbou byla ještě dána Israelitům lhůta ku pokání (až do 70. roku. Čl. 50.). Tisícové užili i mezi nimi lhůty té a stali se křesťany.

P r o r o c t v í: „Všickni, kteří mne viděli, posmívali se mi, pohybují rty a potřásají hlavou, říkajíce: Doufalť jest v Hospodina, nechť jej vytrhne.“ (Žalm 21).

2. s l o v o :

Lotr na levici opakuje rouhavá slova nepřátel jeho a v zlosti, že polapen byl a nyní nemůže více trestu ujíti, dí: P o m o z i n á m. Druhý Lotr pozoroval Ježíše zrakem bedlivým, viděl jeho tichost, trpělivost, slyšel jeho modlitbu za jeho nepřátele. A tu uchopil se všemi silami té milosti Boží, které jeho soudruh odmítl, uvěřil v něho. A n i t y s e B o h a n e b o j í š, že se tomu svatému, nevinnému posmíváš? Co my trpíme, jest zaslouženo, a l e t e n t o n i c z l é h o n e u č i n í l. A pln víry v jeho svatost, milosrdenství i v jeho božství volá: P a n e, Bože můj,

rozpomeň se na mne, když přijdeš do království svého, ty králuješ v nebi jako Syn Boží, ustrň se nade mnou. Pán viděl v kající duši lotrova a pravil mu k útěše nevýslovné:

„Amen, pravím tobě, ještě dnes budeš se mnou v ráji.“ S duší mou setkáš se v předpekli, odkud se do nebe dostaneš.

Rychle událo se obrácení lotrovo. Milostí Boží osvícen a posílen, když viděl Krista a pozoroval jej, počal věřit, víra probudila v něm naději v milosrdenství Boží, z té vznikla láska k němu, ta vedla jej k lítosti nad hříchy, i vyznal je pokorně a upřímně, prohlásil, že za ně jest hoden smrti a trpělivě snášel potom všechny bolesti i smrt, učinil žádost za hříchy své a tak dosáhl odpuštění, milosti posvěcující, nebe.

Pán Ježíš vykonal tu zázrak, dokázal, že jest Messias, Syn Boží, obrátiv hříšníka velikého. Druhý lotr zůstal nekajícím až do konce, že milosti Boží, která mu rovnou měrou, jako prvnímu, byla podávána, nepřijal, jí odpíral.

Jest-li jsi hřešil, nezatvrzuj se ve hříchu, čiň pokání rychle. upřímně a dokonale, neboť nevíš, kdy vyprší ti lhůta Božího milosrdenství.

Josef v žaláři mezi dvěma vězni, z nichž jeden vysvobozen a ke králi uveden a druhý utracen.

3. slovo:

Jan přivedl pod kříž matku Ježíšovu, která byla na cestě, setkavši se s ním, omdlela a kterou byly útrpné ženy vzkřísily. Stály pod křížem ještě jiné ženy: Salome (matka Janova), Marie Magdalena, Maria Kleofášova (m. Jakoba ml. a Júdy). Matka objímá kříž, její srdce krvácí, jest proniknuto

jako mečem sedmerým (Simeon, čl. 7.). Ale vědouc, že její Syn umírá pro blaho lidstva, stála, neklesala, snášela bolest svou statečně; jest v bolesti i statečnosti své opravdu královnou mučenníků. Matka obětuje sebe, svou bolest pro blaho lidstva, obětuje i nejdražší své dítě. — Jak trpěl Pán, vida matku svou v němém žalu, s očima k němu pozvednutýma! „Hle syn tvůj,“ mluví k ní s něžností dětinnou. Jan bude tě milovati s láskou opravdu synovskou a přičiní se, tobě, matko, nahraditi mne. A vida svého miláčka, jak truchlí po něm, jak by se k němu přitulil tak rád a tiskne se k jeho kříži a krev jeho na něm líbá, dí: „Hle matka tvá.“ Bude tě milovati opravdu láskou mateřskou a v té lásce její svaté dosáhneš ještě radostí a štěstí. Jan odvedl potom Pannu Marii k matce své Salome. I ostatní apoštoly, ano všechny křesťany činí Pán dětmi Panny Marie a ji činí jejich matkou. Maria jest naší matkou.

„Zdrávas Královno.“ „Stabat mater dolorosa.“ Srdce Pána Ježíše, Panny Marie. Eva = matka všech živých, pramáti všech lidí. I Maria jest matkou všech živých, ale ve smyslu vyšším. Onať jest matkou všech na křtu sv. znovuzrozených k životu věčnému. Sedmiboletné P. Marie.

4. slovo:

Když bylo poledne stala se tma — a trvala tři hodiny. Slunce zahaluje svou tvář, když trpí a umírá jeho Stvořitel; jakoby cítilo, nechce ani hleděti na zlobu lidskou. Tehdáž byl právě úplněk, za něhož nemůže býti přirozené zatmění slunce. Zatmění to bylo i jinde pozorováno. (Pohan Phlegon. Dionysius Areopagita pozoroval je v Egyptě

a zvolal tehďáž: „Buď trpí původce světa anebo svět se rozpadává“). Zápas Kristův stával se pořád krutějším. I v jeho duši nastala noc. Trpěl tělesně i duševně muka nejhorší. Počal se modliti žalm 21. a zvolal: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Nebylo to výkřikem zoufalství a výčitky. Dle vůle Boží i své vlastní božské vůle, poddal se zúplna moci svých nepřátel, byl zbaven vší útěchy a posily od Otce svého i své božské přirozenosti, aby takto bolest jeho v této opuštěnosti dosáhla stupně nejvyššího. Trpěl jako ještě nikdo netrpěl a trpěti nebude.

„Eli, Eli, lamma sabachthani.“ I posmívali se mu mnozí: Eliáše volá! Jako by pravili: Sám se činil Messiášem a nyní volá ku pomoci proroka, předchůdce Messiášova.

5. s l o v o :

V horku, které se ještě zvětšilo, když slunce se zatmělo a ztrativ mnoho krve, žíznil. „Žízním!“ Voják jeden. hnut milosrdenstvím, připevnil houbu, kterou omočil ve vodě s octem smíchané, k ysopu (který má stonek dřevnatý a roste v Palestýně značně vysoko) a přitiskl ji k vypráhlým rtům nejsvětějšího Trpitele.

Pán žízní i po tvém spasení. Zdaž žízníš i ty po něm? hledáš horlivě jeho víry, milosti, lásky? Či necháváš jej nadarmo žízniti po sobě?

6. s l o v o :

„Dokonáno jest“ utrpení mé; dokonáno jest to, o čem předpovídali proroci, co bylo předobrazováno tak mnohokráte v starém zákoně, pro co jsem přišel na svět: vykoupení lidstva.

7. s l o v o:

Potom napjal ještě na posledy všecky síly své k poslední modlitbě a velikým hlasem zvolal: Otče (umíraje, svědčí, že jest Synem Božím), v ruce tvé poroučím ducha svého. Jako jsem tě byl vždycky poslušen, tak zůstávám tobě poslušen až do skonání svého. Přijmi oběť mé smrti, přijmi duši mou tělo opouštějící. Naklonil hlavy a skonal. Svatá hlava klesla mu na prsa a srdce, v němž největší a nejsvětější láska sídlila, bylo mrtvé. Poslední jeho slova byla modlitba.

„Poslušným jest učiněn za nás až k smrti a to k smrti kříže“ (Fílíp. 2, 8).

Až ty umíрати budeš, umírej, zpomínaje si na svého Spasitele, modle se a šeptaje jméno jeho.

Roztrhla se opona chrámová dělicí svatyni od velesvatyně: 1. že roztržena jest úmluva Boží s lidem israelským a jejich oběti i chrám, kněžstvo nemají platnosti více, když vyplnilo se, čeho byly předobrazem; 2. že jest nyní všem přístupna velesvatyně = nebe, které dosud lidem bylo zavřeno. Země se třásla, i v jiných zemích pozorováno zemětřesení (Tacitus, Suetonius), skály pukaly, až dosud znáti velikou trhlinu ve skále golgatské (ve chrámě Božího hrobu). Hrobové se otvírali a těla svatých ukázala se v Jerusalémě a tak zjeveno vítězství Kristovo nad smrtí.

Setník a vojáci báli se, zděsili se, že byli nástroji k zavraždění toho, jehož nevinność i božství zjištěno tak zázračnými výjevy.

Byl spravedlivý. Nebo k vůli nespravedlivému nekonal by Bůh takových divů. Ano Syn Boží byl

o n. (Tradice jmenuje setníka toho: Longinus, který se křesťanem a svatým stal).

Pod křížem zůstali ještě mnozí. Bili se v prsa na znamení lítosti své, že přispívali také k smrti toho, pro něhož nebe i země truchlila, jehož božství i mrtví hlásali. Navracovali se do Jerusalema, aby i tam vyprávěli, čeho byli svědkové.

Nástroje umučení Páně: 1. kříž (bezpochyby v podobě \dagger a sotva: \top . V oné podobě jest na penězích z doby Konstantina V., v katakombách ze 4. st.). Nalezen sv. Helenou. Jeden díl byl v Jerusalemě ponechán, jeden byl poslán do Říma a třetí do Cařihradu. Částky z těch rozeslány po všem světě. 2. v Římě jest jeden hřeb, dva trny a část houby (v chrámě sv. kříže). Jeden z hřebů jest v lombardské koruně (železné) ve Vídni chované; a částka jiných ve mnohých chrámech. 3. Kopí a roucho Veroniky jest v chrámu sv. Petra v Římě.

Kříž znamená naší spásy, naší víry; chlouba a sláva naše (na korunách, chrámech, věžích, hrobech, — na hrdle, prsou, — v rukou zemřelého). Proč děláme kříž na sobě?

Růženec bolestný, 5. tajemství: „Který za nás ukřižován byl.“

Křižová cesta 12. zastavení: Na kříž povýšen, umírá.

Velký pátek. Pátek ve tři hodiny (Pán Ježíš umřel po trojhodiném umírání o hodině 9., to jest o 3. hodině odp.).

Poučení. Co bylo trpěti Spasiteli tvému, aby tě vykoupil! A ty bys žil tak, že by všechno to bylo nadarmo pro tebe vykonáno? že by byl Pán a Bůh tvůj nadarmo pil až do poslední krůpěje hořký kalich utrpení? O to se nestaniž nikdy! Kdykoli pohlédneš na kříž rozpomeň se vždy na tu lásku, kterou ti dokázal Spasitel tvůj, že na kříži za tebe umřel. Raději

umři i ty, než bys jeho lásku zradil. Prosívej Marii, kterou ti Pán s kříže za matku dal, nechť přimlouvá se za tebe, bys až do skonání svého zůstal věren Bohu, Spasiteli svému.

Obřady velkého pátku. Ohavnost hříchu. Pozdvihování při mši svaté upomínkou, jak Pán Ježíš na kříži pozdvižen, umírá. Kříže na hrobech.

75. Ježíš do hrobu položen.

(Jan 19, 31—42. Mat. 27, 57—66. Mar. 15, 42—47.
Luk. 23, 50—56).

Dle zákona židovského nesměla zůstati těla odpravených přes sobotu na kříži, zvláště pak přes sobotu slavnosti velikonoční. Zlámalí hnáty lotrů, rozbili palicí nohy v kolenou a ruce v lokti a usmrtili je, že kopím jim prokláli prsa. Ježíše uzřeli mrtvého. Byl vytrpěl již před tím tolik úzkosti, muk, byl již v noci před tím tolik zmučen a ukrutně zbičován, tak že se u něho dostavila smrt dříve, nežli u lotrů. Ačkoli bylo patrné, že již skoná, otěvřel voják kopím bok jeho, způsobil mu hlubokou a velikou ránu (v kterou později Tomáš mohl ruku pustiti). Již tou ranou byl by býval na jisto usmrcen, kdyby byla v něm ještě bývala jiskra života. Ale před tím již byl mrtev; hned vyšla krev a voda; krev již byla v rozkladu, jak děje se v těle mrtvém.

Tajným učenníkem, který až do smrti Páně tajil, že v něho věří z bázně před Židy, ale nyní veřejně se za učenníka jeho přihlásil, byl Josef z Arimathie (města severozápadně Jerusalema nyní Ramleh), bohatý, jeden z prvních členů vysoké

radý. Na odsouzení Páně neměl ovšem podílu; jistě, že se marně namahal, odvrátiti ostatních od nespravedlivého toho skutku. S ním spojil se jiný, až dosud tajný učenník Páně, N i k o d é m (čl. 15.) Josef šel večer směle, odloživ všechnu bázeň, k P i l á t o v i a p r o s i l o t ě l o. Protože byl bohat a požíval velké úcty u lidu, d a r o v a l m u P i l á t t ě l o, t. j. dovolil, aby je sňal a pochoval. Již před tím byli oba mužové a nábožné ženy všecko k pohřbu Páně přichystali. Oba vznešení mužové sňali sami tělo s k ř í ž e, a osvědčili tak veřejně svou úctu a lásku k Spasiteli; o b v i n u l i j e č i s t ý m p l á t n e m, umyvše je napřed a pomazavše je myrhou (balsámem), s v o n n ý m i v ě c m i, dali do nových prostěradel 100 liber (římských = přes 30 kg.) vonné pryskyřice myrhové a aloe (roztlučeného na prach). Blízko Kalvarie měl Josef zahradu a v té byl hrob nový, v skále, bylť si jej dal připraviti Josef pro sebe; ale ještě tam nebyl nikdy nikdo pochován. Tam p o l o ž i l i J e ž í š e. K otvoru do hrobní jeskyně přivalili v e l i k ý k á m e n, mnoho lidí uzavřelo takto jeho hrob.

Pospíchali, aby byl Pán pochován ještě než se rozsvítí světla sobotní. H r o b P á n ě, byl asi 50 kroků od vrcholku Kalvarského. Nejprvé vešlo se do jeskyně první a tou do skutečné jeskyně hrobní. I předsíň i sama hrobní kobka uzavírala se kamenem. Pohřební průvod vešel do první jeskyně. Tam položili ještě drahé, svaté tělo na zemi. Svit zapadajícího slunce ozařoval tiché to místo. Josef a Nikodém pohlížejí v němém žalu na svého Mistra; matka jeho Maria a Jan líbají jej ve svaté jeho čelo, s kterého koruna byla sňata; Salome, Marie Kleofášova, Marie Magdalena líbají jeho ruce. Rozloučili se s ním. Josef a Nikodém dali tělo jeho do skutečného hrobu ve skále,

zavřeli jej kamenem a potom přivalen i veliký kámen k zevnější jeskyni.

Nad hrobem i Kalvarií jest chrám Božího hrobu, který skládá se z několika svatyň a mnoha kaplí. V něm jest kaple hrobu Páně, kaple hory Kalvarie, na místě kde stál kříž, podzemní kaple nalezení svatého kříže. Z velké části patří chrám ten schismatickým křesťanům. Při něm mimo jejich kláštery jest klášter Františkánů (strážců Božího hrobu). Původní chrám Božího hrobu byl již vystavěn od Konstantina a matky jeho Heleny, která dala hledati kříž pod stoletými ssutinami a kříž ten skutečně našla. 614 zmocnil se perský král Chosroes II. Jerusalema a odnesl odtamtud kříž Páně. Císař Heraklius zvítězil nad ním a kříž byl přenešen s velikou radostí a slávou opět do Jerusalema. (Slavnost nalezení 8. května a povýšení kříže 14. září).

V sobotu ráno šli k Pilátovi: Ten svůdce mohl by ještě po smrti působiti bouře mezi lidem. Přemluvil jistě učenníky své, aby ukradli tělo jeho z hrobu, odnesli je potají na nějaké neznámé místo a aby pak říkali lidu, že splnilo se, co říkal o sobě: Po třech dnech zase vstanu. Až za hrob provází zloba jejich našeho Spasitele. Ale můžeme jim býti za to vděčni, že mimovolně se přičiňovali, aby bylo na jisto, bez odporu dokázáno, že Pán skutečně z mrtvých stal. Žádali za stráž pro dnešek až do zítřka, až do třetího dne. Pilát dal jim stráž. Obyčejnou stráží bývalo 16 mužů s velitelem, vždy po třech hodinách střídali se ve službě 4 vojáci. Sami dovedli je tam, osadili hrob, poučili je, jak si tam vésti mají. Ale pro větší ještě jistotu, aby ani vojáci nemohli snad býti podplaceni a neotevřeli někomu hrobu, zapečetili i kámen; přes kámen od pravé strany k levé přetáhli stuhu

a tu připevnili ke skále voskem a v ten vtiskli svou pečeť.

Duše Ježíšova vstoupila do pekel. (Žalm: „Vstoupil jsi na výsost, jal jsi vězně.“)

Na Pánu Ježíši vyplnilo se předobrazení beránka velikonočního (bez poskvrny, kosti nezlámány).

Prorocství: „On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřín pro hříchy naše a zsinalostí jeho uzdraveni jsme.“ (Is. 53.)

Jeho oběť jest obětí náměstnou, za nás, za hříchy naše.

Krev a voda, které vyplynuly z otevřeného boku Páně, z jeho srdce, znamenají dvě nejpřednější svátosti: 1. nejsvětější, svátost oltářní (krev) a 2. nejpotřebnější, křest (voda).

Josef a Nikodem ovinují tělo Páně v čistá roucha a kladou je do hrobu, do něhož byli přinesli vonných věcí. A tak má i křesťan přijímati tělo Páně v čistém rouše nevinnosti a se srdcem vůní (zbožností, ctností) naplněným.

Křížová cesta, 13. zast.: S kříže sňat a na klín P. M. položen, 14. zast.: P. J. do hrobu dán.

Svátek srdce P. Ježíše.

Poučení. Kdykoli jsi při mši svaté přítomen, zpomínej si zbožně a vděčně na smrt Páně. Provázej tu v duchu svého Pána na jeho cestě křížové na Kalvarii a odtud do hrobu. Neboť při nejsvětější oběti mše svaté obnovuje se neustále jeho oběť krvavá. Zbožně klekávej před tabernakulem, jako bys klečel s Marií a Janem před jeho hrobem. I ty mu skládej tam myrhu svých modliteb, balsám svých ctností.

Velký pátek. Boží hrob. Bílá sobota. Mše svatá. Sv. přijímání. Láska srdce Pána Ježíše. Předpekli. 5. článek víry.

Oslavení Ježíšovo.

76. Ježíšovo z mrtvých vstání.

(Mat. 28, 1—15. Mar. 16, 2—8. Luk. 24, 1—7. Jan 20, 1—2).

Ráno třetího dne (první den v témdní, naše neděle). Pán Ježíš ležel v hrobě od pátku večer, dvě noci a jeden den; třetího dne časně z rána za soumraku, když ještě slunce nevyšlo, vyšlo Slunce nebeské. Země třese ní, kterým se ohlašuje z mrtvých vstání Páně a příchod anděla s nebe, bylo omezeno jenom na Golgathu a zahradu, nebo ženy, které byly již na cestě k hrobu, nevěděly o něm. Vyšel Ježíš z hrobu, svou vlastní mocí, živý a slavný. Bylo to totéž tělo, které viselo na kříži, ale nyní bylo ozářeno slávou nebeskou. Sestoupil anděl s nebe, zjevil se viditelně, aby sloužil a klaněl se oslavenému svému Pánu. Pán Ježíš vyšel z hrobu do jeskyně před hrobem a zároveň odvalil anděl kámen před ní a posadil se na něm, jako čestná stráž, která vystřídala stráž od Židů najatou.

Tehdy zděsili se strážníci a padli na zemi jako mrtví. Ulekli se, že ten, který takto zjevil svou božskou moc, bude je trestati za ukrutnost jejich a jejich druhů, kterou jej mučili. Nemohli snést lesku a záře, která od něho vycházela. Leknutím a překvapením byli jako omráčeni. Po chvíli vzpamatovali se a nevidouce již před hrobem nebeského zjevu, dali se na útěk do města. Ti, kteří považovali útěk před nepřítelem za největší potupu, utíkají od hrobu; nezakusiliť nikdy takové hrůzy jako tam.

K večeru před tím, když byly již hvězdy vyšly a světla se zapálila a tak byl se ukončil den sobotní, nakoupily některé nábožné ženy

v o n n ý c h v ě c í (myrhy, balsamu). Byly to Marie Magdalena, Marie Kleofášova, Salome a Johanna. Z á h y, za soumraku vyšly z města. K d o n á m o d v a l í k á m e n, buď nevěděly, že jest stráž u hrobu a nebo že ráno již zahradu opustí, protože tam měla býti jenom do třetího dne. Když přišly ke hrobu, již vyšlo slunce a u z ř e l y k á m e n o d v a l e n ý. Nenalezše v hrobě Pána Ježíše, z a r m o u t i l y s e, domnívalyť se, že snad i na těle Páně vykonali nepřátelé jeho nějakou mstu a je tajně odstranili. U z ř e l y d v a a n d ě l y v s k v o s t n ě m r o u š e u obou konců prázdné kamenné rakve (sarkofágu). Jako oslavovali andělé Ježíše u jeho jesliček, tak oslavují jej i u jeho hrobu. Ulekly se, ale zároveň ucítily radost nevýslovnou. Ten anděl, který jim blíže byl, zvěstuje jim: V s t a l ť j e s t; to, po čem toužíte, ale v co ani nedovedly jste věriti pro velikou bolest svou, stalo se. J d ě t e a p o v ě z t e u č e n n í k ů m j e h o a z v l á š ť P e t r o v i, jakožto hlavě jejich. Ženy uviděly nejdříve Pána Ježíše za odměnu, že jej statečně na jeho cestě křížové provázely, pod křížem setrvaly a nejdéle u jeho hrobu prodlely. Stará tradice dotvrzuje, že dříve ještě ukázal se Pán Ježíš své matce Marii.

Smutně kráčely ke hrobu, ale radostně spěchaly do města, aby to učenníkům zvěstovaly a tak je vytrhly z jejich žalosti.

Fariseové a kněží podpláceli vojíny, aby řekli, že když usnuli, přišli učenníci jeho a odnesli jeho tělo. I kdyby byli usnuli (což trestalo se trestem smrti) někteří, neboť není možno, aby všickni byli spali, byli by se jistě probudili, když by byli učenníci odvalovali kámen, a potom vešli do hrobu a odtamtud tělo odnášeli, což nebylo možno, bez velikého hluku. Ani vojáci nebyli trestáni, ani učenníků nepro následovali, že znesvětili hrob, odnesše odtamtud

mrtvé tělo. A to by byli jistě učinili, kdyby byli měli sebe menší podezření, že odnesli tělo Páně. Tito byli by je spíše odnesli noc před tím, když tam nebyla ještě stráž. Později zakazovali apoštolům, aby nekázali o Ježíši vzkříšeném, ale nikdo nikdy jim neřekl: Lžete, tvrdíte, že z mrtvých vstal. Tím by byli nejsnáze je umlčeli.

Pán Ježíš nebyl zdánlivě mrtv. Bičování několikeré, pněl tři hodiny na kříži, proboden kopím (již to pouze bylo ranou smrtící); nebyl sňat s kříže, dokud jeho nepřátelé se nepřesvědčili co nejdůkladněji, že jest opravdu mrtev. I matka jeho a mnoho jeho přátel se přesvědčili o jeho smrti. Jest v hrobě, kam neměl vzduch přístupu a kde by se úplně zdravý člověk dříve než za hodinu udusil a k tomu tam bylo 100 liber vonných věcí, které svým silným zápachem také by byly samy jeho smrt způsobily. P r o r o c t v í: „Odpočívání jeho bude slavné.“ (Is. 11, 10). — „Nenecháš duše mé v hrobě, aniž dopustíš svatému svému viděti porušení“ (Žalm 15, 10). Sám předpověděl: „Zrušte chrám tento a ve třech dnech jej zase vzdělám“ (Jan 2, 19; viz čl. 15.) — „Ukřížují ho, ale třetího dne stane z mrtvých“ (čl. 57). „Jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci: takf bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci“ (Mat. 12, 40).

Vstal z mrtvých svou vlastní mocí, sám sebe vzkřísil, slavný, ozářen leskem a září nebeskou, nesmrtelný, aby nikdy více smrti nezakusil a jako vítěz nad smrtí, které všickni bez rozdílu podlehají a nad ďáblem, který smrt hříchem na svět uvedl.

Zázrak z mrtvých vstání Páně jest nejslavnějším a nejnemocnějším důkazem, že jest pravý Bůh, všemohoucí, vševědoucí, pravdomluvný a věrný. A jako na pravdě se zakládá proroctví jeho o jeho z mrtvých vstání,

v které Židé uvěřiti nechtěli, ano o němž i jeho učenníci pochybovali: tak jest pravdou všecko, čemu učil, co předpovídal. Tak i my jednou jistě z mrtvých vstaneme (viz č. 56, 63.).

Jeho oslavené tělo bylo: 1. nesmrtelno, 2. prosto utrpení, 3. jasné a zářivé, 4. zduchovnělé, nepodrobno více hmotným zákonům a potřebám (zavřenými dveřmi vchází), 5. rychlé a ručí jako myšlénka. — Podobná těla budou míti oslavenci po z mrtvých vstání svém (1. Kor. 15, 54—55).

R ů ž e n e c s l a v n ý, 1. tajemství: „Který z mrtvých vstal“.

Neděle. Vzkříšení Páně na bílou sobotu večer a o Boží hod velikonoční.

Poučení. Pán Ježíš vstal z mrtvých. I ty jsi vyšel jeho milostí z hrobu hříchu, když jsi byl pokřtěn. A proto nevracej se tam zpět. Ale, když jsi byl přec tak nešťasten, že jsi klesl opět do hrobu hříchu, volej k svému Spasiteli, užívej jeho milosti ve svátosti pokání, abys mohl opustiti hrob svůj a žíti tak, bys zářil svatostí, ctnostmi.

Pátý článek víry. Jedenáctý článek víry (těla vzkříšení). Slavnost vzkříšení Páně. Obřady na Boží hod velikonoční. Odznaky vzkříšení (svíce velikonoční, sccha Krista — vítěze, velikonoční vejce). „Regina coeli laetare.“ „Alleluja.“

77. Ježíš zjevuje se Marii Magdaléně a Petrovi.

(Mar. 16, 9—11. Luk. 24, 12—34. Jan 20, 1—18).

Maria Magdaléna vidouc hrob otevřený, spěchala to zvěstovat jeho učenníkům do Jerusalema. Bylať přišla ke hrobu dříve než ostatní ženy a nepočkala,

až ony tam přijdou. Petr a Jan chvátali ihned ke hrobu, uviděli hrob prázdný, jenom roucha ležela v něm, v která byl Pán ovinut, a uvěřili (Jan přišel ke hrobu před Petrem). Magdaléna unavena již dvojí cestou ke hrobu, přišla tam až po Petrovi a Janovi. Plačíc vešla tam, domnívala se, že odnesli nepřátelé jeho tělo. S ostatními ženami i s apoštoly byla se na cestě minula, když se vraceli do Jerusalema. Uzřela v hrobě oba anděly a těm s pláčem vypráví svůj stesk. Bolestí, úzkostí schvácena, oči majíc zality slzami, nepoznala, že to andělé jsou, ale domnívala se, že to jsou lidé. Nevím, kde ho položili, v ta slova vkládá prosbu svou: Pomozte mi jej naleznouti. Tu stali oba andělé uctivě a Maria obrátila se zpátkem, jimi upozorněna, že někdo před hrobem stojí. Uzřela Ježíše a nepoznala ho (jako později ho nepoznali dva učeníci, ačkoli dlouho s ním šli). Domnívala se, že by to zahradník byl Josefa z Arimathie, který již časně ráno v zahradě pracuje. I jej prosí, aby jí pověděl, jest-li že snad na rozkaz pána svého odnesl jeho tělo jinam, aby je před nepřáteli jeho uchránil. Hlasem, v kterém jeví se dobrota, láska a velebnost nejvyšší, dí: Maria. Tak promluvit, že jediné slovo až do duše proniká a v ní nejvyšší blaho a rozkoš uvádí, dovedl jediný — Ježíš. O Mistře (rabboni)! volá Maria, nemohouc v radosti své ničeho více promluvit. Pane, Spasiteli, Bože můj! v slově tom jest veškeré vyznání její víry, naděje a lásky, jeho vzkříšením očistěné, sesílené. Jdi k bratrům mým (apoštolům), tím povýšuje apoštoly své, prohlašuje je za děti Boží, za spoludědice své, za spolupracovníky své. Apoštolé již slyšeli od Petra a Jana, že hrob jest prázdný, ale že Pán z mrtvých vstal, ještě neuvěřili zúplna a bez pochybnosti. Pán posílá Marii, aby jim dosvědčila, že viděla jej opět živého a jim

pověděla jeho rozkaz: **B r z y v s t o u p í m k O t c i s v é m u** (jemuž jsem roven) a **k O t c i v a š e m u** (který vás přijal v milosti své za děti své, když jsem byl svou obětí vaše hříchy zhladil). Maria byla takto odměna za svou lásku (mnoho milovala — čl. 25), že viděla i slyšela svého Spasitele.

Toho dne ukázal se Pán také prvnímu z apoštolů, **P e t r o v i**. Svým nepřátelům neukázal se pro jejich zatvrzelost. Ti nechtěli v něho uvěřiti a nebyli by uvěřili v něho, i kdyby jej byli spatřili, a tak by se byla stala jejich vina ještě mnohem těžší.

P o u č e n í. Pán Ježíš ukázal se Marii Magdaléně. A tím zjevil, jak jsou mu drahými slzy lítosti nad hříchem, jak udílí hojně milostí svých těm, kdo upřímné byli učinili pokání. (Čl. 44).

O žádné ženě nevypravuje se, že by byla proti Pánu Ježíši žalovala, jemu se rouhala. I žena pohanka se za něho přimlouvá. Ženy jej provázejí na cestě křížové, když se byli apoštolé bázně rozutekli. Ženy navštívují nejprve jeho hrob. Jim dostává se nejdříve za odměnu zprávy, že z mrtvých vstal. Žena jej vidí nejdříve. — Byl Pán zvlášť dobroditelem žen, ty povznesl z otroctví, povýšil je jako matky, manželky, dcery, panny. A proto přilnuly k Němu zvlášť ženy; bývaly mezi prvními vyznavači jeho víry u národů a dosud horlivě se hlásí k Ježíši Kristu i tam, kde mužové jej opouštějí.

78. Ježíš se zjevuje dvěma učenníkům do Emaus jdoucím.

(Mar. 16, 12—13. Luk. 24, 13—35.)

E m a u s y městečko asi 3 hodiny (60 stadií) severovýchodně Jerusalema. (Nyní ves Kubeibe; nad domem Kleofášovým jest kostelíček s malým klášterem

františkánským). Dvěma učenníkům (ne apoštolům) ukázal se, ani rozmlouvali o tom, co nejvíce se dotýkalo jejich duší, co se bylo událo s Ježíšem. Ukázal se jim v podobě cizincově, nepoznali ho ani dle tváře, ani dle řeči. Proč jste tak smutni? Veliký zármutek jevil se na obou učennících. Domnívají se, že každý ví o utrpení jejich Pána a že každý byl tím tak mocně dojat, jako oni: Což jsi ty jediný z příchozích (cizinců) do Jerusalema, jenž nevíš, co se tam stalo těchto dnů velice smutného? Přicházíš-li z Jerusalema, jistě víš, že truchlíme nad umučením toho, o jehož svatosti, dobrotě a moudrosti se všude vyprávělo. Tak pravil Kleofáš (bezpochyby v Emausích domovem). Nadáli se od Ježíše vykopení lidu israelského od poroby a vlády římské, doufali že jest Messiášem (pozemským), králem židovským; ale byl vydán k smrti kříže, nedobyl svobody a slávy národu, ale sám zemřel smrtí potupnou.

Zpozdíli, kteří nerozumíte písmu a prorokům; jak mnoho jest času potřebí, abyste uvěřili prorokům, co předpovídali nejen o jeho oslavení, ale také o jeho utrpení, ponížení a smrti. Zdali nemusil Kristus trpěti, zdali nebylo předpovídáno i o tom právě tak, jako o jeho vejítí do slávy? Vykládal jim všechna místa prorocká v Písmě o něm, i ta, která předpovídala jeho utrpení i jeho oslavení (proroctví i předobrazy). Učenníci poslouchali ho pozorně a čím dále, tím jasněji poznávali, že Ježíš ukřižovaný jest skutečně předpověděný Vykupitel.

Rychle, nepozorovaně minula jim cesta, která se jim před tím tak dlouhou býti zdála. Ten, který je tak poučil a potěšil, chtěl jíti dále, když byli již u brány Emausské. Zůstaň s námi, dokonej, co

jsi počal, pouč a potěš nás ještě více; nejdi již dále, nebo máme strach o tebe, neb se připozdívá a náhle nastane večer. V přírodě nastávala noc; a v jejich duše blížil se jasný den pravdy a milosti Boží. Vešel do domu Kleofášova, přijal jejich pohostinství. Po večeři vzal chléb, dobrořečil, lámal a podával jim, podával jim tělo své ve způsobě chleba, jako je byl podával apoštolům po poslední večeři. Otevřeny jsou oči jejich; poznali, že jest to Kristus, neboť slyšeli již od apoštolů, jak žehnal a lámal chléb pro ně; přijavše svatou krmí tuto z jeho rukou, byli zvlášť osvíceni. On zmizel, neboť je byl již ujistil o skutečném z mrtvých vstání svém. Náhlá radost je jako omámila. O že jsme ho hned nepoznali; nebo v jeho přítomnosti srdce naše hořela v nás, cítili jsme neobyčejnou útěchu a radost, srdce naše lnula k němu uctivostí a láskou, když otvíral nám Písma, když vykládal nám proroctví a předobrazy messianské.

Ač utrmáceni cestou, ačkoli byla již noc, vrátili se spěšně do Jerusalema, vypravovali, jak nepoznali Ježíše, který se k nim byl na cestě přidružil až v lámání chleba (při lámání chleba a při tom, když jim jej podával). Apoštolové byli uzamčeni ve večeřadle (tam, kde byl Pán s nimi jedl beránka), nebo dosud byli ve velikém strachu před Židy. Báli se, že nyní Židé na ně vylejí svůj všecken hněv i pomstu, když Kristus z mrtvých vstal, když ani vojenská stráž nezabránila tomu. Apoštolé zvěstují oběma učenníkům, že Pán vstal z mrtvých a Petrovi se ukázal. A radostně přijímají i jejich zprávu o tom, která je utvrzuje v tom, co byli od prvního apoštola slyšeli.

Ze všech apoštolů viděl Petr Pána Ježíše nejdříve. Tím potvrzuje Pán sám 1. že jest apo-

štol Petr hlavou jejich, 2. tím odměňuje jeho velikou víru, 3. ujišťuje jej o tom, že mu jeho hřích odpustil.

On jest pravý *Messiáš*, neboť splnila se na něm všechna proroctví a předobrazení o *Messiáši*.

Přijímání pod jednou způsobou; Pán láme a dává učenníkům toliko způsobu chleba.

Oba učenníky odměňuje Pán za jejich lásku, která se jeví hlubokým zármutkem nad jeho smrtí a tím, že tak horlivě o něm poslouchají.

Poučení. Jako oba učenníci horlivě přijímali poučení z úst Páně, tak dávej se i ty poučovati od těch, které Spasitel za učitele ve své církvi ustanovil. Jako jim hořela srdce jejich radostí a svatým nadšením, když jim božské pravdy vykládal, tak nechť i srdce tvé hoří vroucí, čistou láskou k pravdě Boží, která uložena jest v Písmě i ústním podání a kterou ti hlásá církev svatá. A blaze bude tobě. Až dokončí se cesta tvá u večer tvého života, budeš stolovati s Pánem Ježíšem v království nebeském.

Kdy slaví se památka toho, že ukázal se Pán dvěma učenníkům, do Emaus jdoucím? Hledej společnosti jenom lidí šlechetných. Mluvívěj s jinými jenom o věcech dovolených, dobrých. — Sv. přijímání. Proč zavedla církev sv. přijímání pod jednou způsobou?

79. Ježíš zjevuje se všechněm apoštolům a ustanovuje svátost pokání.

(Luk. 24, 36—43. Jan 20, 19—29.)

V neděli u večer, když se byli oba učenníci z Emaus vrátili, byli apoštolé ve večeradle a vespolek rozmlouvali o utrpení, smrti Páně a o jeho vzkříšení,

v něž však posud všickni nevěřili nepochybně. Přišel Ježíš zavřenými dvéřmi a stál uprostřed nich. Tu uviděli jej všickni. Pozdravil je obyčejným pozdravením svým: P o k o j v á m. Neboť byl jim do- byl svou smrtí pokoje, t. j. odpuštění hříchů, smíření s Bohem. Jáť jsem, nebojte se, pravil, když náhlým jeho zjevem polekáni, bázní před Židy ustrašeni, domnívali se, že by ducha viděli, že snad zjevuje se jim pouze jeho duše v podobě viditelné (jak i Židé věřili, že se duše zemřelých mohou viditelně zjevovati). Aby přesvědčili je, že skutečné má tělo, pravil: V i z t e r u c e, n o h y m é, — d o t ý k e j t e s e. Radość jejich nad vzkříšením Páně byla tak náhlá, že nemohli ani uvěřiti, že jest skutečností, co vidí, slyší a čeho se dotýkají, že se ještě báli, zdali jich neklamou jejich smysly a proto měl s nimi shovívavý Pán trpělivost a aby je přesvědčil všecky, že skutečně jest mezi nimi živ, s opravdivým tělem: sedl za stůl, vyžádal si něco k jídlu a požíval před jejich očima rybu a chleb s medem. Veliká radość byla příčinou jejich pochybností, jako i my nevěříváme, když nás veliké nějaké štěstí potkalo, že to skutečností jest. (Jakob nevěřil, když mu synové zvěstovali radoštnou zprávu, že jest Josef ještě na živě.) Znenáhla minuly všecky pochybnosti jejich.

P o k o j v á m. I vy budete hlasateli a sprostředkovateli pokoje, smíření s Bohem. Jako mne Otec poslal, tak i já posílám vás. Tu moc, kterou jsem já od Otce obdržel, dávám nyní i vám. Onen úřad (učitelský, kněžský a prorocký), který já zastával na světě, budete i vy nyní zastávati. D e c h l n a n ě, na znamení, že jim vdechuje, udílí Ducha svatého: P ř i j m ě t e D u c h a s v a t ě h o, jeho milost. Z moci a milosti jeho kterým odpustíte hříchy, odpouštějíť se jim, a kterým je zadržíte

zadržány jsou — i u Boha jsou odpuštěny a nebo neodpuštěny.

Takto ustanovil Pán svátost pokání (zaslíbiv ji již dříve, čl. 40. „Cožkoli svážete . . .“). Apoštolé a nástupcové jejich měli rozsuzovati, je-li někdo hoden a nebo nehoden odpuštění a proto tím již ustanovena také zpověď, kterou k poznání toho dojíti mohli.

Apoštolů bylo tam pouze deset. Tomáš nebyl s nimi. S radostí vyprávěli mu: Viděli jsme Pána, i to, jak dotýkali se jeho a přesvědčili se, že skutečně z mrtvých vstal ve svém těle. Tomáš pravil: Leč uzřím bodení hřebů, vpustím prst v místo hřebů, ruku v bok jeho, neuvěřím. Nebylať to nevěra. Ale Tomáš měl kázati o Ježíši, že z mrtvých vstal, jako ostatní apoštolé, a proto chtěl míti i on nejpatrnější (makavý) důkaz o tom. Dokud se zrakem, sluchem, hmatem sám co nejdůkladněji nepřesvědčím, o čem vy jste se již přesvědčili, nebudu kázati jiným o jeho vzkříšení, mlčeti budu o tom, jako by se to nebylo stalo, jako bych v to nevěřil.

Po osmi dnech (opět v neděli) přišel Ježíš zavřenými dveřmi. I kráčel k Tomášovi a vyzýval jej: Přesvědč se tedy nyní, že jsem to skutečně já ve svém těle vzkříšeném. Nebuď nevěřící, ale věřící. Nevěra tvá nevycházela sice ze zlé vůle; ale i tu odlož a věř nyní. Tomáš klaněl se jemu: Pán můj a Bůh můj jsi zajisté, dokázal jsi to zázrakem z mrtvých vstání svého; jako Pána a Boha chci tě zvěstovati národům.

Ty's viděl zázraky mé a zvlášť jsi se přesvědčil o z mrtvých vstání mém a proto jsi uvěřil. Ale blahoslavení, kteříž nevidí, nebudou svědky mé moci, jako ty, a přece věří, až jim budete

o mně kázati. To vztahuje se na všechny věřící všech dob, které Pán pro jejich víru blahoslaví.

Pán měl i po svém z mrtvých vstání p a t e r o r a n svých: 1. na důkaz, že vstal z mrtvých v témž těle, v kterém byl ukřižován, 2. na znamení svého vítězství nad smrtí, ďáblem a hříchem, 3. na znamení, že jest naším Prostředníkem u Otce (jemuž ukazuje stále rány své, které pro nás vytrpěl), 4. k útěše a posile naší, když i my býváme raněni ranami jakýmikoli, 5. aby jednou nekajícím hříšníkům ukázal je, aby viděli, co trpěl za ně a jak tedy zasluhují největších trestů, že ho přec nemilovali.

Apoštolé jsou zvlášť věrohodnými svědky z m r t v ý c h v s t á n í Páně. Nevěří v ně ještě zplna, ani když viděli hrob prázdný, když ženy jim o andělich a jejich slovech vyprávěly, když matka jeho, Marie Magdalena dosvědčovala, že jej viděla a s ním mluvily, když jim to Petr zvěstoval; ani když jim to vyprávěli dva učenníci z Emaus se vrátivší. Ano pochybují ještě, když přišel sám mezi ně. A teprv potom uvěřili, když jej viděli, slyšeli, déle jej pozorovali, těla a ran jeho se dotýkali. Nebyli tedy lehkověrní; ale potřebovali mnoho svědectví a důkazů, než uvěřili jistě a nepochybně: Vstal z mrtvých. Tomáši pak nedostačilo svědectví deseti apoštolů; on uvěřil také teprv tehdaž, když sám se byl přesvědčil o skutečnosti všeho, co mu ostatní vyprávěli. Svědectví takových mužů jest nám tím závažnější. (Viz čl. 82. Petr: „Toho my všickni svědkové jsme.“)

Pán mluví jako pravý B ů h: Přijměte Ducha svatého. Neboť Ducha sv., Boha, jeho milost může udíleti jenom B ů h.

P o u č e n í. Pevně a vždycky věř v Ježíše Krista, že jest Pán a B ů h tvůj. Klaněj se mu pokorně, poslouchej jeho zákona, přijímej pokorně jeho milosti, zvlášť si važ milosti, kterou ti prokazuje svátostí

pokání a svátost tu často a hodně přijímej. A potom bude i tobě platiti plným právem pozdrav Páně: Pokoj tobě.

Svátost pokání. — Nevěra. Pochybování u víře. Vlastnosti víry (1. přikáz. B.) Apoštolé slaví hned od počátku neděli (den z mrtvých vstání Páně) za den sváteční (byli shromážděni na modlitbách).

80. Ježíš odevzdává Petrovi nejvyšší úřad pastýřský.

(Mat. 28, 16—20; Jan 21, 1—24. 1 Kor. 15, 6.)

Po oktávě slavnosti velikonoční odešli apoštolé do Galilee k jezeru Genesaretskému, kdež se jim zjevil Pán Ježíš u města Tiberiady (tam jest z dob křížáckých chrám sv. Petra) z rána, když byli před tím po celou noc s loďky Petrovy marně ryby lovili. Na jeho rozkaz pustili sítě do moře a nalovili velice mnoho ryb. Tak opakoval Pán zázrak hojného rybolovu s lodi Petrovy a tím poučil apoštoly, jak i oni budou pod jeho milostnou ochranou vedením Petrovým v moři toho světa hojně lovití do sítě jeho církve (viz čl. 19). Tak zjevil se Pán apoštolům po třetí po svém z mrtvých vstání. By jim projevil svou lásku, pobědval s nimi rybu nad ohněm upečenou a chléb.

Potom tázal se slavně Petra: Šimone, synu Jonášův, miluješ-li mne více, nežli tito? Před tím byl Petr, nebyv ani k tomu vyzván a o to tázán, se chlubil svou statečnou láskou k Pánu Ježíši a nebyl se dle svého slibu zachoval. A proto dí nyní pokorně, beze vsí chlouby a nevyvýšuje se nad ostatní: Ovšem, ty víš, že tě miluji, ty víš, že

když to pravím, mluvím pravdu, neboť vidíš do mého srdce a znáš upřímnou lásku mou k tobě, která stala se nyní tím vroucnější a stálejší, že jsem tě a lásku k tobě byl zapřel. Pasiž beránky mé (ovce mladší, slabší, které se drží ovcí starších a těch všude následují). Pán ustanovuje Petra za nejvyššího pastýře a proto žádá na tom, jemuž odevzdává nejvyšší moc a práva v církvi, také nejvyšší stupeň víry a lásky. Po druhé: Miluješ-li mne? Ovšem. Pasiž beránky mé. Po třetí — zarmoutil se Petr, neboť považoval trojí otázku tu jako za výtku, že jest v lásce své ještě pořád nestálým, že by byl ještě někdy schopen, zapřítí svého Pána. Rmoutil se i nad tím, když zpomněl si, jak před nedávnem byl opravdu třikráte Pána svého zapřel, tak jako nyní Pán třikráte se táže: Miluješ-li mne? Ty víš všechno, ty znáš minulé poklesnutí mé a ty vidíš i budoucnost mou, víš, jak veliká jest láska má a jak pevný jest úmysl můj, zachovati si ji na vždycky. Pasiž ovce mé.

Pán ustanovuje Petra slavně u přítomnosti apoštolů za pastýře beránek (věřících, jichž více jest, než ovcí) i ovcí (které beránky vodívají, i apoštolů a jejich nástupců).

(Viz čl. 18, 19., 36.) Pán Ježíš jest Pánem všech (mé beránky, mé ovce), protože jest 1. náš Bůh, 2. že si nás všechny svou krví vykoupil a tedy i proto jemu zvláště náležíme (2. čl. víry).

Potom předpověděl Petrovi, jedinému z apoštolů, kterou by smrtí měl oslaviti Boha. V mladosti chodíval jsi svobodně, kamkoli jsi chtěl; sám jsi sobě roucho své opasoval, když jsi se někam na cestu vydával. Ještě budeš dlouho živ. Když se stárneš, vztáhneš ruce své (na kříži) a jiný tě opáše (spoutá tě) a povede, kam ty nechceš (k smrti násilné, která každého člověka přirozenou

naplňuje hrůzou). Tou předpovědí o mučennické smrti Petrově, vyznamenal jej Pán opět nad apoštoly a také jej potěšil, že věří v jeho stálou lásku, kterou někdy na kříži spečetí. Jest vševědoucím.

Petr potěšen důvěrou, takto jemu Pánem projevem, táže se potom, ukazuje na Jana: „Což pak tento?“ A Pán odpovídá: „Chci, aby on tak zůstal, dokudž nepřiжду“ (si pro něho, až jej zavolám smrtí obyčejnou z toho světa = nezemře smrtí mučennickou).

Jedenácte apoštolů odešlo na horu, kam ž jim byl uložil, a tam přišlo také více než 500 učenníků, těch kdo již uvěřili v něho jako Spasitele, Syna Božího. Starobylé podání jmenuje tu horu blahoslavenství (čl. 21.), kdež byl před tím apoštolům vyložil důstojenství a význam jejich úřadu. Tu zjevil se před očima všech něch viditelně. Tu přesvědčili se všickni, že jest to skutečně On, padli a klaněli se jemu, vyznávající tak víru svou v jeho božství. Navrátili se do Jerusalema s radostí velikou, byliť oblaženi tím, že uviděli vzkříšeného a oslaveného Spasitele. Vyprávěliť jistě všude o tom. Ale Fariseové mlčeli, neodporovali tomu; báliť se, kdyby řekli něco proti Ježíšovi, že by se zjevil mezi lidem i před nimi a že by tím víc se rozšířila víra v něho, které brániti chtěli.

Poučení. I tebe táže se Spasitel tvůj: Miluješ-li mne? Kterou odpověď smíš ty jemu dáti? Ó přičiňuj se všemi silami, by pravdou byla vždycky tvá odpověď: Miluji Tě. On sám tě poučuje, jak nejlépe dokážeš svou lásku k němu: „Milujete-li mne, má přikázání zachovávatí budete.“ Proto konej vždy horlivě a svědomitě, co velí zákon Boží i přikázání církevní.

Petr — hlava církve, nejvyšší učitel, kněz a pastýř. Jeho nástupce. Neomylnost papežova (čl.

víry 9.) Petr umřel r. 67. v Římě na kříži 29. června. — Láska k Bohu. Jaká má býti (1 přík. B.).

81. Zaslíbení Ducha svatého. Druhé rozeslání apoštolů Na nebe vstoupení Páně.

(Mar. 16, 14—20. Luk. 24. 44—53. Jan 20, 30—31; 21, 25. Sk. ap. 1, 3—12.)

Zjevil se Ježíš svým učenníkům častěji, mluvil s nimi o království Božím, o zřízení a spravování a rozšíření Církve. V Písmě sv. děje se zvlášť zmínka: o ustanovení svátosti pokání, o nejvyšší moci Petrově a poslání a právomoci apoštolské, proti čemuž trojímu bludaři nejvíce brojili. Mimo to dával jim ještě mnohá poučení, rady a napomenutí, o kterých v Písmě ani psáno není a dokonával na nich svou přípravu k hlášení evangelia. V Jerusalemě se jim zjevil čtyřicátého dne a poručil jim, aby v Jerusalemě zůstali spolu až do seslání Ducha svatého. Až pak sestoupí na ně Duch sv., aby z Jerusalema (který byl středem zjevení starozákonního a odkud i zjevení Boží nového zákona vyjítí mělo) kázali nejprve Židům, Samaritánům, kteří již starým zákonem byli připravováni na něho, a potom pohanům po všem světě.

Potom vyvedl je na horu Olivetskou (na prostřední a nejvyšší z její tří vrcholů. Viz čl. 67.). Dána jest mi všeliká moc na nebi i na zemi (jsemť nejvyšší král jakožto Bůh, Syn Boží) a mocí svého královského úřadu vysílám vás do světa: Protož jdouce do celého světa, učte všechny národy (všickni jsou mi stejně milými, k pravdě, k milosti, ku spáse povolání) křtíce je (a i ostatní svátosti jim udělující, k nimž pokřtěný práva nabývá) ve jménu (ne ve jménech = jediný Bůh) Otce

i Syna i Ducha sv. (ve třech osobách). Nejprvnější článěk víry zjevení Kristova jest tajemství o nejsvětější Trojici; tajemství to prohlašuje Pán zřejmě a velí ve jménu trojjediného Boha přijímati lidi do říše své duchovní, do církve. Učíte je zachovávat, cožkoli jsem přikázal vám, zvěstující jim i přikázání má a bdíte nad tím by je plnili. Tak svěřuje apoštolům a jejich nástupcům trojí duchovní moc čili úřad: učitelský, kněžský a královský čili pastýřský. — A k vykonávání toho trojího úřadu slibuje jim zázračnou pomoc svou: A j já s vámi jsem po všechny dny, až do skonání světa (s vámi i s těmi, kdo až do skonání světa úřad váš zastávají budou). Proto nemusíte se ničeho báti. Neupadnete nikdy v blud (ovšem u věcech víry a mravů); učitelský úřad v církvi, Kristem chráněný, jest neomylný. Kristus jest s apoštolý přítomen 1. neviditelně svou milostí, 2. viditelně a osobně, v nejsvětější svátosti.

Kdo uvěří a bude pokřtěn, spasen bude; kdo na kázání vaše uvěří a pokřtí se dá a dle víry žíti bude, bude spasen. Kdo však bude zatvrzele odpírati mému evangelii vámi hlásanému, kdo neuvěří, bude ztracen. Nevyhnutelná potřeba ku spasení křtu (čl. 15.) — víry. Ale víra sama bez skutků nedostačuje (proto: „Učte je zachovávat . . .“). Pán slibuje i apoštolům i těm, kdož uvěří, že divy činiti budou, aby tak byl svět přesvědčen, že jeho učení i jeho zákon, který vyznávají, božský jest. Zvlášť na počátku církve křesťanské jevila se patrně zázračná moc u hlasatelů i vyznavačů víry Kristovy. Až dosud koná Pán zázraky skrze hlasatele víry své zvlášť v zemích pohanských. (Doba sv. mučenníků. Sv. Janu miláčku P. byl prý podán kalich s vínem otráveným. Sv. Pavel na ostrově Maltě napaden zmijí . . .).

Žehnal jim, jako Otec dětem, ujišťuje je, že jim stále bude žehnati, i když nebude s nimi, a před očima jejich vstoupil do nebe s velebností a slávou a posadil se na pravici Boží, vládne opět svrchovanou mocí nad veškerým světem a jest nejvyšš oslaven nejen jako Bůh, ale také jako člověk. Jest nejvyšší král a také soudce všech. (7. čl. víry).

Upřeným zrakem, v němž bolest a zármutek nejvyšší se jevil, hleděli za Pánem i když se vznesl nad oblaky, jako by čekali a doufali, že se k nim ještě snese. Jak budou moci žíti bez milovaného svého Pána? (A jako při narození, z mrtvých vstání jeho) ukázali se jim dva andělé v nebeské záři, v rouše bílém (svatí, nevinní): Muži galilejští,*) co tu stojíte tak truchlivě, hledíte do nebe, jako byste chtěli Ježíše s nebe zpět na zemi přivolati? Tak jednou opět přijde v slávě a velebnosti, viditelný, jako Bůh a člověk k soudu poslednímu. Klaněli se jemu jako Bohu svému, vyznávající tak, že věří, že i s nebe na ně patří, s nimi jest. Vrátili se pak, pamětlivi rozkazu jeho, do Jerusaléma, chválíce a velebíce Boha za to, že byl skrze Syna svého svět vykoupil a že skrze ně toto vykoupení světa bude lidem zvěstováno. Žalost je opustila, byli plni radosti. (Severní ze tří vrcholů hory Olivetské sluje: „Viri galilei,“ kde se dle podání dva andělé ukázali apoštolům. Jsou tam zříceniny chrámu a kláštera).

Na úpatí hory Olivetské počalo (v zahradě Getsemanské) utrpení Páně a na jejím vrcholu počalo jeho věčné panování nad nebem i zemí. (Tam jest chrám na nebe vstoupení Páně z dob svaté Heleny a pře-

*) Ne ještě: „Apoštolé“; neboť nebyl na ně dosud sestoupil Duch sv. a nebyli tedy dosud úplně schopni k úřadu apoštolskému.

stavěný v době válek křížáckých, později v mešitu proměněný. Na svátek na nebe vstoupení Páně smějí tam katolíci sloužiti mši svatou u přenosného oltáře. Jihozápadně chrámu toho asi 150 kroků jsou zříceniny chrámu apoštolů, kde prý apoštolé, než se rozešli, sestavili Vyznání víry; proto slul chrám ten také chrám „Credo“).

V evangeliích — v Písmě sv. vůbec — není všechno psáno, co konal a čemu učil Ježíš Kristus. Doplňkem Písma svatého jest ústné podání (tradice), jak výslovně dí sv. Jan na konci svého evangelia. Evangelia dokazují, že Ježíš Kristus jest Syn Boží; a kdo to věří, má život ve jménu jeho, žije v jeho milosti a dosáhne jednou života věčného.

Kristus jest Bůh: 1. slibuje Ducha svatého, 2. svou pomoc apoštolům na všechny časy a všude (proto jest všude přítomen, věčný, všemohoucí); 3. svou vlastní mocí vstupuje na nebe; 3. sedí na pravici Boží (jest Pánem, vládcem všeho světa — andělé jsou poslové, sluhové jeho).

Církev jeho jest obecná, katolická = pro všechna místa, všechny lidi, všechny časy. Také nemají v ní některé země, někteří národové přednost před ostatními.

Proroctví: „Vyzdvihněte se brány věčné a vejdeť král slávy.“ (Žlm 23.) — „Vstoupil jsi na výsost, jal jsi vězně (= již duše Pána Ježíše vstoupila do předpeklí a oznámila vykoupení duší tam se nalézajících; a nyní provázeli ti „vězňové“ svého Vykupitele a Spasitele do nebe), vzals dary pro lidi.“ — „Řekl Hospodin ku Pánu mému: Sed na pravici mé.“ (Žalm 109, 1.).

Sám pravil: „Uzříte Syna Božího, sedícího na pravici moci Boží“ (čl. 69.)

Svátek na nebe vstoupení Páně (po 5. neděli po Velikonoci).

R ů ž e n e c s l a v n ý, 2. tajemství: „Který na nebe vstoupil.“

P o u č e n í. Tato země není skutečnou naší vlastí, ale pravou vlastí naší, věčným dědictvím naším jest nebe, kam Pán odešel, aby nám tam připravil místo. Proto žij tak, aby tvůj pozemský život byl jako cestou do nebe vedoucí. Kristus jest ti sám vůdcem k tomu cíli tvému, jeho následuj, v něho věř, jeho poslouchej. I církev svatá vede tě jako dobrá matka do nebe a tedy se jí ve všem podrobuj.

7. článek víry: Vstoupil na nebesa, sedí na pravici. Křest. Víra. Církev a vlastnosti její. Písmo sv. (bible). Ústné podání (tradice): 9. čl. víry. Církev jest v učení svém neomylná. Čí pomoc slíbil Pán učitelskému úřadu v církvi. Obřady svátku na nebe vstoupení Páně.

Část druhá.

Skutkové apoštolští a děje prvotné Církve.

82. Volba apoštola Matěje. — Seslání Ducha svatého.

(Skutk. ap. 1, 13—26; 2, 1—47.)

Vstoupili do vrchní síně domu, kdež přebývali, kdež bylo večeřadlo (v kterém Pán nejsvětější svátost ustanovil, dvakráte se jim zjevil. Večeřadlo to bylo prvním chrámem křesťanským a tam slavili po prvé nekrvavou oběť nového zákona). Dům ten náležel Janu Markovi (učenníku, evangeli-stovi). Vystoupili na plochou střechu, kdež se obyčejně Židé k společné modlitbě shromažďovali. Maria*) vrátila se tam s nimi s hory Olivetské, k Matce svého Pána projevovali velikou úctu; s nimi tam byly nábožné ženy (Salome, Maria Magdalena, Maria Kleofášova, Johanna, matka Markova a jiné) a učenníci byli tam s apoštolý. Trvali na modlitbách, prosíce za příchod Ducha svatého a připravující se na něho. Srdce všech naplňovalo jednotejné přání. Petr vystupuje jako hlava apoštolů a všech věřících a oznamuje, že musí nový apoštol zvolen býti, bylť mu to Pán poručil soukromí, ani ostatní o tom nevěděli. Modlili se k Bohu za osvětlení,

*) Tu činí písmo sv. naposledy zmínku o P. Marii.

volba ta byla činem jejich i milosti Boží. (Proto dosud vzývá se Duch sv. před volbou k úřadům církevním.) Ze dvou učenníků bohulibých, zbožných, (Josefa a Matěje) zvolili Matěje (losem, aby i tento takto byl jim od Boha naznačen) a přičten jest k jedenácti, jím doplněn počet apoštolů na dvanácte.

Slavnost letnic, svátků to na památku, že Israelitům byl dán zákon (X příkáz.) a na poděkování za počatou žeň. I nyní počíná platnost nového zákona, i nyní zvěstuje se nový ten zákon lidu a počíná nová, hojná žeň na poli toho světa. Apoštolé slavili památku z mrtvých vstání Páně, modlíce se již časně z rána ve večeradle. Zvuk s nebe, jako přicházejícího prudkého větru naplňuje dům a ohlašuje příchod Ducha svatého, který rychle a všude proniká, jemuž v jeho díle nikdo brániti nemůže, jako prudkému větru. Nad hlavami apoštolů (a dle tradice i nad hlavou Panny Marie) ukázaly se plameny v podobě ohnivých jazyků. Tak zjevuje Duch svatý viditelně příchod svůj na apoštoly; zároveň naznačuje tím své zázračné působení na ně. Jako oheň čistí, tříbí kovy, tak byla očištěna jejich srdce od hříchu, slabosti, bázlivosti, smyslnosti a pozemských žádostí; oheň osvětluje, i jejich rozum byl Duchem svatým osvícen; oheň zahřívá, i jejich srdce byla rozehráta láskou k Bohu, k lidem a povzbuzena k horlivosti ve službě Boží a pro blaho lidské. V podobě jazyků jeví se Duch svatý, že jejich jazyky učiní schopnými k hlásání evangelia, učiní je výmluvnými a obdaří je zázračným darem jazyků (by mluvili i v řečech, kterým se nebyli naučili) a tak mohli kázati v zemích různých národů. (Ten dar nejen udělován byl hlasatelům víry Kristovy v prvotných dobách; ale i později. František Seraf. Dominik, Antonín Pad.

František Xav. Missionáři nynější). V š e c k e n d ů m naplnil onen nebeský zvuk; Duch svatý naplňuje celý svět, všude působí zázračně, kde jméno Ježíšovo se ozývá. Duch svatý působil nejen zevně, ale i uvnitř: Naplnění jsou všickni Duchem svatým, jeho milostí očištění, posvěcení, osvícení, posílení. Jeho zázračný příchod v ně osvědčil se nejprve tím, že p o č a l i m l u v i t i r o z l i č n ý m i j a z y k y , ačkoli před tím mluvili jenom mateřským svým jazykem, aby mohli jíti učit národů svatému evangeliu. Jako hříchem byli lidé rozděleni v národy a od sebe odloučeni (při stavbě věže babylonské), tak budou spojeni Duchem svatým opět jako v jeden národ, v jednotě víry a lásky, v jediné církvi Kristově.

K letnicím se byli v Jerusalemě shromáždili Židé z krajin asijských, afrických i evropských. U s l y š e l i h ř m o t t e n ; onen tajemný hluk byl tedy slyšán v celém Jerusalemě a vycházel od Sionu a od domu, kde byli apoštolé. Již to byl zázrak; ale ještě více jsou překvapeni zázrakem druhým: S l y š e l j e d e n k a ž d ý m l u v i t i a p o š t o l y s v ý m m a t e ř s k ý m j a z y k e m . Ač oni sami mezi sebou si nerozuměli, přec rozuměli všickni apoštolům, kteří vyšedše z domu, k zástupům mluvili. J s o u G a l i l e j š t í , to poznávali mnozí dle jejich oděvu a jiní slyšeli, že v tom domě zůstávají oni Galilejští, učeníci Ježíše Nazaretského. K t e r a k s l y š í m e j e d e n k a ž d ý m a t e ř s k ý j a z y k s v ů j ? jak se naučili titi prostí, neučení mužové náhle, ihned různým našim jazykům a to tak, že jimi najednou mluví dovedou? Toť nepochopitelno! I nepřátelé Páně se sem dostavili a ti snaží se potupiti apoštolů a vysvětliti jejich nadšené, ohnivě kázaní: S l a d k é h o vína plni jsou! vínem si dodali té zmužilosti a toho zápalu, (ale že různými mluví jazyky, ovšem vysvětliti nedovedou). V zlobě své, ve své zatvrzelosti

zůstali si stejnými, odpírali stále vášnivě milosti Boží.

Petr hlava apoštolů a církve Páně hájí apoštolů: Tito nejsou opilí. (Bylo to o hodině třetí, naší ranní 9.) Ale splnilo se proroctví Joelovo (2, 28—32): Vyleji Ducha svého na všelike tělo a prorokovati budou synové vaši. Všickni obdařeni budou milostí Ducha svatého a synové vaši (Židů = apoštolé) budou obdařeni mocí a moudrostí, jakou proroci od Boha bývali obdařováni. Co vidíte, čemu se na nás divíte, spůsobil tento Duch svatý, kterého i na vás Spasitel náš vylíti chce. A potom káže sv. Petr po prvé (vzor kázání křesťanského). Muži israelští. Dle rozkazu Páně káže nejprvé Židům. Krátce, ale důrazně, bez bázně líčí život, působení, smrt i vzkříšení Páně, o čemž se, všickni apoštolé sami přesvědčili. Hlásá, jak Pán na nebe vystoupil a právě nyní Ducha svatého na ně vylil a dovolává se pro pravdu toho jejich vlastního svědectví. A končí: Všecko to neomylně jistým jest důkazem, že Ježíš Kristus jest Spasitel a Pán všeho světa.

Tato řeč dotkla se jako meč srdcí jejich, mnozí ucítili bolest nad tím, že zúčastnili se nepřátelství proti Ježíšovi a byli tak příčinou jeho ukřižování. To nespůsobila pouze slova Petrova, ale Duch svatý, který z něho mluvil. Mnozí skroušeně, s opravdivou lítostí se táží: Bratří (tedy nepohrdají apoštolů), co ž máme činiti, abychom napravili onu hroznou vinu svou? Petr: Čiňte pokání, litujte hříchů svých; byli jste již poučeni od nás u víře a kdo chceš se státi skutečně údem církve Kristovy, pokřtí se dej ve jménu Ježíše Krista (t. j. křtem od něho ustanoveným) na odpuštění hříchů (a tím dosáhneš odpuštění hříchů všech). Duch svatý pohnul k přijetí sva-

tého křtu okolo tří tisíc duší. Tak vystupuje církve v Páně po první veřejně. Před tím byli pastýřové jenom, ale nyní již jest také stádo; před tím pásł Petr toliko „ovce“, ale nyní pase již také „beránky“. Trvali v učení apoštolském, poslouchali jejich kázání, věřili v ně, v společném slavení večeře Páně a na modlitbách, shromažďovali se (do večeradla) k nekrvavé oběti, jak ji konávali apoštolé a k společným modlitbám (zvlášt v neděli). Ale k tomu scházeli se ještě také na každý den jednomyslně v chrámě, neboť se nebyli ještě zjevně od Židů odloučili, aby je tak spíše získali pro Krista. Tak byla Židům milosrdenstvím Božím ještě poslední dána lhůta, Bůh shovával jim ještě, ještě jich nezavrhl; chválíce Boha veřejně. A pro svou zbožnost, tichost, pro ctnosti své byli v lásce u všeho lidu, ačkoli nepřátelé Páně proti nim brojili. Že Bůh byl s nimi, že Pán Ježíš skutečně svůj slib, jim daný, splnil („Já s vámi jsem“ . . .), zjevno bylo z toho, že rozmnožoval se počet jejich na každý den.

Apoštolé jsou vzorem: 1. poslušnosti (zůstávají v Jerusalemě a plní vše, co jim Pán uložil), 2. důvěry a oddanosti v Boha, 3. zbožnosti, 4. bratrské lásky a svornosti, 5. horlivosti v službě Boží, 6. statečnosti, 7. nezištné obětavosti.

Duch sv. jest pravý Bůh: 1. neučené, neumělé rybáře osvěcuje za výmluvné apoštoly; udílí jim dar jazyků; z bázlivců činí hrdiny a to náhle, v okamžení; 2. na lid působí, že lituje svého hřichu a ochotně přijímá víru Kristovu (týž lid před nedávnem volal: „Ukřižuj!“). Fariseové a kněží odpírali stále milosti Ducha svatého.

Petr dokazuje božství Páně: 1. jeho vzkříšením, 2. na nebe vstoupením, 3. sesláním Ducha svatého.

Jenom v církvi lze dojíti odpuštění hříchů (čl. víry 10.) a spasení: církev katolická jest samospasitelná.

Proroctví: Joel 2, 28—32. — „Dám Ducha svého do vás a živi budete — a věděti budete, že já Hospodin jsem mluvil i učinil“ (Ezechiel 37, 14). Pán Ježíš sám: „Já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, aby s vámi zůstával na věky, Ducha pravdy. — Tenť vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, cožkoli mluvíti budu vám“ (Jan 14. — čl. 66).

Růženec slavný, 3. tajemství: „Který Ducha svatého seslal.“

Svátky svatodušní.

Poučení. I tobě udělil Pán Ducha svatého již při křtu svatém a kdykoli hodně kteroukoli svátost přijímáš. Važ si milostí, které tobě takto Duch svatý uděluje, účinkuj s nimi, prosívej jej za jeho pomoc, osvícení, posilu. Chodívej pilně do chrámu, poslouvej bedlivě slovo Boží a bývej zbožně při mši svaté přítomen a potom bude i v tobě rozmnožovati se den ode dne milost Boží.

Duch sv. (čl. víry 8.). O církvi (čl. víry 9.). Jak se má dospělý připraviti ke křtu sv.? Co jest sv. biřmování. Svátky svatodušní — Boží hod. Mše svatá. Modlitba. „Přijď království tvé“ (2 prosba modlitby Páně). Katolické missie.

83. Uzdravení chromého od narození. Petr a Jan před nejvyšší radou.

(Skut. ap. 3, 1—26; 4, 1—22.)

Apoštolé a věřící účastnili se dosud obětí a modliteb v chrámě se Židy. Jednoho dne tam šli (o hodině 9. = 3. polední) Petr a Jan (apoštol víry a

lásky), když nastávala právě doba večerní oběti. U dvéří chrámových, u východní brány, „krásné“ zvané, do zevnější předsíně (nad údolím Cedronským), byl žebrák od narození chromý. Takové almužny, jakou poskytovali ostatní žebráku, nemohli mu apoštolé dáti; byliť sami chudi, neměli zlata a stříbra, ale mohli mu dáti přec drahocennější dar, jakého mu nemohl ani nejbohatší člověk na světě uděliti. Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a chod. Vžíváme jméno jeho, věříme, že splní slib nám daný (čl. 81. „Na nemocné ruce skládati budou a uzdraveni budou“) a že skrze nás na modlitbu naši způsobí, abys mohl bez cizí pomoci vstáti a choditi. Žebrák, nikdy před tím nechodiv, neodvážil se ani vstáti a pokoušeti se v chůzi. Proto Petr ujav jej za ruku pravou, pozdvihl jej. Žebrák přesvědčuje se, že má údy rovné, zdravé, a radostí vyskočiv vešel s apoštoly do chrámu, chvále Boha, věřil, že Ježíš Kristus, jehož jméno apoštolé vzývali, na něm zázrak učinil, že jest tento Kristus, jež Židé na potupu „Nazaretským“ jmenovali, pravý Bůh.

Lid v předsíni znal dobře žebráka toho a věděl, že byl od narození bídný chromec; proto naplněn jest úžasem a hrůzou; ulekli se, že jest tak mocné jméno Ježíšovo, kteréhož byli ukřižovali. Báli se, že potrestá je. Běželi za apoštoly, aby jim tito vysvětlili ono zázračné vyléčení. Co se tomu divíte? jako byste nebyli vídali mnoho zázraků Pánem naším vykonaných. My neučinili toho svou mocí, a proto nehleďte na nás s úžasem jako na nějaké divutvorce. Zázrak ten byl učiněn mocí Boží: Bůh, kterémuž se otcové vaši klaněli a jemuž i vy se klaníte, tímto zázrakem oslavil Syna svého, kteréhož vy jste zabili, jeho smrt si přáli. Z nevědomosti připravili jste

o život svatého a spravedlivého; byli jste k zášti proti němu svedeni jenom farisey, kněžími i zákonníky, (jak sám Pán Ježíš pravil: „Nevědí, co činí“) a proto nelekejte se jeho, nezoufejte si. Ale činite pokání, litujte všeho, čím jste nejsvětějšímu a nevinnému Ježíši ukřivdili, obraťte se, z nevěřících staňte se věřícími, z nepřátel přáteli jeho, aby shlazení byli hříchové vaši. Učiní na vás ještě větší zázrak, než nad jakým nyní žasnete: zbaví vás všech hříchů. Skutečně vykonán byl tento zázrak: Uvěřili a pokřtěno jest jich pět tisíc (mužů bez žen). Počet věřících nemnožil se po stech, ale po tisících.

Kněží a strážní chrámu vsadili je do žaláře. Bylť již večer a tu nemohla býti svolána rada k soudu nad apoštoly. Tak počíná již pronásledování apoštolů, jak jim byl Pán předpověděl (čl. 31.). Druhého dne táží se nejvyšší kněží a starší (ve vysoké radě): Jakou mocí, ve kterém jménu jste to učinili? Neboť bylo jisto, že byl chromý od narození jimi uzdraven, ale kterých tajných prostředků užili k tomu? Zdaž se to nestalo způsobem nedovoleným, hříšným (jako i Pánu bylo vytýkáno: Činí divy mocí a jménem Belzebubovým). Veřejně a slavně oznamuje Petr před vysokou radou a veškerým národem, kterého jako za svědka volá: Skrze jméno Pána (Boha, Spasitele) našeho Ježíše Krista, kteréhož jste vykřižovali a jehož Bůh vzkřísil (to jim připomíná, aby i je k pokání pohnul) stojí tento před vámi zdráv, jak se sami přesvědčiti můžete. Bylť uzdravený žebrák dostavil se k soudu jako svědek. Vy jste byli povoláni k tomu, abyste se účastnili zdělání jeho duchovní říše, ale vy jste tak neučinili. Ježíš jest kámen, kterýž zavržen jest od vás stavitelů, vy vůdcové národa vyvoleného zavrhli jste Ježíše,

jako by ani nebyl kamenem hodícím se k zbudování říše duchovní, ano jako by byl na překážku tomu. Vy jste chtěli sami, dle rozumu svého, založiti novou říši; ale to se vám nezdaří. On učiněn jest hlavou úhelní i proti vůli vaší jest základem říše Boží nerozborným. Vy jste jej zavrhli a tak zavrhli jste i spasení své, není v žádném jiném spasení. Jeho jméno jest vám protivným. Avšak není jiného jména pod nebem daného lidem, skrze kteréž bychom měli spaseni býti, proto odložte slepou nenávisť svou ke jménu tomu, ctěte jméno to, věřte v Ježíše Krista a dosáhnete i vy spasení.

Zmužilá a nadšená slova Petrova dotkla se mocně členů vysoké rady. Nikdo z nich nedovedl jich vyvrátiti. Poslali je tedy ven a radili se. Co učiníme s těmi? Upříti nemůžeme, že byl skrze ně učiněn zázrak zjevný, při němž mnoho bylo svědků a nyní víť to již celý Jerusaleým, ti, kdo jej viděli, rozhlásili to všude. Toho zapříti nemůžeme, viděti, jak by byli rádi to upřeli, kdyby to bylo možno; že tedy neštíteli se lži a podvodu. S pohrůžkou přikážeme jim, přísně jim domluvíme a pohrozíme jim nejhoršími tresty, a by s žádným o Ježíšovi ani slova nemluvili. Vysoká rada neviní jich: Hlásáte o Ježíši, že z mrtvých vstal a to není pravda, ale pouze jim poroučí, by neučili více ve jménu Ježíšově, nevyslovovali před lidem jeho jména, nehlásali jeho učení. Ale ani důrazná mluva, ani hrozby nejmocnějších v národě nepolekaly apoštolů; neohroženě, protože Duchem svatým síleni, dí: Ježíš poručil nám kázati o sobě a učení svém, On jest Bůh, a proto sudťe sami vy, vykládači zákona Božího, zdali by to spravedlivé bylo, a bychom vás více poslouchali, nežli Boha? Sami jistě uznáváte, že bychom hřešili. Hřešili bychom, kdybychom nemlu-

vili o tom, co jsme slyšeli (od Něho a od Ducha svatého) a co jsme viděli (smrt, vzkříšení, na nebe vstoupení, seslání Ducha sv. — zázraky Kristovy). Ale soudcové odpírají tvrdošijně milosti Boží, nepřijímají patrné a jisté pravdy, apoštoly hlásané a dokázané. Ještě více pohrozili. Byli by hrozby své vykonali, ale báli se lidu, který ve velikých davech před domem stál a o zázraku onom s úžasem vyprávěl a proto je propustili bez trestu.

Pán Ježíš činil zázraky svou vlastní moci („Já pravím tobě . . .“); apoštolé je činí mocí Kristovou a nikoli ze své moci.

Pán Ježíš jest Bůh. To dokázáno zázrakem ve jménu jeho vykonaným; to hlásá Petr před lidem i vysokou radou, přímo jej nazýváje Bohem.

Petr, hlava církve, koná první zázrak, hájí evangelium před vysokou radou, káže před lidem i ve vysoké radě.

V Ježíši jediném lze spasení dosíci, jeho církev jediná jest samospasitelná. („Já jsem cesta, pravda a život. Žádný nepřichází k Otci, než skrze mne.“ Čl. 66.)

Poslušnost k pozemské vrchnosti — jen ve věcech se zákonem Božím se srovnávajících a nebo jemu alespoň neodporujících.

Petr a Jan jsou nám vzory: 1. pevné víry (věří že na jejich prosbu Pán k obrácení lidu na jeho víru učiní zázrak. „Začkoli prositi budete Otce mého ve jménu mém, dám vám“); 2. pokory (my toho neučinili); 3. zmůžlosti (veřejně, neohroženě vyznávají svou víru a nedávají se zastrašiti hrozbami od ní); 4. horlivosti v službě Páně (horlivě káží).

Poučení. I ty hlas se vždy a veřejně k víře své v Ježíše. Nedej se hrozbami ani škodou jakoukoli odvrátiti od ní, od života dle víry této. Trvej v živém

spojení s Ježíšem a církví jeho, abys dosáhl jednou spasení věčného. Snaž se také, abys i ty jiné ke Kristu vedl, učil je Krista znáti a milovati. Ale když podaří se ti dílo to, nepřipisuj zásluhu toho sobě, ale říkávej: „Ne mně, ale jménu Tvému buď česť a sláva.“

Primát. Vyznání víry (2. příkáz. B.). Modlitba ve jménu Ježíše Krista. Pokora. Horlivost. 4. příkázání Boží (povinnosti k vrchnostem). „Pochválen buď Ježíš Kristus.“ Svátek jména Ježíš. Moc jména toho. Vyznáváme Ježíše dělající kříž.

84. Ananiáš a Safira.

(Skut. ap. 4, 23—27; 5, 1—11.)

Zvolali j e d n o m y s l n ě, neboť byli osvíceni Duchem svatým tak, že všickni stejně smýšleli i myšlenky své stejnými slovy projevovali. Všickni radovali se ze srdnatosti Petrem a Janem projevené a že jejich kázáním i zázrakem tak mnozí byli obráćeni. Prosili vroucné Boha, aby i na dále takto působil skrze služebníky své. Z a t ř á s l o s e m í s t o, d ů m a tak ohlásil Duch svatý svůj příchod k nim a všickni (nejen apoštolé, ale i učenníci a v domě shromáždění křesťané) n a p l n ě n i j s o u z v l á š t n í m d a r e m D u c h a s v a t ě h o, aby neohroženě slovo Boží hlásali a svornost zachovávali a tím osvědčovali, že jsou učenníky Ježíšovými. Mezi všemi vládla nejupřímnější láska: n u z n ě h o n e b y l o mezi nimi, neboť b o h a t š í prodávali dobrovolně majetek svůj a p e n í z e za něj d á v a l i a p o š t o l ů m; a z tohoto jmění chudých dostávali nuzní (staří, nemocní, vdovy a sirotci) dle potřeby, tak že nikdo neměl nedostatku. Byliť kře-

stane jako jedna rodina a otcem té rodiny byl sv. Petr. I nekřesťané divili se bratrské a obětavé lásce mezi křesťany.

A n a n i á š a S a f i r a chtěli zdáti se tak dobročinnými, jako ti, kteří celé jmění své odnesli k nohám apoštolů; nechali si část peněz za prodané pole a část přinesl Ananiáš k apoštolům, tváře se a chlube se, jako by to byly všecky peníze. Petr osvícen Duchem svatým poznal ihned pokrytectví Ananiášovo: Proč jsi dopustil ďáblu, že svedl srdce tvé? proč jsi se dal pýchou a lakotou v moc ďáblovu? Lhal jsi Duchu svatému, chtěl jsi přelhati nás apoštoly, nepováživ, že Duch svatý jest v nás a tvou lež nám oznámí. Mohl jsi sobě nechat pole a když jsi je prodal, mohl jsi naložiti s penězi dle své vůle. Neboť není nikdo nucen, vzdávati se svého majetku. Chtěl jsi lháti Duchu svatému a tenť jest Bůh. A tak vtírala se nepravost i ve společnost křesťanů (ďábel naseł mezi pšenici koukole); aby byli zastrašeni ti, kdo by v nedobrému úmyslu chtěli křesťany se státi a nebo činili zevně skutky dobré, ale ze ctižádosti a pýchy, padl Ananiáš a umřel. M l á d e n c i (k nižším službám církevním určení; později hrobníci = „fossore“) pochovali jej.

S a f i r a přišla později do domu, kde apoštolé dleli, aby přijala od nich chválu za dobročinnost svou. Petr zná její úmysl. Svou otázkou chce ji napomenouti, by nelhala a pravdu pověděla; mohlať poznati z otázky té, že již ví o podvodu jejich. Ale žena ta drze odpovídá: A n o, z a t o l i k prodali jsme pole. C o j s t e s e u m l u v i l i, a b y s t e p o k o u š e l i D u c h a P á n ě, a b y s t e h ř í š n ě z k o u š e l i, j e - l i vševědoucí? Ty jsi rovně tak hříšná, jako tvůj muž a proto zasluhuješ rovného s ním trestu. Všickni poznali v tom soud Boží, věřící i nevěřící a u všech

spůsobilo to spasitelnou bázeň před hříchem a soudem Božím.

V církvi panovala nejen vnější jednota, ale i vnitřní, všickni byli jednoho ducha, jednoho srdce. Láska k Bohu jevila se také láskou k bližnímu. Boháči vzdávají se ochotně svého bohatství ve prospěch nuznějších a všickni považují se za bratry a sestry. Nevyvýšovali se jedni nad druhé a nepohrdali někteří jinými. Bůh dopustil na církev Jerusalemskou onu zkoušku, kterou byli všickni velice zarmouceni, že dva křesťané pýchou, lakotou, lží a pokrytectvím se prohřešili, aby všem dal výstrahu a napomenul jich, by bděli nad sebou a bojovali proti každému pokušení, které by se k nim přiblížilo. Čím více Bůh udílel křesťanům svých milostí a čím skvělejší byl příklad, který tak mnozí mezi nimi jiným dávali: tím přísnějšího trestu zasluhovali ti, kdo přec hřešili.

Poučení. Pomahej rychle a ochotně nuzným v bídě jejich, ale nečinívej tak ze ctižádosti, pro chválu světskou, neboť bys tím mařil záslužnost svého dobrodiní. Také miluj pravdu, boj se lži, přetvářky, pokrytectví. Zvlášť pak mluv pravdu, když budeš mluvit jako k Duchu svatému ve svaté zpovědi. Neboť lež ve svaté zpovědi pověděná přivodí smrt a to nikoli časnou, nýbrž věčnou.

Láska k bližnímu. Jaká má býti. Dobré skutky. Skutky tělesného milosrdenství. Lež, přetvářka (8. přikáz. B.) — Zpověď; jaká má býti, aby byla platnou. — Duch sv. jest pravý Bůh (8. čl. víry).

85. Dvanácte apoštolů v žaláři. Rada Gamalielova.

(Skut. ap. 5, 12—42.)

Skrze ruce apoštolů a zvláště Petra dály se zázraky, a tak zjevoval Bůh sám lidu, že jsou mužové ti od něho posláni, že jejich učení jest božské, že Duch svatý v nich sídlí. Petr, jakožto hlava apoštolů a celé církve byl obdařen největší mocí zázraků. A tak oslavil jej Pán nade všecky ostatní apoštoly. Mnozí vidouce zázraky ty, uvěřili. Mnozí byli uzdraveni, když Petra se jenom dotkli a nebo jeho stín je zastínil, (když při tom v srdci uvěřili v božství toho, jež Petr horlivě kázal). Těmito zázraky, horlivým kázáním, svatým životem apoštolů a křesťanů a působením milosti Boží rozmáhalo se množství mužů i žen, kteří uvěřili. To naplňovalo nepřátele jména Ježíšova hněvem. Aby zabránil, by se církev Kristova více nezmáhala, dal nejvyšší kněz apoštoly do žaláře (že neposlechli zákazu, nemluviti s nikým o Ježíši). V noci byli odtud apoštolé andělem vysvobozeni: Jděte do chrámu, hlásejte slova života (evangelium k věčnému životu vedoucí). To bylo apoštolům jako rozkazem samého Pána Ježíše, andělem jim zvěstovaným.

Vysoká rada se zhrozila, kterak mohli apoštolé uniknouti nepozorovaně ze žaláře strážemi opatřeného. Z daliž jsme vám nepřikázali, a byste v tom jménu (v zlobě své nechtějí ani jméno Ježíš vysloviti) neučili? Naplnili jste všecken Jerusalemlé učení svým. Kázali jste o něm v předsíni chrámové i na ulicích proti zákazu našemu. Petr ve jménu všech, jako hlava, vůdce jejich: Více sluší poslouchati Boha, nežli lidí. Ježíš přikázal nám kázati, On jest Bůh a proto

jeho poslechnouti musíme. A opět dosvědčuje veřejně: Ježíš od vás usmrcený vstal z mrtvých, vstal mocí božskou, a když proti němu jste, jste tím proti Bohu otců našich, jenž patrně dokázal vám, že s ním jest. Povýšil ho, Ježíš na nebe vystoupil a jest kníže, nejvyšší král a Spasitel všech a tedy i národa Israelského; aby Israel pokání činil za to čím se na něm prohřešil a odpuštění hříchů došel, když opravdu pokání činiti bude. Tak vybízí Petr vysokou radu k pokání nad tím, že Krista usmrtili, k tomu, aby věřili v něho jako Boha, Pána a Spasitele svého. P u k a l i h n ě v e m, nedali se poučiti a pohnouti apoštolem, ale zatvrdili se ještě více v nenávisti své proti Ježíši; a vidouce, že hrozby apoštolů neodstraší od kázání evangelia, m y s l i l i j e z a b i t i. Byli by také vykonali úmysl svůj. Ale G a m a l i e l, v z á c n ý u l i d u, ctěn pro stáří, učennost, moudrost a ctnosti své a jeden z nejpřednějších v radě, varuje jich před činem přenáhleným. O d s t u p t e o d t ě c h l i d í, nedejte jich usmrtiti. Neboť čeho byste tím získali? J e s t - l i ž e ť p o u z e z l i d í j e s t d í l o j e j i c h, nebyl-li Ježíš Bohem, ale pouhým člověkem, netřeba vám jich zabíjeti, nebo dílo jejich, učení o něm rozpadneť se samo v době krátké. P a k - l i z B o h a j e s t, nebudete ho moci zrušiti, i kdybyste jeho apoštoly, hlasatele usmrtili, neboť všemohoucí Bůh by si našel jiných prostředků, aby je šířil ve světě. Vyčkejte tedy, až se ukáže, je-li učení to božské a nebo pouze lidské, udrží-li se a nebo zahyne, abyste se nedávali v nebezpečí, kdyby bylo božské, že b y s t e o d p o r o v a l i s a m ě m u B o h u (ovšem marně, bez úspěchu). Moudrý Gamaliel nevěděl, jaké to učení jest, ale neupíral, že by mohlo býti božským. Budoucnost pak ukázala, že bylo učení to opravdu božské, ano nezahynulo, i když pohané a židé a bludaři všelikými zbraněmi duchovními a hmotnými proti

němu bojovali. Přisvědčili mu, že nezabijí apoštolů. Ale proti hlasu Gamalielovu dali je zmrskat, neboť nemohli se zdržeti, aby se na nich nějak nevymstili. (Dle žid. zákona nesmělo nikomu při bičování dáno víc než 40 ran; proto užívalo se k bolestnému tomu trestu dutek o třech řemíncích a těmi bylo odsouzenému dáno 13 ran = 39). Po tomto trestu opakují svůj zákaz a propouštějí je, domnívajíce se, že nyní již se neodváží kázati o Ježíši. Ale apoštolé radují se, že mohli trpěti bolest a pohanění pro Ježíše, osvědčiti mu takto lásku svou a ukázati, že jsou mu podobnými i v utrpení. I na dále konali rozkaz Boží i proti lidským zákazům: Každý den učili ve chrámě i po domech, v chrámě veřejně; a po domech ty, kdo se ještě báli kněží, jejich kázání veřejně poslouchati. Radostné poselství = evangelium, zpráva o vykoupení, spasení lidském Ježíšem vykonaném.

Petr hlava církve: 1. koná nejvíce zázraků, 2. mluví za ostatní před nejvyšším soudem, ano i ten jej považuje za zástupce všech apoštolů.

Církev, jakožto dílo Ježíšovo, Duchem svatým řízena jest svobodna, nepodlehá moci světské, státní ve své činnosti. Božský původ její dokázán tím, že nemohla a nemůže býti zničena („brány pekelné neodolají proti ní“).

Trpěti pro víru, pro Krista, jest velikou zásluhou a proto naplňuje to křesťana posvátnou hrdoostí a radostí. Mučenníci šli k mukám a na smrt, jako k nějaké radostné slavnosti.

Povinnost, Bohem nám uložená, má konati se svědomitě, vytrvale, zmužile, i kdyby lidé proti tomu byli a nám v tom bránili, nás pro to pronásledovali.

Gamaliel stal se nevědomky prorokem zvěstujícím, že křesťanství, které nezhybnulo ani v nejhroznějších bouřích, jest božské.

P o u č e n í. Pozoruj osudy církve křesťanské. Její nejsvětější zakladatel umírá na kříži; první její hlasatelé trpí pronásledování, žaláře a muka; každé století působí nové a nové bouře proti ní a ona přes to vše stále trvá, roste a mohutní; a to všecko ti dokazuje nevyvratně, že jest Bůh s ní, že ji Duch svatý chrání, že její nauka jest pravdou, že její zákon k věčnému životu vede. A proto zůstávej jí věren tak, jako jí věrnými zůstávali apoštolé a křesťané Jerusalemsští.

Blahoslavení lkající a plačící — kteří lačnější a žíznější po spravedlnosti — kteří protivenství trpí pro spravedlnost — jako apoštolé. (8 blahoslavenství). Církev, vlastnosti její; jest na všechny časy. — Vyznání víry. — Statečnost (základní ctnosti). Horlivost (hlavní ctnosti). — Poznané křesťanské pravdě odpírati (hříchy proti Duchu svatému). Bůh působí zázraky při ostatcích svatých na jejich přímluvu.

86. Vyvolení jahnů. Štěpán, první mučenník (a si 35. p o K r i s t u).

(Skut. ap. 6, a 7.)

Některé vdovy byly zanedbány při rozdělování almužny (z peněz apoštolům přinešených; zvlášť reptali domácí křesťané proti cizím — z cizích Židů ke křesťanství obráceným — že méně dostávali). To nestalo se ovšem zúmýslně. Apoštolé nemohli nyní při velikém počtu věřících konati všecko, co napřed konávali: Kázati křesťanům, poučovati nekřesťanů, přisluhovati všem svátostmi, konati oběť nového zákona, spravovati věřící a spolu

také míti péči o chudé. A proto svolali učenníky, spolupracovníky své a oznámili jim: Neslušíš se, abychom my, opouštějíce hlásání slova Božího, pečovali o rozdělování almužny, opomíjeli důležitější povinnosti pro méně důležitou. Bratří, účastníci naši apoštolské práce, (jest to spolu svědectvím učenníkům od jejich představených jim dané, že plnili dobře svůj úkol), vyberte ze sebe sedm (svaté číslo, značící svatý úřad) mužů dobré pověsti, ctěných od lidu a jeho důvěry požívajících, a plných Ducha svatého, kteří dokázali svým životem, svou činností, že Duch sv., jeho milost v nich přebývá. Ty pak ustanovíme nad tou prací, těm udělíme část své apoštolské moci (svěcení na jahny jest svěcení svátostné). Tito jahnové měli býti plni Ducha sv., neboť jim svěřili apoštolé nejen péči o tělesné blaho křesťanů, ale i o jejich blaho duchovní: kázaliť také a křtili a navštěvovali nemocné, uvězněné, přinášejíce jim útěchu slova Božího a nejvyšší svátost oltářní (nikoli však pomazání nemocných). Sbor učenníků schválil, k čemu apoštolé takto podnět dali, byvše k tomu vybídnutí od Ducha svatého a jistě již dříve od samého Pána Ježíše. Vyvolili Štěpána, plného víry a pro víru ku všemu odhodlaného a Ducha svatého, osvíceného a nadšeného Duchem svatým, Filipa, Prochora, Nikanora, Timona, Parmenase a Mikoláše. Apoštolé modlili se nad nimi a vzkládali na ně ruce, udělili jim takto jahenské posvěcení (udělili jim takto ve svátostném tom posvěcení část moci kněžské) a ustanovili je za pomocníky své a učenníků ve svatém úřadě svém; tím posvěcením přijali jahnové i duchovní moc i milost Boží k řádnému jí zastávání.

Štěpán první z jahnů volbou i milostí v jeho činnosti se jevící i silou ducha, vůle i slova svého, činil divy a zázraky, jako apoštolé, a to zvlášt

takové, že na jeho slova i zatvrzelí hříšníci a nevěrci se obraceli ke Kristu. Povstali učenci z rozličných škol vysokých (proslavených synagog z Jerusaléma, z Cyréne, Alexandrie, Cilicie, t. j. Tarsu a odjinud) a hádali se s ním, vyvraceli na základě Písma jeho nauku, ale nemohli oddolat jeho moudrosti, jeho výmluvnosti přirozené a jeho rozsáhlým vědomostem a Duchu, neboť byl nad to i Duchem svatým osvícen, že dovedl nevyvratně hájiti učení Kristovo. Učenci židovští, tak domýšliví na nepřekonatelnou moudrość svou a k tomu v tak velkém počtu proti jedinému Štěpánu, tímto za hanbeni před lidem, který byli svolali za svědka svého vítězství k oné náboženské hádce, rozlítili se, že byli odhodláni ke každému skutku proti němu. Zbouřili lid, vylíčili lidu Štěpána jako protivníka Písma, zákona Božího, a když se sběhli na jejich pokřik ještě větší zástupové, chytili jej, chopili se jeho, ačkoli se nebránil a nemilosrdně jej vlekli před nejvyšší radu. Utíkají se ke lži a křivému svědectví. Člověk tento nepřestává mluvit slovy rouhavých proti svatému městu (že prý bude zbořeno) i proti zákonu (an učí, že jest vyšší ještě zákon, než Mojžíšův). Všichni upřeli hnevě oči na něho, aby jej tak polekali a pomátli. Ale Štěpán nelekl se u vědomí své nevinny a Duchem sv. posílen: tvář jeho skvěla se nevinností a zmužilostí jako andělova. Takto svědčil sám Bůh, proměniv tvář jeho, pro něho proti křivým svědkům. Počal v ý s l e c h, čemu učil. Štěpán odpovídá nejvyššímu knězi jasně a zmužile. Z dějin národa israelského dokazuje, jak se Bůh otcovsky o lid staral od časů Abrahamových po všecka staletí, ale kterak nevděčný lid se mu protivil, reptal proti němu, opouštěl ho, modloslužbě se oddával. Ale nejvíce a nejhříšněji protivili jste se

jemu vy tvrdošijní a neobřezaných srdcí, kteří nechcete slyšeti jeho a v srdce svá přijmouti jeho milost a pravdu. Vy se protivíte Duchu svatému, který vás vybízí k víře v Ježíše, jako otcové vaši, kteří se protivovali prorokům, skrze něž Duch sv. mluvil. Oni zabíjeli tyto předzvěstovatele Spasitelovy, vy pak jste jej samého zradili (vydali pohanům) a zabili.

Nastal veliký hluk; Štěpána obklopovali rozvášnění jeho nepřátelé. On však stál uprostřed nich bez bázně, pln Ducha svatého, nadšen, posílen jeho milostí, pohleděv do nebe: Vidím nebesa otevřená, spatřuji již nyní, okem smrtelným, slávu nebeskou a Syna člověka na pravici Boží a Ježíše v jeho nejvyšší velebnosti a moci. Zkřikše hlasem, aby nebylo slyšeti, co by ještě mluvil, zcпали uši své, aby jeho slova nemohla pronikati do jejich srdcí. Násilně brání se a zpěčují se Boží milosti. Jednomyslně, všickni v stejné zuřivosti oborili se na něho a bez soudního nálezu, nedokončivše výslechu, vyvrhli jej z města za bránu (Štěpánovu, na východě vedoucí k hoře Olivetské). Katané (svědkové proti němu svědčící musili po zákoně první kameny házeti na něho) složili roucha svá u nohou mládence Šavla (z Tarsu v Cilicii rodilého ze vznešené rodiny židovské, pokolení Benjaminova, horlivého stoupence fariseů, bývalého žáka Gamalielova, tehdáž mladého muže asi 30tiletého, který již přítomností svou onen čin schvaloval).

Když kamenovali jej, modlil se: Pane Ježíši, přijmi ducha mého a tak umíraje, vyznává ještě víru v jeho božství. Nemoha pak více státi, klekl na kolena a napjav ještě všechny síly své, zvolal: Pane, nepokládej jim toho za hřích, ale jenom za přenáhlený skutek, odpusť jim.

V životě svém byl Štěpán podoben svému Spasiteli, ale zvlášť ve smrti se mu podobá, (kterou trpí za městem, že jako On jest vinen z rouhání), svou modlitbou, svou trpělivostí a oddaností, svou láskou k nepřátelům. Usnul v Pánu, zemřel v milosti Boží a procitl k věčnému životu v nebi.

Štěpán — prvomučenník — vůdce slavného sboru svatých bojovníků Kristových, vedoucí je k vítězství a slávě. Křesťané pochovali (a s nimi prý byl Gamaliel) jeho tělo. (Na tom místě býval chrám, zrušený muhamedány. Ostatky jeho jsou v Cařihradě, v Římě, část jeho lebky v chrámě sv. Štěpána ve Vídni).

Štěpán dosvědčuje, že Ježíš jest Bůh, Spasitel, sedící na pravici Boží, proroky předpovídaný, a své svědectví pečetí svou smrtí. — Péče křesťanů zvlášť o vdovy.

Štěpán vzor: 1. pevné a živé víry, 2. lásky k Bohu, 3. lásky k lidem (chudým — i nepřátelům, pečuje o duchovní i tělesné blaho jejich), 4. horlivosti v úřadě svém, 5. moudrosti, 6. trpělivosti 7. rekovně statečnosti. — Jeho modlitba nebyla oslyšena (spůsobilať obrácení Šavlovo). Svátek sv. Štěpána — 26. prosince.

Poučení. V utrpení a strastech zvedej i ty zraky své k nebesům pln pokory, víry a oddanosti; vzývej za přímluvu královnu mučenníků a svaté mučenníky ostatní a jistě uvidíš i v strastech největších nebe otevřené. Bůh bude síliti tě v největších úzkostech a povede tě cestou utrpení k věčné slávě.

Svěcení na jahna. 3 vyšší svěcení. Sedmero darů Ducha sv. — Křivé svědectví. Vražda (5. přík. B.). Cizí hříchy (Šavel). — Modlitba — ovoce její.

87. Svaté biřmování. Komorník královny mouřenínské.

(Sk. ap. 8.)

Židé obořili se na církev Jerusalémskou a usilovali ji zničiti. Zvlášť pronásledoval křesťany Šavel; vnikal nejen do jejich shromáždění, ale maje k tomu plnou moc od vysoké rady, i do domů soukromých a jímá muž e i ženy, o nichž se byl dozvěděl, že křesťany jsou a vodil je do žaláře (jako rušitele zákona a pokoje). Proto rozprchli se mnozí učenníci a křesťané po Judsku a Samarsku. Tím chtěli nepřátelé Páně uškoditi církvi Kristově, ale mimoděk jí velice prospěli, neboť právě tím rozšířila se známost o víře Kristově i v těchto krajinách: učenníci všude hlásali evangelium. Jenom apoštolé zůstali v Jerusalémě, na místě nebezpečí, kde bylo jejich přítomnosti nejvíce třeba a řídili odtud církev utěšeně se šířící po zemi židovské. Z jahnů nezůstal nikdo v Jerusalémě, protože proti nim, jakožto druhům Štěpánovým, byl hněv Židů zvláště obrácen.

Filip kázal v Samaří a osvědčoval božskou pravdu svého kázání mnohými zázraky. Mnozí uvěřili v Ježíše a dali se pokřtíti (ve jménu Ježíše, t. j. křtem Ježíšovým). Filip dal o tom apoštolům v Jerusalémě zprávu. Sbor apoštolský poslal k nim Petra a Jana, prvního z apoštolů důstojenstvím a úřadem a toho, kterého Pán nejvíce miloval. Neboť po stiletí byli Samaritáné odděleni od národa vyvoleného a nyní mají býti sloučeni s pravým národem vyvoleným (s křesťany), s mateřskou církví v Jerusalémě v jednotu. A proto stvrzují tu jednotu nejpřednější apoštolé. Obrácení Samaritánů bylo také přípravou k obrácení pohanů. Vzkládali na ně ruce a oni

přijali Ducha svatého. Udělovali jim svaté biřmování, kterého jim jahen uděliti nemohl. Ačkoli není v Písmě napsáno, že apoštolé biřmovali již dříve, přec to jisto, že udělovali i jiným pokřtěným tuto svátost. Tu se děje o ní zmínka, protože musili apoštolé po prvé mimo Jerusaleém ji udělovati pokřtěným od neapoštola.

Petr a Jan kázali ještě kolkolem, křtili, biřmovali. Filip pak vyslán jest andělem ke Gáze (Gáza jindy hlavní město země filistinské, asi hodinu od moře). Nejvyšší komorník (říšský úředník) královny Ethiopské (Kandáce byl název pro každou královnu ethiopskou — jižně Egypta), byl v Jerusaleémě a klaněl se tam Bohu, byl tedy židovským proselytou, ctitelem jediného Boha. Cestou četl Isaiáše proroka, (53, — o utrpení P. J.). Puzen Duchem svatým, aby se k cizinci tomu přidružil, šel Filip za vozem a slyšel jak čte komorník na hlas: Jako ovce k zabití... Filip nabízí se jemu, že mu vyloží toto místo prorocké; komorník, jsa velice žádostiv poučení a pravdy, vyzval jej radostně, aby si k němu do vozu sedl a jemu to místo vyložil. Jahen, osvícen Duchem svatým, vyložil mu, na koho se ona slova vztahují a potom poučoval jej o Ježíši, jeho nauce i zákoně: zvěstoval mu radostné poselství o Ježíši. Komorník poznal takto základní, hlavní články víry křesťanské, uvěřil v ně. I zatoužil státi se křesťanem: Tuť voda! co překáží, abych nebyl pokřtěn? Výslovně vyznává ještě víru svou: Věřím, že Ježíš Kristus jest Syn Boží. Filip pokřtil komorníka (ponořením do vody). Duch svatý odvedl náhle Filipa na místo vzdálené, a tím byl komorník utvrzen ve víře v pravdu toho, co od něho slyšel a děkoval Bohu, že mu tak zázračně poslal učitele pravdy a sprostředkovatele milosti.

Pln radostí nad milostmi přijatými, vracel se do své vlasti. Dle ethiopského podání jmenoval se Judich a hlásal potom evangelium ve své vlasti.

Když apoštolé biřmovali, jisto, že to Pán Ježíš přikázal. Vzkládání rukou na lidi, které by od Něho ustanoveno nebylo, nemohlo by Ducha svatého udíleti.

P í s m o s v., aby mu bylo možno správně rozuměti, potřebuje výkladu církevního.

Komorník: 1. prosí za křest sám, 2. jest ve víře vyučen a věří, 3. jistě lituje svých hříchů, 4. slibuje zůstávati na vždy pravým křesťanem (Věřím . . .).

Rozdíl mezi biskupy, kněžími a jahny.

P o u č e n í. Snaž se také, abys vždy lépe znal víru svou. Nebo čím dokonaleji ji budeš znáti, tím více budeš ji milovati. Poslouchej tedy horlivě slovo Boží, čítej zbožně a pozorně v knihách církví pro poučení křesťanů schválených. Pamatuj na slib, který jsi dal Bohu již při křtu svatém a potom ve svatém biřmování a tento slib věrnosti Bohu častěji obnovuj.

Křest svatý. Kdo přísluhují křtem? Jak se má dospělý připraviti ke křtu svatému? Biřmování. — Písmo sv. a ústné podání. Kdo jest jediným vykladatelem písma sv.? Které bible mohou užívati katoličtí křesťané.

88. Šavlovo na víru obrácení (37. r. p. Kr.).

(Skut. ap. 9, 1—30; 22, 4—21; 26, 9—23. Gal. 1, 13—23. 1. Kor. 9, 1; 15, 8. 2. Kor. 11, 32.)

Š a v e l pronásledoval křesťany již po dvě léta; čím více šířila se víra v Krista, tím více zuřil proti vyznavačům jejím. Nestačilo mu však pronásledovati křesťany pouze v zemi židovské, ale dozvěděl se, že

i za hranicemi jejími již mnozí bývalí Židé křesťany se stali, vyžádal si od nejvyššího kněze písemného plnomocenství do Damašku, aby tam směl jménem vysoké rady židovské, které i Židé v Damašku byli podřízeni, zjímáti křesťany, jako odpadlíky od židovství a přivésti je do Jerusalema před soud nejvyšší rady. Zajisté se dozvěděl, že mnozí byli uprchli před ním do Damašku. Damašek byl asi sedm dní od Jerusalema vzdálen, v krajině úrodné a rozkošné. (Nyní má na 200.000 obyvatelů, mezi nimi jest na 28.000 křesťanů. Katolíci mají tam tři kláštery s chrámy). Šavla provázelo více ozbrojených mužů (strážce chrámové).

Již se přibližoval k Damašku (asi 10 minut před jižní branou městskou „Pavlovou“ jest křesťanský hřbitov a nedaleko odtud jest místo zázračného obrácení Šavlova, kde jsou zříceniny křesťanského chrámu). Najednou obklíčilo jej světlo s nebe, jasnější nežli nejjasnější světlo pozemské; byloť právě o polednách. S tímto světlem přichází světlo milosti Boží do jeho duše, dosud tmou obklíčené. Oslepen a jako bleskem poražen, klesá s koně k zemi. Šavle, Šavle, proč se mi protivíš? Šavel poznává, že to není lidský hlas, ani že nevolá to pouze anděl nějaký, nebo hlas ten proniká do jeho duše, zní tak mocně, velebně a spolu tak mile a vlídně. Kdo jsi, Pane? tuší, že mluví k němu Pán nebes a proto chce nabyti jistoty. Já jsem Ježíš, jsemuž ty se protivíš, tím, že pronásleduješ učenníky a vyznavače mé. („Kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá.“) Šavel se třese v bázni a uctivosti před velebností božskou a žasne nad tím, že žije onen Ježíš, o kterém se domníval, že jest mrtev. Neodpírá více milosti Boží, poznává a věří, že jest Ježíš všemohoucím Pánem: Pane, co chceš, a bych činil, učiním všecko bez rozpaků, cokoli

mi přikážeš. Vší silou své ohnivé duše, s kterou před tím Ježíše pronásledoval, chce mu nyní sloužiti. Pán však nepřijímá ještě nabídnuté služby náhle, zázračně obráceného Šavla, ale podrobuje jej ještě zkoušce, aby osvědčil skutkem, že opravdu jest jiným, než býval. Jdi do města a tam bude tobě povědíno —. Šavel věří nebeskému hlasu, neptá se kde a od koho mu v Damašku bude pověděno, co Ježíš mu ukládá. Oslepl na oči tělesné, ale v duši jeho začínalo se rozbřeskovati světlo pravého poznání. Průvodci, kteří onen hlas slyšeli, ale nerozuměli jemu a ničeho nespatri, u vedli jej do Damašku k jistému Judovi. Cestou mlčel Šavel, přemýšleje o svém minulém životě, na jak bludné cestě se nalézal, pronásleduje nebes Pána. Tři dny byl v domě slepý, v tiché samotě, nejedl a nepil, čině tak tuhé pokání za hříchy své a necítě ani chuti k jídlu a pití, modlil se ustavičně, prosil Boha, Ježíše za smilování. Jako žák Gamalielův znal dokonale Písmo, přemítal o proročích a tu pořád poznával jasněji, že jest Ježíš proroky předpověděný Messiáš. Postem a modlitbou připravuje se, aby mohl býti přijat do církve.

Ananiáš, jeden z 72 učenníků Páně, žil v Damašku, byv tam jistě od apoštolů ustanoven za správce nově tam vzniklé církve křesťanské. Tomu zjevuje se Pán a posílá jej do přímé ulice (nyní „dlouhá ulice“, která se táhne od západu k východu, kde se dosud ukazuje dům Judův s hrobní kaplí, kde dle podání byl Ananiáš, mučenník, pochován). Ananiáš znal řádění Šavlovo a když nebyl více v Jerusalemě, slyšel, co činil zlého svatým Páně v Jerusalemě, jak tam křesťanům činil křivdy a protivenství. Již bylo i v Damašku známo, že přišel, aby zjímal všechny křesťany. Protože Šavel přišel tiše do Damašku a nikde se ne-

ukazoval, nevědělo se tam obecně, že již přišel. Ananiáš dozvídá se to k úžasu svému po prvé od Pána; Pán zjevuje Ananiášovi změnu se Šavlem učiněnou: A j, modlí se ke mně; a když otálí přec ještě, jíti k němu, velí: Jdi jen, neboť on jest mi nádobou vyvolenou, v které bude mnoho milosti mé; jej jsem si vyvolil za apoštola, a by zvěstoval jméno mé (kterému před tím klnul) před pohany, i králi i syny israelským i, mezi rozmanitými národy („apoštol národů“). Ukáži jemu, jak mnoho musí pro jméno mé trpěti, obrátí se tak dokonale ke mně, že bude radostně pro mne trpěti i největší strasti a protivenství. Tím osvědčí se jako pravý učenník Páně. Pavel trpěl skutečně neskonale pro to jemu drahé jméno (jež ve svých listech jmenuje 290krát; o němž píše: „Aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo nebeských, zemských i pekelných a každý jazyk vyznával, že Pán Ježíš jest v slávě Boha Otce. Filip 2, 10—11. Jeho moc byl pocítil sám na sobě).

Ananiáš vložil ruce na Šavla (čili Pavla, jak se obyčejně hned po svém obrácení jmenuje, ačkoli jméno to až později přijal), přináší mu tak požehnání od samého Ježíše. Milý bratře, nejsi již nepřítelem naším, ale patříš do křesťanské rodiny naší. Pán Ježíš poslal mne k tobě, abys zase prohlédl tělesně, zázrakem tím se úplně dotvrdil ve víře v něho a tak viděl i duchovně a naplněn byl Duchem svatým, přijal milost Boží v míře přehojné. Spadly jako šupiny s jeho očí, a s jeho duše rouška, zakrývající mu pravdu. Viděl očima tělesnými zrakem duchovním. Pán jej vyučil nadpřirozeně sám, povolav jej bezprostředně za svého apoštola a proto ho nepoučoval více Ananiáš a jenom jej ihned pokřtil.

Kázal hned ve škole, ale nikoli proti Kristu, nýbrž k velikému úžasu Židů zvěstoval, že Ježíš jest Syn Boží. Proto chtěli jej Židé usmrtiti; aby nemohl uprchnouti jim, dávali hlídati brány městské dnem i nocí, ale Pavel byl zachráněn od křesťanů, kteří jej jedné noci pustili oknem v hradbě městské v koši na provazu přivázaném.

Obrácení sv. Pavla: 15. ledna.

Ježíš Kristus jest Bůh: 1. jeví se v nebeské slávě a zázračné moci (oslepuje — vrací zrak — proměňuje duši t. j. smýšlení Šavlovo — jest všemohoucí); 2. Pavel jej nazývá Pánem, Synem Božím; 3. předpovídá Ananiáši, který jej také Pánem nazývá, obrácení Šavlovo a jeho budoucí působení mezi národy (vševědoucí).

Milosrdenství Boží k hříšníkovi. Šavel působil s milostí Boží („milost Boží na mně marna nebyla“). Přímluva svatých u Boha jest mocna (sv. Štěpána za Šavla). Kdo pronásleduje křesťany, zvláště brání biskupům a kněžím v konání jejich posvátného úřadu, pronásleduje Krista samého. — Křesťané jmenovali se tehdáž svatými (skut. ap. 9, 32. Řím 1, 7; 15, 25. 1 Kor. 1, 2.; 16, 1. Efes. 1, 15; 4, 12), bratřimi. — Dobré skutky pomáhají i hříšníkům, dobývají jim milosti, aby mohli pokání činiti (jako modlitba a půst Šavlův).

Poučení. I ty jsi se protivil někdy Spasiteli svému svými hříchy. I tebe volá, i tobě dává světlo milosti své, i tebe posílá k učenníku svému, ku knězi, abys upřímnou zpovědí, pravým pokáním stal se vyvolenou jeho nádobou.

Milost Boží (čl. víry 9.). Modlitba, půst, almužna. Nemáme zavrhovati hříšníků, ale modliti se za ně, poučovati jich.

89. Cesta knížete apoštolů Petra. Eneáš a Tabitha (39 po Kristu).

(Skut. ap. 9, 31—43).

Když Šavel, jeden z největších pronásledovatelů církve, se obrátil, měla církev v nějaký čas pokoj. I rošířila se velice po městech země židovské. Petr, jakožto hlava církve, užil toho pokoje, aby se přesvědčil o pokrocích víry křesťanské po veškeré Palestýně a utvrzoval je u víře, neboť slova prvního apoštola působila na všechny zvlášť blahodárně.

Lidda, asi 10 hodin severozápadně Jerusaléma (odtud byl sv. Jiří, který byl za císaře Diokleciána umučen v Nikomedii; až dosud jest v městě zřícenina velkolepého chrámu sv. Jiří). Tu uzdravil Petr zázračně k smrti nemocného Eneáše, který již mnoho let byl ležel na loži. Eneáš byl zajisté již křesťanem. Všickni v Liddě i v okolí stali se na to křesťany.

Joppe, asi 5 hodin západně Liddy, město přímořské. (Nyní Jaffa; asi 15.000 obyvatelů. Jindy tu bývalo sídlo biskupské; nyní jest tam františkánský klášter s kostelem). Učennice Tabitha (čili Dorkas = Gazella), Bohu zasvěcená panna. Byla bohatá, ale bohatství svého užívala v duchu křesťanském (dle rady Páně; viz čl. 54.); byla velmi dobročinná. Učenníci, kteří v Joppe byli kázali, poslali do Liddy pro Petra, neboť celé město oplakávalo veliké dobroditelky chudých a nešťastných; očekávali, že Bůh na přímluvu prvního apoštola vrátí život zemřelé, která tak velice křesťanům prospívala. Všecky vdovy, křesťanské i nekřesťanské, obstoupily Petra, když přistoupil k její mrtvole a velebily její dobročinnost, hořce plačíce pro ni a ukazující šaty, kteréž jim Tabitha udělala; bylať zbožná

a spolu neunavně pracovitá. („Modli se a pracuj.“) Láska a vděčnost, nářek a pláč jejich pohnul Petrem, byl tím mocně dojat. Poklek, modlil se vroucně k Pánu Ježíši. A byv v modlitbě své poučen, že jest vyslyšena, řekl: *T a b i t h o v s t a ň*, jak mu Pán sám říci přikázal. *O n a v s t a l a*. Zázrak ten působil mocně na ty, kdo dosud nechtěli uvěřiti v Ježíše a potom *m n o z í u v ě ř i l i*. Tak byla apoštolská cesta velmi požehnána. Petr zůstal delší čas v Joppe, aby v tomto přímořském městě, kde mnoho cizinců bývalo, utvrdil a upevnil ve víře všecky, kdož ji byli přijali.

Zázraky Petrem vykonané byly důkazem jeho vyššího poslání a že víra křesťanská jest božská.

Petr jeví se opět jako hlava církve, který prohlíží dílo, od jiných vykonané, aby je opravoval, dokonával; slovy i příkladem rozněcuje k horlivosti hlasatele slova Božího a křesťany k věrnosti a statečnosti, aby je takto připravil k novým bojům a strastem, které jim opět brzy nastanou.

Dobročinnost, milosrdenství k chudým a opuštěným. „Cožkoli jste učinili jednomu z bratří mých nejmenších, mně jste učinili“ (čl. 63.). „Náboženství čisté a neposkvrněné u Boha a Otce toto jest: Navštěvovati sirotky a vdovy v souženích jejich a neposkvrněného sebe ostříhati od tohoto světa“ (Jak. 1, 27.). Toť jest hlavním znakem pravého křesťana.

Poučení. „Modli se a pracuj.“ I práce, kterou ochotně a bez reptání konáš, počínaje a konče ji s Bohem a jemu ji posvěcuje, jest modlitbou. I práci oslavuj Boha. Práce poskytne ti také prostředků, abys mohl dobrodiní prokazovati bližním, a takto dávati na jevo svou lásku k Bohu, který bližního milovati káže.

Horlivost v službě Boží (Petr). Dobročinnost — štědrota (hlavní ctnosti). Vděčnost. Skutky tělesného i duchovního milosrdenství.

90. Obrácení pohana Kornelia. Křesťanská obec v Antiochii (asi 40 po Kristu).

(Skut. ap. 10, 1—48; 11, 1—18.)

Cesarea (Palestinská, na rozdíl Cesaree Filipovy, čl. 36) založena od Herodesa I. ke cti Caesara Augusta, později sídlo římských vladařů. (Za doby křesťanské bývalo tu sídlo biskupské a později arcibiskupské — po zboření Jerusalema — pro celou Palestýnu). Od Joppe byla Cesarea na sever asi 12 hodin vzdálena. Kornelius, setník jedné kohorty (600 mužů). Byl sice ještě pohan; ale znal již pravého Boha a žil dle jeho zákona: nábožně, bohabojně, i se vším domem svým, i s rodinou a služebníky svými. Byl také dobročinný a modlil se k Bohu bez ustání, aby mu dal poznati pravdu. Jako mnozí šlechetnější pohané toužil i on po dárci pravdy a učiteli ctnosti, jsa přesvědčen, že nemůže jím býti obyčejný člověk. (Tak i Sokrates, Plato toužili po takovém božském poslanci). Bůh vyslyšel jeho modlitbu. Anděl zjevuje se mu viditelně. Modlitby tvé a almužny dobyly ti u Boha té milosti, abys poznal pravdu, po které toužíš. Bůh nepovolává Kornelia bezprostředně sám do církve své, ale skrze apoštola. K tomu, aby prvního pohana do církve přijal, jest ustanoven Petr, hlava církve. Tři nábožní mužové spěchají do Joppe (dva domácí služebníci a jeden vojín; všickni téhož přesvědčení, jako jejich pán).

Petr přebýval v domě koželuha Šimona u mořského břehu. Tam dlel na modlitbách samoten od rána do poledne na ploché střeše. Již bylo připraveno od domácích jídlo pro něho a již měl sestoupiti k obědu, tu připadlo naň vytržením yslí, jeho mysl byla jako povýšena k nebesům a

bylo mu, jako by již ani nedlel na zemi. Neviditelné ruce snášejí s nebe prostěradlo s rozličnými zvířaty, zákonem židovským za nečistá prohlášenými. Vstaň (klečelť), bí a jez. Petr domnívá se, že jej Pán jenom zkouší, zdali zachovává židovské předpisy o pokrmech. Odstup to ode mne, jako jsem ve svém životě vždycky zachovával předpisy zákonné, tak chci činiti i budoucně. Domnívalť se ještě, že předpisy ty platí i na dále, že i obřadní zákon židovský trvá právě tak, jako zákon mravný. Co Bůh očistil, ty neprav býti nečistým. Aby Bůh Židům na mysl uvedl protivu mezi dobrem a zlem, čistou a nečistou duší, rozkázal, aby některá zvířata jako čistá směla býti obětována a požívána a jiná, aby byla jako nečistá a nebrala se ani k obětem ani k pokrmům. Nyní když bylo již člověčenstvo vykoupeno a všem přístupným učiněno věčné spasení, ruší Bůh onen rozdíl mezi čistými a nečistými zvířaty, snímá i s přírody kletbu, která na ni přišla hříchem prvních lidí. S člověkem vykoupena i příroda. Tuto důležitou pravdu ohlašuje nebeský hlas t ř i k r á t e, na svědectví, že nejsvětější Trojice sňala s přírody kletbu tisíce let ji tíživší.

Petr poznával také tento smysl nebeského vidění, ale Duch Boží uvádí jej i v druhý, ještě vyšší, smysl jeho. Jdi s muži, kteří tě hledají, nic nepochybuje, zdali činiš správně, že s nimi jdeš, nebo Já jsem je poslal, nepřicházejíť ze své vůle, ale Duchem Božím sem byli k tobě uvedeni. Druhého dne na úsvitě vyšel s nimi a některými učenníky, předvídaje, že by tam sám k apoštolskému dílu, které jej tam čeká, nestačil; a také proto, aby tam hned některé nechal, až bude jemu samému jinam putovati. Kornelius vyprávěl mu, jak se mu anděl zjevil, i poznal nyní i vyšší smysl onoho vidění: Pán Ježíš mu jím zjevil, že přestává

rozdíl mezi Židy a pohaný, že tito nemají býti více považováni za nečisté a že mohou stávan se údy církve svaté a není třeba, aby před tím dávali se přijímati do náboženské společnosti židovské. Petr není více oddán předsudkům židovským, neštítí se pohanů a nemá k nim nenávistí: s radostí hlásal jim učení Ježíšovo, radoval se, jak veliké pole nyní bude míti svaté evangelium. Sestoupil Duch svatý na pohaný, ještě dříve než přijali posvěcující milost Boží, přijali tu milost, že mluví jazyky cizími a v nich velebí Boha, aby tak zjevno bylo všem, že pohané jsou právě tak povoláni do církve, jako Židé. Petr věděl sice již dříve, že i pohanům se má hlásati evangelium (— „do celého světa“ — „všecky národy“ —), ale nevěděl před tím, kdy to bude a zdali nebudou musiti prvé se státi Židy. Ale oním viděním a nyní zázrakem na nich učiněným, poznává, že ihned a bezprostředně mají býti přijati do církve. Rozhoduje, aby byli pokřtěni, ani byli již Duchem svatým povoláni do církve. Rozkázal učenníkům, kteří s ním z Joppe byli přišli, pokřtiti je.

Petr, hlava církve, přijal první pohaný do církve; a potom bylo i na jiných místech pohanům zvěstováno evangelium. Zvlášť v Antiochii, kde působil Barnabáš a Pavel. Tam se rozmnožil velice počet vyznavačů Kristových; pohané pokřikovali po nich posměšně „Christianoi“ = křesťané; oni pak přijali toto jméno za název čestný a jméno to „křesťan“ potom zobecnělo, připomínajíc věřícím Krista Pána.

Prvenství (primát) Petrovo. Jako hlava církve rozhoduje, aby pohané byli přijati bezprostředně do církve a přikazuje, aby byli pokřtěni. Učenníci jeho poslouchají ho, ačkoli toho ještě pochopiti nedovedou.

Člověk může dosíci milosti k svému spasení jenom prostřednictvím církve (skrže její úřad učitelský, kněžský a královský); tak jsou skrže tento úřad k spasení uvedeni Šavel, Kornelius i ostatní pohané.

Dobré skutky hříšníkem vykonané (jsou pouze přirozeně dobrými skutky) nemohou dobýti mu věčné odměny, ale dobývají mu té milosti (napomahající), aby rozumem mohl pravdu poznati a vůlí svou ji hledati a když člověk působí s touto milostí, bývá přiveden k pokání a potom dobude si i milosti posvěcující (Kornelius).

Kornelius: 1. hledá úsilovně pravdu, 2. jest zbožný, 3. jest dobrý otec i pečlivý pán, 4. dobročinný, 5. poslušný hlasu Božího, 6. pokorný, dává se poučovati od neučeného rybáře, 7. věřící.

Křest dítek — celý jeho dům pokřtěn, tedy i s dětmi.

Poučení. Budiž i tobě jméno křesťan názvem čestným a upomínej tě neustále, koho následovati, v koho věriti, komu sloužiti máš. Nečiň nikdy necti tomuto svatému jménu, aby snad někdo neukazoval na tebe: Hle, toť křesťan! Vizte jak křesťané nešlechtně žijí a poznávejte z toho, že tedy víra jejich pravou není! Jakého zločinu bys se dopustil, kdyby někdo k vůli tobě haněl a snižoval víru křesťanskou. Buď křesťanem věrou i životem a ne jenom pouze dle jména.

Křest svátost nejprvnější a nejpotřebnější. Křest dospělých — dítek. Dobré skutky. Rozdíl mezi biskupy a kněžími. Primát Petrův. Duch sv. pravý Bůh (osvětitel, všemohoucí).

91. Petr v žaláři (asi 42. po Kr.).

(Sk. ap. 12.)

Herodes Agrippa I. vnuk Herodesa I. (po synu tohoto Aristobulovi. Byl bratr Herodiady, která žila v nedovoleném manželství s jeho strýcem Herodesem Antipou). Nejprve byl od císaře Caliguly ustanoven nad dílem Filipovým, když tento umřel; potom mu bylo dáno také Galilejsko a Perea, když byl Antipas do vyhnanství poslán, — viz čl. 32. — až na konec mu dal císař Claudius také Judsko a Samařsko, tak že byl na krátko králem veškeré země Židovské. Sužoval učeníky Páně, pronásledoval křesťany, aby si získal přízeň Židů, kteří jej nenáviděli, cizince na trůně Davidově. Rozkázal stíti Jakoba (staršího) bratra Janova (syna Zebedea a Salomy), který církev Jerusalemskou pod nejvyšším dozorem Petrovým jako biskup spravoval. Jakob jest prvním mučenníkem z apoštolů. Židům se to líbilo; aby si je ještě více naklonil, dal do žaláře i Petra, který se byl právě z Antiochie do Jerusalema vrátil, a ostříhati čtvernásobnou stráží po čtyřech vojácích. Vždy po třech hodinách stáli dva vojáci přede dveřmi žaláři a dva v žaláři a k těm byl Petr řetězy připoután. Po Velikonoci, která se právě slavila, po osmidení velikonočním, chtěl jej vyvésti na popravu, doufaje, že si dojista získá přízeň kněží, fariseů a nejmocnějších v národě, když hlavu nenáviděné od nich církve usmrtí. Církev, apoštolé i věřící modlili se bez ustání za vrchního pastýře, aby jim byl zachován v době, v které ho zvlášť tak velice bylo třeba. Již byl poslední den velikonočního téhodne uplynul a byla noc před dnem, v který měl býti odpraven. Petr věděl, co jej na zejtrí očekává, ale spal klidným snem sprave-

dlivých, dobré svědomí majících, věděli, že Pán své církve neopustí, i kdyby byl usmrcen. Té noci byli všickni vojáci, mající stráž, přede dveřmi a k dvěma byl Petr připoután. Najednou postavil se anděl vedle Petra, nebeské světlo ozářilo temný, dusný žalář. Spadli řetězové s rukou jeho, ale vojáci nebyli lomozem ze sna probuzeni. Petr jde za andělem; ale všecko zdá se mu býti jako pouhý sen. Jistě že zdálo se mu o Ježíši, o tom, na nějž za bdění stále myslel a nyní viděl jeho anděla. Zamčené dveře otvírají se před andělem a za ním zapadají opět do zámků; na chodbách jsou dvojestrážce a skrze ně procházejí, ale strážcové jsou pohříženi v tvrdý spánek. I zevní brána železná otvírá se sama od sebe před nimi. Anděl vedl Petra ještě jednou ulicí, a když nebylo již žádného nebezpečí pro něho, zmizel. Přišel Petr k sobě, poznal, že všecko to jest skutečnou událostí a nikoli pouhým snem, že Pán ještě chce jej na živě zachovati pro církev svou.

Šel k domu Markovu (a jeho matky Marie, na Sioně. Tento Jan Marek byl později průvodcem Petrovým, — evangelista). Jeho anděl že stojí za dveřmi, domnívají se křesťané v domě za Petra se modlíci a že jim asi zvěstuje poslední jeho pozdrav ještě před smrtí jeho. Věděli, jak ostražitě hlídají jej v žaláři a proto nemohli uvěřiti, že by byla klíčná Róde („růžový keř“) samého Petra slyšela. Užasli překvapením, neočekávanou radostí, když se přesvědčili, že jest to Petr sám. Ihned vyprávěl jim zázračné vysvobození své skrze anděla.

Dveře žalářní byly všecky uzamčeny a proto nemohli vojáci pochopiti, kterak mohl Petr uniknouti nepozorovaně ze žaláře. Herodes, rozhněván, že mu Petr ušel, dal potrestati strážce žalářní.

Petr vzkázal ještě J a k o b o v i mladšímu, který po Jakobovi starším byl biskupem Jerusalémským, jak byl zachráněn a odebral se z Palestýny a z krajin s ní sousedících na místo jiné, kde mu nebezpečí od Herodesa nehrozilo. Odplul po 42. roce do Říma, jak jednohlasné správy starověké dosvědčují. *) Byloť jistě i jeho největší touhou, aby štípl símě svatého evangelia v Římě, kterýž byl středem tehdejšího světa a odkud mohlo se pak rychle šířit po všech jeho končinách. Důležité to dílo ponechal si Petr, nejvyšší pastýř církve pro sebe. Tam kázal učení Páně četným Židům tamějším i pohanům. Sám Petr dosvědčuje, že byl v Římě; píšeť 1. svůj list (5, 13.) z „Babylonu“, t. j. z Babylonu na západě, z Říma. Východního Babylonu již nebylo. Svatý Pavel píše o církvi Římské, jako o dávno již založené a kvetoucí a že po ní touží (Řím. 1, 8—13.; 15, 13—24.). Proto požívala církev římská největší vážnosti mezi všemi ostatními. Spravovalť ji Petr od r. 42. do 67. (25 let), ačkoli jenom malou část té doby v samém Římě strávil.

Herodes byl brzy za svou ukrutnost a pýchu, že rouhavě se dal v Cesarei od lichotníků velebiti jako Bůh, potrestán; zemřel podobnou nemocí, jako jeho děd. Ale křesťanství, které chtěl z kořene vyhubiti, vzmáhalo se pořád utěšeněji.

Bůh patrně ukázal, jak chrání církev svou a jak veškerá moc světská nepořídí ničeho proti ní („ani brány pekelné“ — a jak teprv lidé?)

M o c m o d l i t b y. Modlitba za hlavu církve.

V í r a v a n d ě l y s t r á ž n é dokázána v době apoštolské (že každý člověk má svého anděla strážného).

*) Klement Římský, žák Petrův. Ignatius, bisk. Antiochenský, žák Janův. Dionysius, bisk. Korintský. Irenaeus. Tertullian. Celý starověk.

P o u č e n í. S jak vroucí láskou Inuli křesťané k vrchnímu svěmu pastýři, že nemohouce mu jinak pomoci, modlili se za něho dnem i nocí. I nynější vrchní pastýř církve svaté jest stísněn mnohými nepřáteli, jest jako v žaláři a proto modlívejme se za něho, aby jej Bůh sám chránil před škůdci jeho i protivníky církve svaté, by volně, ke cti Boží a ku blahu národů mohl řídití církev Páně.

Cizí hříchy (Židé radují se z činu Herodesova).
Andělé. Společná modlitba. Bůh jest všemohoucí,
spravedlivý. Hrozná jest smrt hříšníkova. Církev
jest pod ochranou Páně a Ducha sv.

92. První apoštolská cesta sv. Pavla.

(45—48. po Kristu.)

(Sk. ap. 13 a 14.)

B a r n a b á š byl již před tím vyslán z Jerusalema do Antiochie. Odtud odcestoval do Tarsu a přivedl si **P a v l a** z rodného jeho místa. Bylť Pavel po obrácení svém nejprve kázal v Damašku, potom působil v Arabii a jiných krajinách asijských. Asi 3 léta po obrácení svém přišel do Jerusalema, a by viděl Petra a odtud vrátil se do Tarsu a z Tarsu následoval Barnabáše (44. r.) do Antiochie, kdež se na horlivé kázání obou víra křesťanská ujímala utěšeně mezi pohany. Pavel a Barnabáš byli z Antiochie posláni do Jerusalema s dary pro tamější křesťany velikou bídou stížené (2. cesta Pavlova do Jerusalema).

D u c h s v a t ý r o z k á z a l d u c h o v n í m představeným, t. j. biskupům a kněžím: O d d ě l t e P a v l a a B a r n a b á š e, t. j. posvěťte je

na biskupy k dílu, aby mohli kázati a všecky svátosti udělovati pohanům. Ostatní apoštolé byli za biskupy posvěceni od samého Pána Ježíše a světili potom i jiné. Ale Pavel, byv bezprostředně povolán od Pána za apoštola, přijal teprv nyní biskupské svěcení. Vzkládali na ně ruce, jako až dosud jest při svěcení více biskupů přítomno (3) a všickni na svěcence ruce vzkládají. Propustili je k hlášení evangelia pohanům. Pavel jest vůdcem tohoto apoštolského díla. Všude kázali nejprve Židům a potom zvěštovali evangelium pohanům, kteří je mnohem ochotněji přijímali, jak to již Pán byl předpověděl.

Přes Seleucii (4 hodiny od Antiochie, provázení Janem Markem) pluli na ostrov Cypř, a a prošli, kázíce, ostrov ten od města Salaminy (na východním pobřeží) až na západ k městu Paphos. Vladař Sergius Paulus, poznav, že pohanství se nezakládá na pravdě, povolal k sobě hlasatele nového náboženství. Čarodějník, který pomocí ďáblovou konal skutky nadpřirozené, Barjesučili Elymas, chtěl zmařiti dílo apoštolské u vladaře. Pavel naplněn Duchem svatým, osvícen a posílen tak, aby mohl přemoci čaroděje s duchem zlým spojeného. Synu ďáblův, sluho a spojenče jeho. Ukázalť, že jest sám v službě Boží, který i ďábla překonává: Bůh potrestá tě, že jsi se odvážil proti němu brojiti. Budeš slepý, až do času, až Bůh uzná, bys byl trestu toho sprostěn. Hledal, kdo by mu ruky podal, náhlým oslepnutím, spravedlností božskou tak se zjevivší, byl uveden do velikých úzkostí a hledal pomoci u lidí. (Šavel, oslepnuv, hledal tehdaž pomoci u Boha). Sergius Pavel uvěřil, stal se křesťanem a byl později biskupem v Narbonnu (v Galii), kde svatě svůj život dokonal. Dle

sv. Jeronýma počal se ke cti jeho a z přátelství k němu Šavel jmenovati Pavel.

Potom přeplavili se do Perge, odtud šli do Antiochie v Pisidii; ale před tím (v Perge) byl se již Jan Marek vrátil do Jerusaléma. Tam kázali po dvě soboty, nejprvé Židům a potom pohanům.

Přes Iconium přišli do Lystry. Když pohané tamější uviděli zázrak jimi vykonaný, domnívali se, že se jim ukázali Jupiter a Merkur, kteří dle pověsti již jednou prý v té krajině byli k lidem sestoupili. Pavel byl mladší, živější a výmluvnější a proto jej považovali za průvodce Jovišova. Zármutkem nad zaslepeností a pověrčivostí jejich roztrhli roucha svá a napomínali je, by se od neživých model obrátili k živému Stvořiteli všeho světa.

Bůh se sice národům nezjevoval nadpřirozeně (jako Židům skrze proroky a nejposléze skrze Ježíše), ale pouze přirozeně, přírodou, svědomím, osudy lidskými, tak že mohli i z tohoto poněkud alespoň Boha poznávati. Ale nyní zjevuje se i jim skrze poslance své tak, aby jej dokonale poznávati mohli. Mnozí uvěřili pro zázrak a když viděli, že oba odmítali z pokory od sebe úcty božské a vybízeli lid, by ji vzdával Bohu; to bylo lidu důkazem, že mužové ti pravdomluvní jsou. Z jiných měst přišli sem Židé, aby i tu zmařili dílo jejich, jako to i jinde učinili. Popudili zástupy, že prý přišli cizinci ti jenom rušit pokoje a odnímat lidu jeho víry. Kamenovali Pavla za městem. Noví křesťané přišli v zármutku, u vděčné lásce, že jim pravdu přinesl a oplakávali ho. Ale Bůh uzdravil polomrtvého Pavla, tak že druhý den již mohl jíti do Derbe.

V těchto městech se obrátilo mnoho pohanů. (V Lystře byli přijati do církve Timotheus, matka jeho Eunike a bába Lois.) Touž cestou

vraceli se potom zpět a z Attalie u moře přepluli do Antiochie.

Všude světili kněží (a protože je vybírali ze starších mužů mezi křesťany, požívajících vážnosti u všech, vědomostmi i zkušeností nad jiné vynikajících, nazývali je starší, presbytery). Před svěcením modlili se a postili se a potom je světili vzkládajíce na ně ruce a modlíce se. A proto bylo později rozkázáno, aby vždy v církvi postili se věřící a modlili se za budoucí kněze, když nastávala doba jejich svěcení. A tak byl zaveden půst čtvera suchých dnů, protože po nich se udílevalo svěcení na kněžství.

Svěcení na kněze a na biskupa; světití mohou toliko biskupové, jako Pavel a Barnabáš.

Pavel a Barnabáš osvědčují: horlivost ve službě Boží, vytrvalost a trpělivost, statečnost, pokoru.

Pavel osvědčuje, že Petr jest hlava církve: jde k němu do Jerusalema, aby jej viděl a od něho byl přijat mezi pracovníky Páně.

Poučení. Jako apoštolé horlivě konali své dílo, tak konej i ty rád a bedlivě tu práci, kterou ti Bůh určil, bys ji konal. Konej ji v tom úmyslu, abys prospíval nejen sobě, ale i jiným, ale zvlášť, abys jí oslavoval Boha. A takto budeš i ty sloužiti Pánu Bohu.

Svěcení na kněžství — na biskupství. Víra. Nevěra. Čarodějství. — Hlavní ctnosti. Cizí hříchy. Skutky duchovního milosrdenství. — Půst. Které posty rozeznáváme. Čtvero suchých dnů. (3. přikáz. círk.)

93. Církevní sněm v Jerusalémě (asi 50. po Kr.).

(Skut. ap. 15, 1—35. Galat. 2.)

V Antiochii bylo mnoho pohano-křesťanů, kteří se nepodrobovali obřadnímu zákonu židovskému, což jim někteří žido-křesťané vytýkali, tvrdíce, že zachování obřadního zákona Mojžíšova (jako obětí, obřadního umývání, pokrmů, svěcení soboty a zvláště obřízky) jest nevyhnutelně třeba k spasení. P a v e l a B a r n a b á š p o v s t a l i p r o t i t o m u a z a v r h o v a l i t o , c o n ě k t e ř í k ř e s t ě a n é , a ŝ d o s u d ŝ i d o v s t v í p ř í l i ŝ o d d a n í , n a v ŝ e c h ŝ á d a l i . A b y v t a k d ů l ě ŝ í t ě v ě c i b y l y v ŝ e c k y s p o r y n a v ŝ d y c k y o d s t r a n ě n y , p o s l á n i j s o u P a v e l a B a r n a b á ŝ d o J e r u s a l ě m a k s v a t ě m u P e t r u a o s t a t n ě m a p o ŝ t o l ů m (3. cesta Pavlova do Jerusaléma).

S e ŝ l i s e a p o ŝ t o l é k e s p o l e ě n ě p o r a d ě a p o v o l a l i k n í t a k ě s t a r ŝ í (kněze i biskupy, jimi posvěcené). P e t r , h l a v a c í r k v e , ř í d i l s h r o m á ŝ d ě n í t o . P r v n í c h á p e s e s l o v a . V í t e , ŝ e m n e B ů h v y v o l i l , a b y c h p o h a n ů m e v a n g e l i u m k á z a l , j a k m i t o o z n á m i l o n ě m t a j e m n ý m v i d ě n ě m , j a k m n e p o s l a l k e K o r n e l i o v i a v ŝ e m v j e h o d o m ě . P ř i j a l ŝ j i ŝ P e t r v A n t i o c h i i a Ř í m ě m n o h o p o h a n ů d o c í r k v e . D a v j i m D u c h a s v a t ě h o , j a k o v C e s a r e i , k d y ŝ m l u v i l i r ů z n ý m i j a z y k y . A t ě m r o z h o d l B ů h s á m , ŝ e i p o h a n é m a j í b ý t i p ř i j í m á n i d o c í r k v e , ŝ e n e n í m e z i n i m i a ŝ i d y p ř e d B o h e m r o z d í l u . P r o ě p o k o u ŝ í t e B o h a , ŝ e s e p r o t i v u j e t e j e h o r o z h o d n u t í , (t a k o s l o v u j e n e p ř í t o m n ě k ř e s t ě a n y p r o ŝ i d o v s k é o b ř a d y h o r l í c í) , v z k l á d a j í c e j h o t ě ŝ k é k ř e s t ě a n ů m , k t e ř í b y m ě l i t o m u t e p r v e n a m a h a v ě s e u ě t i a z v y k a t i a z b y t e ě n ě , k u s p a s e n í n e p o t ř e b n ě . O b ř a d n í z á k o n m ě l j e n o m p ř e d o b r a z n ý v ý z n a m a k d y ŝ n y n í s e j i ŝ s p l n i l o , c o p ř e d o b r a z o v a l , p o -

zbyl platnosti své. I bez toho jha budou spaseni skrze milost Pána Ježíše. Milost Boží není nikterak vázána na zákon obřadní Kristem zrušený. A pošto l Jakob, jako biskup Jerusalémský projevil první úplný souhlas s Petrem, ačkoli sám i na dále dobrovolně veškerý zákon obřadní zachovával. Sbor apoštolský rozhoduje, že zákou Mojžíšův (obřadný) křesťanů se více netýká: Vidělo se Duchu svatému i nám, shromáždění apoštolů a biskupů jest vedeno a osvěcováno Duchem svatým, skrze ně mluví Duch svatý.

Pavel a Barnabáš, kteří měli činný díl při rozhodnutí tom, přinesli do Antiochie list o tom svědčící a tu se tomu podrobili všickni bez odporu, vědouce, že jest to neomylným projevem Ducha svatého mluvícího skrze církev svatou.

Shromáždění apoštolské jest jako prvním obecným sněmem církevním a vzorem pro všechny sněmy pozdější. Petr jest jeho předsedou, zahajuje jej a také stvrzuje a ohlašuje jeho výrok. —

Církev jest v učení svém neomylná a proto jsou povinni věřící podrobovati se jejímu učení s takovou úctou a pokorou, s jakou to učinili křesťané Antiochenští, kteří před tím tak ohnivě hájili to, co sněmem apoštolským bylo zavrženo a potom se tomu zúplna a ochotně podrobili.

Poučení. Podrobuj se neomylnému učení církevnímu a nikdy nebuď tak pošetilým a hrdým, abys své domněnky stavěl nad nauky církve svaté, s kterou jest stále její božský zakladatel a kterou chrání a řídí Duch pravdy, Kristem jí poslaný. Církev vedena Kristem a Duchem svatým nemůže nikdy zblouditi v učení svém.

Církevní sněmy — obecné (oekumenické); provincialní, dioecesanní. Církev jest v učení svém

neomylná. Na kterých slibech Páně se to zakládá? Co jest dar neomylnosti? Kterak prohlašuje církev neomylné učení své? Neomylnost papežská. (Sněm Vatikanský.)

94. Druhá apoštolská cesta svatého Pavla.

(l. 51—55. po Kr.)

(Sk. ap. 15, 35—41; 16; 17; 18; 1—22.)

Barnabáš odloučil se od Pavla a provázen Markem, odplul na ostrov Cypr. Pavel putoval Malou Asií a průvodcem jeho byl Silas (Silvanus) hned od počátku a později přidružil se k němu Timotheus v Lykaonii. Otec Timotheův byl pohan a matka byla židovka. Při první cestě apoštolské pokřtil jej svatý Pavel a nyní zvolil si jej za svého spolupracovníka. Později posvětil jej Pavel za biskupa v Efesu, kdež Timotheus zemřel smrtí mučennickou za císaře Domitiana. V Troadě přijal Pavel za průvodce ještě Lukáše z Antiochie v Syrii; tento pocházel z řeckých rodičů a byl lékařem. Se svatým Pavlem působil zvláště v Macedonii, kdež po delší dobu zastával úřad biskupský ve Filippi. Po smrti svatého Pavla kázal v Galii, Dalmácii, v Egyptě a byl umučen v Achaji (v Řecku).

Philippi (dříve Grenides). Lydia, bohabojná žena, pohanka, která se byla stala židovskou proselytkou, rodem z Thyatiry v Lydii, kdež se vlněné látky barvily šarlatem. Děvečka mající věštího ducha, posedlá zlým duchem, který jí mnohé budoucí věci zjevoval. Zlý duch není sice vševědoucí jako Bůh, ale pro bystrý svůj rozum dovede mnohé budoucí věci lépe uhodnouti, než i nejdůmyslnější lidé a klame je zvláště vícesmyslnými řečmi. Tito

Lidé jsou služebníci Nejvyššího a zvěstují vám cestu spasení! volá zlý duch ústy dívčinnými. Tak přinutil sám Bůh svého odpůrce, aby vydával veřejně svědectví o Pavlovi a jeho průvodcích, že od Boha jsou posláni a zvěstují učení a zákon k spáse vedoucí. Pavel dokázal ihned, že to skutečnou jest pravdou a vypudil ďábla z dívky ve jménu Ježíšově (ne svou mocí). V žaláři byli dáni do klády (s otvory pro nohy), čímž po bolestném zmrskání byli velice mučeni.

Žalářník přesvědčen zázrakem, že uvěznění cizinci, kteří zůstali ve vězení, ačkoli jim vyšší mocí žalář byl otevřen, jsou poslanci Boží, táže se Pavla (podobně jako se tento jednou tázal Krista): Co mám činiti? Milost a všemohoucnost Boží jeví se v tom, že ti, kdo byli vězňiteli hlasatelů svatého evangelia, tak rychle věří a tak upřímně křesťany se stávají. Odprosili jich, protože byl Pavel měšťanem v Tarsu a měšťané toho města měli práva římských měšťanů a proto neměli býti mrskáni.

Odtud putovali do Soluně (Thessalonika, — bohatého to města obchodního, kdež byla silná osada židovská, kteří ihned proti věrozvěstům vystupovali s největší záští. Nyní má Soluň asi 70.000 obyvatelů; kněží Lazaristé konají tam duchovní správu u katolíků). Odtud odešel Pavel do Beroy.

Athény, nejslavnější město řecké, proslulé uměleckými výtvořy, vědami, básnictvím. (Nyní má asi 35.000 obyvatelů; mezi nimi přes 2000 katolíků, velký chrám ke cti sv. Dionisia). Tam kázal Pavel v synagoze i na náměstí. Někteří mudrci (epikurejští = cíl života rozkoš; stoičtí = cíl člověka jest býti mudrcem, t. j. vznášeti se nade všecka hnutí mysli, jako bázeň, radost, žal, bolest) povolali jej do Areopagu. Areopag byl sbor nejpřednějších Atheňanů, který byl nejvyšším soudem, dozíral

nade všemi úředníky, nad mravy občanů; shromáždil se na pahorku Aresově (Martově) západně Akropole (hradu Athénského). „Neznámému Bohu“ byly věnovány některé oltáře, aby ukázali Athéňané, že jsou opravdu nábožnými, za jaké je pověst vyhlášovala. Tohoto neznámého Boha zvěstuje nyní Pavel Athenským: jest stvořitel světa, všud bytný, nepotřebuje od nikoho pomoci, ale všechn život jest od něho. Všickni lidé pocházejí od jediného člověka, který byl od Boha stvořen.

Účelem lidského života jest, aby Boha hledali, jej poznati se snažili; není daleko od jednoho každého z nás, kdo Boha upřímně poznati touží, pozná jej, neboť všude a vždy jest s námi a není tedy třeba daleko hledati jej. V něm živi jsme, náš život jest jeho darem, jest stále v jeho moci. Povýšil nás lidi, že jeho pokolení jsme, k jeho obrazu stvoření, jemu zvláště milí. To hlásali i básníci vaši, tušíce takto důstojenství lidské. Jsouce pokolení Boží, Bohu podobni, majíce rozumnou duši, nemáme se domnívati, že by mrtvé obrazy ze zlata, ze stříbra nebo kamení, lidmi zdělané, byly bohem. Bůh prohlédl časy té nevědomosti, shovíval vám, že jste nepoznávali, kdo pravým jest Bohem, ale nyní zvěstuje, aby všickni všude pokání činili, k němu se obrátili. Souditi bude veškerou tvář zemskou skrze muže, kteréhož k tomu ustanovil a tím osvědčil, že ho vzkřísil z mrtvých, Kristus jest soudcem všech lidí, neníť pouhým člověkem, an božskou mocí z mrtvých vstal. I chtěl nyní ještě kázati o Kristu. Někteří se posmívali, kteří nevěřili v život po smrti, a jiní, nechtějíce také poslouchati Pavla, když je upomínal na spravedlnost věčného Soudce, odbývali jej až na podruhé. Nastal hluk, že Pavel mluví nemohl. Někteří uvěřili a mezi těmi byl

Dionisios (Diviš) Areopagita, první potom biskup Athénský.

Korinth, tehdáž sídlo prokonsula (místodržitele císařského) nad Achají. Tu ubytoval se u Žida **Aquilly**, který tkal plachty na lodi, jsa tedy téhož řemesla, jemuž se byl Pavel vyučil. Manželka jeho slula **Priscilla**. U něho pracoval Pavel, vydělávaje si takto rukama chleba; každé soboty kázal v synagoze Židům i pohanům. Avšak když Židé ho nechtěli poslouchati, kázal s velkým zdarem jenom pohanům. Mezi těmi, kdož pokřítí se dali, byl proselyta **Titus Justus**, u něhož Pavel později bydlel a představený synagogy **Crispus** (později biskup na ostrově Aegině nedaleko Athen). V Korinthě, důležitém městě obchodním a tehdáž jako hlavním městě celého Řecka zdržel se Pavel nejdéle, t. j. 1½ roku. Odtud psal 1. a 2. list **Thessaloničským**.

Odtud plavil se s **Aquillou** a **Priscillou** do **Efesu**, kdež zbožné manžele nechal a přes **Caesareu** vrátil se do **Antiochie** zpět.

Sv. Pavel vzor: horlivosti, mírnosti, trpělivosti, pokory, pracovitosti, pravého přátelství.

Poučení. Neodpírej nikdy slovu Božímu, podobně, jako odpírali tak mnozí kázání sv. Pavla, ale pilně a pozorně je poslouchej a dle něho se vždycky spravuj.

Vzkříšení z mrtvých. O soudu obecném. — Jak se mají věřící chovati k duchovním představeným? Co mohl sv. Pavel po právu žádati od křesťanů v Korinthě?

95. Třetí apoštolská cesta svatého Pavla

(l. 55—58 po Kr.).

(Skut. ap. 18, 23—28; 19; 20.)

E f e s u s, hlavní město římské (prokonsulární) Asie. Tu se mu představilo d v a n á c t e učenníků, t. j. takových, kteří se již hlásili jako věřící ke Kristu. Pavel, jako biskup, tázal se jich, domnívaje se, že již byli pokřtěni, zdali přijali Ducha svatého, zdali byli biřmováni. Ani jsme neslyšeli, že jest Duch sv., nebyliť ještě důkladně vyučeni ve všech člancích víry křesťanské. Protože se byli představili Pavlovi jako pokřtění, hned poznává, že jistě byli pokřtěni křtem Janovým od učenníků jeho, kteří po jeho smrti kázali pokání a křtili v rozličných krajinách. Pavel poučil je o všech člancích víry křesťanské, načež se dali pokřtíti ve jménu Pána Ježíše a potom vzkládal na ně ruce, přišel na ně Duch sv. Biřmování udíleli již sv. apoštolé (čl. 87.), tedy je ustanovil Pán Ježíš; a řádnými jeho přísluhovateli byli také apoštolé (biskupové).

V E f e s u byl dvě leta; všickni poznali učení Páně a mnozí v ně uvěřili. Divy činil Bůh skrze ruce svatého Pavla, mnozí nemocní, kteří uvěřili, byli na jeho přímlovu uzdraveni. Ale jiní nemohli se k němu ani dostat a proto toužili, když nemohli u něho býti, dotýkati se alespoň šátků a pásků s jeho těla, aby tak osvědčili, že doufají na jeho přímlovu dosíci od Boha vyslyšení proseb svých; uzdraveni byli, Bůh odměnil jejich víru a důvěru.

Až dosud slyší Bůh modlitby věřících na přímlovu svých miláčků, když je konají u jejich hrobů nebo ostatků a takto se s nimi co nejužěji spojují.

Až dosud činí Bůh při ostatcích svatých zázraky, odměňuje takto víru v Sebe a úctu věřících k svatým a oslavuje své vyvolené. Mnozí uvěřili a vyznávali skroušeně skutky své, zpovídali se z nich, aby takto dosáhli skrze apoštola a jeho pomocníky odpuštění (čl. 79.). Mnozí měli pověrečné knihy (kouzelné, čarodějné, v nichž byla lichá proroctví a prostředky, jak by bylo lze konati skutky nadpřirozené); aby ukázali, že nevěří více v to, co v nich obsaženo a že skutečně pokání činí, spálili je veřejně, aby k tomu i ostatní pohnuli, v ceně 20.000 tolarů (přes 30.000 zl.). Obyvatelé Efesští bývali velice pověřčiví a proto tím radostnější událostí bylo obrácení tak mnohých. V Efesu byl slavný chrám Diany (Artemis)*) K chrámu tomu putovalo na tisíce poutníků se všech končin. V městě žilo mnoho zlatníků, kteří zhotovovali ze stříbra sošky Diany a jejího chrámu a prodávali je cizincům, majíce z toho veliký zisk. Ale od té doby, co Pavel kázal v Efesu, utrpěli velikou škodu, nebo sošky jejich šly jim méně na odbyt. Proto pobouřil Demetrius dělníky své proti Pavlovi a ti způsobili mezi pohany velikou bouři proti Pavlovi a křesťanům. Hnali se do divadla, kdež obecní schůzky bývaly, kdež se i veřejné soudy odbývaly a tam táhli i dva společníky Pavlovy (Gaja a Aristarcha), jako vinníky. Učenníci, vidouce lid vášní rozechvěný a rozumným důvodům nepřístupný, nepustili Pavla mezi lid. Vladaři města upokojili lid, že chrámu a Dianě nestala se žádná pohroma. V Efesu byl Pavel přes 2 léta. V Efesu byl 331. konán 3. obecní církevní sněm

*) 356. př. Kr. zapálil jej Herostratus, aby tímto skutkem trvalou pověst si získal; později byl chrám ten znova a nádherně vystavěn. Počítán k „divům světa.“

na obhájení Panny Marie (křesťanské „Diany“, vzoru panenské cudnosti a nevinnosti) proti Nestorioví, který nechtěl, aby se jí říkalo: „Rodička Boží.“

V Efesu nechal Timothea jako biskupa a sám odplul do Macedonie a do Řecka a potom vrátil se opět do Malé Asie. V Troadě, ana byla právě neděle, sloužil nekrvavou obět nového zákona a udílel věřícím tělo Páně, (při tom užívalo se světel). Zármutek a leknutí, způsobené smrtelným pádem Eutychiovým proměňuje se v radost a úžas, když jej vzkřísil Pavel ve jménu Ježíšově.

V Milétu povolal k sobě biskupy provincie Efesské. Loučí se s nimi, poučen od Ducha svatého, že jich více nespatri; žaláře a utrpení, ani smrti se neleká. Buďte bedliví sebe, žijte příkladně, ctnostně i svého stáda, v němž to Duch sv. ustanovil vás biskupy, abyste spravovali Církev Boží, biskupové jsou ustanoveni za správce církve od Boha, od Ducha sv.; od něho obdrželi moc svou i milosti potřebné k jejímu plnění. Vejdou mezi vás vlci hltaví, bludaři. Proroctví to splnilo se brzy, neboť právě v těchto krajinách způsobili mnozí bludaři veliký zmatek mezi křesťany. Protož bděte, střeďte se jich sami a varujte před nimi i své věřící, pamatujíc co práce a namahání mne to stálo, než se tu pravá víra ujala a jak jsem vás prosíval, byste jenom ji hlásali a chránili. Poroučím vás Bohu, do jeho ochrany, který vás někdy hojně odmění dědictvím nebeským, když ve svatosti budete sloužiti jemu.

Biskupové a věřící Efesští jsou příkladem úcty a lásky k apoštolu Pavlovi.

Poučení. Zachovej povždy úctu, vděčnost, poslušnost a lásku k nástupcům apoštolů: biskupům a kněžím, pamětliv jsa toho, že ti slovo Boží hlásají,

že ti přisluhují sv. svátostmi, nejsvětější oběť pro tvou spásu Bohu přinášejí, za tebe se modlí a tebe k nejvyššímu blahu tvému vedou. Neposlouchej těch, kdož brojí proti nim slovy i skutky a chtějí tě odvrátiti od nich, rádi by tě odvrátili od cesty k tvému blahu.

Sv. biřmování. Zpověď. Svěcení neděle. Mše sv. Věčné světlo a světla na oltáři. Úcta k ostatkům svatých. (1. přikáz. B.)

96. Poslední osudy svatých apoštolů.

(l. 53—58. anebo 58—63).

(Skut. ap. 21—28.)

V Cesarei vystoupil Pavel na břeh a odtud odebral se do Jerusalema (po páté). Tam vyprávěl apoštolu Jakobovi (biskupu Jerusalemskému) a kněžím, co vykonal s milostí Boží na své cestě apoštolské. V předsíni chrámové způsobili Židé velikou bouři proti němu a byli by jej zabili, kdyby nebyl velitel vojenské stráže na hradě Antonia, Lysias, přikvapil s vojáky a jej vysvobodil z rukou jejich. Na prosbu Pavlovu dovolil mu onen, promluviti k lidu: Pavel vyprávěl jim, jak se stal z nepřítele Kristova jeho apoštolem a jak byl od něho k pohanům poslán. Tu propukla znova bouře Židů proti němu. Vojáci odvedli jej do žaláře a druhý den postavili jej před vysokou radu, aby bylo známo, čím se provinil. Když tam Pavel mluvil o vzkříšení z mrtvých, tu souhlasili s ním fariseové, ale Saduceové odpírali tomu vášnivě. I byl by Pavel býval od nich rozsápán, stoje uprostřed nich, kdyby ho nebyli vojáci rychle z té vřavy odvedli. Druhý den zapřisáhlo se 40 Židů, že nebudou jísti, ani píti, dokud Pavla nazabijí a proto poslal jej

velitel Lysias pod vojenskou ochranou do Cesaree k vladaři Felixovi. Felix mluvíval často s Pavlem, i manželka jeho Drusilla přicházela s ním k němu. Ale nepropustil Pavla ze žaláře, aby se lidu zalíbil. Skoro dvě léta byl Pavel již ve vazbě a tu stal se vladářem Festus. Před tímto odvolal se Pavel k císaři, jako k svému soudci. Festus dal Pavla předvésti také k Herodesovi Agrippovi II. (synu Agrippy I. bývalého krále židovského — čl. 91. — který vládl nad sev.-vých. částí země židovské za Jordánem) a jeho sestře Berenice, kteří byli do Cesaree přišli. Pavel v okovech mluvil k nim tak přesvědčivě o Kristu, že Agrippa zvolal: Skoro bys mne přemluvil, abych se křesťanem stal. Festovi pak řekl: Kdyby se nebyl odvolal k císaři, byl by mohl býti propuštěn na svobodu.

S jinými vězni byl potom Pavel doveden na loď, která plula do Italie. Na moři přestáli veliké bouře. Před ostrovem Maltou ztroskotala se loď a ti, kdo na ní byli, přepluli na ostrov, mnozí tak, že se drželi prken a trámů z rozbité lodi. Když si sbírali dříví, aby si mohli rozdělati oheň, ovinula se náhle zmije kolem ruky Pavlovy, an právě dříví na oheň kladl. Všickni domnívali se, že jest nějaký vrah, že jej takto spravedlnost božská zachvacuje, a čekali až klesne k zemi. Ale Pavel hodil zmiji do ohně a zůstal živ a zdráv. I pohlíželi potom na něho s velikou uctivostí. Po 3 měsících vystoupili na jinou loď a pluli do Italie. V Puteoli nedaleko Neapole vystoupili na břeh. Křesťané vyšli mu daleko naproti. V Římě směl zůstávati v soukromém obydlí, jenom že byl mu každý den dáván jiný vojín za strážce, bez něhož Pavel nikam vyjíti nesměl. Dvě léta zůstal Pavel v této mírné vazbě v Římě a kázal tam evangelium i Židům i pohanům. Potom byl puštěn

na svobodu. Kázal prý na dalekém západě, t. j. v e Španělich (dle Klementa Římského).

Petr odebral se již r. 42. do Říma (čl. 91) a zřídil tam biskupské sídlo své. Odtud odebral se opět na východ, předsedal r. 50. apoštolskému sněmu a později přišel opět do Říma (asi r. 54.) Církev římská zkvétala utěšeně pod jeho vedením. Zde měl potom stálé sídlo své a odtud podnikal své cesty k rozličným obcím, potvrzuje jich u víře, jako hlava církve.

Pán Ježíš zvolil Řím za sídlo viditelné hlavy církve své: 1. pro jeho slavnou vyvýšenost nade všechna města světa, 2. pro jeho polohu, jako v středu mezi východem a západem, 3. jako bylo hlavním městem světové říše římské, že stane se hlavním městem slavnější a mocnější říše, církve Kristovy.

P o u č e n í. Ani hrozby, ani pronásledování neodstražtež tebe od víry v Ježíše Krista. Čím více ti bude pro Krista trpěti, tím vroucněji vyznávej víru jeho.

Poznané křesťanské pravdě odpírati. (Hříchy proti Duchu svatému). Křivé podezření (na Maltě. — 8. příkaz. B.).

Přídavek.

Petr a ostatní apoštolé ustanovili biskupy (episkopos = vrchní dozorce církevní). V každé obci (dioecesi) byl jeden biskup a tomu bylo přiděleno ku pomoci více kněží a jahnů; a ten mohl dle potřeby i nové ještě kněze a jahny světiti. Biskupové spravovali co pastýři místo nich věřící, měli touž moc jako apoštolé. (Jenom že apoštolé byli 1. přímo od Pána Ježíše povoláni, 2. že každý byl sám Duchem svatým tak osvěcován, že byl neomylným, 3. že nebyla jejich moc omezena na jisté kraje, dioecese. — Biskup samotný není neomylným, ale sněm, shromáždění biskupů s papežem, anebo tento sám jako nejvyšší pastýř a učitel církve). Biskupové měli podávati svým nástupcům ústným kázáním, co od apoštolů byli slyšeli před mnohými svědky. Apoštolé učili nejprvé jenom ústně; až později a to jenom někteří z apoštolů a učenníků z vnuknutí Ducha Božího napsali některé věci pro sebe, pro vzdálené osoby, nebo obce. Tyto spisy byly nejprvé roztroušeny po různých městech, až teprv asi v druhém století spojila je církev ze svaté uctivosti v jednu knihu: Písmo sv. nového zákona.

Písmo sv. nového zákona obsahuje 27 spisů.

Okolo r. 67 přišel Pavel opět do Říma. I Petr dlel právě v Římě. Císařem byl tehdaž rozmařilý ukrutník Nero (54—68). Tento byl viněn z toho, že dal zapáliti Řím, který z velké části vy-

hořel. Aby podezření to od sebe odvrátil, dal křesťany ukrutně pronásledovati jako původce požáru Římského. Oba knížata apoštolská byli uvrženi do žalářů Mamertinských a 29. června 67. umučeni. Petr byl ukřižován a jak sám žádal katany své, považuje se za nehodna, aby zemřel smrtí svého Spasitele, hlavou k zemi, na pahorku Janiculus. Tělo jeho bylo od křesťanů pochováno na nedalekém pahorku Vatikanském, kdež později dal Konstantin Vel. nad jeho hrobem vystavěti velikou basiliku, která v XVI. století byla stržena a na místě jejím vystavěn největší křesťanský chrám sv. Petra.

Sv. Pavel byl asi hodinu od Říma na cestě k Ostii stát; i nad jeho hrobem byla vystavěna velkolepá basilika. (Vyhořela 1823 17. června; znova vystavěna a posvěcena 10. prosince 1854).

Ostatní apoštolé skonali také smrtí mučnickou, až na Jana.

Jakob starší r. 42. stát, (čl. 91.) — 25. července.

Ondřej kázal v Scytii (v krajinách podunajských), Trácii, Epiru a později usídlil se v Patrě v Achaji. Tu byl na kříž (X) přibit, kdež po dvou dnech skončil, i s kříže káže ještě o Kristu. — 30. listopadu.

Filip kázal v Scytii a Frigii a tu umřel v Hierapoli, byv na kříž přibit a ukamenován. — 1. května.

Bartoloměj kázal v Arabii a přední Indii, potom v Armenii. Za živa byla mu stažena kůže s těla a potom byl stát. — 24. srpna.

Tomáš kázal v Parthii, Medii, Persii, až v Indii. Byl probodán kopími. — 21. prosince.

Matouš kázal v Palestýně; potom v Syrii, Persii, Parthii; později v Africe v Ethiopii. Tam byl právě při mši svaté mečem probodnut. — 21. září.

J a k o b m l a d š í, druhý biskup Jerusalémský (po smrti Jakoba st.), „bratr Páně,“ t. j. příbuzný Páně, (syn Marie, blízké příbuzné Matky Páně, Kleofášovy, t. j. manželky Kleofášovy). Po 30 let spravoval církev Jerusalémskou. Obecně byl nazýván „spravedlivým“ a ctěn i od Židů i pohanů. Když vladař římský Felix byl ze země židovské odvolán, než nastoupil tam nový vladař Albinus, svolal nejvyšší kněz Annas nejvyšší radu a ta odsoudila Jakoba k smrti. Svatý apoštol byl svržen s vrcholu chrámového a padna na kolena modlil se za své nepřátele, kteří jej kamenovali, až jeden valchář jej ubil válcem valchářským. — 1. května.

J ú d a T h a d e j s k ý, bratr předešlého, kázal v Judsku, Galilei, Samařsku, Idumei, Mesopotamii, Arabii, Syrii, Persii, Armenii. Zemřel smrtí mučennickou, byv prý ubit palicí. — 28. října.

Š i m o n horlitel, kázal v Egyptě, jakož i v Persii a Babylonii. Umřel na kříži. — 28. října.

M a t ě j kázal v Judsku a v Ethiopii. Umřel také na kříži. — 24. února.

Miláček Páně J a n přebýval v Efesu, odkud křesťanské osady v Malé Asii navštěvoval a řídil. Byl mučen, ale neumřel smrtí mučennickou; za císaře Domiciana byl vhozen do vroucího oleje; také prý mu byl jednou podán pohár s otráveným vínem (proto světí se o jeho svátku víno a podává se píti věřícím: „Pij lásku sv. Jana“). Potom byl ve vyhnanství na pustém ostrovu Pathmos. Po smrti Domicianově vrátil se do Efesu a tam působil až do blažené smrti své. Apoštol lásky: „Dítky, milujte se vespolek.“ (Mládenec, od něho v dětství vychovaný, za jeho nepřítomnosti biskupu jednomu svěřený, zkažen zlými společníky, stává se vůdcem lupičů. Jan

chvátá k němu — volá jej k sobě a tím obrací jej i jeho soudruhy). — 27. prosince.

Panna Maria přebývala u miláčka Páně. Zemřela u přítomnosti apoštolů v Jerusalémě (45. nebo 47.), kamž byli všickni přišli, a byla i s tělem vzata do nebe. — 15. srpna.

Růženec slavný, 4. tajemství: „který tebe, Panno, na nebe přijal.“ 5. tajemství: „který tebe, Panno, v nebi korunoval.“

Nástupci sv. Petra: Linus, Klétus, Klement Římský — od r. 1878 Lev XIII. Ze zrna horčičného vyrostl mohutný strom, který čím dále, tím více roste a tím více blahého ovoce národům přináší. (Sv. missie.)

Písmo sv. nového zákona obsahuje 27 spisů.

I. 5 knih dějepisných a to 4 evangelia (radostná zpráva) a skutky apoštolské.

1. Evangelium sv. Matouše; apoštol Matouš (dříve Levi, celný v Kafarnaum) psal evangelium své asi 60 r. po Kr. hlavně pro Žido-křesťany v jazyku syrochaldejském a proto odvolává se často na proctví starozákonní, která byla splněna na P. Ježíši (— „jak pověděno jest skrze proroka řkoucího . . .“). 28. kapitol. Počíná své evangelium rodokmenem P. Ježíše. Proto má za znak okřídleného člověka.

2. Evangelium sv. Marka, později průvodce sv. Petra v Římě (61—63.). Založil církev Alexandrijskou. 16. kapitol. Počíná hlasem volajícího na poušti. Proto má za znak okřídleného lva. Jeho evangelium mohli bychom také jmenovati evangeliem Petrovým.

3. Evangelium sv. Lukáše, z Antiochie, průvodce Pavlova. Dle kázání sv. Pavla napsal své evangelium v Římě za první římské vazby Pavlovy pro vznešeného Římana Theofila (Bohumila). Zvlášt

líčí činnost Páně v Samarii a jeho lásku k celným, hříšníkům (jako i Pavel býval hříšníkem). Staré podání nazývá jej malířem a to zvlášt P. Marie. Zanechal nám obraz její, ale ne štětcem malovaný, nýbrž perem ve svém evangeliu. 24 kapitoly. Počíná obětí Zachariášovou a proto má za znak okřídleného býka. Evangelium Pavlovo.

4. Evangelium sv. apoštola Jana. Napsal je na konec svého života, a vypsál v něm zvlášt řeči Pána Ježíše. 21 kapitola. Počíná svědectvím o božství Páně: „Na počátku bylo Slovo . . .“ A proto že jako orel k nebeskému slunci se vznáší a své oči k němu upírá, má za znak orla.

5. Skutky apoštolské jsou pokračováním evangelia sv. Lukáše. Líčí se v nich skutky apoštolů po na nebe vstoupení Páně, zvlášt knížat apoštolských: sv. Petra a Pavla.

II. 21 spisů učených čili apoštolských epistol (listů), a to

a) 14 sv. Pavla: 2. Thessalonským, 1 Galatským, 2 Korinthským, 1 Římanům, 1 Filippenským, 1 Efesským, 1 Kolossenským, 1 Filemonovi, 1 Židům a 3 pastoralní čili pastýřské: 1 Titovi (biskupu na Krétě) a 2 Timotheovi (biskupu v Efesu), v nichž poučuje je o jejich pastýřských povinnostech.

b) 7 katolických (obecných), t. j. pro více osad na jednou poslaných: 2 sv. Petra, 3 sv. Jana, 1 sv. Jakoba mladšího, 1 sv. Júdy Thadeáše.

III. 1. kniha prorocká:

Zjevení sv. Jana, čili Apokalypsis. Na ostrově Pathmos zjevil se Bůh svatému Janu a dle toho zaznamenal sv. Jan v knize té budoucí osudy církve sv., její boje a protivenství a konečné vítězství nad bludem a nevěrou a stvoření nového světa, v němž bude Bůh se spravedlivými svými na věky královati.

Písmo svaté neobsahuje však úplné nauky Páně Jeho doplňkem a vysvětlením jest:

Tradice čili ústné podání.

Všickni apoštolé hlásali učení Páně, ale jenom někteří a to ze zvláštních příčin také o něm psali. Mnohé články víry nejsou v Písmě svatém jasně obsaženy (že jest 7 svátostí, křest dítek, očistec atd.)

Ústné podání bylo však sepsáno již také v prvních stoletích. Čerpáme je: 1. z liturgických knih, dějů mučennických, modliteb církevních, 2. ze spisů sv. otců apoštolských (Barnabáš, Ignác Antiochenský, Polykarp Smyrnenský, Hermas, Papias, Klement Římský), sv. otců církevních (Justin, Ireneus, Cyprian) a učitelů církevních. (Na východě: Athanasius, Basil, Řehoř z Nazyanzu; na západě: Ambrož, Jeroným, Augustin, Lev V., Řehoř V. a j.)

O církvi — písmo sv. — tradice — neomylnost — církev samospasitelná (čl. 9.).

OBSAH.

Část první.

Život Pána Ježíše.

	Strana
1. Zvěstování Janova narození	5
2. Zvěstování narození Ježíšova	7
3. Navštívení Marie Panny	10
4. Narození Janovo	13
5. Narození Páně	15
6. Pastýřové u jeslí	19
7. Obětování Pána Ježíše v chrámě	22
8. Příchod mudrců od východu	28
9. Útěk do Egypta a návrat do Nazareta	32
10. Dvanáctiletý Ježíš v chrámě	36

Příprava a veřejné vystoupení Ježíšovo.

11. Jan, předchůdce Páně	41
12. Pokřtění a pokušení Ježíšovo	46
13. První učenníci Ježíšovi	54
14. Ježíšův první zázrak v Káně	59

První slavnost velikonoční.

15. Vyčištění chrámu a rozmluva s Nikodémem	62
16. Ježíš u studnice Jakobovy	67
17. Kázání Ježíšovo v Nazaretě	74
18. Divové Ježíšovi v Kafarnaum	79
19. Zahrnutí ryb	82
20. Šlakem poražený (dnou sklíčený)	86
21. Kázání na hoře	89

	Strana
A) O osmeru blahoslavenství	90
B) O důstojnosti a povinnostech apoštolů a jejich nástupců	93
C) O křesťanské spravedlnosti	94
D) O dobrém úmyslu při dobrých skutcích	98
E) O péči, která křesťana jedině hodna jest	100
F) O křesťanském chování se k bližnímu	103
22. Málomocný. Služebník setníkův	106
23. Mládenec Naimský	110
24. Vyslanci Janovi	112
25. Kající Magdaléna	114

Druhá slavnost velikonoční.

26. Člověk třicet osm let nemocný	118
27. Hřích proti Duchu sv. Blahoslavení Panny Marie	123
28. Kázání na jezeře: sedmero podobenství o království nebeském	126
29. Bouře na moři	133
30. Dcera Jairova a nemocná žena	136
31. Vyvolení a první rozeslání apoštolů	140
32. Stětí svatého Jana	147
33. Nasycení pěti tisíců mužů	150
34. Přislíbení nejsv. svátosti	155

Třetí slavnost velikonoční.

35. Žena kananejská	161
36. Ježíš přislubuje Petrovi nejvyšší moc svazovací a roz- vazovací	164
37. Proměnění Krista Pána	168
38. Daň chrámová	172
39. Ježíš přítel dítek. O pohoršení	174
40. Moc svazovací a rozvazovací apoštolů. Podobenství o slu- žebníku nemilosrdném	177
41. Rozeslání sedmdesáti dvou učenníků	181
42. Příkázání lásky. Milosrdný Samaritán	183
43. Maria a Marta	187
44. Ježíš, dobrý pastýř. Ztracená ovce	189
45. Marnotratný syn	192
46. Bohatec a Lazar	198
47. Slepý od narození	203
48. Otče náš. Nezbytný přítel	208
49. Podobenství o bohatém muži	211
50. O neúrodném stromu fíkovém	213

	Strana
51. Deset málomocných	215
52. Fariseus a publikán (celný)	216
53. Ježíš na slavnosti posvěcení chrámu	218
54. Bohatý mládenec	220
55. Odplata věčná. Dělníci na vinici	222
56. Vzkříšení Lazarovo	226
57. Ježíš předpovídá umučení své a smrt svou. Zacheus	231
58. Ježíš od Marie pomazán	234
59. Slavný vjezd Ježíšův do Jerusaléma	236
60. Královská svatba a peníz daně	240
61. Oběť vdovina. Proroctví o zkáze Jerusaléma a skonání světa	243
62. O desíti pannách a o hřívnách	248
63. O posledním soudu a věčném oddělení	252

Poslední (4.) slavnost velikonoční. Utrpení a smrt Páně.

64. Beránek velikonoční a umývání noh	254
65. Ježíš ustanovuje nejsvětější svátost oltářní a předpovídá zrádu Jidášovu	257
66. Ježíš předpovídá, že ho Petr zapře, a loučí se s apoštolý svými	262
67. Smrtelná úzkost Ježíšova na hoře Olivetské	267
68. Ježíš jat	270
69. Ježíš před Annášem a Kaifášem	273
70. Petrovo zapření. Jidášovo zoufání	277
71. Ježíš před Pilátem a Heródesem	281
72. Ježíš bičován, trním korunován, na smrt vydán	285
73. Ježíš nese těžký kříž. Ukřižován jest	289
74. Posledních sedm slov Páně a jeho smrt	293
75. Ježíš do hrobu položen	300

Oslavení Ježíšovo.

76. Ježíšovo z mrtvých vstání	304
77. Ježíš zjevuje se Marii Magdaléně a Petrovi	307
78. Ježíš zjevuje se dvěma učenníkům do Emaus jdoucím	309
79. Ježíš zjevuje se všechněm apoštolům a ustanovuje svátost pokání	312
80. Ježíš odevzdává Petrovi nejvyšší úřad pastýřský	316
81. Zaslíbení Ducha svatého. Druhé rozeslání apoštolů. Na nebe vstoupení Páně	319

Část druhá.

Skutkové apoštolství a děje prvotné církve.

	Strana
82. Volba apoštola Matěje. Seslání Ducha svatého	324
83. Uzdravení chromého od narození. Petr a Jan před nejvyšší radou	329
84. Ananiáš a Safira	334
85. Dvanácte apoštolů v žaláři. Rada Gamalielova	337
86. Vyvolení jahnů. Štěpán první mučenník	340
87. Svaté birmování. Komorník královny mouřenínské	345
88. Šavlovo na víru obrácení	347
89. Cesta knížete apoštolů Petra. Eneáš a Tabitha	352
90. Obrácení pohana Kornelia. Křesťanská obec v Antiochii	354
91. Petr v žaláři	358
92. První apoštolská cesta svatého Pavla	361
93. Církevní sněm v Jerusalémě	365
94. Druhá apoštolská cesta sv. Pavla	367
95. Třetí apoštolská cesta sv. Pavla	371
96. Poslední osudy sv. apoštolů	374
Přídavek	377
Písmo sv. nového zákona	380